

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3376/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2032
3377/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2038
3378/2023. (VII. 27.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2042
3379/2023. (VII. 27.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2052
3380/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2059
3381/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2063
3382/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2066
3383/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2073
3384/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2078
3385/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2082
3386/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2085
3387/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2091
3388/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2096
3389/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2100
3390/2023. (VII. 27.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2103
3391/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2107
3392/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2111
3393/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2114
3394/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2118
3395/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2126
3396/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2134
3397/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2142
3398/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2148
3399/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2151
3400/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2156
3401/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2161
3402/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2167
3403/2023. (VII. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2171
Az Alkotmánybíróság elnökének 2/2023. (VII. 27.) utasítása	az Alkotmánybíróság Hivatalának közszolgálati szabályza- táról.....	2175

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3376/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Márki Zoltán*, *dr. Dienes-Oehm Egon* és *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Bv.4259/2021/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet 116/2021/1336/15. számú fegyelmi határozata alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Zsigmond György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában – illetőleg hiánypótlásra történt felhívását követően annak kiegészítésében – a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Bv.4259/2021/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet 116/2021/1336/15. számú fegyelmi határozata alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági és hatósági határozatban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó holland állampolgár, a magyar nyelvet nem érti, nem beszél, magyarul írni és olvasni nem tud, Magyarországon letartóztatását tölti.
- [4] A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet 116/2021/1336/15. számú fegyelmi határozatával a letartóztatásban levő indítványozóval szemben 10 nap magánelzárás fegyelmi büntetést szabott ki „tiltott tárgy tartása (illegális mobiltelefon birtoklása)” fegyelmi vétség miatt. A határozat indokolása szerint az indítványozó cselekményével megsértette a büntetés-végrehajtási intézet rendjére és biztonságára vonatkozó rendelkezéseket, megszegte a büntetés-végrehajtási intézet házirendjét, illetve olyan tárgyat tartott magánál, amely jogszabály rendelkezése, valamint a házirend alapján nem lehet a birtokában.
- [5] A fegyelmi határozat szerint az indítványozó a zárkája wc-jében illegális mobiltelefont nyomkodott, melyet zárkanyitás után az éjszakai körlet-felügyelő kérésére az ágyneműjéből előadott. Ezen felül előkerült továbbá egy másik tiltott tárgy (egy pendrive) is egy tévékészülékből. Az indítványozó e tárgyak tulajdonjogát nem vitatta. A fegyelmi tárgyaláson tolmács és az indítványozó védője jelen volt, utóbbi a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 12. § (3) bekezdésére hivatkozva kérte a fegyelmi eljárás megszüntetését.
- [6] 2.2. Az indítványozó a határozat bírósági felülvizsgálatát kérte, melynek eredményeképpen a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Bv.4259/2021/3. számú végzésével a fegyelmi határozatot helybenhagyta.

- [7] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Bv.4259/2021/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet 116/2021/1336/15. számú fegyelmi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírósági végzés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, míg az elsőfokú fegyelmi határozat az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését sérti.
- [8] Az indítványozó szerint a Bv. tv. 12. § (1) és (3) bekezdése értelmében a magyar nyelv nem tudása miatt az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartottat nem érheti hátrány. A végrehajtás során az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott mind szóban, mind írásban nem magyar anyanyelvét, nemzetiségi anyanyelvét vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvét, vagy – ha a magyar nyelvet nem ismeri – az általa ismert más nyelvet használhatja. A végrehajtásért felelős szervnek az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott részére nem magyar anyanyelvén, nemzetiségi anyanyelvén vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven a végrehajtás rendjére, a végrehajtással összefüggő jogaira és kötelezettségeire vonatkozó jogszabályi rendelkezések lényegi elemeiről, valamint a fogvatartást foganatosító szerv házirendjéről tájékoztatást kell adnia.
- [9] Előadása szerint a Bv. tv. vonatkozó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva az anyanyelvén semmiről (így a házirendről) sem tájékoztatták, ugyanakkor a fegyelmi eljárás során a házirend megsértését kérték rajta számon, amit – szerinte – éppen a bv. jogsértő magatartása miatt nem tudott megismerni. Letartóztatása alatt számos alkalommal kezdeményezte az anyanyelv használatához és a tájékoztatáshoz való jogát, amelyre először jelen ügy elsőfokú fegyelmi tárgyalásán került sor, ahol első alkalommal biztosították számára tolmácsot. A Bv. tv. 12. §-ának megfelelő tájékoztatás elmaradása ellenére a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet határozata, illetve a Fővárosi Törvényszék végzése az indítványozó fegyelmi felelősségét megállapította.
- [10] Az indítványozó szerint az eljárás tisztességessége magában foglalja az anyanyelv jogszabályoknak megfelelő használatához való jogát, valamint a hatályos jogszabályok alapulvételel meghozott indokolt döntéshez való jogot is. Ezzel szemben a fegyelmi és a bírósági határozatok, valamint fegyelmi felelőssége megállapításának a jogalapja egy olyan házirendnek a be nem tartása, melyet az anyanyelvén nem ismert meg.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [13] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a büntetés-végrehajtási bíró – fenyítést kiszabó fegyelmi határozat felülvizsgálata tárgyában hozott – határozata az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e, azaz alkotmányjogi panasz alapján alkotmányossági vizsgálat tárgya lehet-e. Az Alkotmánybíróság e körben irányadónak tekintette a Bv. tv. kommentárja III. fejezetében a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályai alcím alatt a 11. pont c) alpontjában az érdemi döntés vonatkozásában írtakat, valamint a kommentár III. fejezet 12. pontjában rögzítetteket. Eszerint az „érdemi döntés: a bv. bíró a hatáskörébe tartozó ügyekben az elítélt meghallgatása vagy a tárgyalás során beszerzett bizonyítékok, illetőleg a végrehajtásért felelős szerv vagy személy által rendelkezésre bocsátott iratok adatai alapján hozza meg érdemi döntését. A bv. bíró a Bv. tv. III. Fejezetében és a III/A. Fejezetében szabályozott eljárása során az ügy érdemében ügydöntő végzést hoz, ide nem értve a bírósági felülvizsgálati eljárás keretében hozott határozatokat, illetve a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasító végzést. Az érdemi döntés meghozatala során mindenkor figyelemmel kell lennie a Btk. 79. §-ában meghatározott büntetési célokra. [...] A bv. bíró a hatáskörébe tartozó ügyekben, az ügy érdemében ügydöntő végzéssel határoz [Bv. tv. 50. § (1) bekezdés f) pont]. Ebből a megszóvegezésből kitűnik, hogy a bv. bíró döntése tartalmi szempontból kétféle lehet: az alapügyben meghozott ítéleti/ügydöntő végzésbeli rendelkezést érinti vagy nem. Amennyiben a döntés az alapügyben eljáró bíró ítéleti/ügydöntő végzésbeli rendelkezé-

sét érinti, úgy érdemi jelentőségű (pl. fokozatváltás, feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárásának), és így a végzése ügydöntő. Míg nem ügydöntő, ha felülbíráló fórumként jár el (bírószági felülvizsgálati eljárás), vagy a határozat valamely eljárási cselekményhez kötődik (halasztás engedélyezése, elővezetési költség megállapítása vagy rendbírság kiszabása).”

- [14] Az Alkotmánybíróság a fentieket az Abtv. 27. §-ával egybevetve megállapította, hogy adott esetben a büntetés-végrehajtási bíró felülvizsgálati eljárás során hozott határozata olyan, a büntetés-végrehajtási ügyet lezáró döntés, mely az Abtv. 27. §-a értelmében az eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így alkotmányossági vizsgálat tárgya lehet {hasonlóan lásd: 3301/2022. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [15] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való jog, illetőleg az anyanyelvhasználat-hoz való joga sérelmére hivatkozott azzal kapcsolatosan, hogy az anyanyelvén – többek között – a büntetés-végrehajtási intézet házirendjét nem ismerte meg, mégis annak megsértésére tekintettel került sor vele szemben fegyelemsértés megállapítására. A tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét tehát mind az elsőfokú fegyelmi határozattal, mind a bírósági végzéssel összefüggésben azonos okból állította, vagyis amiatt, hogy fegyelmi felelősségének „jogalapja annak a házirendnek a be nem tartása, amelyet az indítványozónak nem is volt alkalma ismerni” (indítvány-kiegészítés 2. oldal).
- [17] Az anyanyelvhasználat az Alkotmánybíróság gyakorlatában az eljárás tisztességességének követelményéhez, azon belül is különösen a fegyveregyenlőség elvéhez, illetve a védelemre való felkészüléshez szükséges idő és eszközök biztosításának alkotmányos követelményéhez kapcsolódik. A tisztességes eljárás biztosítása e vonatkozásban megköveteli, hogy a magyar nyelv nem tudása miatt senkit ne érjen hátrány, illetve a lényeges iratokat vagy legalább azok releváns részeit lefordítsák a gyanúsítottak vagy a vádlottak javára. Nem korlátlan jogosultság ugyanakkor, egyik felhívott követelményéből sem következik például a nyomozati iratok teljes körű lefordításának kötelezettsége {lásd: 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [33]–[49]; 295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [32]–[40]; 3362/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás követelményének sérelmével összefüggésben előadottak kapcsán a következőket állapította meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kizárólag arra hivatkozott, hogy a Bv. tv. 12. §-ában foglaltaknak megfelelő tájékoztatására az anyanyelvén nem került sor. Az Alkotmánybíróság szerint kétségtelen, hogy a Bv. tv. az anyanyelv használatával összefüggésben rögzíti, hogy a magyar nyelv nem tudása miatt az elítéltet vagy egyéb jogcímen fogvatartottat nem érheti hátrány [Bv. tv. 12. § (1) bekezdés]; illetőleg a végrehajtásért felelős szervnek az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott részére nem magyar anyanyelvén, nemzetiségi anyanyelvén vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott egyéb anyanyelvén, vagy az általa ismert más nyelven a végrehajtás rendjére, a végrehajtással összefüggő jogaira és kötelezettségeire vonatkozó jogszabályi rendelkezések lényegi elemeiről, valamint a fogvatartást foganatosító szerv házirendjéről tájékoztatást kell adnia [Bv. tv. 12. § (3) bekezdés].
- [19] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó által előadott érvelés legfeljebb törvénysértésként, nem pedig alaptörvény-sértésként lehetne értékelhető, az Alkotmánybíróság hatásköre pedig kizárólag az alaptörvény-ellenesség (és nem pedig a törvénysértés) vizsgálatára terjed ki {lásd például: 3081/2022. (II. 25.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozottan nem ténybíró, hanem az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, mindazonáltal megjegyzi: a Bv. tv. 12. § (8) bekezdése szerint a Bv. tv. 12. § más bekezdéseiben megfogalmazott tájékoztatás megtörténtét és annak tudomásulvételét írásban kell rögzíteni. Ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott írni, olvasni nem tud, vagy a tájékoztatás időpontjában az írásbeli tájékoztató az általa értett nyelven nem áll rendelkezésre, akkor többek között az anyanyelve használatához való jogára vonatkozó tájékoztatást szóban – két tanú jelenlétében – kell elvégezni, és annak megtörténtét írásban kell rögzíteni. Ha ezt követően az írásbeli tájékoztató az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott által értett nyelven elkészül, azt részére haladéktalanul át kell adni. A jelen ügyben az indítványozó hivatkozott arra, hogy számára csak a fegyelmi tárgyaláson biztosítottak először holland tolmácsot, miközben az anyanyelv használatához való jogára és az őt megillető tájékoztatáshoz való jogra már többször hivatkozott.

- [20] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó ténylegesen a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak {hasonlóan lásd: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [22] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, továbbá az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [23] A határozatot részben eltérő indokolással támogatom.
- [24] A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a fegyelmi határozat bírói felülvizsgálata során alkalmazásra került tolmács. Az indítványozó által említett sérelmek az indítványozó állítása szerint sem a bírói eljárás során merültek fel. Ezért ebben a tekintetben fel sem merülhetett az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme.
- [25] Tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére, melynek értelmében az Alaptörvény szövege a vádemelés alapján indult eljárásokra utal („bármely vádat [...] törvény által felállított, független és pártatlan bíróság, tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”) és, mivel ez az eljárás nem minősül vádindítvány alapján folytatott büntetőeljárásnak, nézetem szerint az indítványozó által hivatkozott tisztességes eljárás sérelme akkor sem lenne megállapítható, ha az indítványozó által állított sérelmek a végzés felülvizsgálata során merültek volna fel.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró különvéleménye

- [26] 1. Nem értek egyet a határozat indokolásában kifejtett állásponttal, miszerint „adott esetben a büntetés-végrehajtási bíró felülvizsgálati eljárás során hozott határozata olyan, a büntetés-végrehajtási ügyet lezáró döntés, mely az Abtv. 27. §-a értelmében az eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így alkotmányossági vizsgálat tárgya lehet” (Indokolás [14]). Kisebbségben maradva különvéleményt csatolok a döntéshez [Abtv. 66. § (2) bekezdés].
- [27] Álláspontom szerint jelen esetben – értelemszerűen – az Alkotmánybíróság tárgyi hatáskörének értelmezését érintő kérdésben, érdemi vizsgálat lett volna indokolt, s annak eredményeként (álláspontom szerint) elutasító rendelkezés lett volna helytálló; ami pedig azt jelentené, hogy adott tárgykörben (adott bírósági döntés tárgyában) eleve nincs helye alkotmánybírósági vizsgálatnak.
- [28] Másképpen szólva nem tartom indokoltnak alkotmánybírósági út megnyitását a büntetés-végrehajtási fegyelmi ügyek előtt.
- [29] 2. Álláspontom indokai a következők. Az Abtv. 27. §-ára alapítottan az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező egyéb döntésekkel szemben van helye alkotmányjogi panasznak, mely funkcióját tekintve szubjektív és objektív jogvédelmet is kínál, nyújt, nyújthat. Valójában anyagi jogi és eljárásjogi vizsgálat eredményeként dől el, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálata mely bírói döntésekre terjed ki és melyekre nem. Nincs helye érdemi eljárásnak a pervezető végzésekkel, vagy éppen a járulékos kérdéseket eldöntő határozatokkal {pl. előzetes letartóztatás; ld. 3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [7]} szemben. Bár az alkotmányjogi panasz sajátos jogorvoslati funkciója abba az irányba mutat, hogy az Alkotmánybíróság tágan értelmezze a bírói döntések fogalmát, ugyanakkor figyelemmel kell lenni a jogrendszer egészére, így a már meglévő kontrollrendszer fennállására, avagy fenn nem állására is.
- [30] Nyilvánvaló szempont tehát a hatályos hatásköri, közjogi rendezettség. A büntetés végrehajtása felett számos (hivatalbóli, illetve egyénileg igényelhető) kontrolleszköz, lehetőség – nemzetközileg a CPT és az SPT eljárásai, hazaiak közül az illetékes bv. ügyész, a legfőbb ügyész (Legfőbb Ügyészség) törvényességi feladata, illetve jogi eszköze, a BVOP-t felügyelő miniszter (minisztérium), a bv. bírói út, továbbá az ombudsmani eljárás – rendelkezésre áll.
- [31] Kétséges, hogy indokolt-e mindemellé alkotmánybírósági eljárást is rendszeresíteni. Álláspontom szerint nem indokolt. Ezáltal ugyanis az Alkotmánybíróság eljárása egy helyiértékre, vagyis a fogvatartás jogalapja, a büntetőjogi felelősség kérdésében hozott döntéssel egy helyre teszi a büntetés végrehajtása során hozott döntés(ek), intézkedés(ek) tárgykörét. Miközben utóbbiak rendeltetése éppen, par excellence a felelősség tárgyában hozott bírói döntés végrehajtása.
- [32] Ehhez képest pedig valójában szükségképpen járuléka, szükségszerű következménye a főkérdésben (jogalap/felelősség kérdésében) meghozott döntésnek.
- [33] 3. Megemlítem, hogy – álláspontom szerint – a büntetés végrehajtásának mivolta, mibenléte, hogyanja, illetve ebben a körben való döntés nem feltétlen bírói útra tartozó, hanem választott jogi megoldás – ami 1993-tól lett így. Nyilvánvaló aktuális összefüggésben a társadalmi átalakulással.
- [34] Ugyancsak nyilvánvaló azonban, hogy az eltelt 3 évtized alatt a szabályozás, szabályozottság megváltoztatása, az intézményi, a norma (s nem utolsósorban a működési) feltételek átalakítása nem hátramosztotta, nem konzerválta, hanem részint felszámolta és megváltoztatta a büntetés végrehajtásának ,90 táján még meglévő, különösen a '80-as évek elejéig uralkodó gyakorlatát, felfogását. Részint pedig megteremtette a nemzetközi elvárások iránti szemléleti fogadókésztséget, annak jogi, intézményi, gyakorlati feltételét, háttérét.
- [35] 4. Kétségtelen, hogy a büntetés-végrehajtás területén a jelen mindig jelen van, azaz (mint az élet számos területén) nem csupán elérendő cél van, hanem dolog. Ezért kell óvatosan igazodni a jogi indokolások azon álláspontjaihoz, amelyek a jogi figyelem mind magasabb intézményhez terelését, telepítését szándékolják.
- [36] Álláspontom szerint a magyar büntetés-végrehajtás esetében a meglévő (imént említett) ellenőrző, figyelő mechanizmusok integritása, szakmai háttere, szabályozottsága nem igényel alkotmánybírósági gyámiságot.
- [37] Kétségtelen, hogy a „beengedés” merevsége (hajlíthatatlansága) sem teljesen igazolható, különösen nem a legfelső szintű bírói fórumok esetében; viszont a beengedés elasztikussága (hajlékonysága) előre látható kockázatot rejt magában.

- [38] 5. Ekként – jelen esetben – az alkotmánybírósági út megnyitása lehetőséget nyújt arra, hogy végső soron versengő helyzetbe kerül a jogalap/felelősség kérdésében való döntés és az ezen döntés végrehajtása tárgyában való döntés.
- [39] Mindkettő esetében az egyik fél az állam, a másik pedig a terhelt, ám – értelemszerűen – fordított lesz a peres pozíció. Ami (a ma is adott, igénybevehető) jogvita természetének értelemszerűen megfelelő. Azonban nem tartom helyénvalónak ezen (a jogvita szerinti) természetes pozícióváltás nyomán/alapján arra a következtetésre jutni, hogy mindkettő egyazon helyiértékű alkotmányos vizsgálat alá tartozó.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

- [40] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

- [41] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1168/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3377/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 8.Bf.12/2022/18-I. számú végzése és a Debreceni Ítéltábla Bpkf.I.307/2022/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozót – mint a vádlottat képviselő védőt – 20 000 forint rendbírsággal sújtotta a másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 8.Bf.12/2022/18-I. számú végzésével. A jármű önkényes elvételének büntette miatt folyó eljárásban az indítványozó az elsőfokú ítélet ellen – védence javára – elsődlegesen felmentésre, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítésére irányuló fellebbezéssel élt, de annak írásbeli indokolását a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 584. § (6) bekezdésében írt határidőn túl terjesztette elő.
- [4] Indokolásában kitért az eljáró bíróság arra, hogy a vonatkozó törvényhely szerint az ügyészség és a védő fellebbezését írásban indokolni köteles, amit az ügyiratok felterjesztése után a másodfokú bíróságnál, legkésőbb a másodfokú tanácsulást vagy tárgyalást megelőző tizenötödik napon lehet előterjeszteni. Ezen határidőt megsértette a védő, amiért a hivatkozott szakasz (7) bekezdésére tekintettel rendbírsággal sújtották.
- [5] 1.2. Az indítványozó a döntés ellen fellebbezéssel élt, amelyben többek között kifejtette, hogy a Be. 584. § (6) bekezdése – az alapügy elintézésére kitűzött – nyilvános ülés esetére nem vonatkozik, arról nem szól a jogszabály, így nem alkalmazandó rá a tizenöt napos határidő sem. Erre tekintettel a bíróság értelmezését „törvényrontónak” találta, továbbá kifogásolta a végzés – álláspontja alapján – elégtelen indokolását is.
- [6] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.167/2022/2. számú átiratában, egyetértve a Miskolci Törvényszék végzésével, annak helybenhagyására tett indítványt. Megjegyezte, hogy a hivatkozott rendelkezéshez fűzött jogalkotói indokolás alapján is az indokolási kötelezettség a fellebbezés elbírálásának elősegítését szolgálja és ebből a szempontból nincs különbség a tanácsulás, a tárgyalás és a nyilvános ülés között.
- [7] Az indítványozó az átiratra észrevételt tett, amelyben kifejtette, hogy a szóban forgó indokolási kötelezettséget teljesítette és továbbra is fenntartotta a fellebbezésében foglaltakat. Hangsúlyozta, hogy az eljárási formák közül a jogalkotó kettőt nevesít és kivételt képezve az egyikkel, a szóban forgó nyilvános ülést kihagyja a vonatkozó törvényi rendelkezésből. Ebből következően a nyilvános ülésre csak azt írja elő a jogszabály, hogy az indokolást az ügyiratok felterjesztéséig az elsőfokú bíróságnál, azt követően pedig a másodfokú bíróságnál lehet előterjeszteni.
- [8] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Bpkf.I.307/2022/6. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta. Hivatkozott rá a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokon eljáró bíróság az irányadó perrendi szabályok megtartásával, a szükséges tényeket megfelelően rögzítve járt el és szabta ki a rendbírságot.
- [9] Hangsúlyozta végzésében a Debreceni Ítéltábla, hogy a Be. négy eljárási formát nevesít, amelyek lényegileg abban különböznek, hogy mely perbeli személyek lehetnek jelen az eljárás során és milyen eljárási cselekményeket lehet elvégezni, továbbá milyen döntést lehet hozni. A Be. 599. § (1) bekezdése a másodfokú eljárásban a nyilvános ülést általános eljárási formaként nevesíti. Végzésének indokolásában utalt ebben a körben a Be. 425. § (3) bekezdésére is az Ítéltábla, amely szerint a nyilvános ülésre a törvényben megállapított eltérésekkel

a tárgyalásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ezen eltéréseket a törvény kifejezetten rögzíti is. Amennyiben az ilyen eltérést közvetlenül nem nevesíti, abban az esetben az általános szabályok az irányadóak. A nyilvános ülésre a törvény eltérést nem határoz meg, így tehát a Be. 425. § (3) bekezdése alapján a vonatkozó rendelkezés a nyilvános ülésre is alkalmazandó. Erre figyelemmel (jelen esetben) a védő nyilvános ülés kitűzése esetén sem mentesül a fellebbezés határidőben történő írásbeli indokolási kötelezettsége alól. Miután a védő 2022. április 4. napjára kitűzött nyilvános ülés előtt 2022. április 1. napján nyújtotta be a fellebbezés írásbeli indokolását, az a törvényi határidő elmulasztásának minősül.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint a Miskolci Törvényszék 8.Bf.12/2022/18-I. számú végzése és a Debreceni Ítéltábla Bpkf.I.307/2022/6. számú végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését, továbbá a 28. cikkét. Mindezekre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében – lényegében megismételve a fellebbezésében foglaltakat – előadta, hogy álláspontja alapján a bíróságok ténymegállapításuk során megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát, nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek, emellett az eljárási szabályokat figyelmen kívül hagyták. Kifejtette az indítványozó mindezzel kapcsolatosan, hogy a döntésekben a bíróságok túlterjeszkedtek az Alaptörvény adta jogukon és quasi jogalkotási feladatot láttak el téves törvényértelmezésükkel. Véleménye szerint *contra legem* jogértelmezést végeztek ügyében, amikor a nyilvános ülésre alkalmazták a Be. 584. § (6) bekezdésében foglaltakat, holott ezen eljárási formát a törvény nem nevesíti. A bíróságok a 15 napos határidő alkalmazási körét okszerűen kitágították, ezen felül annak miértjét és magyarázatát érdemi indokolási kötelezettségüknek eleget nem téve elmulasztották. A vonatkozó jogi normákat és a törvény szövegét egyaránt figyelmen kívül hagyva jutottak arra a következtetésre, hogy a jogalkotó szándéka szerint a nyilvános ülésre a vonatkozó jogszabályhely és az általános szabályok alapján a tárgyalásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.
- [12] Mindezzel ellentétben – az indítványozó úgy véli – a jogalkotó pont azért nem nevesíti a nyilvános ülést, mint eljárási formát a vonatkozó jogszabályhelyen, mert az egyértelmű kivételt képez. A bíróságok jogértelmezése ezért önkényes és „célszerűségi okból” figyelmen kívül hagyja a jogszabály nyelvtani értelmezését. A megfelelő értelmezés kapcsán hivatkozott jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény és a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendeletre, amely értelmében a jogszabályokat a magyar nyelv szabályai szerint, közérthetően és ellentmondásmentesen kell megszövegezni és eképp kell értelmezni is. Utalt arra is az indítványozó, hogy a jogalkalmazás ebben a kérdésben egyáltalán nem egységes, megfigyelhető az eltérés és a szétartás egyes bíróságok között, megyei és országos szinten is. Mindezzel az eljáró bíróságok megvalósították a *contra constitutionem* alaptörvény-ellenes jogértelmezést és megsértették az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat, miszerint a bíróságok a jogalkalmazásuk során a jogszabályokat és azok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [13] Nem érvényesült továbbá hatékony védelemhez való joga sem, amely az indítványozót, mint védőt is ugyanúgy megillet. Hivatkozott rá, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése alapján a védő nem vonható felelősségre az eljárás során kifejtett véleményéért. Ennek ellenére az indítványozó által becsatolt kérdésére érkezett minisztériumi válaszlevelet szakszerűtlennek tekintette az eljáró bíróság a hatalmi ágak megfelelő elkülönítése miatt.
- [14] Végezetül álláspontjának megerősítésképpen értekezett az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlatáról, valamint a tisztességes eljárás részjogosítványai kapcsán tett korábbi megállapításokra is hivatkozott.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] 3.2. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelö-

li az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.

- [18] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti panasz formai feltételek megfelelése kapcsán utal arra, hogy az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az Abtv. 27. §-a elsődlegesen – az eljárást befejező egyéb döntések mellett – az érdemi határozatok megtámadását teszi lehetővé. Az Abtv. azonban nem határozza meg, hogy mit jelent az „érdemi határozat” és milyen döntések tartoznak ide, ezért az Alkotmánybíróságnak minden esetben egyedileg, az ügy jellegétől függően kell vizsgálnia azt, hogy mi tekinthető az ügy érdemében hozott határozatnak.
- [20] Az Abtv. rendszertani értelmezéséből – a jogalkotói szándékra is tekintettel – az következik, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben az eljárás folyamán hozott bírósági határozatokkal szemben nincs lehetőség alkotmányjogi panasz benyújtására. Alkotmányjogi panasz keretében kizárólag az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók {3002/2014. (I. 24.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy folyamatban lévő büntetőeljárásban, a terhelt nem terjeszthet elő az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a védő kizárását kimondó bírósági határozattal szemben, mert az nem minősül (a terhelt vonatkozásában) sem az eljárást befejező, sem az eljárás érdemében hozott döntésnek {lásd hasonlóan: 3078/2022. (II. 25.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [21] Jelen ügyben nem a terhelt, hanem a rendbírósággal sújtott védő fordult az Alkotmánybírósághoz és indítványozta az ügyében született bírósági döntések megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés jelen ügyre vonatkoztatható értelmezése kapcsán irányadónak tekintette a 3060/2019. (III. 25.) AB végzést is. Ezen döntésében a testület vizsgálta *a*) az indítványozó eljárásban betöltött szerepét; *b*) a támadott döntés tartalmát; *c*) hatását arra az eljárásra nézve, amelyben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [22] Hasonlóan a fent említett végzéshez – ahol a végrehajtási eljárás során történt, illetve elmulasztott tevékenységekkel kapcsolatosan – az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági végzés az alap büntetőeljárás során a védő tevékenységével összefüggésben született, amely azonban nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek, továbbá az eljárást lezáró egyéb döntésnek sem.
- [23] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó indítványa a saját hibájából történő mulasztásának orvoslására irányul, amely kötelezettségének teljesítésére az eljáró bíróságok indokolása és az iratok alapján egyértelműen, a törvényben leírt határidőn belül és az eljárás során több alkalommal is lehetséges lett volna.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel tehát megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa nem felel meg az Abtv. 27. §-ban előírt követelményeknek, ezért az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1896/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3378/2023. (VII. 27.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény 11. § (2) bekezdésének „[a] megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 71/C. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Furulyás Ibolya ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavt.) 11. § (2) bekezdése (tartalmilag annak második mondata: „A megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet”) és a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 71/C. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, T) cikk (1) és (3) bekezdései, I. cikk (3) bekezdése, VI. cikk (3) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, valamint 46. cikk (3) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó határozatlan idejű kormányzati szolgálati jogviszonyban állt a Külgazdasági és Külügyminisztériumnál. A munkáltató kezdeményezésére az Alkotmányvédelmi Hivatal (a továbbiakban: AH) az Nbtv. 5. § f) pontja, 72/B. §-a és 74. § i) pontja alapján vele szemben nemzetbiztonsági ellenőrzési felülvizsgálati eljárást folytatott le. Az ennek során keletkezett biztonsági szakvélemény nemzeti minősített adatnak minősülő kockázati tényezők megállapításával zárult, ezért az indítványozó kormányzati szolgálati jogviszonyát azonnali hatállyal megszüntették. Egyidejűleg tájékoztatták, hogy a biztonsági szakvéleményben foglaltak megismerésére a Mavtv. 11. §-a alapján a minősítő adhat engedélyt. Az indítványozó benyújtotta az erre irányuló kérelmet, de az AH főigazgatója a biztonsági szakvélemény nemzeti minősített adatot tartalmazó részére vonatkozó megismerési engedély kiadását AH/74687-66/2017-2. számú határozatával megtagadta. Indokolása szerint a szükségesség és arányosság követelményeinek alapulvételével arra jutott, hogy az adatok megismerése „az Nbtv. 5. §-ban megjelölt feladatok hatékony ellátását veszélyeztetné, ezzel Magyarország nemzetbiztonsági tevékenységének zavartalanságához fűződő közérdek sérelmét okozná”.

- [4] A Fővárosi Törvényszék 105.K.700.016/2018/9. számú elsőfokú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Indokolása szerint az „Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdése rendelkezik az alapvető jog korlátozhatóságáról, az Nbtv. 71/C. § (2) és (6) bekezdése pedig kellő felhatalmazást ad a személyes adatok megismerésének korlátozására. Az ehhez megkívánt szükségesség és arányosság a személyes adatok megismeréséhez fűződő magánérdek és a Mavtv. 11. § (2) bekezdésében nevesített, védendő közérdek összevetése alapján fennáll. A Mavtv. 11. § (2) bekezdésében nevesített közérdek kellő alapját képezi a megismerés szükséges és arányos korlátozásának, a korlátozás a közérdek sérelmének megelőzése érdekében nem ésszerűtlen és nem is aránytalan.” Az ítélethozatal napján tartott tárgyalás jegyzőkönyve szerint „a minősített adatokat az eljáró tanács a tárgyalást megelőzően megtekintette, azok tartalmát ismeri”. A bíróság rámutatott, hogy az eljárásnak csak a minősített adatok megismerhetősége volt a tárgya, az nem, hogy a munkáltató tájékoztatta-e az indítványozót a biztonsági szakvélemény nemzeti minősített adatot nem tartalmazó részéről. (A biztonsági szakvélemény nemzeti minősített adatot nem tartalmazó – és ekként az indítványozóval közölhető – része szerint, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján az indítványozó „kiszolgáltatottá válhat jogellenes befolyásolásra személyiségegyei, kapcsolati köre miatt. Az általa kezelt érzékeny természetű adatok védelme nem biztosított, amelyre tekintettel [...] nemzetbiztonsági ellenőrzéshez kötött munkakörben való foglalkoztatása nemzetbiztonsági kockázatot jelent.”)
- [5] A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Kfv.I.38.063/2018/5. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. Kifejtette, hogy a „Mavtv. alkalmazásában a megismerési engedély az egyént megillető információs önrendelkezési jog érvényesülésének eszköze. A megismerési engedély biztosítja az alapjog érvényesülését még abban az esetben is, ha az egyén adatai a minősített adatok körébe tartoznak” (Indokolás [19]). „Ahhoz, hogy a bíróság állást tudjon foglalni a határozat jogszerűsége kérdésben, óhatatlanul meg kell ismernie a biztonsági szakvéleményben foglaltakat, mert csak így tudja elvégezni a szükségesség-arányosság tesztjét” (Indokolás [17]). „A Kúria a felülvizsgálati eljárást a rendelkezésre álló teljes iratanyag – közte kiemelkedő jelentőséggel a biztonsági szakvélemény – alapján folytatta le. El tudta végezni a szükségesség és arányosság tesztet, megállapíthatta, hogy a munkaviszonyhoz kapcsolódó személyes kár mértéke nem képes felülrni azon nemzeti minősítést, amellyel érintett adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezetne” (Indokolás [23]).
- [6] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó abból indult ki, hogy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése alapján alkotmányos alapjoga a rá vonatkozó személyes adatok megismerése. Ha a biztonsági szakvélemény alanya kérelmezi a szakvéleménybe való betekintést, akkor alaptalan a közérdekre való hivatkozás – hangzik az érvelés –, és a megismerési kérelem elutasítása súlyos joghátrányt jelent, „amelynek következményei ma még beláthatatlanok”. Az AH határozata nem kellőképpen megindokolt [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], mert nem tartalmazza, hogy a szakvéleményben melyek azok a részek, amelyek az indítványozó által megismerhetők, illetve nem megismerhetők. Továbbá nem elfogadható a közérdekre való általános, konkrétum nélküli hivatkozás, hiszen az, akire vonatkozik, nem tud ez ellen védekezni. Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy csak a peres eljárásban értesült arról, hogy a biztonsági szakvéleménynek van olyan része, amelyet jogosult lett volna megismerni. Az pedig, hogy az indítványozóra vonatkozó minősített adatokat a bíróság a perben megismerhette, joggal való visszaélésnek minősül és hatásköri túlterjeszkedést is megvalósít, mivel az AH határozata jogszerűségének vizsgálata a személyes adatai megtekintése nélkül is megvalósítható lett volna.
- [7] Az indítványozó megítélése szerint a támadott jogszabályi rendelkezések alkalmazása önmagában lehetetlenné teszi, hogy a bíróság felülbírálja az AH döntését, az érdemi jogorvoslat [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] lényegében kizárt. A támadott jogszabályi rendelkezések nem tartalmazzák a megismerési kérelem eldöntésének szempontrendszerét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, T) cikk (1) bekezdés, VI. cikk (3) bekezdés, XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Nem egyértelmű és nem behatárolható, hogy mit jelent a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelme, így az AH számára parttalan mérlegelési lehetőséget biztosítanak a jogszabályok. A bíróság pedig az AH döntésének „tartalmát illetőleg jogellenességet nem tud megállapítani, mivel e körben kizárt a bírói mérlegelés” (különösen, hogy a bíróság a minősítés indokoltságával kapcsolatban nem foglalhat állást). A jogszabály alkalmazásával az érintett személyt védekezési jogától is megfosztják, ezáltal kiüresedik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése. Nem lehet ugyanis eredményes a jogorvoslati kérelme, ha nem ismerheti meg a vonatkozó adatokat: „nem tud védekezni olyannal szemben, amiről nincs tudomása”.

II.

[8] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[9] 2. A Mavtv. támadott rendelkezése:

„11. § (2) A megismerési engedély kiadásáról az érintett kérelmére a minősítő 15 napon belül határoz. A megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet. A megismerési engedély megtagadását a minősítőnek indokolnia kell.”

[10] 3. Az Nbtv. támadott rendelkezése:

„71/C. § (2) A nemzetbiztonsági szolgálat a biztonsági szakvéleményben megjelöli azokat a minősített adatokat, amelyekről a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá vont személy nem tájékoztatható.”

III.

- [11] 1. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, a jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [12] A kúriai ítéletet az indítványozó 2019. január 7-én vette át, panaszát a Fővárosi Törvényszék tájékoztatása szerint 2019. március 8-án adta postára, tehát azt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőt betartva nyújtotta be.
- [13] Az indítványozó a Kúria érdemi – alkotmányjogi panasszal támadható – ítéletét támadja, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, a per felpereseként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A bírósági ítéletek mindkét támadott jogszabályi rendelkezésre hivatkoztak.
- [14] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az indítvány ennek a feltételnek részben nem felel meg a következők miatt. A jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [lásd legutóbb például: 3120/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítványozó nem erre, hanem a normavilágosság sérelmére hivatkozással kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítását. Érdemi vizsgálatra ezért ebben a tekintetben nincs lehetőség. Mivel nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, szintén nincs lehetőség a T) cikk (1) és (3) bekezdései [lásd például: 3314/2021. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]], az I. cikk (3) bekezdése [lásd például: 3401/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [8]], valamint a 46. cikk (3) bekezdése – amely a nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladatát rögzíti – indítványozó által állított sérelmének érdemi vizsgálatára.
- [15] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek a következők szerint részben eleget tesz: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozónak a minősített személyes adatai megismerésére vonatkozó kérelmét elutasították); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket [Mavt. 11. § (2) bekezdés második mondat, Nbtv. 71/C. § (2) bekezdés]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (3) bekezdés, XII. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy miért sérül az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi

rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése sérelmét csupán állította, ám ezt érvekkel nem támasztotta alá. A gyakorlat szerint „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozó a kérelmét kizárólag az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapította, tehát konkrét normakontrollra irányuló indítványt terjesztett elő, és csak a jogszabályi rendelkezések megsemmisítését kérte. Ezzel nem hozhatók összefüggésbe és ezért nem bírálhatók el az AH és a bíróság eljárásával kapcsolatos, az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított, részben a jelen eljárásra, részben a bírósági döntés potenciális következményeire vonatkozó indítványozói kifogások.

- [16] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában még nem vizsgálta a nemzeti minősített adatnak minősülő személyes adatok érintett általi megismerhetősége Mavtv.-beli szabályozását. [Minősített személyes adat megismerését érintően az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panaszok érkeztek az Alkotmánybírósághoz: pl. 3312/2022. (VI. 30.) AB végzés, 3037/2022. (I. 31.) AB végzés; az Nbtv. 48. §-ával kapcsolatban pedig a 1117/B/2004. határozat és a 2/2014. (I. 21.) AB határozat vizsgálódott.]
- [18] Annak, hogy a megismerési engedélyre vonatkozó előírások az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összhangban biztosítják-e az információs önrendelkezési jog [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] érvényesülését, önmagában is alapvető alkotmányjogi jelentősége van. Különös tekintettel arra, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapvető jog korlátozását kizárólag más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében teszi lehetővé szükségességi-arányossági mérlegelés alapján, a támadott szabályozás viszont a közérdek védelmét említi, és nem utal az arányosság szempontjára sem.
- [19] 2. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az eljárás során az ügygel kapcsolatos véleményének kifejtése céljából megkereste a Belügyminisztériumot (a továbbiakban: BM) és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot (a továbbiakban: NAIH).
- [21] 3.1. A belügyminisztériumi állásfoglalás arra hívja fel a figyelmet, hogy a két támadott jogszabályhely nem ugyanazon élethelyzetben alkalmazandó: az Nbtv. rendelkezése alapján a biztonsági szakvélemény minősített adatot képező része az érintett számára abszolút megismerési korlátot jelent, addig a Mavtv. rendelkezése az egyébként minősített adatot képező, ennél fogva csupán az arra feljogosított személyek által megismerhető adatok érintett általi megismerhetőségének anyagi és eljárási szabályait rendezi. Ez utóbbi tehát, a feltétlen elutasítással szemben egy, törvényes eljáráson alapuló, a szükségesség és arányosság szempontjai szerinti értékelésen alapuló döntés meghozatalát szabályozza.
- [22] Az állásfoglalás kitér arra is, hogy a Mavtv. 11. § (2) bekezdése alkalmazása során egyetlen szempontot lehet figyelembe venni, azt, hogy a magánérdek vagy a közérdek – jelen esetben a nemzetbiztonsági érdek – sérül-e nagyobb mértékben az adat érintett általi megismerése, illetve a kérelem elutasítása révén. A minősítő e körben nem hagyhatja figyelmen kívül azokat a „közvetett” sérelmeket, amelyeket nem az érintettre vonatkozó információk megismerése jelenthet. Egy megismerési kérelem adott esetben ugyanis nem korlátozódik, nem korlátozódhat a kérelmező vonatkozásában megállapított tényekre, az nem függetleníthető a – jelen vizsgálat alapját képező – nemzetbiztonsági ellenőrzés során alkalmazott eljárások, módszerek, a rendelkezésre álló információk és körülmények vizsgálatának, valamint a megállapított tények értékelési szempontjainak, esetlegesen a megállapított kockázattal összefüggésben érintett más személyek személyes adatainak megismerésétől. Ezek összességükben, kontextust alkotva indokolják az adatok minősítését, ezért azokat kellő súllyal szükséges a megismerési kérelem kapcsán figyelembe venni.
- [23] Az állásfoglalás végezetül rámutat, hogy a bírósági eljárásban elengedhetetlen, hogy a bíróság megismerje a minősített adatot. Ennek hiányában a megismerési engedély megtagadása kapcsán kezdeményezett peres

eljárásban a bíróság nem lenne olyan helyzetben, hogy az eljárás jogszerűségét felülvizsgálhassa. Így a bíróság részéről joggal való visszaélés nemcsak hogy nem állapítható meg, de a minősített adat bíróság általi megismerésének hiányában az eljárás teljes mértékben kiüresedne, lényegét vesztené.

- [24] 3.2. A NAIH állásfoglalása kiemeli, hogy a Mavtv. kellő pontossággal határozza meg azt, hogy mikor szükséges a minősítéssel való védelem. Ennél pontosabb szempontrendszer jogszabályi rögzítése nem lehetséges. A törvény végrehajtása során a minősítőnek saját közhatalmi funkciója ellátásából adódóan tisztában kell lennie a szükséges szempontokkal, amelyek ráadásul közhatalmi szervként eltérőek vagy eltérőek is lehetnek. A minősítő tévedésére vagy rosszhiszemű eljárásának esetére is biztosítja a jogrendszer a jogorvoslatot, amelynek során vizsgálható a minősítés jogszerűsége. A megismerési engedély tárgyában hozott döntése során a bíróság a minősítés jogszerűségét nem vizsgálta, azt azonban igen, hogy a megismerési jog korlátozására törvényben meghatározott eljárás eredményeként került-e sor, és a korlátozás szükséges-e és az elérni kívánt céllal arányos-e.
- [25] A NAIH hangsúlyozza, hogy a szabályozás összhangban van a jogkorlátozás szükségességére vonatkozó alkotmányos követelménnyel, mivel a megismerési engedély megtagadására akkor kerül sor, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelmére vezetne. Ugyanakkor arra a következtetésre jut, hogy a szabályozás nem felel meg az alapjog-korlátozás arányosságára vonatkozó követelménynek [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés], ugyanis bármiféle mérlegelés lehetőségét mellőzve kategorikusan kizárja a személyes adat megismerését, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelmére vezetne. A NAIH szerint nem támasztható alá, hogy az arányossági szabály felesleges lenne azért, mert a közérdek mindig elsőbbséget élvez. Előfordulhat például, hogy az egyén alapvető jogának, létérdekének érvényesülése kerül szembe a közérdek kisebb sérelmével (például ha egy egészségügyi diagnózis megismerésének hiányában az érintett élete veszélybe kerül). Ezért olyan szabályozás lenne alkotmányosan megfelelő, amely alapján esetről esetre, a körülményeket figyelembe véve lenne eldönthető, hogy melyiknek kell elsőbbséget biztosítani. Megjegyzi a NAIH, hogy a Mavtv.-t megelőzően hatályos, az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 11. § (3) bekezdése szerint az érintett fő szabályként korlátozás nélkül megismerhette a szolgálati titokká minősített adatot, és ennek a szabálynak az alkotmányosságával kapcsolatban sosem merült fel kétség.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [27] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó kormányzati szolgálati jogviszonyát a vele szemben lefolytatott nemzetbiztonsági ellenőrzési felülvizsgálati eljárás során keletkezett biztonsági szakvélemény alapján megszüntették. Az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdése alkalmazásával a nemzetbiztonsági szolgálat a biztonsági szakvéleményben megjelölte azokat a minősített adatokat, amelyekről a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá vont személy (az indítványozó) nem volt tájékoztatható. A Mavtv. 11. §-a alapján benyújtott megismerési kérelemnek nem adtak helyt, következésképpen az indítványozó nem ismerhette meg a biztonsági szakvélemény nemzeti minősített adatot tartalmazó részét (azt a konkrét indokot, amely végeredményben a kormányzati szolgálati jogviszonya megszüntetéséhez vezetett). A kérelem elutasítását a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondatára alapították.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a vonatkozó jogszabályi környezet releváns elemeit.
- [29] Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 14. § b) pontja tartalmazza az érintettnek a személyes adatai kezelésére vonatkozó tájékoztatáshoz való jogát. Kimondja, hogy az érintett jogosult arra, hogy az adatkezelő és az annak megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adatai vonatkozásában az e törvényben meghatározott feltételek szerint kérelmére személyes adatait és az azok kezelésével összefüggő információkat a rendelkezésére bocsássák. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése rögzíti az érintett rendelkezésére bocsátandó adatokat. Ez az ún. hozzáféréshez való jog. Az Infotv. 17. § (1)–(2) bekezdése szerinti adatokhoz való hozzáférés joga nem abszolút jog, annak érvényesítését a (3) bekezdés szerint az adatkezelő az elérni kívánt céllal arányosan korlátozhatja vagy megtagadhatja, ha ezen intézkedés elengedhetetlenül szükséges a 16. § (3) bekezdés a)–f) pont-

jában meghatározott valamely érdek biztosításához. Az Infotv. 16. § (3) bekezdés e) pontja alapján a nemzetbiztonság védelme is indokolhatja az érintettnek a saját adataihoz való hozzáférése korlátozását.

- [30] Ehhez, az Infotv. szerinti általános rezsimhez képest különös szabályok vonatkoznak arra az esetre, ha a kezelt személyes adat egyben a Mavtv. 3. § 1. pont a) pontja szerinti nemzeti minősített adat is. A minősített adathoz fő szabály szerint (nemzetbiztonsági ellenőrzés lefolytatását igénylő) személyi biztonsági tanúsítvánnyal és titoktartási nyilatkozattal rendelkező felhasználó férhet hozzá, kizárólag a számára kiadott felhasználói engedélyben meghatározott rendelkezési jogosultságokkal [Mavtv. 10. § (2)–(3) bekezdés]. Ha viszont maga az érintett kívánja megismerni a saját, nemzeti minősítésű személyes adatát, erre a Mavtv. 11. § (1) bekezdése értelmében a minősítő által kiadott megismerési engedély alapján, személyi biztonsági tanúsítvány nélkül is jogosult. Köteles azonban előzetesen, írásban titoktartási nyilatkozatot tenni és a nemzeti minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat betartani. A Mavtv. 11. § – indítványozó által támadott – (2) bekezdés második mondata kimondja, hogy a megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet. Megismerési engedély hiányában az érintett egyáltalán nem, még összefoglaló jelleggel sem ismerheti meg a rá vonatkozó adatot.
- [31] Az Nbtv. indítványozó által szintén támadott 71/C. § (2) bekezdése akként kapcsolódik az előző szabályokhoz, hogy előírja: amennyiben a nemzetbiztonsági szolgálat nemzetbiztonsági ellenőrzés során megszerzett információk és adatok alapján a nemzetbiztonsági szolgálat biztonsági szakvéleményt készít, ebben meg kell jelölnie azokat a minősített adatokat, amelyekről a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá vont személy nem tájékoztatható. A (6) bekezdés értelmében a nemzetbiztonsági ellenőrzés befejezéséről, valamint a biztonsági szakvéleményben foglaltakról – a bűncselekmény elkövetésére utaló körülmények és a (2) bekezdésben foglalt minősített adatok kivételével – a kezdeményező nyolc napon belül tájékoztatja a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső személyt.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondata („[a] megismerési engedély kiadását a minősítő megtagadja, ha az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet”) sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében garantált személyes adatok védelméhez való jogot.
- [33] 3.1. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jogot [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként. A személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában az érintett beleegyezésével szabad. Mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [87]]. Ebből következően fő szabály szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy tájékoztatást kérjen és kapjon a rá vonatkozó személyes, illetve minősített személyes adatok kezeléséről.
- [34] Ezt figyelembe véve megállapítható, hogy a Mavtv. 11. § (2) bekezdésének második mondata a személyes adatok védelméhez való jogot korlátozó törvényi szabályt tartalmaz, amikor arról rendelkezik, hogy az érintett elzárható egyes, rá vonatkozó személyes adatok megismerésétől: a jogszabály a minősítés alapjául szolgáló közérdek védelmében elrendeli a megismerési engedély elutasítását. Ebben az esetben az érintett nem kerül abba a helyzetbe, hogy számára követhető és ellenőrizhető legyen a személyes adatai kezelése. A támadott jogszabályi rendelkezés ennek alapján alapvető jog korlátozását jelenti.
- [35] 3.2. Az Alkotmánybíróságnak a vizsgált esetben arról kellett döntenie, hogy a korlátozás megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezésnek, amely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [36] 3.2.1. A minősített adat megismerhetőségének korlátozását a Mavtv. 11. § (2) bekezdése a „minősítés alapjául szolgáló közérdek” védelmében rendeli el.
- [37] Korábbi döntésében az Alkotmánybíróság elvi éllel szögezte le, hogy az „Alaptörvény egyetlen alapvető jognál, a tulajdonhoz való jognál (Alaptörvény XIII. cikk) tulajdonít jelentőséget önmagában a közérdeknek. Az alapve-

- tő jogok korlátozására vonatkozó szabály [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése] alapvető jog [...] korlátozhatóságát kizárólag más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében teszi lehetővé” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [66]}. Ebből az következik, hogy a közérdek védelme önmagában nem indokolhatja a személyes adatokhoz való hozzáférés korlátozását még minősített adatok esetében sem, ennek elfogadása ugyanis ellentétben állna az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.
- [38] A korlátozás szükségessége az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése kifejezett rendelkezésénél fogva kizárólag abban az esetben fogadható el alkotmányosnak – mivel legitim cél csak ebben azonosítható –, ha a „minősítés alapjául szolgáló közérdek” esetében egyúttal alapvető jogról vagy alkotmányos értékről is szó van.
- [39] Ennek megállapításához figyelembe kellett venni a Mavtv. 5. § (1) bekezdését, amely a minősítés alapjául szolgáló közérdekként azonosítja a következő elemeket: Magyarország *a)* szuverenitása, területi integritása, *b)* alkotmányos rendje, *c)* honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési tevékenysége, *d)* igazságszolgáltatási, központi pénzügyi, gazdasági tevékenysége, *e)* külügyi vagy nemzetközi kapcsolatai, *f)* állami szervezettel külső befolyástól mentes, zavartalan működésének biztosítása. A 26/2013. (X. 4.) AB határozat szerint a nemzetbiztonsági érdekek védelme alkotmányos cél és állami kötelezettség (Indokolás [143]), és a nemzetbiztonsági kockázat fennállása értelemszerűen nemzetbiztonsági érdekeket veszélyeztet, amelyek megvédése alkotmányos alapjogok korlátozásával járhat (Indokolás [145]). A 3056/2015. (III. 31.) AB határozat továbbá a nemzetbiztonsági érdeken túlmenően a Mavtv. 5. § (1) bekezdésében szereplő felsorolással kapcsolatban általánosságban is kimondta, hogy e körben „[o]lyan, az államszervezet működése szempontjából jelentős, az Alaptörvény által is védelmezett érdekekről van szó [ilyen különösen a B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság elve, illetve a 46. cikkben megjelenő közbiztonság, közrend, nemzetbiztonsági érdekek]”, amelyekre tekintettel alapvető jog korlátozható (Indokolás [40]). Ez a megállapítás jelenik meg a bírói státussal összefüggésben a 12/2017. (VI. 19.) AB határozatban is. A testület értelmezésében a nemzetbiztonsági ellenőrzés alkotmányosan értékelhető célja – a nemzetbiztonsági kockázatok feltárása – „legitim, alkotmányos értéket jelenthetnek a magánszféra, valamint a bírói függetlenség, és az ebből eredő bírói elmozdíthatatlanság követelményének a korlátozására” {2/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [63]}.
- [40] A fentieket összefoglalva: a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondatát a Mavtv. 5. § (1) bekezdésével együttesen értelmezve megállapítható, hogy a „minősítés alapjául szolgáló közérdek” a hatályos szabályozási környezetben alkotmányos értékeket takar. Az általános értelemben vett közérdekkel szemben az alkotmányos érték az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés alapján alapvető jog – jelen esetben az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése – korlátozásának legitim célja lehet. A szabályozás mindaddig alkotmányos, amíg a Mavtv. 11. § (2) bekezdése által hivatkozott 5. § (1) bekezdés kivétel nélkül kizárólag alkotmányos értékeket sorol fel.
- [41] 3.2.2. Az általános alapjog-korlátozási teszt szükségességi eleme körében értékeli az Alkotmánybíróság azt, hogy a legitim cél más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges {például: 3306/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [39]; 3484/2022. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [42] A jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a személyes adatok hozzáférhetőségét fő szabály szerint akkor is biztosítsa, ha azok nemzeti minősített adatok.
- [43] Ettől függetlenül előfordulhat, hogy még az érintett elől is el kell zárni bizonyos, rá vonatkozó adatokat, mert csak így biztosítható azoknak az érdekeknek a hatékony védelme, amelyek a minősítés, tehát az adatok titkosága mellett szólnak. Az ilyen helyzetek kimerítő felsorolása a minősítők [Mavtv. 4. § (1) bekezdés] és a minősítéssel védhető érdekek [Mavtv. 5. § (1) bekezdés] széles körére tekintettel lehetetlen. Jellemzően egyébként akkor lehet erről szó, ha a konkrét adatok egyúttal tágabb összefüggések feltárására is lehetőséget adnak, tehát ha az érintett személy adatai olyan következtetések levonására adnak módot, amelyek túlmutatnak az egyéni megismerési érdeken (például az adatokból következtetni lehet a nemzetbiztonsági szolgálatok munkamódszereire, információforrásaira, kockázatértékelési szempontjaira). Bizonyos információknak még az érintett személy számára történő – titoktartási kötelezettséggel terhelt – feltárása is súlyosan károsíthatja a minősítéssel védett érdeket. Ilyen kivételes helyzetben az érintett személy információs önrendelkezési jogának a korlátozása a kizárólagosan alkalmas mód a Mavtv. 5. § (1) bekezdésében írt alkotmányos értékek védelmére, ezért a támasztott korlátozás alkotmányjogi értelemben vett szükségessége fennáll.
- [44] 3.2.3. „Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni,

azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [135]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az arányosság vizsgálata körében tehát az Alkotmánybíróságnak a beavatkozás súlyát – az okozott alapjog-sérelmet – kell összevetnie az elérni kívánt céllal [...]” {3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [56]; 3484/2022. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [52]}

- [45] A Mavtv. 11. § (2) bekezdése alapvetően lehetővé teszi az érintett számára a minősített személyes adatai megismerését, abszolút értelemben vett megismerési tilalom nincs: a szabályozásból egyértelműen az következik, hogy a jogszerűen minősített adat is megismerhető lehet az érintett számára.
- [46] Nincs szó továbbá arról sem, hogy a megismerési kérelemről az adatkezelő diszkrecionális döntést hozhatna {vesd össze: 4/2021. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [48]; az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) *Al-Nashif és mások kontra Bulgária* ügyben (50963/99.) 2002. június 20-án hozott ítélete}.
- [47] Az adatkezelő adatmegismerést elutasító döntése tekintetében van érdemi jogorvoslat, az érintett ugyanis bírósághoz fordulhat annak felülvizsgálata érdekében, hogy az adatkezelő döntése jogszerű volt-e (külső kontroll).
- [48] A visszaélések elkerülése érdekében a bíróságok döntésüket a szóban forgó minősített adatok birtokában és ismeretében hozhatják meg, és kötelesek is meghozni. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ha a bíróság végül úgy határoz, hogy a megismerési engedély megtagadása jogszerű volt, ez az indokolás mélységét keretek közé szorítja: a döntés indokolását a bíróságnak úgy kell megfogalmaznia, hogy abból ne lehessen következtetni a szóban forgó adatra.
- [49] Viszont az is tény, hogy a Mavtv. 11. § (2) bekezdése kifejezetten csak a szükségességi elemet tartalmazza, amikor akként rendelkezik, hogy az adat kiadását – indokolt döntéssel – megtagadja a minősítő, ha „az adat megismerése a minősítés alapjául szolgáló közérdek sérelméhez vezet”. Amint azt a NAIH állásfoglalása is felveti, ez a megfogalmazás arra is utalhat, hogy a közérdek bármilyen csekély sérelme esetében kötelező megtagadni a megismerési engedélyt, ami kétségeket vethet fel a személyes adatokhoz való jog korlátozásának arányosságát illetően.
- [50] Az Alkotmánybíróság abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a korlátozás arányos mértékre szorítása garantált-e ebben a jogszabályi környezetben, és megállapította, hogy minden, az ügyben eljáró szerv – összhangban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével – egyértelműen akként értelmezte a Mavtv. 11. § (2) bekezdésének második mondatát, hogy abba az arányosság követelménye is beleértendő, a vizsgálatnak arra is ki kell terjednie (AH/74687-66/2017-2. számú határozat, 2. oldal; Fővárosi Törvényszék 105.K.700.016/2018/9. számú ítélete, 4. oldal; Kúria Kfv.I.38.063/2018/5. számú ítélete, Indokolás [17], [20]-[21], [23]). Más, korábban az Alkotmánybíróság elé ügy is alátámasztja, hogy a bíróságok így értelmezik a támadott szabályt {például: 3312/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [5] és [15]}.
- [51] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint {57/1991. (XI. 28.) AB határozat, ABH 1991, 272, 277.; a korábbi döntés idézésével kifejezetten megerősítette legutóbb: 3353/2021. (VII. 28.) AB határozat, Indokolás [20]} a norma tartalmának megállapításakor figyelemmel kellett lenni arra, hogy hogyan alkalmazzák azt a bíróságok.
- [52] Mivel a gyakorlat a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondatát akként értelmezi, hogy az szükségességi-arányossági vizsgálatot ír elő az ütköző érdekek (a személyes adatok védelméhez való jog és a minősítéssel védett alkotmányos érték) összemérésére, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés – annak a joggyakorlatban értelmezett és alkalmazott tartalmára tekintettel – megfelel az arányosság követelményének.
- [53] Erre vonatkozó – tehát a bírói döntés megsemmisítésére irányuló – indítvány hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta a konkrét ügyben elvégzett mérlegelést. A jogszabály értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatosan ugyanakkor rögzíteni kell, hogy sem a minősítés alapjául szolgáló – alkotmányos értéknek minősülő – közérdek, sem a megismeréshez fűződő magánérdek (személyes adatok védelméhez való jog) nem élvez automatikus elsőbbséget. Az arányosság követelménye akkor teljesül a gyakorlatban, ha az alkotmányos érték és az alapvető jog közötti mérlegelés alapja ténylegesen az, hogy a Mavtv. 5. § (1) bekezdésében meghatározott érdek esetleges sérelme esetében sem lehet megtagadni az adatkiadást, ha ez a sérelem nem haladja meg azt a hátrányt, mint amit az érintettnek el kell szenvednie akkor, ha nem ismerheti meg a rá vonatkozó adatokat. Másként megfogalmazva, a megismerési engedély csak akkor tagadható meg, ha az érintett által emiatt elszenvedett (alapjogsérelem súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz (a minősítéssel védett alkotmányos érték védelméhez) képest arányos. A nemzetbiztonsági érdek és az érintett jogainak összemérése tekintetében hasonló megfogalmazással élt az EJEB a *Regner kontra Cseh Köztársaság* ügyben [GC] (35289/11.) 2017. szeptember 19-én meghozott ítéletében, továbbá az Európai Unió Bírósága a C-300/11. számú *ZZ kontra Secretary of State*

for the Home Department ügyben 2013. június 4-én hozott döntésében is. Utalni kell továbbá az Európai Unió Bíróságának a C-159/21. számú *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság és társai* ügyben 2022. szeptember 22-én hozott ítéletében megfogalmazottakra, annak magyar vonatkozásai miatt.

- [54] A minősítés alapjául szolgáló – alkotmányos értéknek minősülő – közérdek és az adatmegismerési érdek (személyes adatok védelméhez való jog) közötti arányossági mérlegelés során nem hagyható figyelmen kívül, hogy az érintett a Mavtv. 11. § (1) bekezdése értelmében köteles a rá vonatkozó nemzeti minősített adat megismerése előtt írásban titoktartási nyilatkozatot tenni és a nemzeti minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat betartani. Ez az adatok bizalmosságának megőrzésére és nyilvánosságra kerülésük megakadályozására szolgál, amelynek további garanciáját jelenti, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 265. §-a büntetni rendeli a minősített adattal visszaélést. Ezek az előírások összességükben általában képesek a személyes adatok megismeréséhez való jog és a minősített adatok titkosságához fűződő érdek egyidejű érvényesítésére.
- [55] 3.3. A kifejtettek miatt a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondatával kapcsolatban – arra tekintettel, hogy annak alkalmazása során a szükségességi-arányossági teszt evidencia a gyakorlatban is – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének (személyes adatok védelméhez való jog mint információs önrendelkezési jog) sérelme nem állapítható meg.
- [56] 4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványozó a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondatát és az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdését illetően azt kifogásolja, hogy szerinte a bíróságnak nincs valódi lehetősége a mérlegelésre, az AH döntésének tartalmát illetőleg jogellenességet nem tud megállapítani.
- [57] A közigazgatási hatósági döntéseket illetően a fellebbezés kizártsága esetében a jogorvoslathoz való jogot [XXVIII. cikk (7) bekezdés] a bírósági felülvizsgálat biztosítja {vesd össze: 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [73]}. A hatékony bírói jogvédelemhez hasonlóan az Alaptörvényből a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságának az igénye is következik. Ezt az Alkotmánybíróság úgy fogalmazta meg, hogy minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {például: 9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]; 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [69]}. A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához tehát szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására, amit a felülbírálati lehetőség terjedelme is befolyásol [22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem támasztható alá az az indítványozói hivatkozás, miszerint az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdése kizárná az érdemi bírósági felülvizsgálatot. Az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdése kivételt teremt az alól az Nbtv. 71/C. § (6) bekezdése szerinti fő szabály alól, hogy a nemzetbiztonsági ellenőrzésről készült biztonsági szakvéleményt nyolc napon belül ismertetni kell az érintettel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy megismerési engedély útján ne lehetne hozzáférni ezekhez az adatokhoz. Ezt támasztja alá, hogy az indítványozó ügyében lefolytatott bírósági eljárásnak is kifejezetten azoknak a minősített adatoknak a megismerése volt a tárgya, amelyek az indítványozó tekintetében a nemzetbiztonsági szolgálat által kiállított biztonsági szakvéleményben az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdése alapján az indítványozó által meg nem ismerhető adatokként szerepeltek. Sem a Fővárosi Törvényszék, sem a Kúria nem érvelt azzal, hogy az Nbtv. 71/C. § (2) bekezdésében írtak miatt eleve kizárt lenne a Mavtv. 11. § (2) bekezdésében írt mérlegelés elvégzése az indítványozó által megismerni kívánt adatok tekintetében.
- [59] A jogorvoslathoz való jog korlátozása a Mavtv. 11. § (2) bekezdés második mondata kapcsán sem állapítható meg. A jogszabály tartalmazza a mérlegelés szempontját, amikor előírja az adatok megismeréséhez fűződő érdek és a minősítés alapjául szolgáló – alkotmányos értéknek minősülő – közérdek összemérését, amelyet a gyakorlat szükségességi-arányossági mérlegelésre vonatkozó kötelezettségként értelmez. Az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a „hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülése körében [...] az eljárás garanciális eleme, hogy a minősített adatot tartalmazó iratokat a bíróság megismerheti, azokat összevetheti az alperesi határozatban foglaltakkal, a felperesi hivatkozásokkal, és a jogorvoslati rendből következően az elsőfokú bíróság ezen értékelésének jogszerűségét a Kúria vizsgálhatja” [3312/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [60] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az ügyben sem az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg, és ezért az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [61] A határozatban foglalt döntést, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott, az Mavtv. és az Nbtv. egyes rendelkezéseinek alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasítását támogattam.
- [62] Az Mavtv. 11. § (2) bekezdése második mondata alkotmányossági vizsgálatával kapcsolatban az állásponantom a következő.
- [63] A jogalkotó ezzel a szabállyal a közérdek védelme érdekében korlátozta az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt, a személyes adatok védelmére vonatkozó alapjogot. E körben tehát – mivel a jelen ügyben az Alkotmánybíróság az az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott indítványt vizsgált – abban a kérdésben kellett a testületnek állást foglalnia, hogy a korlátozás megfelel-e az Abtv. I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak. Ahogyan azt a határozat indokolása is részletesen levezeti, a személyes adatokkal kapcsolatos alapjog korlátozásának szükségessége mindenképpen igazolható. A jelen esetben, az absztrakt jogszabályi rendelkezéshez kapcsolódóan az arányosság vizsgálatát nem tartom értelmezhetőnek, mivel önmagában a közérdek megléte igazolja azt, hogy az érintett a rá vonatkozó adatok egy részét ne ismerhesse meg.
- [64] Olyan megközelítés mellett, hogy a közérdek kizárólag meghatározott (magasabb) szintű sérelme alapozhatja meg a személyes adatok korlátozását, úgy a szabályozást állásponantom szerint – a megfelelő jogalkotás biztosítása érdekében – *pro futuro* hatállyal meg kellett volna semmisíteni. Mindezt arra – számos alkalommal kifejtett – álláspontomra alapozom, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi, arányossági tesztet kizárólag a jogalkotó végezheti el. A jogalkalmazó bíróságok nem jogosultak arra, hogy két alapjog ütközése esetén az egyedi ügyben ezt a szempontot mérlegeljék és e teszt mentén hozzák meg döntésüket.

Budapest, 2023. július 11.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/540/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3379/2023. (VII. 27.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szolnoki Törvényszék 4.Pkf.20.469/2022/3. számú végzése és a Jászberényi Járásbíróság 12.Pk.50.018/2022/7. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Molnár Adrienn ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Szolnoki Törvényszék 4.Pkf.20.469/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Jászberényi Járásbíróság 12.Pk.50.018/2022/7. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1 Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügy előzményei az alábbiak szerint összegezhetőek. Az indítványozó kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését kérte a bíróságtól a téli szünet idejére járó időszakos kapcsolattartásra vonatkozóan, előadása szerint ugyanis a kérelmezett édesanya neki felróható okból megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, illetőleg a kapcsolattartást egyéb módon megghiúsította. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a kérelmezett a kifejezett kérése ellenére nem adott az évszoknak megfelelő ruházatot a gyermekkel, telefonhívásaival akadályozta a minőségi időtöltést, ráadásul a gyermek lakcímkártyáját és TAJ kártyáját sem adta át. A kérelmezett a fentieket vitatta, részletesen előadta, hogy hogyan készítette fel a gyermeket a kapcsolattartásra (beleértve a gyermek ruházatát is), és előadta azt is, hogy a gyermek TAJ kártyája másolatban az indítványozó rendelkezésére állt.
- [3] A Jászberényi Járásbíróság 2022. április 26. napján meghozott, 12.Pk.50.018/2022/7. számú végzésével az indítványozó kérelmét elutasította. Megállapította, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat a kérelmezett nem szegte meg, neki felróhatóan nem hiúsította meg az indítványozó és a gyermek közötti kapcsolattartást, a kapcsolattartásra felkészítette a gyermeket. A bíróság nem osztotta az indítványozó azon álláspontját sem, miszerint a kérelmezett nem készített össze a gyermeknek az évszoknak megfelelő ruházatot, hívásaival megghiúsította a gyermekkel való kapcsolattartást, így azt egyéb módon megghiúsította volna (Jászberényi Járásbíróság végzése, 2. oldal). A Jászberényi Járásbíróság az indítványozó okmányok átadásának elmaradására vonatkozó érvére végzésében semmilyen megállapítást nem tett.
- [4] Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó nyújtott be fellebbezést, és elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését valamint az eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan annak megváltoztatását és azt kérte, hogy a kérelmének a törvényszék adjon helyt. A másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék 2022. július 7. napján meghozott 4.Pkf.20.469/2022/3. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta. A végzés szerint az elsőfokú bíróság megalapozott és jogszerű döntéssel utasította el a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése iránti kérelmet, mert annak jogszabályi feltételei nem álltak fenn. Mivel az indítványozó saját nyilatkozatából következően a téli szünetben a kapcsolattartás ténylegesen teljes időtartamban megvalósult, a kapcsolattartás pótlásának, a kapcsolattartás végrehajtása elrendelésének a ténybeli alapja, jogszabályi feltételei is hiányoztak (Szolnoki Törvényszék végzése, Indokolás [14]). Az indítványozó a TAJ-kártyával és a személyi okmánnyal kapcsolatos tényelőadásával összefüggésben a bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a kérelmező saját maga sem jelölte meg azt, hogy az okmányok átadásának elmaradása mennyiben akadályozta, gátolta vagy korlátozta a hivatkozott kapcsolattartás megvalósulását, ezért mindez a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére nem adott alapot. A TAJ-kártya és a személyi okmány átadásá-

nak elmaradása ugyanis nem valósítja meg a kérelmezett részéről a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegését (Szolnoki Törvényszék végzése, Indokolás [17]).

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. § alapján, amelyben kérte a Szolnoki Törvényszék 4.Pkf.20.469/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Jászberényi Járásbíróság 12.Pk.50.018/2022/7. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az indítvány szerint a támadott döntések sértik az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, a XVI. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogait.
- [6] Az indítvány szerint az eljáró bíróságok tévesen és jogsértően értelmezték és alkalmazták a korábban kialakított joggyakorlatot, amely következtében sérült az indítványozó magán- és családi életéhez, és kapcsolattartáshoz való joga, továbbá a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga is. A kérelmezett jogsértő, a kapcsolattartás szabályaival és a vonatkozó joggyakorlattal ellentétes magatartása szankció nélkül maradt. Az indítványozó meglátása szerint továbbá súlyosan sérti a gyermek egészséges fejlődéséhez, valamint fizikai és pszichés egészséghez való jogát az is, ha a kapcsolattartások során nem rendelkeznek személyazonosító okmányaikkal, TAJ kártyáikkal, valamint évszakhoz igazodó ruházattal és tanulmányi eszközökkel.
- [7] Az indítványozó a magán- és családi élet védelméhez való jog sérelmével összefüggésben kifejti, hogy álláspontja szerint a kapcsolattartás zavartalansága és céljának megvalósulása érdekében nélkülözhetetlen a gyermek személyes okmányainak és ruházatának átadása, amelyre az adott kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet. Meglátása szerint nem kell a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárásban a kapcsolattartásra jogosult szülőnek igazolnia azt, hogy a kapcsolattartását milyen módon akadályozta a gyermek igazolványainak és TAJ-kártyájának a gondozó szülő általi átadásának elmaradása, az igazolványok átadására vonatkozó kötelezettség ugyanis a gondozó szülő oldalán jelentkező kötelezettség, melynek tartalma a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénynek, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvénynek, valamint a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvénynek az indítványban ismertetett rendelkezéseiből levezethető kogens szabály. Más jogágak által rendezett, általános érvényű jogszabályi rendelkezések megsértése tehát megvalósítja a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegését akkor is, ha valamennyi, a szülő és a gyermek közötti jogviszonyra irányadó jogszabályi rendelkezést a kapcsolattartásra vonatkozó határozat nem tartalmaz, hiszen ezek a feleket az egyezségben nem szabályozott kérdések tekintetében kötik. A fentiek alapján a gyermek okmányainak át nem adásával a jogsérelem már az okmányok átadásának hiányával megvalósult, további jogsérelem igazolása az indítványozó részéről már nem volt elvárható.
- [8] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejti, hogy a megvalósult kapcsolattartás nem jelenti automatikusan annak zavartalanságát, a kapcsolattartás formai biztosításával a gondozó szülő kötelezettségei nem merülnek ki, azt is biztosítani kell, hogy a kapcsolattartás zavartalan is maradjon.
- [9] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó megvalósulni látja abban az esetben, ha az érintett felek nem bízhatnak alappal abban, hogy a másik fél a jogszabályoknak megfelelően köteles eljárni, ennek hiányában pedig az állam a jog adta eszközökkel rákényszeríti a jogsértőt a jogszerű magatartásra. Szintén sérti a tisztességes eljáráshoz való alapjogot az, hogy az eljáró bíróságok a gyakorlatban csonkítják, korlátozzák a kapcsolattartáshoz való jogot a határozatban foglaltakhoz képest a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekben foglaltakat jogosulatlanul leszűkítve. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az elsőfokú bíróság végzésével összefüggésben azért is állítja, mert a végzés indokolása egyáltalán nem tér ki az indítványozónak az okmányok hiányával kapcsolatos állításaira.

II.

- [10] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [11] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [12] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Szolnoki Törvényszék végzését 2022. július 26. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. szeptember 2. napján, határidőben terjesztette elő elektronikus úton. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [13] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) és (2) bekezdései, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak.
- [14] 3. Az indítványozó Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdései, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét a Szolnoki Törvényszék végzésével összefüggésben. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott végzés által okozott alapjogi sérelmet. Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmasak érdemi elbírálásra [lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [15] 4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [17] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint kizárólag érdemi vizsgálat keretében állapítható meg, hogy figyelemmel a 3351/2022. (VII. 25.) AB határozat megállapításaira, jelen esetben, az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy egyedi körülményei alapján sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését a Szolnoki Törvényszék azon megközelítése, mely szerint a kapcsolattartást szabályozó határozat kifejezett rendelkezése hiányában a TAJ-kártya és a személyi okmányok átadásának elmaradása nem valósította meg a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegését.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy gyakorlatában a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság {3067/2021. (II. 24.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [25]}.
- [21] Ennek megalapozásaként – azon túl, hogy megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének védelmi köre kiterjed a gyermek és a szülő közötti kapcsolattartásra is (Abh1., Indokolás [19]) – az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy „a szülő-gyermek viszonyt mint a családi kapcsolat alapját az Alaptörvény L cikk (1) bekezdése kifejezett védelemben részesíti, illetve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a kapcsolattartás mellett – garantálja a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot is. A gyermeknek a különélő szülőjével való kapcsolata természetesen különbözik a vele egy háztartásban együtt élő szülővel fennálló kapcsolattól, hiszen a különélő szülő időszakosan vesz részt a gyermek gondozásában, és nem ő hozza meg a napi nevelési döntéseket. Amint azonban a szülő-gyermek viszony sem korlátozódik a gyermekkel egy háztartásban élő szülőre – a szülői státuszt nem szünteti meg a szülők életközösségének a megszűnése –, úgy a »családi élet« sem feltétlenül a gyermek napi gondozását jelenti csupán. Alkotmányjogi értelemben a gyermek és a különélő szülő kapcsolata is – a konkrét körülményektől függően, mindaddig, amíg a helyzetéből adódó sajátos módon a – szülői funkciókat betölti a különélő szülő – a családi élet fogalma alá esik, és védelemben részesül [...]» (Abh1., Indokolás [21]).
- [22] A kapcsolattartás formái közül a rendszeres közvetlen, személyes kapcsolattartás kiemelt jelentőségére mutatott rá az Abh1., amely szerint „a kapcsolattartás minden formájának szerepe van a szülő-gyermek viszonyban, ezek adott esetben ki is egészíthetik egymást. A kapcsolattartás közvetlensége, a rendszeres találkozás és a zavartalan személyes kommunikáció – tehát az együttlét – mégis kiemelten fontos része a szülő-gyermek kapcsolatnak. Jellemzően ez a legintenzívebb, és hagyományosan ennek van a legnagyobb szerepe a gyermek személyiségfejlődésében, a személyes kapcsolattartás lehetősége különös jelentőséget kisebb gyermek esetén kap a kötődés kialakításában, illetve fenntartásában, az elidegenedés megakadályozásában» (Abh1., Indokolás [28]).
- [23] A kapcsolattartáshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság elvi jelleggel azt is megállapította a 3066/2022. (II. 25.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.), hogy a „kapcsolattartás biztosítja, hogy a különélő szülő és a gyermek rendszeresen és folyamatosan részt vehessenek egymás életében, tehát, hogy a szülők különválása ne eredményezze egyben a gyermeknek az egyik szülőjétől való teljes elszakadását is, illetve hogy az egyik szülőtől való távolság minél kevésbé okozzon a gyermek számára érzelmi törést. A kapcsolattartás minden típusának – legyen az folyamatos (például: hétvégi) vagy időszakos (például: tanítási szünetben megvalósuló) – ugyanaz a célja, mégpedig az, hogy a gyermek és a különélő szülő zavartalanul időt tölthessenek együtt. A szülő ekként közvetlenül figyelemmel kísérheti gyermeke fejlődését, a rendszeres közös programok révén aktív részese lehet gyermeke nevelésének és gondozásának. A gyermek pedig a különélő szülőjét is maga mellett tudhatja, részéről is megkapja a fejlődéséhez szükséges közvetlen védelmet és gondoskodást. Az együtt töltött minőségi idő és a közösen megélt élmények a családtagok tekintetében fontos közösségteremtő hatással bírnak, ennek pedig lelki és érzelmi szempontból meghatározó szerepe van a szülő-gyermek kapcsolatot érintően» (Abh2., Indokolás [20]).
- [24] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben fontosnak tartotta hangsúlyozni azt is, hogy a tanítási szünetben megvalósuló (időszakos) kapcsolattartás „alapvető jellegzetessége, más, például hétvégi kapcsolattartásokhoz képest, annak hosszúsága és intenzitása. A gyermek ebben az időszakban nincs elfoglalva a tanulmányaival (legalábbis nem olyan mértékben, mint tanítási időszakban), napirendje kevésbé korlátozott, így a mindennapokhoz képest adott esetben több tere van a kikapcsolódásnak, a szülővel való kapcsolatot erősítő szabadidős programok szervezésének, közös élmények gyűjtésének, és lehetőség van hosszabb, családi vagy nyaralási (pihenési, kikapcsolódási) célú – adott esetben külföldi – utazásra is. A huzamosabb, tartós együttlét kiemelkedik a mindennapi rutinból, és speciális összetartó erőt képviselhet a szülő-gyermek kapcsolatban» (Abh2., Indokolás [30]).

- [25] 2. Jelen alkotmányjogi panasz vizsgálata során az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a bíróság jogértelmezése korlátozta-e az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által biztosított kapcsolattartási jogát, és amennyiben igen, e korlátozás alkotmányos szempontból igazolható-e.
- [26] 2.1. Az Alkotmánybíróság a 3351/2022. (VII. 25.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) már foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a kapcsolattartás zavartalanságát okozza-e a személyes iratok gondozó szülő általi át nem adása. Az Abh3.-ban az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[h]a a gyermek igazolványainak hiánya miatt a különélő szülőnek esetleg hatósági intézkedéstől kell tartania, vagy betegség esetében a gyermek orvosi vagy gyógyszerellátása veszélybe kerülhet, illetve a közös program földrajzi értelemben vagy más módon indokolatlanul korlátozottá válik, akkor a kapcsolattartás zavartalansága csorbát szenved, és annak korlátozása megállapítható” (Abh3., Indokolás [50]). Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy „[...] a kapcsolattartás jogszabályi és hatósági/bírósági döntés keretein belüli tartalmi és földrajzi értelemben vett zavartalansága alkotmányjogi értelemben immanens részét képezi a kapcsolattartáshoz való jognak. A kapcsolattartás zavartalansága pedig nem biztosított, ha a különélő szülő nem rendelkezik a gyermek szükséges hatósági igazolványaival” (Abh3., Indokolás [51]).
- [27] 2.2. A kapcsolattartást rendező döntés tartalmazza a kapcsolattartás kereteit és alapvető szabályait. E körbe tartozik például a kapcsolattartás gyakorisága, időtartama, a gyermek átadásának és visszaadásának helye, ideje, módja, az elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendje. Az előírt minimumkövetelményeken túl a kapcsolattartást nyilvánvalóan a szükséges részletességgel kell rendezni, ami az ügy és a felek egyedi körülményeitől – például a gyermek életkorától – függően minden ügyben más és más lehet.
- [28] A gyermek átadása magába foglalja a gyermek személyén túl a gyermek ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai (például állandó vagy eseti gyógyszerek, tanszerek, biztonságérzetet növelő alvójáték) átadásának a kötelezettségét is. Ennek elsődleges indoka, hogy a józan ésszel, de legfőképpen a gyermek legjobb érdekével bármilyen más értelmezés ellentétes lenne. A Ptk. 4:178. § (1) bekezdése értelmében a gyermeket nevelő szülő (vagy más személy) köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani. Eszerint a gondozó szülő nemcsak, hogy nem gátolhatja a kapcsolattartást, de az érintkezés pusztán – passzív – engedélyezésén kívül a kiskorú gyermeket érzelmileg és fizikailag fel is kell készítenie arra. A fizikai felkészítésbe értelemszerűen beletartozik mindazon tárgyaknak az összekészítése, amelyekre a gyermeknek a kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet, és amelyekkel csak a gondozó szülő rendelkezik.
- [29] Mindez megfelelően igaz a gyermek okmányaira is: amennyiben a különélő szülőt megilleti az elvitel joga, és azt éppen jogszerűen gyakorolja – a kapcsolattartás idejére magával viszi a gyermeket –, akkor kézenfekvő, illetve a kapcsolattartás céljának megvalósulása és zavartalansága érdekében szükséges a gyermek azon igazolványainak átadása, amelyekre a konkrét kapcsolattartás ideje alatt szükség lehet. Ez olyannyira magától értetődő, hogy ennek külön előírására nincs feltétlenül szükség az egyezségben, vagy a hatósági/bírósági határozatban. A kapcsolattartás zavartalanságának a követelménye lefedi ezt (Abh3., Indokolás [55]–[57]).
- [30] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság kifejezetten megerősíti az Abh3. azon elvi megállapítását, miszerint „a kapcsolattartás jogszabályi és hatósági/bírósági döntés keretein belüli tartalmi és földrajzi értelemben vett zavartalansága alkotmányjogi értelemben immanens részét képezi a kapcsolattartáshoz való jognak. A kapcsolattartás zavartalansága pedig nem biztosított, ha a különélő szülő nem rendelkezik a gyermek szükséges hatósági igazolványaival.” (Abh3., Indokolás [51])
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság a 29/2021. (XI. 10.) AB határozatában már megállapította, hogy az Abtv. 39. § (1) bekezdéséből következően az Alkotmánybíróság határozatának egésze, így annak indokolása is, *erga omnes* kötelező erővel bír, ekként ha az Alkotmánybíróság egy határozatában formálisan alkotmányos követelmény kimondása nélkül foglal állást valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséről, vagy éppen ellenkezőleg, azt mondja ki, hogy valamely értelmezés ellentétes az Alaptörvénnyel, arra az eljáró bíróságnak ugyancsak tekintettel kell lennie ítéletének meghozatala során (Indokolás [29]). A Szolnoki Törvényszék végzésének meghozatalakor még nem ismerhette az Abh3. indokolását. Az Alkotmánybíróság azonban nem jogalkotó szerv, azaz nem megalkotja, hanem csupán rögzíti valamely norma Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezését. Ekként amikor az Alkotmánybíróság állást foglal valamely jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséről, a normát valójában oly módon értelmezi, amely értelmezés mindig is benne rejtett az adott normában, azaz az eljáró bíróságoknak ezt az Alaptörvénnyel összhangban álló

jogértelmezést az Alkotmánybíróság döntésétől függetlenül is fel kell ismerniük, már csak az Alaptörvény 28. cikkéből következően is. Az a jogértelmezés, mely szerint a kapcsolattartás zavartalanságának biztosítása kiterjed a gyermek okmányainak átadására is, éppen ezért nem az Abh3. indokolásából, hanem közvetlenül az ügyben alkalmazandó jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezéséből fakad.

- [32] 4. A fenti elvi tételeket a jelen alkotmányjogi panaszra vetítve az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [33] A gyermek okmányainak át nem adásával kapcsolatos végrehajtási kérelem nem mutat túl a jóváhagyott – a gyermek elvitelének a jogát biztosító – egyezsége, hanem éppen annak végrehajtására irányul. A kapcsolattartás zavartalanságának része ugyanis, hogy az elvitel jogát jogszerűen gyakorló szülő a gyermek szükséges és érvényes hatósági igazolványainak a birtokában legyen a kapcsolattartás ideje alatt, amelynek biztosítása a gondozó szülő kötelezettsége.
- [34] Ennek megfelelően a Szolnoki Törvényszék azon jogértelmezése, mely szerint a TAJ-kártya és a személyi okmány átadásának elmaradása nem valósítja meg a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegését, egyértelműen korlátozza az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védett kapcsolattartáshoz való jogát.
- [35] Jelen esetben a Szolnoki Törvényszék végzésében azzal indokolta az indítványozó kérelmének elutasítását, hogy az okmányok átadásának elmaradása önmagában nem alkalmas arra, hogy akadályozza, gátolja vagy korlátozza a kapcsolattartás megvalósulását. Az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban ugyanakkor már egyértelműen állást foglalt ezen jogértelmezés alaptörvény-ellenességének kérdésében, ekként az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Szolnoki Törvényszék végzésében megjelenő alapjogi-korlátozás alkotmányos szempontból nem igazolható.
- [36] Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügygel összefüggésben ezért azt állapította meg, hogy a bíróság nem ismerte fel az ügy alapjogi relevanciáját, és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/B. § (4) bekezdés d) pontjával összefüggő jogértelmezésével – amely szerint nem lehet elrendelni a gyermek szükséges személyes okmányainak a kapcsolattartás idejére történő átadását az elvitel jogát gyakorló szülő számára, ha arról a felek egyezsége külön nem rendelkezik – alaptörvény-ellenesen akadályozta a kapcsolattartáshoz való jognak a maga teljességében történő, az egyezés szerinti – az elvitel jogát kifejezetten biztosító – gyakorlását.
- [37] Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a Szolnoki Törvényszék 4.Pkf.20.469/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, így azt a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [38] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Szolnoki Törvényszék végzésében kifejezetten azt rögzítette, hogy a Jászberényi Járásbíróság nem tett olyan megállapítást, hogy a gyermek TAJ-kártyájának másolata az indítványozó rendelkezésére állt volna (Szolnoki Törvényszék végzése, Indokolás [17]), azonban arra vonatkozóan már semmilyen megállapítást nem tett, hogy az indítványozó rendelkezésére állt-e a TAJ-kártya másolata, és amennyiben igen, az eredeti okmány helyett annak másolata elegendő-e ahhoz, hogy a kapcsolattartás zavartalanságát biztosítsa. Ezen szempontok vizsgálata az Alkotmánybíróság határozatát követően megisméltésre kerülő eljárásban nem mellőzhető.
- [39] Az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is. Figyelemmel arra, hogy a Jászberényi Járásbíróság végzése semminemű indokolást nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a gyermek lakcímkártyája, illetőleg TAJ-kártyája átadásának elmulasztása (ahogyan azt az indítványozó állítja) egyáltalán valóban bekövetkezett-e (amely már önmagában is felveti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező kereset – jelen esetben kérelem – kimerítésének kötelezettsége és az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét is), ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Jászberényi Járásbíróság sem ismerte fel az előtte folyamatban volt ügy alapjogi vonatkozásait.
- [40] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 43. § (4) bekezdése alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy a Jászberényi Járásbíróság 12.Pk.50.018/2022/7. számú végzése is alaptörvény-ellenes, és azt a rendelkező részben foglaltak szerint ugyancsak megsemmisítette.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [41] Egyetértek a határozat indokolásának azzal a részével, mely a jogértelmezés általános természetére tekintettel az Abh3.-ban részletezett jogértelmezést azon ügyekben is számon kérhetőnek tartja, melyekben az Abh3. megszületése előtt történt döntéshozatal. Ebből következően nem vitatom azt, hogy a jelen ügyben a kapcsolattartás a tárgybani okmányok átadásának hiánya okán nem volt zavartalan; nem vitatom, hogy az ezzel ellentétes bírói megállapítás téves.
- [42] Ugyanakkor kérdés, hogy a bírói végzések eme hibája a jelen ügyben indokolttá teszi-e a végzések megsemmisítését, figyelemmel arra, hogy a kapcsolattartás – ha nem is volt az okmányok hiánya miatt zavartalan – mégis megvalósult.
- [43] Azt semmiképp sem tartanám indokoltnak, hogy az elkövetkezendő téli szünetben az indítványozó kétszer élhessen az iskolai szünetre vonatkozó kapcsolattartás lehetőségével. A 2017. évi CXVIII. törvény 22/C. § (2) bekezdése a) pontjában lehetőség van arra, hogy a bíróság a végrehajtás elrendeléseként pusztán arra szorítkozzék, hogy a jogsértő felet a jövőre nézve megfelelő jogkövető magatartásra figyelmeztesse. Az indítványozó kérelméből azonban nem tűnik ki egyértelműen, hogy végrehajtási igénye csupán erre irányult volna, és a jelen határozat sem orientál ebben a kérdésben, jóllehet ez a jelen ügyben véleményem szerint éppen a tényállás jellege, a zavartalanság hiányának jogkövetkezményei miatt indokolt lett volna.
- [44] Mindezek mellett az Abh3.-ban részletezett értelmezési gyakorlat megerősítése a határozat indokolásában kifejtettek folytán nézetem szerint a végzések megsemmisítése nélkül is megvalósult volna.
- [45] A fentiekre tekintettel a határozatot nem támogattam.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2102/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3380/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.057/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Krizsa Ügyvédi Iroda) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.057/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] A később az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló perben alperes indítványozó deviza alapú kölcsönszerződést kötött személygépkocsi megvásárlása céljából a későbbi felperes jogelődjével, egy pénzintézettel. A pénzintézet a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1. tv.) és a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben előírt elszámolási kötelezettségének eleget tett, és megállapította az általa korábban az említett jogszabályok alapján tisztességtelennek minősülően felszámított összeget, valamint az ennek levonását követően esedékes tőketartozást és az indítványozó ez alapján várható – forintban kifejezett – törlesztőrészletét, illetve feltüntette az indítványozó által addig teljesített törlesztéseket is. Az indítványozó a részére 2015. március 26. napján szabályszerűen kézbesített elszámoló levélre észrevételt nem tett. A pénzintézet ezt követően eleget téve az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvényben írt kötelezettségének, az indítványozó devizában nyilvántartott tartozásának forintra váltását elvégezte és a szerződést ennek megfelelően módosította. A 2015. december 9. napján szabályszerűen kézbesített átváltásról szóló levélben a pénzintézet az ilyen módon (a forint alapúvá történő átalakítást követően ismételt) csökkentett összegű tartozásról, valamint arról, hogy amennyiben az indítványozó vitatja a szerződésből eredő követelés forintra történő átváltásának számítását, a kamat számítását vagy az új törlesztő részleteket tartalmazó táblázatban foglalt adatok és számítások megfelelőségét, akkor azokkal szemben panaszt terjeszthet elő, az indítványozót tájékoztatta. Az indítványozó az átváltással kapcsolatban panaszt nem terjesztett elő.
- [5] A pénzintézet később, 2016. májusában a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt a hitelszerződést felmondta, amelyről az indítványozót szabályszerűen értesítette, egyúttal felszólította a teljes tartozás meghatározott időpontig történő megfizetésére. Mivel az indítványozó továbbra sem teljesített, az alapperes felperese fizetési meghagyás kibocsátását kérte, amely az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A követelés engedményezését követően az engedményes a bíróság előtti keresetében kölcsöntartozás és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Az indítványozó az ellentmondásában és ellenkérelmében a követelést mind jogalapjában, mind összegszerűségében vitatta és ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az elsőfokú bíróság a keresetet alaposnak, az indítványozó érvénytelenségi kifogását alaptalannak találta és kötelezte az indítványozót a felperes által kért összeg megfizetésére.

- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást az egyedi szerződés és a pénzügyi üzletszabályzatának egyes, általa az ügy mikénti megítélése szempontjából lényegesnek tartott rendelkezéseivel kiegészítette és (ezekre is tekintettel) az elsőfokú döntést az indokolás kisebb pontosítása mellett, annak alapvetően helyes indokai alapján helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó a jogerős döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványában rögzített, a per során már előadott jogi érvelésen alapuló álláspontja szerint a támadott ítélet sérti a tisztességes eljárás-hoz való jogot, mivel szerinte a bíróság(ok) általi marasztalására úgy került sor, hogy a felperes a bírósági eljárás(ok) során nem bizonyította megfelelően követelése összecszerúságát; a bíróság pedig döntését önkényesen, véleménye szerint a vonatkozó jogszabályok, az Alkotmánybírósági gyakorlat és a Kúria 4/2021. PJE határozatának figyelmen kívül hagyásával hozta meg. Sérti továbbá a tisztességes eljárás-hoz való jogot, hogy álláspontja szerint a bíróság – indokolási kötelezettségét sértő módon – nem adta kellő indokát, miért fogadta el döntése alapjául a DH1. törvény alapján szerinte semmisnek minősülő szerződéses rendelkezéseken alapuló felperesi kimutatást. Mindezek az indítványozó által állított hiányosságok szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezték.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel.
- [9] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott törvényszéki ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz.
- [11] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [13] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés]. Ennek lényeges tartalmára a beadvány is utal, a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [14] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [15] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárás-hoz való joga sérelmét lényegében arra tekintettel tartja megállapíthatónak, hogy az eljáró bíróság(ok) – véleménye szerint szakjogi szempontból tévesen – úgy foglaltak állást, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés az indítványozó érvelésével szemben nem forint, hanem deviza alapú szerződésnek tekintendő; továbbá, hogy a felperes pénzügyi által az ún. „devizahiteles-törvények” értelmében kötelezően elkészítendő, a később marasztalása mértékének meghatározása alapjául szolgáló kimutatás szerinti elszámolást – annak általa a perben történt kifogásolása ellenére – elvégezhetőnek tartották. Az indítvány ezekkel kapcsolatos érvelése valójában az ezzel összefüggésben már a per során is előadott és a bíróságok által elbíralt (szakjogi) érvek kifejtését, részletes megismétlését tartalmazza.
- [16] Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.

- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében az eljáró bíróságnak a per tárgyát képező követelés alapjául szolgáló kölcsönszerződés érvénytelensége, annak forint- vagy deviza alapú szerződésként minősülése, továbbá az elszámolás elvégezhetősége mikénti megítélésével összefüggő (szak)jogi érvelését kifogásolja, illetve annak, valamint az abból levont következtetéseknek a felülbírálatát kéri. Erre ugyanakkor az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, az ezen kérdésekben való döntéshozatal ugyanis olyan szakjogi mérlegelést és jogalkalmazást igényel, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást. Ez a vonatkozó jogszabályok alapján a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság az ilyen kérdések (ismételt) elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel.
- [18] A támadott döntésében a másodfokon eljáró bíróság a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényegesnek tartott kérdésekben állást foglalt és a jogvitát jogerősen eldöntötte. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Pécsi Törvényszék a támadott döntésében az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat – nem csak a szerződés mikénti minősítése, de az elszámolás, valamint az indítványozónak az az alapját képező felperesi kimutatással kapcsolatban előadott érvei vonatkozásában is – azok helyes indokaira tekintettel hagyta helyben. A Pécsi Törvényszék támadott döntése is rögzítette, hogy az irányadó jogszabályok és joggyakorlat alapján – összhangban az elsőfokú döntésben foglaltakkal – az indítványozó által vitatott szerződés az indítványozói érveléssel szemben nem forint, hanem deviza (CHF) alapú szerződésként jött létre, és az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt amikor elfogadta a tartozás összezszerűségének meghatározásához a felperes által készített – és korábban az indítványozó által sem kifogásolt – kimutatást. Támadott döntésében a törvényszék továbbá úgy foglalt állást az indítványozónak az alkotmányjogi panaszában is hangsúlyozott, a DH1. tv. 3. § (2) bekezdésének sérelmével kapcsolatos érvei tekintetében, hogy „[a]z, hogy a felperes [kimutatása] nem a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH1. tv.) 3. § (2) bekezdésének megfelelően, hanem az aktuális árfolyamon határozta meg a követelést devizában nem kifogásolható, mert a kimutatás az egyes törlesztőrészletek esedékességének időpontjában fennálló állapotot tükrözi és tartalmazza a tisztességtelenül felszámított összeg jóváírását, ezáltal megfelel a DH1. törvény 3. § (2) bekezdésében írtaknak.” (Lásd: Indokolás [23]) A rendelkezésre álló iratok alapján tehát megállapítható volt, hogy nem felel meg a valóságnak az az állítás, amely az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát amiatt állította sérülni, hogy a támadott döntésben a bíróság egyáltalán nem foglalt állást a DH1. tv. indítványozó által hivatkozott rendelkezésének sérelmével kapcsolatban. Önmagában azonban az a tény, hogy az eljáró bíróságok valamely szakkérdésben a peres fél által képviselttől eltérő jogi következtetésre jutnak az egyébként indokolt döntésükben, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [19] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott (és esetleg csak később, az alkotmányjogi panaszban részletezett) minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}
- [20] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [21] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy

az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

[22] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.

[23] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1497/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3381/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.52.221/2020/25-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az alapügyben másodrendű felperesként résztvevő indítványozó adóstársával együtt az alperes hitel-, illetve jelzáloghitel-intézetekkel mint hitelezőkkel 2007. október 24. napján kölcsönszerződést kötött jelzálog típusú hitelkölcsön felvétele céljából. A szerződés szerint a kölcsön összege 2 500 000 Ft, a kölcsön devizaneme svájci frank.
- [4] A hitelintézet 2011. november 15. napján közjegyzői okiratban a kölcsönszerződést az indítványozó szerződészegése következményeként azonnali hatállyal felmondta, ezzel párhuzamosan a teljes tartozás 15 napon belüli megfizetésére szólította fel az indítványozót és adóstársát. A hitelintézet a kölcsönszerződéssel kapcsolatos teljes követelést engedményezte az I. rendű alperes követeléskezelőre. A kölcsönszerződés elszámolása a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény szerint megtörtént.
- [5] Az indítványozóval és adóstársával szemben végrehajtási eljárás indult, amelynek keretében a követelés fedezetül szolgáló ingatlan 2018. november 11-én értékesítésre került. A vételár felosztását és a túlfizetés az indítványozó és adóstársa részére történt kiutalását követően az árverési vevő számára 2020. augusztus 12-én megtörtént a birtokbaadás.
- [6] Az indítványozó egykori adóstársával (a továbbiakban együtt: felperesek) ezt követően nyújtott be keresetet a Pesti Központi Kerületi Bíróságra, kérve annak megállapítását, hogy a szerződés 2011-ben történt felmondása érvénytelen volt. A felperesek számos jogszabályi rendelkezést jelöltek meg jogalapként a keresetük alátámasztásául, és kiemelten hivatkoztak a szerződés tisztességtelenségére mint érvénytelenségi okra. A keresetet az elsőfokú bíróság 2021. június 24-én, 22.P.52.221/2020/25-I. számon elutasította azzal az indokolással, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei nem állnak fenn.
- [7] A felperesek fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 2022. január 14-én kelt, 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet – az elsőfokú bíróságtól részben eltérő indokolás mellett – helybenhagyta. A Törvényszék érvelésének középpontjában a szerződés és a felmondás érvénytelenségének megállapítása közötti különbség áll. A felperesek kizárólag a felmondás mint egyoldalú jogügylet érvénytelenségének megállapítását kérték, ugyanakkor olyan jogszabályhelyekre hivatkoztak, amelyekre a szerződés érvénytelenségét lehet alapítani és a felmondás kapcsán a magánjog taxatív meghatározott érvénytelenségi okai közül egyet sem hívtak fel. A felmondás és a kölcsönszerződés önálló jogügyletek, érvényességük vagy érvénytelenségük külön vizsgálandó: az egyik érvénytelenséget eredményező jogi hibája nem teszi a másikat érvénytelenné. Tekintettel arra, hogy a felmondásra vonatkozó érvénytelenségi okok közül egy sem került felhívásra, a felperesek által megjelölt okok eleve nem teheték érvénytelenné a felmondást. Ezen felül a Törvényszék a fellebbezésben hivatkozott eljárási jogszabálysértéseket sem látta megalapozottnak.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.636.311/2021/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.52.221/2020/25-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét elsősorban azzal támasztja alá, hogy értelmezése szerint a bíróságok nem az általuk benyújtott kereseti kérelmet bírálták el, és nem indokolták meg kellőképpen, hogy ennek mi az oka. Az indítványozó utal arra is, hogy a bíróságok tényekkel és joggal kapcsolatos megállapításai és következtetései nyilvánvalóan és kirívóan önkényesek, következésképpen ellentétesek a tisztességes eljáráshoz való joggal. Véleménye szerint ez a körülmény megalapozza azt, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok által elkövetett ténybeli és jogi hibákat kiküszöbölje.
- [10] Az indítványozó arra is hivatkozik, hogy a számára rendelkezésre álló egyetlen lehetséges jogorvoslat a végrehajtási záradék közjegyző általi kiállítását követően a lefolytatott polgári per volt, így a kereseti kérelmének elutasítása azt jelenti, hogy nem biztosított számára a végrehajtási eljárás megalapozottságának vitatása. Ez az indítványi elem tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét fogalmazza meg.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [12] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a befogadás formai feltételeinek megfelel.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az indítvány ezeknek a feltételeknek az alábbiak szerint nem felel meg.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben jelen ügyben is fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]].
- [15] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára [lásd pl. 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]]. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata [lásd pl. 3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]]” [3016/2015 (I. 27.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [16] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem bocsátkozhatott annak érdemi vizsgálatába, hogy a bírói döntések helyesek voltak-e, azaz az indítványozó kereseti kérelmében a felmondás érvénytelensége tekintetében megfelelő jogszabályhelyekre hivatkozott-e és nincs hatásköre arra, hogy az alkotmányjogi panaszban írtak szerint a bíróságok döntését felülmérlegelje. Ugyanakkor megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó érvelésének esetleges helytállósága esetén sem lenne a bírói döntés önkényesnek tekinthető.
- [17] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségük megszegésével megsértettek a tisztességes eljáráshoz való jogát, de az indítvány nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek alappal vetnék fel az Alkotmánybíróság gyakorlatában kidolgozott követelmények érvényesülésének hiányát.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az indokolási kötelezettség és a tisztességes eljáráshoz való alapjog összefüggéseivel kapcsolatban kiterjedt gyakorlata van. A bírói indokolás hiányát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban korábban már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Az Alkotmánybíróság ezen határozatában azt a minimum elvárást fogalmazta meg a bíróság számára a bírói indokolás

alkotmányos tartalma tekintetében, „hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [34])

- [19] Az indítványozó elsősorban azt sérelmezi a megfelelő indokolás hiányát állítva, hogy a bíróság bizonyos felvételeit nem cáfolta tételesen, ez azonban nem jelent az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő indokolási hiányosságot. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. Továbbá az indítványozó a vonatkozó érvelésében több ponton is vitatja a bíróság indokolását, ami ellentétben áll azzal, hogy a kereset elutasításának indokolása hiányozna. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítvány nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem áll fenn a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége sem.
- [20] 3.2. Az indítványozó – az indítvány tartalma alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróságnak kiforrott gyakorlata van a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmával kapcsolatban, amely kiterjed arra is, hogy mely esetekben állapítható meg ezen alapjog bírósági eljárás során okozott sérelme. Az Alkotmánybíróság a bíróságokkal szemben azt a követelményt tartja levezethetőnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, hogy „az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a bírósági eljárásban élhetett jogorvoslati jogával, fellebbezési kérelmét a másodfokú bíróság érdemben elbírálta. Az indítványozó helyesen mutat rá arra, hogy a végrehajtási záradék közjegyző általi kiállítását követően a jogviszony érvényességét polgári per keretében lehet vitatni. Amennyiben a kereset alapos, a végrehajtás nemperes eljárás keretében megszüntethető. Az ítéletek nem ezzel ellentétes jogértelmezést tartalmaznak, hanem indítványozó keresetének alapossgát tagadják. Következésképpen az indítvány a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [22] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/780/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3382/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.VI.39.033/2023/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 30. § (5) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Kúria 2023. június 22-én meghozott Knk.VI.39.033/2023/2. számú végzésével a Nemzeti Választási Bizottság 17/2023. számú – népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését megtagadó – határozatát helybenhagyta.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzményi ügye a következő.
- [5] Az indítványozó – korábban – 2022. október 13-án az „Akarja-e, hogy az Országgyűlés vonja meg a bizalmát a kormánytól?” kérdésre vonatkozóan népszavazási kezdeményezést nyújtott be. A Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) a 2022. november 22-én meghozott 426/2022. határozatával a kérdés hitelesítését megtagadta, mivel az az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdésének a) és e) pontjaiban meghatározott tiltott tárgykörbe tartozik, ugyanis ténylegesen az Alaptörvény módosítására irányul, illetve az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi kérdésnek minősül.
- [6] Az indítványozó bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét a Kúria a 2022. december 13-án meghozott Knk.V.39.541/2022/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mivel a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta a kérelmező személyi azonosítóját, amely hiányosság a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának törvényben nevesített akadály.
- [7] Az Alkotmánybíróság a 3045/2023. (II. 8.) AB végzésével a Kúria Knk.V.39.541/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította, mivel az nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben megállapította, hogy „nem merült fel, hogy az NVB érdemi, ügydöntő határozata tekintetében a bírósághoz, vagy a magasabb fórumhoz fordulásnak a lehetősége ne lett volna biztosított, illetve a bírói út vagy a jogorvoslat korlátozott lett volna. Szakjogi jogértelmezési kérdés, hogy a Venek a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi elemeire vonatkozó előírásait hogyan kell értelmezni, és miként kell eljárni a törvény kötelező előírása alapján, ha a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazza a kérelem benyújtójának – a törvény által megkövetelt – személyi azonosítóját.” (Indokolás [20]) Az Alkotmánybíróság továbbá a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben megállapította azt is, hogy az indítvány „tartalma szerint a Kúria döntésének a szakjogi, törvényességi szempontú felülbírálatára irányult, illetve a törvényi szabályozásnak a kritikáját tartalmazza” (Indokolás [21]).
- [8] 1.2. A jelen indítványra okot adó ügyben az indítványozó az „Akarja-e, hogy az Országgyűlés vonja meg a bizalmát a kormánytól?” népszavazásra javasolt kérdést 2023. január 31-én ismét benyújtotta hitelesítésre, ahhoz azonban az Nsztv. 4. § (1) bekezdése szerinti aláírásgyűjtő ívet nem csatolta. Támogató aláírások hiányában a kezdeményezés nem felelt meg az Nsztv. 4. § (1) bekezdésében foglalt jogszabályi követelményeknek, így azt a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) elnöke a 2023. február 3-án kelt, 1/2023. Nsz. számú határozatában elutasította és nem terjesztette az NVB elé. A kezdeményezés ismételt benyújtására az Nsztv. 10. §

- (3) bekezdésében előírt határidőben, 2023. február 14-én sor került, amelyhez az indítványozó már csatolta az Nsztv. 4. § (1) bekezdésében előírt szükséges támogató választópolgári aláírásokat.
- [9] Az NVB a 2023. március 21-én meghozott 17/2023. számú határozatával megtagadta a kérdés hitelesítését. A határozat indokolása szerint a kérdés az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján a népszavazási eljárásban is alkalmazandó Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvébe ütközik.
- [10] Az NVB határozatának indokai szerint az NVB következetes joggyakorlata, miszerint a népszavazási kezdeménnyel kapcsolatos eljárás valamennyi szakaszában, így a hitelesítési eljárás során is kiemelten fontos annak vizsgálata, hogy a benyújtott kezdeményezés a népszavazás alkotmányos rendeltetésével – és így a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvével – összhangban van-e. Az NVB a Kúria Knk.VII.37.959/2017/3. végzésére, illetve a Knk.IV.37.484/2013/2. számú határozatában foglaltakra hivatkozással megállapította, hogy „a nép közvetlen hatalomgyakorlásával össze nem férő, visszaélészerű joggyakorlásnak minősül az a népszavazási kezdeményezés, amelynek kapcsán a körülményekből, a felvett és bizonyított tényállásból (pl. a benyújtott kérdések megfogalmazásának elemzéséből, a kezdeményező eljárásából, nyilatkozataiból) megállapítható, hogy a politikai közösség döntési helyzetbe hozásának valódi szándéka nélkül, az eljárási szabályok visszaélészerű alkalmazásával kezdeményez népszavazást” (Indokolás [33])
- [11] Az NVB azt is megállapította, hogy a 426/2022. NVB határozatában már érdemben, részletesen indokolt döntést hozott, a határozat meghozatala óta pedig nem következett be olyan körülmény, amely megalapozná az NVB döntése megváltoztatását, így álláspontját továbbra is fenntartja.
- [12] Az NVB összességében megállapította, hogy az indítványozó „ugyanazon kérdés benyújtásával úgy kívánta ismételt döntési helyzetbe hozni a Nemzeti Választási Bizottságot, hogy szándéka valójában nem az adott kérdésben foglaltak elérésére irányult, hanem kizárólag saját nézeteinek hangoztatására és azok hosszas fejtegetésére, tehát a Nemzeti Választási Bizottság munkáját (és a népszavazás intézményét) nyilvánvalóan el kívánta téríteni annak alkotmányos, rendeltetésszerű gyakorlásától, amelyből Szervező rosszhiszeműségére vonható le következtetés.” Rosszhiszemű magatartásával kívánta előidézni azt, hogy a már jogerősen eldöntött ügyet „újranyissa”, az NVB-t „az Nsztv. és a Ve. zárt szabályrendszerének szétfeszítésére, kereteinek átlépésére kényszerítse, annak érdekében, hogy jogorvoslati joga újra megnyíljon.” Valójában „nincs a népszavazásra javasolt kérdés mögött valódi szervezői szándéka, ugyanis a körülmények arra engednek következtetni, hogy a kezdeményezés célja az indítványozó vélt igazának elismertetése, nézeteinek nyilvánosságra jutása és nem »az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében« való választópolgári döntéshozatal kezdeményezése” (Indokolás [38]–[39]).
- [13] Az indítványozó ez követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria indítvány által támadott Knk.VI.39.033/2023/2. számú végzésével az NVB határozatát helybenhagyta.
- [14] A végzés indokolása szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelmében is egyes törvények, illetve alkotmányos intézmények legitimitásával foglalkozott részletesen, ezek azonban nem kapcsolódnak közvetlenül a kérdés hitelesítéséhez.
- [15] Noha ugyanazon kérdés más szervező által hitelesítésre benyújtása, illetve azonos szervező részéről a korábbitól valamelyest eltérő kérdés benyújtása nem kizárt, azonban ekkor is, a joggyakorlás esetlegesen rendeltetésellenes voltát az eset körülményeinek mérlegelésével vizsgálni kell.
- [16] Jelen ügyben az alanyi és a tárgyi egyezőség ezt a kontrollt szintén és különösképpen indokoltá tette. Az Nsztv. preambuluma értelmében a demokratikus hatalomgyakorlás része, hogy az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek eldöntésében a polgárok közvetlenül, népszavazás útján is részt vehessenek. Az Alkotmánybíróság a 148/2011. (XII. 2.) AB végzésében foglaltakra hivatkozással kiemelte, hogy a népszavazási eljárás megindítása nem lehet öncélú, az eljárási szabályok alkotmányos rendeltetése az, hogy a nép akarata kinyilvánításának garanciális keretét szolgálja.
- [17] A Kúria indokai szerint a jog gyakorlása akkor áll összhangban az országos népszavazás Alaptörvényben meghatározott rendeltetésével, ha a népszavazás kezdeményezője annak tudatában nyújtja be hitelesítésre a népszavazásra javasolt kérdést, hogy azzal majd olyan állásfoglalásra készíti a választópolgárokat, amelynek eredménye meghatározott tartalmú döntéshozatalra kötelezi az Országgyűlést. Rendeltetésellenes a joggyakorlás akkor, ha az országos népszavazási kezdeményezéshez való jog és az eljárási jogosultságok gyakorlása nyilvánvalóan nem az eljárás céljának elérésére, hanem egyéni érdekek érvényesítésére irányul. Jogellenes az olyan kezdeményezés, amely pusztán formálisan felel meg a jogszabályi előírásoknak, de a konkrét tényállás vizsgál-

latakor feltárt körülményekből egyértelműen megállapítható, hogy az eljárás kezdeményezője nem a népszavazás alkotmányos rendeltetésének megfelelően élt jogával.

- [18] A végzés szerint azonos kérelmező (vagyis az indítványozó) azonos kérdést célzó, jogerősen érdemben korábban elbírált, újabb hitelesítési kezdeményezése azt eredményezte, hogy a népszavazási kérdés választói közöset érintő tartalma teljességgel háttérbe szorult a kérelmezői vélt jogérvényesítési törekvés ellenében. Az országos népszavazás alkotmányos rendeltetése, hogy a választópolgárok az ország sorsát érintő legfontosabb, és egyben az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben közvetlenül hozzanak döntést, ami azután a törvényhozóra kötelező. Ezt az elérni kívánt országgyűlési döntést szem előtt tartva kell a kérdést megfogalmazni, továbbá, az eljárás során tett nyilatkozataiban, érvelésében folyamatosan e szempont érvényre juttatására kell törekednie.
- [19] A körülményekből, így különösen az indítványozó eljárásából, nyilatkozataiból arra lehet azonban következtetni, hogy a jogintézmény tartalmától elszakított alkalmazásával kívánt népszavazást kezdeményezni. Az újbóli benyújtással ténylegesen nem a közvetlen hatalomgyakorlás, hanem a korábban benyújtott kérdés hitelesíthetőségének Kúria, illetve Alkotmánybíróság általi érdemi vizsgálatának elérése volt a célja. Nem illeszthető be a népszavazási eljárás jogi rendjébe az olyan kezdeményezés, amely nyíltan kimondottan nem az Országgyűlés hatáskörébe tartozó döntés tartalmának meghatározását célozza.
- [20] Mindemelllett a kérdés feltételének indokoltságát alátámasztani célzó érvelés iránya elsődlegesen nem az elérni kívánt népszavazás rendeltetésének igazolására irányul. Indokolási kötelezettségének az NVB eleget tett, a bírósági felülvizsgálati kérelemben előtárt kifogások mind olyan határozatokra vonatkoznak, amelyek a jelen bírósági felülvizsgálati eljárásnak nem tárgyai, ezért azok nem voltak alkalmasak a határozati rendelkezés cáfolására.
- [21] 1.3. Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria támadott döntése ellentétes az Alaptörvény I. cikk (2)–(3) bekezdésével, VII. cikk (1) bekezdésével, IX. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, XXIII. cikk (7) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [22] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó egyrészt a megelőző eljárásban hozott döntések kritikáját fogalmazta meg, álláspontja szerint a hitelesítésre benyújtott kérdéstről, annak tartalmáról a Kúriához hasonlóan, az Alkotmánybíróság sem foglalt állást, alkotmányjogi panaszja érdemen történő elbírálására nem került sor. Ennek okán, a korábbi kérdéssel szó szerint megegyező kérdés ismételt benyújtására azért kerülhetett sor, mivel az első alkalommal magát a kérdést jogerősen nem bírálták el. Az újbóli benyújtás pedig a kérdés hitelesítésére irányult.
- [23] Az Nsztv. 10. § (1) bekezdésére alapítva arra hivatkozik, hogy ha a kezdeményezés az országos népszavazás jogintézményének alkotmányos céljával és rendeltetésével nyilvánvalóan ellentétes, akkor az NVI elnökének kell határozattal elutasítania azt, és mivel erre nem került sor, az NVB már nem hivatkozhatott volna ugyanerre a szempontra.
- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a kérdés értelmezése során, a kérdés lényeges értelmének a megváltoztatása, annak feldúsítása vagy egyes elemeinek a kihagyása, illetve ahhoz nyelvtanilag nem kapcsolható tartalom párosítása azzal jár, hogy a Kúria végső soron nem a kérelmező által népszavazásra javasolt kérdéstről, hanem egy általa vélelmezett, egyébként valójában minden valóságálapot nélkülöző fikció hitelesítéséről döntött. Az ilyen jogértelmezés az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja, emiatt *contra legem* válik önkényessé, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozva.
- [25] Mivel az NVB és a Kúria a kérdés helyett az indítványozó vélelmezett szándékait ítélték meg, döntésük az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, a gondolat szabadságához való alkotmányos jogba ütközik. Egyszersmind ellentétes az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságával is, mivel beadványának érdemi vizsgálat nélküli elutasítása valójában a véleménynyilvánítási joga megkérdőjelezésére és kétségbe vonására is alapult. Mindezeket túl ellentétes a XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség követelményével is, mert a Kúria álláspontjából az következik, hogy a törvény előtt mégsem egyenlő mindenki, hiszen a hitelesítési kérdést azon az alapon is el lehet utasítani, hogy mit gondol. Mindemelllett más népszavazási kérdés benyújtójához képest is eltérően kezelték, illetve nem tekintették kompetensnek (kompetens választópolgár alapelve), ezzel sérült nemcsak a törvény előtti egyenlőség, hanem a XV. cikk (2) bekezdése szerinti diszkrimináció-tilalom is.

- [26] Az indítványozó hivatkozik továbbá arra, hogy a Kúria csak az NVB álláspontját vette figyelembe, az övét nem. Ebből fakadóan sérült a tisztességes eljáráshoz való joga és ezáltal, illetve ennek következtében a népszavazáson való részvételhez való joga is.
- [27] A Kúria azon elvi tartalom kimondásával, miszerint nem hitelesíthető az azonos kérelmező részéről, ismételten benyújtott, szó szerint ugyanaz a népszavazásra javasolt kérdés, ha nem igazolható kétséget kizáróan, hogy a kezdeményezés ténylegesen a választói közvetlen hatalomgyakorlás érvényesítését szolgálja, jogalkotói hatáskörbe tartozó kérdésben járt el. Az általa megfogalmazott kérdés megfelel az egyértelműség követelményének és nem tartalmaz tiltott tárgykörben vonatkozó szempontokat, a Kúriának pedig csak a kérdést kellett volna vizsgálnia, nem pedig azon túlmutató szempontokat.
- [28] A Kúria és az NVB a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jog alkotmányos elvét is megsértette, mert önkényes jogértelmezés és jogalkalmazás útján fosztotta meg az indítványozót a népszavazás alkotmányos jogának érvényesíthetőségétől.
- [29] A Kúria a maga sajátos jogértelmezésével, keretében a hitelesítésre szánt kérdésnek a hitelesítési eljárásból való kizárásával a népszavazás lényegét, kiírhatóságát, lebonyolítását, megvalósítását akadályozza, korlátozza, ellehetetleníti, ezzel sértve az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése szerinti, népszavazáson való részvétel jogát.
- [30] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [31] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [32] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel a sérelmezett kúriai végzéssel zárult eljárásban (és azt megelőző NVB előtti eljárásban is) félként szerepelt, a bírósági felülvizsgálati kérelmet ő terjesztette elő. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, további jogorvoslat nincs számára biztosítva.
- [34] Megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont].
- [35] Az alkotmányjogi panasz a törvényes határidőn belül, azaz a Kúria döntésének a Magyar Közlönyben történt közzétételétől – 2023. június 26. – számított nyolc napon belül érkezettnek minősül [Nsztv. 30. § (5) bekezdés]. Az indítvány tartalmazta továbbá az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntés álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [36] 2.2. Az indítvány Alaptörvény I. cikkére való hivatkozásával összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az I. cikk önmagában nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben nem terjeszthető elő {vö. 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]; 3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [37] Nem állapítható meg összefüggés a gondolatszabadság, illetve a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve annak – indítványban célzott – sérelme és az indítványban megfogalmazott érvek között. Az érdemi, közvetlen alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány befogadásának tartalmi akadálya {pl. 3420/2021. (X. 15.) AB végzés, Indokolás [16]; 3371/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [26]}.

- [38] A jogszabályok értelmezésre szorulnak, mely során a jogalkalmazó szervek az általánosan kötelező, absztrakt módon megfogalmazott normákat az egyedi ügyre alkalmazzák. A jogalkalmazó tevékenységnek szükségszerű része az eset összes körülményének figyelembe vétele, annak összevetése a jogszabályi rendelkezésekkel, ezáltal történik meg az absztrakt előírások egyedi ügy egyedi viszonyaira alkalmazása, vagyis az egyediesítés. Az ügyben eljáró NVB és a Kúria is megvizsgálta a feltett kérdést, illetve a jogszabályi rendelkezésekre alapítottan megindokolta, hogy miért kell figyelembe venni eljárása során a Ve.-ben meghatározott alapelveket is. Az alapelvek jogértelmezést segítő funkcióval bírnak, olyan követelményeket foglalnak magukban, amelyek az egyes jogviszonyok tartalmát, azok szereplői magatartásának egészét áthatják.
- [39] Az NVB határozata egyértelműen rögzítette, hogy fenntartja az előzményi ügyben megállapítottakat, vagyis a tiltott tárgykorbe ütközés értelmezését, emellett hivatkozott továbbá az alapelvi rendelkezésre, vagyis a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás követelményére. Önmagában az, hogy az indítványozó szerint kizárólag a kérdésre terjedhetett volna ki a vizsgálat, míg az eset egyéb körülményeire nem, nem teremti meg a felhívott két alkotmányos szabadság és az indítványban foglaltak közötti kapcsolatot, így érdemi vizsgálat tárgya nem lehet.
- [40] 2.3. Az indítványozó által hivatkozott, Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, a XV. cikk (2) bekezdésében nevesített védett tulajdonság (faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet) alapján, és valamely alapjoggal összefüggésben történjen {2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az indítvány azonban erre vonatkozóan önálló indokolást nem terjesztett elő, érvei ténylegesen a törvény előtti – eljárási – egyenlőséghez kapcsolódtak.
- [41] 2.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [42] Az indítványozó alapvetően azt kifogásolta, hogy – álláspontja szerint – nem került sor a népszavazásra javasolt kérdés érdemi vizsgálatára, illetve az NVB és a Kúria eljárása során nem kizárólag a kérdés vizsgálatára szorított. Emellett továbbá a Kúria alapvetően az NVB érveit vette alapul, míg az ő érvelését figyelmen kívül hagyta. Mindezek eredményeként sérültek az eljárási garanciák [XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], végső során pedig a népszavazáson történő részvételhez fűződő joga.
- [43] 2.5. Az eljárási garanciákat illetően az Alkotmánybíróság állandó gyakorlattal rendelkezik.
- [44] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 3368/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [15]; 3367/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [17]}. A hatóságok eljárására hasonló követelményeket fogalmaz meg az indítványozó által hivatkozott XXIV. cikk (1) bekezdése is. A tisztességes eljárás lényege, a tisztességes eljárás iránti elvárás valójában az, hogy a felet ne érje – a bírói döntés törvény adta diszkrecionális jellegén, természetén túlmenő – meglepetés. Bármely eljárásban a törvény, illetve a törvényben foglaltak ismerete és a bírói diszkrecionalitás törvény adta lehetősége alapján kalkulálhat az érintett. Az ebbe a keretbe nem illeszkedő jogalkalmazás váratlansága (s így az arra való felkészülés esélytelensége) az, aminek megnyilvánulása önkényes jogértelmezés címén felveti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog esetleges sérelmét {9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [96]; 3118/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [24]}.
- [45] Mindehhez kapcsolódóan, a törvény előtti egyenlőség sérelme az indítványban hivatkozottakkal összefüggésben akkor valósulhat meg, ha akár a jogszabályok, akár a jogalkalmazó szervek nem biztosítják a perbeli felek eljárási egyenlőségét, vagyis a jogalanyok egy köre számára biztosított valamely eljárási eszköz, míg a velük összehasonlítható helyzetben lévő más személyek számára nem, e megkülönböztetés pedig önkényes. Hasonlóképpen, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és annak részjogosítványaként a bírói jogvédelem követelményének sérelme is felmerülhet, ha a bíróság a perbe vitt jogokról nem dönt érdemben, holott eljárásának feltételei fennállnak {3030/2020. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [7]}.

- [46] A jogorvoslathoz való jogból pedig az fakad, hogy egyrészt biztosított legyen az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}, másrészt pedig a jogorvoslás ténylegessége és hatékonysága {9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [90]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}.
- [47] 2.6. A jelen ügy kapcsán nem merült fel az eljárási garanciák sérelme. Az indítványozó nem volt elzárva annak a lehetőségétől, hogy ügyét bíróság elé vigye. Az eljárási garanciák nem korlátozhatatlan alapjogok, törvény meghatározhatja az egyes eljárások igénybevételének feltételeit (pl. határidők, indokolási kötelezettség stb.), illetve a korlátok törvényi szinten történő rögzítése biztosítja az érintettek számára, hogy ezeket a feltételeket előzetesen megismerhessék és magatartásukat ahhoz igazíthassák. Amennyiben e feltételek nem teljesülnek (mint jelen esetben a megelőző eljárásban), nem áll fenn alanyi jog arra vonatkozóan, hogy mindezek ellenére érdemben elbírálják a fél által feltett kérdést, illetve újabb eljárás során, a korábbi döntésekhez visszanyúlva azok törvényességét vizsgálják. Ha pedig már sor került egy feltett kérdés érdemi vizsgálatára, akkor – értelem-szerűen az adott kérdés háttere, környezete, körülményei, illetve ezeket érintő szempontok változatlansága mellett – a kérdésfeltevés joga nem vezethet ismételt, újvizsgálat kieszközléséhez. Az ugyanis értelem-szerűen egyben a korábbi érdemi vizsgálat felülvizsgálatát is jelentené. Különösen ilyen az, ha a kérdés egy adott jogál-lapot esetében a kezdeményező által szándékolt, célzott jogi lehetőségre vonatkozó; s az ismételt, azonos tar-talmú kérdés feltételekor a kérdés korábbi feltétele idejéhez képest ezen jogállapot nem változott, sem azóta, sem közben. Másként szólva ilyenkor a kérdező valójában a saját, az adott jogállapotból vont következtetését célozza újra megválaszoltatni.
- [48] Mindemellett az indítványban foglaltak kapcsán, illetve az indítvány kapcsán megemlíti az Alkotmánybíróság, miszerint az adott kérdés vonatkozásában az NVB 2022. november 22-i határozata szerinti jogi álláspontot, érdemben az azóta hozott, jelen határozatban is hivatkozott döntések nem érintették, nem változtatták, s erre egyébként nem is lett volna indok. Ehhez képest az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben – az indítványhoz kö-töttséghez igazodva – az erre vonatkozó vizsgálat sem volt feladata.
- [49] 2.7. Kétségtelen, hogy jelen ügy tárgya az Alkotmánybíróság eljárásában sem lehet a megelőző eljárás és dön-tés, hanem kizárólag az indítvánnyal támadott kúriai döntés és annak alkotmányossági vizsgálata. Ezzel össze-függésben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítvány egyrészt a Kúria döntésének a szakjogi, törvényessé-gi szempontú felülbírálatára irányult, erre azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik vizsgálati hatáskörrel. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkot-mányjogi panasz előterjesztésére {pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [50] Másrészt a Kúria érdemben indokolta döntését, mind a megelőző eljárásra vonatkozó indítványozói érvek, mind pedig az általa felülvizsgált NVB határozatra, illetve a népszavazásra javasolt kérdésre vonatkozó indítvá-nyozói érveket illetően. A végzés indokolása felhívja az indítványozó érveit és azokra választ ad, foglalkozik a feltett kérdéssel és annak körülményeivel, alapul veszi a vonatkozó törvényi, illetve alapelvi rendelkezéseket és azok tartalmát, az azokból fakadó jogokat és kötelezettségeket értelmezi, azok konkrét ügyre való vonatkoz-tatásáról részletes számot ad. Ezen érvek további vizsgálata viszont olyan szakjogi kérdés, amelyben az Alkot-mánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB vég-zés, Indokolás [22]}.
- [51] Minderre figyelemmel a konkrét indítvány kapcsán az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, ami miatt az indítvány befogadása és érdemi vizsgálata indokolt lett volna. Mivel az indítványozó alapvetően ezen jogok sérelmére alapítottan hivatkozott a népszavazáson történő részvételhez való jog sérelmére is, ezért indítványa e jog vo-natkozásában sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeknek.
- [52] 3. Ekként az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Al-kotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1448/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3383/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 1/2022. BPJE határozata és a Balassagyarmati Törvényszék 9.Pf.20.336/2022/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdése és 37. § (2) bekezdése alapján – jogi képviselő útján (dr. Kovács Vince ügyvéd) – alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben kérték a Kúria 1/2022. BPJE határozat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérték továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (2) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva, vizsgálja felül a Balassagyarmati Törvényszék 9.Pf.20.336/2022. számú eljárása alkotmányosságát is.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozók felperesként vettek részt. Az eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága 2006. május 9. napján a felperesek jogelődjének lakásán foganatosított házkutatás során biztosítási intézkedésként lefoglalt többek között 44 990 000 forint készpénzt. A Budai Központi Kerületi Bíróság 2006. november 10. napján meghozott végzésével elrendelte a pénzüsszeg zár alá vételét. A Fővárosi Törvényszék a 2016. november 25. napján kelt ítéletével a fenti pénzüsszeg zár alá vételét feloldotta, és azt az indítványozók részére kiadni rendelte.
- [3] Az indítványozók jogi képviselője a 2017. szeptember 20. napján kelt beadványában kérte a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 89. § (1) és (2) bekezdése alapján a zár alá vett pénzüsszeg után kamat megfizetését. Az elsőfokú bíróság a kamatkövetelés iránti igényt elutasította arra hivatkozással, hogy annak érvényesítésére kizárólag polgári peres eljárásban van lehetőség. A Fővárosi Ítélető tábla az 1.Beüf.10.562/2018/3. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [4] Az indítványozók keresetükben együttes jogosultakként kérték, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest 885 625 forint, a II. rendű alperest 12 279 033 forint, míg a III. rendű alperest 12 324 741 forint megfizetésére a jogelődjüktől lefoglalt pénzüsszeg után járó kamat megfizetésére. Az indítványozók követelésüket kamatigényként terjesztették elő, amelyet a Rendelet 89. § (1) és (2) bekezdésére alapítottak.
- [5] Az alperesek elsődlegesen kérték a per megszüntetését, mert álláspontjuk szerint sem a felperesekkel, sem jogelődjükkel nem álltak polgári jogi jogviszonyban, ezért a bíróságnak a jogvita elbírálására nincs hatásköre. Érvelésük szerint a felperesek legfeljebb közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése címén érvényesíthetnék követelésüket. Érdemben kérték a kereset elutasítását, vitatva annak jogalapját és összegszerűségét is.
- [6] A Balassagyarmati Járásbíróság mint elsőfokú bíróság a 3.P.20.243/2019/31. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az alperesek permegszüntetésre vonatkozó kérelmét alaptalannak tartotta. Indokolása szerint a kamat fogalmát a Ptk. szabályozza, a Rendelet pedig, amelyen a felperesek követelése alapul, polgári jogviszonyt hozott létre a felek között. Ezért a keresetet érdemben vizsgálta, és azt nem találta alaposnak, mert az I. rendű alperes jogelődje a pénzüsszeget nem bűnjelként, hanem biztosítási intézkedésként foglalta le. A Rendelet ugyanakkor a bűnjelként lefoglalt pénzüsszeg után ír elő a foglalást foganatosító hatóságok számára kamatfizetési kötelezettséget, és csak arra az esetre, ha a pénzeszköz foglalásból kerül visszafizetésre.
- [7] A Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság a 9.Pf.20.097/2020/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A Kúria a Pfv.III.21.047/2020/18. számú végzésével a jogerős ítéletet – az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A büntetőeljárás-

ról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 151. § (1) bekezdésében, a 159. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 160. § (1) és (3) bekezdésében foglaltak értelmezése útján arra a következtetésre jutott, hogy a Rendelet fogalomhasználatában lefoglalás történt, mert a Rendelet 1. § (1) bekezdésének a) pontjának és (3) bekezdésének alkalmazásában a jelen per alapját képező büntető eljárásban lefoglalt pénz bűnjelnek minősül. Előírta, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a régi Be. fogalomhasználatában először biztosítási intézkedéssel történt lefoglalás, majd zár alá vétellel érintett időszakokban, amelyek alatt az alperesek – a Rendelet szóhasználata szerint – bűnjelként kezelték a perbeli összeget, melyik alperest illette a rendelkezési jog és ezekre a részidőszakokra kell meghatározni az egyes alpereseket terhelő kamatfizetési kötelezettség mértékét.

- [9] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a 3.P.20.387/2021/24. számú ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 147 920 forintot, a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek együttesen 23 654 078 forintot, és a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 2 015 983 forintot. Rendelkezett továbbá a perköltség viseléséről.
- [10] A II. és III. rendű alperes fellebbezése folytán megindult másodfokú eljárás alatt a Kúria meghozta az 1/2022. BPJE határozatát a lefoglalással összefüggő közjogi- magánjogi igény érvényesítéséről. A jogegységi határozat rendelkező részének 1. pontjában foglaltak szerint „[a] lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 89. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott kamatfizetési igény kizárólag a büntető eljárásban érvényesíthető. Amennyiben az érintett szerint a büntetőeljárásban – a lefoglalással összefüggésben – jogellenesen jártak el vele szemben, a polgári ügyben emiatt érvényesített igény – a kamatigényt is ideértve – jogalapja a közhatalom gyakorlásával (államigazgatási jogkörben) okozott kár.”
- [11] A másodfokú bíróság a 9.Pf.20.336/2022/15. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette. Indokolásában utalt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 42. § (1) bekezdésére, amely szerint a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező. Megállapította, hogy a Kúria 1/2022. BPJE határozata a Magyar Közlöny 2022/81. (V. 18.) számában került közzétételre. Ettől az időponttól kezdve tehát kötelező a bíróságokra nézve, ezért alkalmazhatóságának lehetőségét a törvényszék nem mérlegelhette. Ehhez mérten megállapította, hogy mivel a jogegységi határozat értelmében a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdésében szabályozott kamatfizetési igény kizárólag a büntetőeljárásban érvényesíthető, az elsőfokú bíróság az ügyben hatáskör hiányában járt el. A törvényszék ezért – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés b) pontja, 240. § (1) bekezdése és 379. §-a értelmében – az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette.
- [12] 1.2. Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria 1/2022. BPJE határozata sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint sérti a hatalommegosztás elvét [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés], hogy a Kúria nem értelmezte a Rendelet rendelkezéseit, hanem felülírta, illetve kiegészítette azt. Sem a Rendelet, sem egyéb törvény nem rendelkezett arról, hogy mely bíróság köteles a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdései szerinti kamatigény elbírálására, így a Pp. 1. § (1) bekezdése értelmében ezen igényt a polgári bíróságoknak kell elbírálnia. Az indítványozók érvelése szerint ezt az értelmezést a Kúria semmilyen – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt – jogértelmezési elv nyomán sem írhatta volna felül.
- [14] Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét arra tekintettel állították, hogy álláspontjuk szerint a jogegységi határozatban foglalt értelmezés folytán valójában elesnek a kamatigény érvényesítésének lehetőségétől. A Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdése szerint az indítványozókat megilleti a lefoglalt összeg után járó kamatigény, amely nem pusztán egy reménybeli várakozás, hanem egy jogszabályon alapuló konkrét igény. Ennek elvonása ezért sérti a tulajdonhoz való alkotmányos jogukat.
- [15] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét részben arra tekintettel állították, hogy álláspontjuk szerint a Kúria azzal, hogy a Pp. 1. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában, a Rendelet szabályainak értelmezésével rendelte a büntetőbíróságok hatáskörébe a kamatról való döntéshozatalt – a jogszabályban számára biztosított értelmezési tartományból kilépve – önkényes rendelkezést alkotott. Mindez, figyelemmel a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban és a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban foglaltakra, a tisztességes eljárás követelményeinek a megsértésére vezetett.

- [16] Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben is állították, mert a támadott jogegységi határozat nyomán nem pusztán sérült, de lényegében meg is szűnt az igény bírói úton való érvényesíthetősége azzal, hogy a jogegységi határozat kizárta a polgári bíróság hatáskörét. Utaltak arra is, hogy ebben az eljárásban a Fővárosi Ítéletábrla 1.Beüf.10.562/2018/3. számú döntésével már megállapította, hogy a perbeli kamatigény érvényesítésére büntetőeljárásban nincs lehetőség. A jogegységi határozatban foglaltakra tekintettel az indítványozók rámutattak továbbá arra, hogy az abban foglalt – kártérítés jogcímén történő – igényérvényesítés lehetősége nem felel meg a tisztességes eljáráshoz való jog követelményének azért sem, mert a Rendeletből következő önálló, objektív jogcím szerinti kamatfizetési igény lehetőségét nem pótolhatja egy olyan jogcím, amely ugyanezen igény érvényesítésének lehetőségét szubjektív, felróhatósági alapon biztosítja. Kifejtették azt is, hogy álláspontjuk szerint sérül a törvényes bíróhoz való joguk is, mert a törvényes bíróság a jogszabályok kógens rendelkezéseivel szemben nem folytathatja le az eljárást. Az indítványozók e körben összegezve érveit előadták, hogy „habár a kógens törvényi rendelkezések értelmében a polgári bíróságnak kellett volna elbírálnia az ügyet, az a Kúria alaptörvény-ellenes jogegységi határozata alapján – szintén alaptörvény-ellenesen – megállapította hatásköre hiányát, így – mivel a törvényes bíróság nem hozott érdemi döntést az ügyben – elvonásra került indítványozóknak a bírósághoz forduláshoz való alapvető joga”.
- [17] Az indítványozók álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó független bírósághoz való jogot és az indokolt bírói döntéshez való jogot is.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [19] 2.1. Az indítványozók jogi képviselője részére a másodfokú végzést 2022. december 21-én kézbesítették. Az alkotmányjogi panaszt jogi képviselő útján 2023. február 10-én terjesztették elő. Megállapítható tehát, hogy az indítványozók az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztették elő [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [20] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményének a támadott jogegységi határozat vonatkozásában eleget tesz.
- [21] Az indítványozók megjelölték a) azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 26. §, 37. § (2) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozók jogosultságát megalapozza; b) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogegységi határozatot (a Kúria 1/2022. BPJE határozata); d) az Alaptörvény általuk megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogegységi határozat miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) a kifejezett kérelmet a jogegységi határozat megsemmisítésére.
- [22] Nem felel meg ugyanakkor az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt határozott kérelem követelményének a támadott bírói döntés (Balassagyarmati Törvényszék 9.Pf.20.336/2022/15. számú végzése) vonatkozásában. Az indítványozók ugyanis nem jelölték meg azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, nem adtak elő indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, továbbá nem terjesztettek elő kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [23] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozóknak nincs lehetősége.
- [24] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [25] 2.4. Az Alkotmánybíróság a fentieken túl megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának egyéb feltételei is fennállnak. Az indítványozók ugyanis érintettek az ügyben, mivel a megelőző peres eljárásban félként vettek részt (Abtv. 26. §, Abtv. 51. §), továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítették [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont].
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az alábbiakban az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási feltételeket vizsgálta. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [27] 3.1. Az indítványozók szerint a támadott jogegységi határozat azért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogukat, mert az abban foglalt jogértelmezés – álláspontjuk szerint – elvonta a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdésén alapuló kamatigény érvényesítésének a lehetőségét.
- [28] Az Alkotmánybíróság e körben mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme a konkrét ügyben nem merülhet fel, mert a támadott jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés nem vonta el a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdésén alapuló kamatigény érvényesítését. A jogegységi határozat rendelkező részének 1. pontja azt a jogértelmezési kérdést döntötte el, hogy a kamatfizetési igény kizárólag a büntetőeljárásban érvényesíthető. A jogegységi határozat ezen rendelkező részi pontja emellett azt is kimondja, hogy amennyiben az érintett szerint a büntetőeljárásban – a lefoglalással összefüggésben – jogellenesen jártak el vele szemben, a polgári ügyben emiatt érvényesített igény – a kamatigényt is ideértve – jogalapja a közhatalom gyakorlásával (államigazgatási jogkörben) okozott kár. A jogegységi határozat indokolása ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy a Ptk. hatálya alá a közhatalom gyakorlása és a hatósági feladatok ellátása során történő károkozás tartozik, amely a Ptk. 6:548–549. §-ai alapján többek között akkor is érvényesíthető, ha azt a közhatalom gyakorlásának az elmulasztásával okozták. A Kúria kifejezetten utalt arra is, hogy a Rendelet 89. §-a szerinti kamatigényről való döntés elmulasztása ide tartozik (Indokolás [21]).
- [29] 3.2. Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy a jogegységi határozatban a Pp. 1. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában, a Rendelet szabályainak értelmezésével rendelte a büntetőbíróságok hatáskörébe a kamatról való döntéshozatalt – a jogszabályban számára biztosított értelmezési tartományból kilépve – önkényes jogértelmezésen alapuló rendelkezést alkotott. Ennek következtében megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [30] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján folytatott alkotmányjogi panasz eljárásban a jogegységi határozatnak is kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatok vizsgálatakor sem tekinthető a Kúria felülbírálati fórumának, a jogegységi határozatokkal kapcsolatos hatásköre is az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [31] Nem alapozza meg az Alkotmánybíróság eljárását az, hogy az indítványozók nem értenek egyet a jogegységi határozatban foglaltakkal. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jelen ügyben ezért megállapította az Alkotmánybíróság, hogy a támadott jogegységi határozatban foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria jogegységi határozatában megjelölt érvek megalapozottak-e, vagy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e.
- [32] 3.3. Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben is állították, mert a támadott jogegységi határozat nyomán nem pusztán sérült, de véleményük szerint meg is szűnt az igény bírói úton való érvényesíthetősége azzal, hogy a jogegységi határozat kizárta a polgári bíróság hatáskörét. Az indítványozók e körben utaltak a törvényes bíróhoz való jog sérelmére is.
- [33] A bírósághoz fordulás joga a tisztességes eljáráshoz való jogból ered, annak egyik részjogosítványa, amely azt a kötelezettséget rója az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson {3153/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a különböző típusú bírósági eljárások „megindítására és lefolytatására bizonyos alkotmányos és törvényi garanciák megtartása mellett, vagyis a rájuk irányadó jogszabályi előírások szabta keretek között van lehetőség. Önmagában ezért az a tény, hogy az egyébként általánosságban rendelkezésre álló (vagyis jogszabályba foglalt) bírói jogvédelmi lehetőség igénybevétele-

vel összefüggésben az adott ügyben eljáró bíróság a jogalkalmazó tevékenysége körében, annak törvényi (esetleg alaptörvényi) kereteit át nem lépve – az adott eljárás lefolytathatóságának feltételeire vonatkozó jogszabályi előírások értelmezése alapján – azt állapítja meg, hogy az eljárás lefolytatásának feltételei nem állnak fenn, vagy éppen annak megindítására az eljárás kezdeményezője nem jogosult, nem hozható összefüggésbe a bírósághoz fordulás jogának sérelmével.” {3404/2020. (XI. 13.) AB végzés, Indokolás [27]} Annak „megítélése, hogy egy polgári ügyre valamely bíróság kizárólagosan illetékes-e, illetve ennek esetleges hiánya egyben a hatáskör hiányát is jelenti – főszabály szerint – önálló jogértelmezési kérdésnek minősül” {3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [34] Az Alkotmánybíróság e körben utal továbbá a törvényes bíróhoz való joggal összefüggő azon gyakorlatára is, amely szerint nem vizsgálható egy egyszerű hatásköri vagy illetékességi kérdés, ha az jogértelmezési vagy tényállás-megállapítással összefüggő problémaként vagy eljárásjogi problémaként merül fel, még akkor sem, ha a jogsértés egyébként megállapítható {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [35] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság ismételten rámutat, hogy a jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés nem fosztotta meg az indítványozókat a kamatigény érvényesítésének lehetőségétől. A jogegységi határozat szerint a Rendelet 89. §-ában meghatározott kamatigényről való döntési kötelezettség a nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság közhatalmi tevékenységéhez kapcsolódik, arról – amennyiben fennállnak a feltételei – a lefoglalás megszüntetésekor e szerveknek kell rendelkezniük. A Pp. 1. § (2) bekezdéséből pedig nem vezethető le olyan tartalmú kiterjesztő értelmezés, hogy a perrendtartás arra jogosítja fel a polgári perekben eljáró bíróságot, hogy a büntetőeljárás jogszabályok alapján eljáró nyomozó hatóság, ügyészség, büntetőbíróság feladataiba tartozó eljárási cselekményt helyettük elvégezze (elvonja a hatáskört) és helyettük döntsön erről.
- [36] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította – utalva a 3.1. pontban (Indokolás [27] és köv.) kifejtettekre is –, hogy az indítványozók a kamatigényt büntetőeljárásban érvényesíthetik. Ha pedig erről a büntetőeljárásban mégsem dönt a bíróság, az polgári perben a közhatalmi jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesítését alapozza meg.
- [37] 3.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján megállapította, hogy sem az Alaptörvény XIII. cikkével, sem a XXVIII. cikkével összefüggésben nem merül fel az Abtv. 29. §-a szerinti befogadást megalapozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b), e) és f) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 26. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/392/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3384/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria 1/2022. BPJE határozata és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.25.825/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdése és 37. § (2) bekezdése alapján – jogi képviselő útján (dr. Kovács Vince ügyvéd) – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Kúria 1/2022. BPJE határozat alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (2) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva, vizsgálja felül a Budapest Környéki Törvényszék 4.P.20.360/2022. számú, és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.25.825/2022. számú eljárása alkotmányosságát is.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó felperesként vett részt. Az eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága 2006. május 9. napján foganatosított házkutatás során biztosítási intézkedésként lefoglalt 97 000 000 forint készpénzt. Az ügyben II. rendű alperesként eljáró Legfőbb Ügyészség, és a III. rendű alperesként eljáró Fővárosi Törvényszék elrendelte a pénzüsszeg zár alá vételét. A Fővárosi Ítéltábla az 5.Bf.299/2019/83. számú – a Kúria Bhar.I.456/2021/12. számú végzésével helybenhagyott – ítéletével a fenti pénzüsszeg zár alá vételét feloldotta, és azt az indítványozó részére rendelte kiadni.
- [3] Az indítványozó jogi képviselője a 2022. március 21. napján kelt keresetlevélben kérte a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 89. § (1) és (2) bekezdése alapján a zár alá vett pénzüsszeg után kamat megfizetését. Keresetében az indítványozó az I. rendű alperest 1 909 439 forint, a II. rendű alperest 26 588 560 forint, míg a III. rendű alperest 32 508 089 forint megfizetésére kérte kötelezni.
- [4] A Budapest Környéki Törvényszék mint elsőfokú bíróság a 4.P.20.360/2022/5. számú végzésével a pert megszüntette, mert az elsőfokú eljárás alatt a Kúria meghozta az 1/2022. BPJE határozatát a lefoglalással összefüggő közjogi- magánjogi igény érvényesítéséről. A jogegységi határozat rendelkező részének 1. pontjában foglaltak szerint „[a] lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 89. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott kamatfizetési igény kizárólag a büntető eljárásban érvényesíthető. Amennyiben az érintett szerint a büntetőeljárásban – a lefoglalással összefüggésben – jogellenesen jártak el vele szemben, a polgári ügyben emiatt érvényesített igény – a kamatigényt is ideértve – jogalapja a közhatalom gyakorlásával (államigazgatási jogkörben) okozott kár.”
- [5] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó keresetét kizárólag a Rendelet 89. § (1) és (2) bekezdésére alapította, ezért a kamat megfizetése iránti igénye a büntetőbíróság hatáskörébe tartozik.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 4.Pkf.25/825/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy a III. rendű alperes helyesen utalt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 42. § (1) bekezdésére, amely szerint a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező. Egyebekben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a tényállást helyesen állapította meg és az abból levont jogkövetkeztetése is helytálló. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX.

törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. § (1) bekezdés *b*) pontja és 240. § (1) bekezdése alapján ezért a per megszűntetésének volt helye.

- [7] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria 1/2022. BPJE határozata sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint sérti a hatalommegosztás elvét [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés], hogy a Kúria nem értelmezte a Rendelet rendelkezéseit, hanem felülírta, illetve kiegészítette azt. Sem a Rendelet, sem egyéb törvény nem rendelkezett arról, hogy mely bíróság köteles a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdései szerinti kamatigény elbírálására, így a Pp. 1. § (1) bekezdése értelmében ezen igényt a polgári bíróságoknak kell elbírálnia. Az indítványozó érvelése szerint ezt az értelmezést a Kúria semmilyen – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt – jogértelmezési elv nyomán sem írhatta volna felül.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét arra tekintettel állította, hogy álláspontja szerint a jogegységi határozatban foglalt értelmezés folytán valójában eszik a kamatigény érvényesítésének lehetőségétől. A Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdése szerint az indítványozót megilleti a lefoglalt összeg után járó kamatigény, amely nem pusztán egy reménybeli várakozás, hanem egy jogszabályon alapuló konkrét igény. Ennek elvonása ezért sérti a tulajdonhoz való alkotmányos jogát.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét részben arra tekintettel állította, hogy álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy a Pp. 1. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában, a Rendelet szabályainak értelmezésével rendelte a büntetőbíróságok hatáskörébe a kamatról való döntéshozatalt – a jogszabályban számára biztosított értelmezési tartományból kilépve – önkényes rendelkezést alkotott. Az indítványozó e körben összegezve érveit előadta, hogy „habár a kógens törvényi rendelkezések értelmében a polgári bíróságnak kellett volna elbírálnia az ügyet, az a Kúria alaptörvény-ellenes jogegységi határozata alapján – szintén alaptörvény-ellenesen – megállapította hatásköre hiányát, s így – mivel a törvényes bíróság nem hozott érdemi döntést az ügyben – elvonásra került indítványozónak a bírósághoz forduláshoz való alapvető joga”.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [12] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője részére a másodfokú végzést 2022. november 21-én kézbesítették. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt jogi képviselő útján 2023. január 19-én terjesztette elő. Megállapítható tehát, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztette elő [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményének a támadott jogegységi határozat vonatkozásában eleget tesz.
- [14] Az indítványozó megjelölte *a*) azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 26. §, 37. § (2) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza; *b*) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogegységi határozatot (a Kúria 1/2022. BPJE határozata); *d*) az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]; *e*) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogegységi határozat miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f*) a kifejezett kérelmet a jogegységi határozat megsemmisítésére.
- [15] Nem felel meg ugyanakkor az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt határozott kérelem követelményének a támadott bírói döntés (Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.25.825/2022/2. számú végzése) vonatkozásában. Az indítványozó ugyanis nem jelölte meg azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, nem adott elő indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, továbbá nem terjesztett elő kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [16] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége.

- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [18] 2.4. Az Alkotmánybíróság a fentieken túl megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának egyéb feltételei fennállnak. Az indítványozó ugyanis érintett az ügyben, mivel a megelőző peres eljárásban félként vett részt (Abtv. 26. §, Abtv. 51. §), továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont].
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság az alábbiakban az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási feltételeket vizsgálta. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 3.1. Az indítványozó szerint a támadott jogegységi határozat azért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát, mert az abban foglalt jogértelmezés – álláspontja szerint – elvonta a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdésén alapuló kamatigény érvényesítésének a lehetőségét.
- [21] Az Alkotmánybíróság e körben mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme a konkrét ügyben nem merülhet fel, mert a támadott jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés nem vonta el a Rendelet 89. § (1)–(2) bekezdésén alapuló kamatigény érvényesítését. A jogegységi határozat rendelkező részének 1. pontja azt a jogértelmezési kérdést döntötte el, hogy a kamatfizetési igény kizárólag a büntetőeljárásban érvényesíthető. A jogegységi határozat ezen rendelkező részi pontja emellett azt is kimondja, hogy amennyiben az érintett szerint a büntetőeljárásban – a lefoglalással összefüggésben – jogellenesen jártak el vele szemben, a polgári ügyben emiatt érvényesített igény – a kamatigényt is ideértve – jogalapja a közhatalom gyakorlásával (államigazgatási jogkörben) okozott kár. A jogegységi határozat indokolása ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy a Ptk. hatálya alá a közhatalom gyakorlása és a hatósági feladatok ellátása során történő károkozás tartozik, amely a Ptk. 6:548–549. §-ai alapján többek között akkor is érvényesíthető, ha azt a közhatalom gyakorlásának az elmulasztásával okozták. A Kúria kifejezetten utalt arra is, hogy a Rendelet 89. §-a szerinti kamatigényről való döntés elmulasztása ide tartozik (Indokolás [21]).
- [22] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria azzal, hogy a jogegységi határozatban a Pp. 1. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában, a Rendelet szabályainak értelmezésével rendelte a büntetőbíróságok hatáskörébe a kamatról való döntéshozatalt – a jogszabályban számára biztosított értelmezési tartományból kilépve – önkényes jogértelmezésen alapuló rendelkezést alkotott. Ennek következtében megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [23] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján folytatott alkotmányjogi panasz eljárásban a jogegységi határozatnak is kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatok vizsgálatakor sem tekinthető a Kúria felülbírálati fórumának, a jogegységi határozatokkal kapcsolatos hatásköre is az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [24] Nem alapozza meg az Alkotmánybíróság eljárását az, hogy az indítványozó nem ért egyet a jogegységi határozatban foglaltakkal. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jelen ügyben ezért megállapította az Alkotmánybíróság, hogy a támadott jogegységi határozatban foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria jogegységi határozatában megjelölt érvek megalapozottak-e, vagy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e.
- [25] 3.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben is állította, mert a támadott jogegységi határozat nyomán nem pusztán sérült, de véleménye szerint meg is szűnt az igény bírói úton való érvényesíthetősége azzal, hogy a jogegységi határozat kizárta a polgári bíróság hatáskörét. Az indítványozó e körben utalt a törvényes bíróhoz való jog sérelmére is.

- [26] A bírósághoz fordulás joga a tisztességes eljáráshoz való jogból ered, annak egyik részjogosítványa, amely azt a kötelezettséget rója az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson {3153/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a különböző típusú bírósági eljárások „megindítására és lefolytatására bizonyos alkotmányos és törvényi garanciák megtartása mellett, vagyis a rájuk irányadó jogszabályi előírások szabta keretek között van lehetőség. Önmagában ezért az a tény, hogy az egyébként általánosságban rendelkezésre álló (vagyis jogszabályba foglalt) bírói jogvédelmi lehetőség igénybevételevel összefüggésben az adott ügyben eljáró bíróság a jogalkalmazó tevékenysége körében, annak törvényi (esetleg alaptörvényi) kereteit át nem lépve – az adott eljárás lefolytathatóságának feltételeire vonatkozó jogszabályi előírások értelmezése alapján – azt állapítja meg, hogy az eljárás lefolytatásának feltételei nem állnak fenn, vagy éppen annak megindítására az eljárás kezdeményezője nem jogosult, nem hozható összefüggésbe a bírósághoz fordulás jogának sérelmével.” {3404/2020. (XI. 13.) AB végzés, Indokolás [27]} Annak „megítélése, hogy egy polgári ügyre valamely bíróság kizárólagosan illetékes-e, illetve ennek esetleges hiánya egyben a hatáskör hiányát is jelenti – főszabály szerint – önálló jogértelmezési kérdésnek minősül” {3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság e körben utal továbbá a törvényes bíróhoz való joggal összefüggő azon gyakorlatára is, amely szerint nem vizsgálható egy egyszerű hatásköri vagy illetékességi kérdés, ha az jogértelmezési vagy tényállás-megállapítással összefüggő problémaként vagy eljárásjogi problémaként merül fel, még akkor sem, ha a jogsértés egyébként megállapítható {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [28] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság ismételen rámutat, hogy a jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés nem fosztotta meg az indítványozót a kamatigény érvényesítésének lehetőségétől. A jogegységi határozat szerint a Rendelet 89. §-ában meghatározott kamatigényről való döntési kötelezettség a nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság közhatalmi tevékenységéhez kapcsolódik, arról – amennyiben fennállnak a feltételei – a lefoglalás megszüntetésekor e szerveknek kell rendelkezniük. A Pp. 1. § (2) bekezdéséből pedig nem vezethető le olyan tartalmú kiterjesztő értelmezés, hogy a perrendtartás arra jogosítja fel a polgári perekben eljáró bíróságot, hogy a büntetőeljárás jogszabályok alapján eljáró nyomozó hatóság, ügyészség, büntetőbíróság feladataiba tartozó eljárás cselekményt helyettük elvégezze (elvonja a hatáskört) és helyettük döntsön erről.
- [29] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította – utalva a 3.1. pontban (Indokolás [20] és köv.) kifejtettekre is –, hogy az indítványozó a kamatigényt büntetőeljárásban érvényesítheti. Ha pedig erről a büntető eljárásban mégsem dönt a bíróság, az polgári perben a közhatalmi jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesítését alapozza meg.
- [30] 3.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján megállapította, hogy sem az Alaptörvény XIII. cikkével, sem a XXVIII. cikkével összefüggésben nem merül fel az Abtv. 29. §-a szerinti befogadást megalapozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b), e) és f) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 26. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/222/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3385/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pkf.25.714/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján – jogi képviselő útján (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Fővárosi Ítéltábla 2.Pkf.25.714/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítását, és a Fővárosi Törvényszék 62.P.21.156/2022/6. számú végzésére kiterjedően történő megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban az indítványozó felperesként keresetében az alperesi sajtószerv által 2022. március 16-án, 2022. március 18-án, 2022. március 22-én és 2022. március 30-án megjelent különböző című és eltérő tartalmú cikkek vonatkozásában négy eltérő tartalmú helyreigazító közlemény közzétételét kérte.
- [3] Az elsőfokú bíróság 4. sorszámú végzésében tájékoztatta az indítványozót, hogy a sajtóhelyreigazításra irányuló keresetet más keresettel összekapcsolni vagy egyesíteni nem lehet, egyben a törvényi rendelkezés mind az alanyi, mind a tárgyi keresethalmazat előterjesztésének lehetőségét kizárja. A keresetlevél visszautasításának terhe mellett felhívta, hogy a kereseti kérelmét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 496. § (6) bekezdésének megfelelően terjessze elő.
- [4] Az indítványozó az elsőfokú végzésben foglaltakat nem teljesítette. Előadta, hogy álláspontja szerint a keresetlevele egyetlen kereseti kérelmet tartalmaz, mégpedig az abban meghatározott helyreigazító közlemény közzétételére való kötelezést. Kifejtette, hogy az alperes több sajtócikkében jelentett meg valótlan tényállításokat, amelyek témái és tartalma hasonlóak, azok egymással összefüggenek és szövegezésük lényegét tekintve egyező.
- [5] Az elsőfokú bíróság a 2022. június 22-én kelt 62.P.21.156/2022/6. számú végzésével a keresetlevelet a Pp. 176. § (2) bekezdés g) pontja alapján visszautasította, mert az indítványozó a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak nem tett eleget.
- [6] A másodfokú bíróság a 2022. szeptember 15-én kelt 2.Pkf.25.714/2022/2. számú végzésében az elsőfokú végzést helyben hagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az ítélezési gyakorlat nem tartja kizártnak a tárgyi keresethalmazatban előterjesztett keresetet abban az esetben, amikor egyidőben azonos szövegű írás jelenik meg jellemzően a nyomtatott és az internetes sajtótermékben, vagy különböző időpontokban, de azonos szövegű írás jelenik meg, és a kiadó és a hírportál üzemeltetője azonos. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy ugyancsak lehetséges egy keresetlevélben sajtó-helyreigazítást kérni egy tartalmi egységnek minősülő közleményen belül több sérelmezett kijelentés miatt. Ezen esetköröket a bírói gyakorlat dolgozta ki a sajtó-helyreigazítás jogvédelmi eszköz jellegének érvényesülése érdekében azzal, hogy a szövegezésében megegyező cikkek nem kívánnak külön-külön elemzést és értékelést. A másodfokú bíróság szerint azonban a jelen perben elbírálni kért sajtóközleményeknek a témája ugyan hasonló, de a megjelent írások sem tartalmukban, sem szövegezésükben nem egyeznek. Ennél fogva pedig mind a négy cikk külön elemzést, értelmezést és értékelést kíván meg. Erre tekintettel a másodfokú bíróság megállapította, hogy a valós tárgyi keresethalmazatban álló négy eltérő igény érvényesítését a Pp. 496. § (6) bekezdése kizárja. A másodfokú bíróság annyiban pontosította az elsőfokú bíróság végzését, hogy a keresetlevél visszautasításának eljárásjogi alapja a Pp. 176. § (2) bekezdés c) pontja.
- [7] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló bírósághoz fordulás jogának a sérelmét állította.

- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósághoz fordulás jogából következően a bíróságok a kereseti kérelem valamennyi elemének érdemi megvizsgálására (a kereseti kérelem kimerítésére) kötelesek. A kereseti kérelem kimerítésének kötelezettsége azt a követelményt támasztja a bírói döntéssel szemben, hogy a bíróságok érdemi vizsgálat eredményeként az ítélet rendelkező részében rendelkezzenek a kereset valamennyi eleméről. A jelen ügyben ugyanakkor a való tárgyi keresethalmazat vizsgálatát a bíróságok ellehetlenítették egy a bírósághoz való jogot kiüresítő, az indítványozó álláspontja szerint alaptörvény-ellenes bírói gyakorlatra hivatkozva.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [11] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [12] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogon alapuló bírósághoz fordulás jogával összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [14] A fenti szempontok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában valóban a bíróságok döntéseinek felülbírálatára irányul, és ennek keretében arra, hogy a döntések alapjául szolgáló bírói gyakorlatot az Alkotmánybíróság vizsgálja felül. Az indítványozó lényegében annak megállapítását kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pp. 496. § (6) bekezdéséhez tapadó bírói gyakorlat alaptörvény-ellenességét. Az indítványozó ugyanakkor az alkotmányjogi panaszában alkotmányossági indokokat nem adott elő, érvelése törvényességi kérdésekre vonatkozik. Az indítványozó ezáltal az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [15] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [16] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/137/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3386/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.558/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Nagy Rudolf István ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Kfv.III.37.558/2022/6. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Debreceni Törvényszék 103.K.700.105/2022/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) és (3) bekezdését, P) cikk (1)–(2) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [3] 1.1. A bíróság által megállapított tényállás szerint a perben nem álló eladó és a II. rendű alperesi érdekelt mint vevő 2021. május 14-én adásvételi szerződést kötöttek több újlétai ingatlan 1/2 tulajdoni hányadára. A szerződés kifüggesztését követően a felperes (az indítványozó) elfogadó jognyilatkozatot terjesztett elő. A felperes elővásárlási jogosultságát a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés *f*) pontjára és (4) bekezdés *a*) pontjára, míg a II. rendű alperesi érdekelt a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés *e*) pontjára és (4) bekezdés *b*) pontjára alapította.
- [4] A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal alperes megkeresésére a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara I. rendű alperesi érdekelt állásfoglalásában a szerződés jóváhagyását a II. rendű alperes érdekelttel támogatta, míg a felperessel nem. Állásfoglalásának elsődleges indoka az volt, hogy a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek leginkább a II. rendű alperes érdekelt tulajdonszerzése felel meg. A támogatása elősegíti, hogy a mezőgazdaságban a közepes méretű agrárüzemek elterjedjenek, a kisgazdaságok stabil működése és további fejlődésük biztosított legyen. A felek nyilatkoztatását követően azt is rögzítette, hogy a II. rendű alperesi érdekelt 20 km-en belül élő gazdálkodó, fiatal földműves. A felperes szintén 20 km-en belül élő gazdálkodó, családi gazdaság tagja. A II. rendű alperesi érdekelt és családja évek óta rendszerben tartja az eladó megbízásából az adásvétel tárgyát szolgáló területet, kis területen gazdálkodnak, kevés számú állatot tartanak. Családi helyi termékeket állítanak elő, amelyet a környék településein értékesítenek. A II. rendű alperesi érdekelt önfoglalkoztatást valósít meg, kapcsolódva a helyi élelmiszer-kereskedelemhez is. Ellenben a felperes Újlétán egy nagyobb – tormatermesztéssel foglalkozó – gazdaságot üzemeltet, több alkalmazottat is foglalkoztatva.
- [5] A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal alperes 2021. november 29-én kelt határozatával a perbeli ingatlanokra létrejött adásvételi szerződés jóváhagyását a felperessel mint elfogadó jognyilatkozatot tevővel szemben megtagadta, a II. rendű alperesi érdekelttel mint szerződés szerinti vevővel jóváhagyta. Döntésében hangsúlyozta, a mezőgazdasági igazgatási szervnek nincs mérlegelési jogköre a kamara nemtámogató állásfoglalása esetén, így az állásfoglalás indokai alapulvételel a szerződést a II. rendű alperesi érdekelttel hagyta jóvá.
- [6] A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatását kérte oly módon, hogy a bíróság a szerződést vele hagyja jóvá, míg másodlagosan a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését indítványozta.
- [7] A Debreceni Törvényszék a felperes keresetét elutasította. Az ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a Debreceni Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta.
- [8] A Kúriának a mezőgazdasági igazgatási szerv és a helyi földbizottság jogkörének terjedelméről kellett állást foglalnia. A kérdéssel mind az Alkotmánybíróság, mind pedig a Kúria több döntésében foglalkozott.

- [9] A Kúria mindenekelőtt utal a bár más jogszabályi környezetben született, de a földforgalmi ügyek elbírálása során elsődlegesen mérvadó 17/2015. (VI. 5.) AB határozat megállapításaira, ami első alkalommal foglalkozott a helyi földbizottság jogállásával. Megállapítva, hogy a törvényhozó a földbizottságot nem közhatalom gyakorlására hatalmazta fel, nem hatósági jogkört biztosított számára. A földbizottságnak olyan sajátos magánjogi jogosultságot biztosít a Földforgalmi tv, amelyet a termőföld forgalmában érdekelt, de az egyes adásvételi szerződések tekintetében saját alanyi joggal nem rendelkezők képviselőjében gyakorol. A földbizottságot jogállása szerint közvetett magánjogi érdekeltnek kell tekinteni, amely a megkeresésre kiadott állásfoglalásában az egyes adásvételi szerződéseket a köztudomású tényekre és legjobb ismereteire alapozva értékeli.
- [10] A hatályos szabályok szerint a föld tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó rendelkezéseket a Földforgalmi tv. II. fejezete tartalmazza a 6–36. §-okban. Ezen belül az elővásárlásra jogosultak sorrendjét és az elővásárlási jog gyakorlását a 18–22. §-ok, míg a szerződés hatósági jóváhagyását 23–30. §-ok.
- [11] Az elővásárlásra jogosultak körében a Földforgalmi tv. pontos, szigorúan követendő sorrendet állított fel, amelynek célja egyebek mellett a jogszabály preambulumban foglalt követelményeknek való megfelelés.
- [12] Az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyása során kiemelt szerephez jut az agrárgazdasági tevékenységet folytatók kötelező tagságán, és a tagok egyenlő szavazati jogán alapuló, köztestületként működő Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarának a szerződéssel érintett föld fekvése szerinti területi szerve (helyi földbizottság). A helyi földbizottság a Földforgalmi tv. 23/A. § (1) bekezdése értelmében állást foglal arról, hogy az adásvételi szerződés megfelel-e a birtokviszonyok átláthatóságára, a spekulatív földszerezések megelőzésére, az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező földbirtokok kialakítására és megőrzésére, a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére, az életszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, és a mezőgazdaságban a generációváltás elősegítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek.
- [13] A Földforgalmi tv. 24. § (3) bekezdése kifejti azon szempontokat, amelyeket az adásvételi szerződésnek a 23/A. § (1) bekezdésében megjelölteknek való megfelelés értékelése során figyelembe kell venni.
- [14] A helyi földbizottság állásfoglalásának kötelező tartalmi elemeit a Földforgalmi törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013 évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 103. §-a határozza meg. A törvény lehetővé teszi azt is, hogy a megalapozott állásfoglalás kialakításához szükséges adatok szolgáltatására hívja fel a feleket.
- [15] A Földforgalmi törvény 24. § (2) bekezdése szerint az adásvételi szerződést és a jegyzékben szereplő valamennyi elővásárlásra jogosult elfogadó nyilatkozatát a köztudomású tények és legjobb ismeretei, valamint a beszerzett információk együttes mérlegelése alapján a 23/A. § (1) bekezdésében meghatározott szempontoknak való megfelelés vonatkozásában értékeli, és támogatja vagy nem támogatja.
- [16] A Földforgalmi törvény 25. § (1) és (2) bekezdése kimondja azt is, hogy a helyi földbizottság az értékelést köteles az azonos szempontok szerint, a jegyzékben szereplő összes elővásárlásra jogosult, és az adásvételi szerződés szerinti vevő vonatkozásában elvégezni. A helyi földbizottság több elővásárlásra jogosultat is támogathat.
- [17] A Kúria a 2/2018. (X. 17.) KMK véleményében lefektette a mezőgazdasági igazgatási szerv és a helyi földbizottság jogkörének határait, amit a joggyakorlat fejlesztett tovább.
- [18] A Kúria BH2022.279. számú döntésében megerősítette azon jogszabályi tételt, hogy állásfoglalását a köztudomású tények és legjobb ismeretei, valamint az adatszolgáltatás során beszerzett információk együttes mérlegelése alapján alakítja ki.
- [19] A helyi földbizottság ezen mérlegelési tevékenysége során azt vizsgálja, a szerződés jóváhagyása a Földforgalmi tv. preambulumban részletezett agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek mennyiben feleltethető meg. A jogszabály hivatkozott rendelkezései tehát megadják az állásfoglalás kialakításának céljait azzal, hogy a helyi földbizottság által érvényesítendő birtokpolitikai prioritásokat felsorolja.
- [20] Az I. rendű alperesi érdekelt van mindazon köztudomású tény és helyi ismeret birtokában, amely a helyi birtokpolitikát, sőt piacot alakítani tudja. Ezen ismeretek többségével a mezőgazdasági igazgatási szerv mint hatóság nem rendelkezik, arról a legtöbb esetben az állásfoglalásból szerez tudomást.
- [21] Ellenben kiforrott a Kúria gyakorlata abban a kérdésben, hogy a helyi földbizottság állásfoglalása kizárólag egy esetben köti a mezőgazdasági igazgatási szervet, mégpedig, ha megvalósul a Földforgalmi tv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tényállás, vagyis a helyi földbizottság egyik elővásárlásra jogosulttal és az adásvételi szerződés szerinti vevővel sem támogatja a szerződés jóváhagyását. Minden további esetben a helyi földbizottság állásfoglalásának nincs kötőereje, attól a mezőgazdasági igazgatási szerv eltérhet.

- [22] Tény, hogy a helyi földbizottság állásfoglalásának automatikus átvétele és ehhez kapcsolódóan a kizárólag azon alapuló, a tényállás-tisztázási és indokolási kötelezettséget megsértő döntés ellentétes a Földforgalmi tv. alapelveivel és felhívott konkrét rendelkezéseivel. Ettől a jogértelmezéstől a Kúria jelen tanácsa nem kíván eltérni. Ez azonban eljárási szabályszegés, amely körében a bíróságnak azt is vizsgálnia kell a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § c) pontja értelmében, hogy annak lényegi kihatása volt-e az ügy érdemére. Az, hogy a kereseti kérelem szempontjából mi minősül olyan eljárási szabályszegésnek, amely az ügy érdemi elbírálására kihatással van, mindig egyedileg, az összes körülmény mérlegelése eredményeként válaszolható meg.
- [23] A perbeli esetben az alperes ezzel ellentétes álláspontját, az abból fakadó jogsérelmet az elsőfokú bíróság mélyrehatóan megvizsgálta, egyebek mellett értékelve az állásfoglalás megállapításait és e körben a felperes keresetlevelében előadottakat.
- [24] A felülvizsgálati bíróság kiemeli, az alperest tényállás-tisztázási kötelezettség terheli, ha pedig a döntéshozatalhoz nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. §-a szerint – tehát nem minden esetben – bizonyítási eljárást folytat le. Az alperes mint hatóság az Ákr. 62. § (4) bekezdése szerint szabadon választhatja meg a bizonyítás módját és a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint értékeli.
- [25] Az I. rendű alperesi érdekelt állásfoglalása – amelyre alapította az alperes a döntését – részletesen tartalmazza az általa értékelt szempontokat és az azokhoz kapcsolódóan tett, az állásfoglalás alapjául szolgáló ténymegállapításokat. A felülvizsgálattal is érintett jogi érveken túl, ezen tények valóságát a felperes a keresetében részben vitatta. Vitatta, hogy a vevő és családja földhasználói lennének a területnek a nyilvántartás szerint. Ezt azonban sem az állásfoglalás, sem az alperes határozata, sem az elsőfokú bíróság nem állapította meg. A határozat mindösszesen annyit rögzít helyi köztudomású tényként, hogy a vevő és családja évek óta rendben tartják az eladók megbízásából az adásvétel tárgyául szolgáló területet. Bejegyzett földhasználói minőségükre a szerződésben sem hivatkoztak, így a felperes tényállításának bizonyítása indokolatlan volt.
- [26] A perben nem álló elfogadó jognyilatkozatot tevő személlyel összefüggő vitatások nem relevánsak a perben, az elfogadó jognyilatkozatot tevővel az alperes nem támogatta a szerződés jóváhagyását, az őt érintő nemtámogatás indokai kihatással nem bírnak a felperes értékelésére.
- [27] Azt azonban nem vitatta a felperes, hogy ő és családja jelenleg is élet- és versenyképes, a II. rendű alperesi érdekelt birtoktól nagyobb méretű földbirtokkal rendelkezének.
- [28] Az I. rendű alperesi érdekelt feltárta a felek birtokszerkezetét és a település agrártevékenységében elfoglalt szerepét is, majd az állásfoglalását – az alkotmánybírósági elvárásnak megfelelően – kellő részletességgel és okszerűen megindokolta, azt a keresetben előadottak cáfolni nem tudták.
- [29] A Kúria Kfv.III.37.681/2016/10. számú ítéletében foglalt elvi tételnek is megfelelően megállapítható, az I. rendű alperesi érdekelt mérlegelési tevékenysége során azonos szempontok szerint járt el mind a szerződés szerinti vevő, mind az elfogadó jognyilatkozatot benyújtó személyek vonatkozásában. A felperes nemtámogatása indokaként a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai célnak kevésbé megfelelést rögzítette. Nem talált tehát olyan indokot, amely kizárná a szerződés vele történő megkötését, hanem mérlegelve és egymással szembe állítva az egyes érdekeket, a II. rendű alperest találta érdemesebbnek.
- [30] A felperes érvelésével szemben a Kúria hangsúlyozza, a kamara jogszerűen gyakorolhatja a mérlegelési jogot és ennek során az egymással esetlegesen konkuráló földbirtok-politikai szempontok között prioritásokat alakíthat ki a támogatás vagy nemtámogatás indokaként. A Földforgalmi tv. ugyanis nem adja meg, hogy az egyes, a döntéshozatal során figyelembe veendő tényezőket milyen súllyal kell értékelni. A kamara állásfoglalása felett azonban erős kontroll érvényesült mind a hatósági, mind a bírósági eljárásban. A kamara az állásfoglalását köteles oly módon megindokolni, hogy az állásfoglalás a hatósági eljárásban és a bírósági felülvizsgálat során érdemben felülbíráható legyen, a mezőgazdasági igazgatási szerv pedig köteles a helyi földbizottság állásfoglalásának vizsgálatára, értékelésére és ehhez kapcsolódóan döntése indokairól határozata indokolásában neki is számot kell adnia.
- [31] A perbeli esetben az állásfoglalás alaptétele az volt, hogy a Földforgalmi tv. alapelvei között is kiemelt helyet kapott a helyben élő és gazdálkodó, ténylegesen mezőgazdasági tevékenységet végzők támogatása. Az olyan célkitűzések, mint a saját és közvetlen termelési munkavégzésen alapuló agrárgazdálkodás bővülése, a falvak népességmegtartó erejének megújulása, a vidéki agrártársadalom felemelkedése, a helyi vállalkozások erősö-

dése, az, hogy a mezőgazdaságban termelt jövedelmek lehetőleg a keletkezés helyén segítse elő a foglalkoztatottság bővülését, legkevésbé a felperes tulajdonszerzése folytán valósulhatnak meg.

- [32] Az I. rendű alperesi érdekelt mérlegelése nem tekinthető jogszerűtlennek, mivel az a feltárt tényekből okszerűen levezethető volt. A felperes pedig nem tárt fel olyan indokot, amely ismeretében az alperesnek el kellett volna térnie az állásfoglalásban foglaltaktól. Az elsőfokú bíróság ítéletében megvizsgálta az alperes által feltárt tényállást és értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, amely során kialakított álláspontja és az abból levont következtetések kiderülnek az ítélet indokolásából. A Kúria felülmérlegelésre okot nem talált, ezért megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő és az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [33] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Kfv.III.37.558/2022/6. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Debreceni Törvényszék 103.K.700.105/2022/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) és (3) bekezdését, P) cikk (1)–(2) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [34] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok tévesen, önkényesen, *contra legem* értelmezték és alkalmazták a Földforgalmi tv. 18. §-át és 23–24. §-ait, aminek következtében keresete elutasításra került. Álláspontja szerint a bíróságok figyelmen kívül hagyták a Földforgalmi tv. 18. §-ában szereplő elővásárlási rangsort, így nem szerezhette meg a termőföld tulajdonjogát. A bíróságok az általa felhívott rendelkezés alkalmazásának mellőzését nem indokolták meg és a hatósági jogkörrel nem rendelkező helyi földbizottság állásfoglalását bizonyítás lefolytatása és a közhiteles nyilvántartás adatainak mellőzésével fogadták el. A helyi földbizottság állásfoglalása ténylegesen az indítványozó és a szerződéses vevő tulajdonszerzését is alkalmasnak találta az irányadó agrár- és földbirtok-politikai célkitűzések érvényesítéséhez, az állásfoglalás azonban jogkörét túllépve az indítványozó sérelmére a szerződéses vevőt valamely földbirtok-politikai cél önkényes, szubjektív kiválasztásával alkalmassabbnak tartotta. A jogalkotó szándékával ellentétesen és a jogszabály indokolását figyelmen kívül hagyva a kormányhivatal és a bíróságok tulajdonjogba történő beavatkozása önkényes, kiszámíthatatlan és ésszerűen nem is indokolható. A Földforgalmi tv.-t 23/A. §-sal kiegészítő és 24. §-t módosító 2018. évi CXXXVI. törvény indokolását a bíróságok tévesen értelmezték, hiszen az kizárólag ellenőrzési funkciót biztosított a közhatalommal fel nem ruházott agrárkamara részére, nem pedig döntéshozó szerepet; a helyi földbizottság pedig pusztán társadalmi kontroll szerepet tölt be a földpiac felett.
- [35] Az indítványozó szerint tévesen jutott a Kúria arra a megállapításra, hogy a helyi földbizottság a mérlegelési jog jogszerű gyakorlása során a földbirtok-politikai szempontok között prioritásokat alakíthat ki akár úgy is, hogy az állami agrárpolitikai célkitűzés érvényesítését szolgáló törvényi sorrendet is mellőzve a köztudomású tények és legjobb ismeretei alapján eltérő prioritás érvényesülését biztosítja. Véleménye szerint a bíróság a jogalkotói célkitűzéssel ellentétesen biztosította, hogy a helyi földbizottság a kontroll szerepét messze meghaladó jogkörhöz jusson a jelen ügyben.
- [36] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [37] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [38] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [39] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölte meg – többek között – a B) cikk (1) és (3) bekezdését, P) cikk (1)–(2) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését és 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá az Alaptörvény fent megjelölt cikkeivel összefüggésben rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz ke-

- retében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3253/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [35]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3273/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [32]}.
- [40] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [41] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [42] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [43] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvélését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.
- [44] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági döntések felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Kúria ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [46] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [47] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés

a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/176/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3387/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzésének a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.873/2021/2. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel véleménye szerint azok ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, a XIII. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó egyéb érdekeltként 2021. október 1. napján végrehajtási kifogást nyújtott be a tartozása biztosítékául szolgáló ingatlan árverezését megelőző értékbecsléshez kapcsolódóan. Az elsőfokon eljáró Békéscsabai Járásbíróság 0403-19.Vh.154/2021/14. számú végzésével hivatalból elutasította az indítványozó, mint egyéb érdekelt becsérték ellen benyújtott végrehajtási kifogását, mivel a kifogást az indítványozó a törvényben meghatározott határidőn túl terjesztette elő.
- [4] Az indítványozó fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.873/2021/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését.
- [5] A másodfokú bíróság határozata ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a végzése indokolásában kifejtette, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 9. §-a valamint 224. § (1) bekezdése szerint a végrehajtási eljárás során hozott bírósági határozatok elleni jogorvoslatokkal összefüggő eljárási kérdésekre – amelyeket a Vht. külön nem szabályoz – a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
- [6] A Pp. 271. § (1) bekezdés *l)* pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak, ha azt törvény kizárja; ideértve azt az esetet is, amikor a felülvizsgálatot törvény rendelkezései nem teszik lehetővé.
- [7] A Vht. tételesen meghatározza, hogy a végrehajtási ügyben hozott, másodfokon jogerőre emelkedett végzések közül melyek támadhatók felülvizsgálati kérelemmel: a Vht. 214. §-a csupán a végrehajtás elrendelésével kapcsolatban, és kizárólag a külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről határozó másodfokon jogerőre emelkedett végzés ellen engedi meg felülvizsgálati kérelem benyújtását.
- [8] A Kúria megállapította, hogy az adott esetben a felülvizsgálati kérelemmel támadott másodfokú határozat nem tartozik az említett körbe, ezért felülvizsgálatára nincsen lehetőség.
- [9] Mindezek miatt a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Vht. 9. §-a és 224. § (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 273. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasította. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtítkár felhívására kiegészített.
- [11] Az indítványt ügyvédi fejléces papíron küldte meg az elsőfokú bíróságnak, postai úton, a saját aláírásával, és azt tanúk is aláírták, meghatalmazást pedig nem csatolt. A jogi képviselőt a Kúria előtti eljárásban sem igazolta, így ott személyes eljárását vélelmezték.

- [12] A főtitkár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlásban felhívta az indítványozó figyelmét – többek között – az alábbiakra.
- [13] A Békéscsabai Járásbíróság által megküldött iratok alapján megállapítható, hogy a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.873/2021/2. számú végzését 2022. február 7-én vette kézhez, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló hatvan napos határidő 2022. április 8-án járt le, alkotmányjogi panasz indítványát 2022. augusztus 2-án, azaz a törvényi határidőn túl terjesztette elő.
- [14] Az Abtv. 55. § (4) bekezdés a) pontja értelmében az indítvány érdemi elbírálására nem kerül sor, ha az indítványozó az indítvány előterjesztésére a törvényben meghatározott határidőt elmulasztotta, illetve a mulasztást felhívás ellenére sem igazolta.
- [15] Az Abtv. 30. § (3) bekezdése szerint elkésett indítvány tárgyában akkor dönthet az Alkotmánybíróság, ha azt az indítványozó rajta kívül álló elháríthatatlan okból történő akadályoztatása folytán a határidő eltelte után nyújtotta be, és az akadály megszűnésétől számított tizenöt napon belül igazolási kérelmet nyújt be. Az Ügyrend 28. § (5) bekezdése szerint az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás véltenséget valószínűvé teszik.
- [16] Mindezekre tekintettel a főtitkár tájékoztatta az indítványozót, hogy a mulasztást a levele kézhezvételétől számított harminc napon belül igazolhatja, ellenkező esetben a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.873/2021/2. számú végzése tárgyában érdemi alkotmányjogi panasz eljárás megindítására nincs lehetőség.
- [17] A főtitkár felhívta az indítványozó figyelmét arra is, hogy indítványa hiányos, mert nem tartalmaz részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A megsérteni vélt alapjog megjelölése nem tesz eleget az indokolási, érvelési elvárásnak, az indítványozónak a sérelmezett bírói döntést érdemi alkotmányossági összefüggésbe kell hoznia a hivatkozott alapjog tartalmával. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadályja, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [18] Tájékoztatta továbbá, hogy a Békéscsabai Járásbíróság által az alkotmányjogi panasz indítvány mellékleteként továbbított iratok között ügyvédi meghatalmazás nem volt megtalálható.
- [19] „Hiánypótlás egységes szerkezetben” elnevezésű beadványában az indítványozó – ügyvédi fejléces papíron válaszolva – hangsúlyozta, hogy dr. K. J. ügyvéd az ügyében nem jogi képviselőként jár el, az eredetileg benyújtott indítványt sem ekként terjesztette elő, meghatalmazása nincs, azt nem is kívánja pótolni. Az Alkotmánybíróság tévesen küldte az ügyvéd számára a hiánypótlási felhívást. A kiegészítést az indítványozó írta alá, az ügyvéd „szerkesztette, képviselet ellátása nélkül”.
- [20] Az érdemi, jogerős döntéssel szembeni késelemével kapcsolatban az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy indítványa a Kúria végzésével szemben határidőben van, kéri indítványa vizsgálatát. A Kúria végzésének alaptörvény-ellenességére vonatkozó indokolást kiegészítette.
- [21] A főtitkár ezt követően küldött tájékoztató levelében tájékoztatást adott arról is, hogy a jelen üggyel összefüggő IV/1877/2022. és a IV/1875/2022. számú ügyek – a hiánypótlási határidő elmulasztása miatt – a főtitkári eljárás során megszűntek.
- [22] Az alkotmányjogi panasz a Kúria Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzése tekintetében – összefoglalóan – az alábbiakat tartalmazza.
- [23] Az indítványozó ismertette a pertörténetet, és hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, a XIII. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak megsértésére hivatkozott, és alaptörvényi hivatkozás nélkül megemlíttette a perorvoslathoz való jog sérelmét is. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó a Kúria végzésére vonatkozóan alapvetően arra hivatkozott, hogy a Kúria a Vht. 219. §-át nem alkalmazta.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [27] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [28] A Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.873/2021/2. számú végzését az indítványozó 2022. február 7-én vette át, és igazolási kérelmet az indítványozó főtitkári felhívás ellenére nem terjesztett elő.
- [29] Az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint a Kúria Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzése tértivevény nélkül 2022. június 3. napján „került postai kiadásra” az indítványozó részére.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2022. augusztus 2. napján adta postára az elsőfokon eljáró bíróságnak címezve.
- [31] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [32] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése értelmében a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan is támadható. Ilyen esetben az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [33] A jogerős határozattal szemben elkésetten nyújtotta be az indítványozó az alkotmányjogi panaszt, így az az Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján nem vizsgálható.
- [34] Az indítvány az 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [35] 3.2. Az indítványozó természetes személy a végrehajtási eljárásban és a bírósági nemperes eljárásban egyéb érdekelteként részt vett, így érintettsége a támadott határozatokkal összefüggésben megállapítható. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát {lásd hasonlóan pl. 3326/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [2], [9], [10], [13]; 168/2018 (V. 16.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [36] 3.3. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [37] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [38] Az Alkotmánybíróság minden esetben vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott döntés megfelel-e a fenti feltételeknek. A végrehajtási kifogás tárgyában hozott döntés az Alkotmánybíróság gyakorlatában általában nem minősül érdemi vagy eljárást lezáró döntésnek. A jelen esetben az egyéb érdekelt (tulajdonos) tekintetében az eljárás az első fokon támadott határozattal lezárul, ezért az adott esetben a végrehajtási kifogással támadott döntés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül.
- [39] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott határozat a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [40] 3.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont első fordulata értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [41] A perorvoslathoz való jogot az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, az ezen jogot tartalmazó cikkekre való tartalmi hivatkozást nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni.
- [42] 3.5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.

- [43] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b*) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [44] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [45] Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [46] Az indítványozó a XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1) bekezdése tekintetében ténylegesen a XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indokolást terjesztett elő, ezért az Alkotmánybíróság ezen indokolási elemeket a XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó vizsgálata körében értékelte.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b*) pontjában írott feltételnek e vonatkozásokban nem felel meg.
- [48] 4. Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írott tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog tekintetében vizsgálta a Kúria végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [49] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [50] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.I.20.359/2022/2. számú végzése tekintetében az Alaptörvényben biztosított tisztességes bírósági eljárás-hoz való joga vélt sérelmének lényegét visszatérően abból vezette le, hogy a Kúria a Vht. 219. §-át nem alkalmazta (219. § Felülvizsgálati kérelemnek van helye a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen, amellyel a bíróság az ingatlanárverés megsemmisítéséről döntött).
- [51] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a Vht. 219. §-át a korábbi alcímmel együtt hatályon kívül helyezte a bírósági végrehajtással kapcsolatos és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXX. törvény 79. § *m*) pontja. A Vht. 219. §-a hatálytalan 2012. március 15-től.
- [52] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [53] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [54] Az indítványozó a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenessége tekintetében egyebekben alkotmányjogilag releváns indokolást nem terjesztett elő, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljárás-hoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [55] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1878/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3388/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.026/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapításra és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kérték – a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.332/2020/22. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Kfv.III.37.026/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozók indítványukban hivatkoztak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére. Hiánypótlásra felhívást követően indítvány-kiegészítésükben az indítványozók alapjogi sérelmüket a tisztességes hatósági [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] és bírósági eljáráshoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], a jogorvoslathoz [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés], valamint az egészséges környezethez [Alaptörvény XXI. cikk] való joguk tekintetében tartották fenn.
- [2] Az ügy előzménye az indítvány, annak kiegészítése és a bírósági ítéletek alapján az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozók egy Budapest frekventált pontján található társasházban több lakásnak is tulajdonosai.
- [4] Miután arról értesültek, hogy az önkormányzat értékesítette a társasházzal szembeni ingatlant, amely korábban parkként és parkolóként funkcionált, – 2010. július 28-ai levelükben – jelezték az építésügyi hatóságnak (a továbbiakban: hatóság), hogy ügyfélként kívánnak fellépni az építésügyi (engedélyezési) eljárásban. A hatóság válasza szerint az adott időpontban nem folyt építésügyi eljárás, ezért nem volt helye az ügyféli jogállás megállapításának. 2015 év végén a kérdéses ingatlanon építési munkálatok kezdődtek, az indítványozók 2016 elején ismételten jelezték, hogy ügyfélként kívánnak fellépni az építésügyi eljárásban. A hatóság 2012. november 12-én adott építési engedélyt az érintett ingatlanra, szálloda és mélygarázs építésére. Az építési engedély 2016-ban két alkalommal – február 4-én és szeptember 2-án – került módosításra, a határozatok szerint a tervezett szobaszám nőtt, ezzel párhuzamosan a garázsszintek száma pedig csökkent, illetve az épületen belüli liftek mérete is megváltozott. Az indítványozók 2016. február 22-én kérték az ügyféli jogállásuk megállapítását az építési engedély módosítására irányuló eljárásban, azonban kérelmüket a hatóság elutasította. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. november 24-én kelt végzésével megsemmisítette az elsőfokú építési hatóság Kp/686/2016/VII. számú végzését és új eljárás lefolytatását rendelte el. A megismételt eljárásban az elsőfokú hatóság az ügyféli jogállást nem ismerte el, a másodfokon eljáró hatóság azonban – megváltoztatva az elsőfokú határozatot – igen. Ezt követően 2017-ben az indítványozók az építési engedélyt módosító két határozat ellen fellebbezést terjesztettek elő. A másodfokú építésügyi hatóság (a későbbi per alperese) 2019. február 15-én a két határozatot részben megváltoztatta. A másodfokon eljáró hatóság megállapította, hogy az elsőfokú hatóság jogszabályt sértett, amikor határozatát nem közölte az indítványozókkal, illetve megalapozottnak tekintette a fellebbezést a tekintetben, hogy nem volt megállapítható, milyen műszaki tartalom figyelembevételével került megadásra az építési engedély, ezért az elsőfokú döntést kiegészítette. A liftekre vonatkozó elsőfokú határozat módosítására pedig a műszaki tartalom hiányos ismertetése miatt került sor.
- [5] Az indítványozók bírósághoz fordultak, kérve a hatósági határozatok – az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését, és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését. Többek között azt sérelmezték, hogy ügyféli minőségüket csak az építési engedélyt módosító határozatok tekintetében ismerték el; vitatták, hogy a 6 hónapos jogvesztő határidőn túl terjesztették elő fellebbezésüket, mivel álláspontjuk szerint az eredeti építési engedély (a továbbiakban: alaphatározat) és annak módosításai egységet képeznek; jogos

érdekük fennállását állították figyelemmel a kilátásra, a benapozottságra, a forgalomnövekedésre és a zajra. Jogos érdeküket a felvonókkal kapcsolatban a veszélyhelyzet esetére való megfelelő tervezettség, a parkolókkal kapcsolatban a környezetterhelési viszonyok változása, az illeszkedéssel (az épület méreteivel, a zöldfelületek kialakításával, a látványszennyezéssel) kapcsolatban pedig az egészséges környezethez való jog alapozza meg.

- [6] 1.2. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság vagy Törvényszék) az indítványozók keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az indítványozók részére biztosított ügyféli jogállás kizárólag az építési engedély módosításával kapcsolatos eljárásokra terjedt ki, így csak azt vizsgálta, hogy az indítványozók konkrét hivatkozásai (felvonók, illeszkedés, parkolók) tekintetében fennállt-e a kereshetőségi joguk. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a Törvényszék szerint a perben nem volt vizsgálható olyan kérdés, amelyről az alaphatározat rendelkezett. Az alperesi határozatok a felvonók vonatkozásában kizárólag azok méretét érintették. Az épület belsejében elhelyezett felvonók az indítványozók által nem észlelhetőek, szomszédi jogaikat, jogos érdeküket nem érintik, így ezek tekintetében az indítványozóknak kereshetőségi joga nem állt fenn. Ugyancsak hiányzott az indítványozók kereshetőségi joga a parkolók vonatkozásában mivel közvetlen érintettségük nem volt megállapítható (a mélygarázs bejárata az indítványozókéval ellentétes oldalon található; azt főként turisták és a közeli irodaházak dolgozói veszik igénybe, mivel a szállodában elsősorban busszal érkező diákok szállnak meg). Az illeszkedés körében az elsőfokú bíróság azt hangsúlyozta, hogy a szálloda kialakítása az alaphatározat részét képezte, erre vonatkozóan az indítványozóknak nincs ügyféli minősége, így kereshetőségi joguk sem állt fenn.
- [7] 1.3. Az indítványozók felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához, amelyben vitatták, hogy ügyféli jogállásuk elválasztható lenne az alaphatározat és az azt módosító határozatok tekintetében. Elfogadták, hogy kereshetőségi joguk a felvonók vonatkozásában nem áll fenn, de a mélygarázs és a környezetbe illeszkedés tekintetében továbbra is vitatták a Törvényszék álláspontját. A Kúria a Törvényszék ítéletét helybenhagyta, hangsúlyozva, hogy a per tárgyát csak az alaphatározatot módosító határozatok képezték, de maga az alaphatározat nem. A kereshetőségi joggal kapcsolatban a Kúria azt rögzítette, hogy az érintettségnek az eljárás tárgyát képező jogviszony tekintetében kell fennállnia, a jelen ügyre vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy az indítványozók kereshetőségi joga nem terjedhet ki a teljes építési engedélyezési eljárás jogszerűségének a vitatására, hiszen az nem minden tekintetben függ össze a törvényes érdekeik védelmével. A bírói gyakorlat pedig egyértelmű a tekintetben, hogy azon jogsértésekre való hivatkozás, amelyek elbírálása polgári peres eljárás keretében lehetséges (pl. szomszédjogi kérdések), közigazgatási perben a kereshetőségi jogot nem alapozzák meg. A Kúria a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványozók kereshetőségi joga nem áll fenn a támadott határozatok vonatkozásában.
- [8] 2. Az indítványozók az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria Kfv.III.37.026/2021/7. számú ítélete ellen. Álláspontjuk szerint a bíróságok a közigazgatási eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 15. §-át Alaptörvénybe ütköző módon értelmezték és ezzel megsértették a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való jogukat. A bíróságok ugyanis elfogadták a közigazgatási szervek azon álláspontját, amely szerint az alaphatározat tekintetében ügyféli jogállásuk nem állt fenn. Véleményük szerint az officialitás elve alapján a hatóságoknak egyrészt figyelembe kellett volna venniük azt a tényt, hogy az építésügyi hatósági eljárás megindulását – 2 évvel – megelőzően már jelezték, ügyfélként kívánnak fellépni az eljárásban. Másrészt úgy látják, hogy amennyiben ügyféli jogállásuk – érintettségük okán – a módosító határozatok tekintetében megállapítható volt, úgy az alaphatározat tekintetében is érintettnek tekinthetőek. A hatóságok tehát mulasztást követtek el, amikor őket, mint potenciális ügyfeleket nem értesítették az eljárás megindításáról, ezzel megsértették a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat, továbbá ellehetetlenítették jogorvoslati joguk gyakorlását (ti. nem terjeszthettek ellő fellebbezést az őket hátrányosan érintő építési engedéllyel szemben).
- [9] Az indítványozók az egészséges környezethez való jog sérelmét is állították. Az eljáró bíróságok álláspontja ugyanis az volt, hogy az egészséges környezethez való jog nem teremt olyan perbeli legitimációt, amely alapján az indítványozók vitathatták volna a parkolókapacitást. Ezzel szemben az indítványozók úgy vélik, hogy mind a hatóságnak, mind a bíróságnak – intézményvédelmi kötelezettségük keretében – a beruházás kapcsán biztosítaniuk kellett volna az egészséges környezethez való jog érvényesülését. Ezzel szemben a hatóság figyelmen kívül hagyott számos, a parkolók létesítésére vonatkozó ágazati szabályt, a bíróság pedig érdemben nem

vizsgálta a hatóság mulasztását, arra hivatkozással, hogy az indítványozóknak hiányzik a keresetőségi joga. Az indítványozók e körben is hivatkoztak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére, mivel ügyféli jogállásuk el nem ismerése miatt nem tudtak fellépni az egészséges környezethez való joguk sérelme védelmében (értsd: nem terjeszthettek elő jogorvoslatot az alaphatározat ellen).

- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [11] 3.1. Az indítványozók a Kúria végzését 2021. május 4-én vették át, az alkotmányjogi panaszt 2021. július 5-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtották be az elsőfokú bíróságnál.
- [12] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz az ítélet megsemmisítésére. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségüket kimerítették.
- [13] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalkossa az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [14] Az indítványozók az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére is hivatkoztak. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére csupán olyan esetben alapítható alkotmányjogi panasz, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tárgyi ügyben a bírósági eljárás tárgya egyértelműen közigazgatási határozat felülvizsgálata volt, az indítványozók is alapvetően az alaphatározatot – és annak bírói jóváhagyását – kifogásolták, ezért a XXVIII. cikk (1) bekezdésére való hivatkozást a XXIV. cikk (1) bekezdésének vizsgálata keretében kell értékelni.
- [15] Az indítványozók a XXVIII. cikk (7) bekezdésének (jogorvoslathoz való jog) és a XXI. cikk (egészséges környezethez való jog) sérelmét is a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére alapozták. Álláspontjuk szerint a hatóságnak az alaphatározat 2012. évi meghozatalakor hivatalból figyelembe kellett volna vennie azt a tény, hogy az indítványozók 2010. évben jelezték, hogy ügyfélként kívánnak fellépni a hatósági eljárásban. Az indítványozók úgy vélik, hogy a hatóság mulasztott, amikor nem vette figyelembe őket, mint potenciális ügyfeleket. Ezzel teljes egészében elvonta ügyféli jogait, így jogorvoslattal sem élhettek az őket hátrányosan érintő alaphatározat ellen.
- [16] Az egészséges környezethez való jog sérelmét abban jelölték meg az indítványozók, hogy a hatóság egyáltalán nem határozta meg, hogy a szállodaépülethez mekkora létszámú mélygarázst kell építeni. Azt is kifogásolták, hogy a hatóság az alaphatározatban nem jelölte meg a parkolók létesítésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, így az a parkolóhelyek lehetséges száma vonatkozásában sem tartalmaz levezetést. Véleményük szerint egy ekkora volumenű beruházás kétség kívül közvetlen módon érinti a helyi lakosokat, akik a területet korábban rekreációs célú parkként, illetve parkolóként használták, ezért ügyfélként be kellett volna vonni őket az engedélyeztetési eljárásba.
- [17] Az indítványozók lényegében annak megállapítását kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy a hatóság mulasztott, amikor a hatósági eljárás megindulása előtt két évvel tett nyilatkozatukat nem vette figyelembe és így nem kezelte őket potenciális ügyfélként az építésügyi hatósági eljárásban. A bírósági határozatokat pedig azért támadták, mert – a hatóság érveit elfogadva – a bíróságok álláspontja az volt, hogy fellebbezés hiányában a jogerős alaphatározat már nem volt vizsgálható. Az indítványozók valódi problémája tehát az, hogy utólag nem ismerték el ügyféli jogállásukat az alapeljárásban és minden alkotmányossági problémájuk forrásának ezt tekintik. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy mind a jogorvoslathoz, mind az egészséges környezethez való jog sérelmén keresztül valójában a tisztességes hatósági eljáráshoz való joguk sérelmét állítják.
- [18] Ahogyan azonban az Alkotmánybíróság arra már számos alkalommal rámutatott: „[A]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú

vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró bíróság jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.

- [19] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak kizárólag a Kúria döntésének – indítványozói jogértelmezés szerinti – felülvizsgálatára irányultak, ezért sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [20] 4. A kifejtettek okán az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2838/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3389/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Pkf. 51.365/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kárpáti Margit ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Gödöllői Járásbíróság 11.P.21.725/2021/13. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 9.Pkf. 51.365/2022/5. számú jogerős végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bíróságok végzései sértik az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a 28. cikkét, valamint a Nemzeti Hitvallásban foglaltakat is.
- [2] Kérte az indítványozó továbbá, hogy – amennyiben a Gödöllői Járásbíróság erre irányuló kérelmét nem teljesítené –, az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokú bíróságot az indítványozóval szemben indított végrehajtási eljárás felfüggesztésére.
- [3] A támadott bírósági végzések alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.1. A Gödöllői Járásbíróság 2022. május 13-án hozott végzésével az indítványozó, mint perújító alperes perújítási kérelmét elutasította. A járásbíróság által megállapított tényállás szerint, az indítványozóval szemben a közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki, amely az indítványozó által téves helyre benyújtott és ezért elkésett ellentmondása folytán jogerőre emelkedett. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy korábban fizetési meghagyást nem kapott, nem volt számára egyértelmű, hogy az ellentmondást kinek kell megküldeni, így azt tévedésből a Magyar Országos Közjegyzői Kamarának (a továbbiakban: MOKK) küldte meg, amely ugyan továbbította az iratot a közjegyzőhöz, azonban az ennek ellenére már elkésett. Az indítványozó igazolási kérelmének sem a közjegyző, sem fellebbezést követően a Balassagyarmati Törvényszék nem adott helyt arra hivatkozva, hogy az indítványozó önhibájából került abba a helyzetbe, hogy ellenkérelme nem került elbírálásra.
- [5] A járásbíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 393. §-ának a) pontja, a 394. § (1) bekezdése, a 398. § (1) bekezdése és a 400. § (1) bekezdése alapján – az indítványozó önhibájára, mint kizáró feltételre hivatkozással – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a feltételek hiányában a perújítás nem megengedhető.
- [6] 1.2. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. november 8-án hozott végzésével az elsőfokú bíróság végzését annak rendelkező részét illetően azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy „a perújítási kérelmet elutasítja a megengedhetőség hiánya miatt”.
- [7] Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 401. § (1) bekezdése alapján a perújítás megengedhetőségéről döntött és nem érdemben a perújítás tartalmáról, ezért döntése a perújítási kérelem elutasítása a megengedhetőség hiánya miatt.
- [8] Egyebekben a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság által az önhiba kapcsán kifejtett érvelést, és a fellebbezést illetően rámutatott arra, hogy a fizetési meghagyás nyomtatvány tájékoztatója nem ellentmondásos, a postázási címre irányuló rész külön is kiemelt, bekeretezett. Kifejtette a másodfokú bíróság azt is, hogy az indítványozó helyesen hivatkozott arra, hogy az igazolási kérelem és a perújítás két külön jogintézmény, azonban a perújítás megengedhetősége vizsgálata során az önhiba vizsgálatát a jogalkotó ugyanúgy előírta,

mint az igazolási kérelemnél. Végül utalt a másodfokú bíróság arra is, hogy az Alaptörvény által hivatkozott jogorvoslat az indítványozó számára biztosított volt, azonban azzal önhibájából nem megfelelő módon élt.

- [9] 2. Az indítványozó állítása szerint a bíróságok döntései miatt sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében, valamint a 28. cikkében biztosított tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga, ahogyan sérült a Nemzeti Hitvallásban megfogalmazott azon követelmény is, miszerint: „Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.”
- [10] Az indítványozó szerint ügyében az igazságtalanság abban rejlik, hogy jogi képviselő nélkül eljárva, mindössze 1 napos késedelem miatt, sem a fizetési meghagyásos eljárásban, sem a perújítás során nem juthatott el addig, hogy a bíróság előtt érdemben vitathassa a vele szemben támasztott 5 378 000 Ft tőkét és járulékait tartalmazó követelést. Az indítványozó szerint az „önhibánkivülség”, mint a perújítás egyik feltétele a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, és a bíróság az Alaptörvény felhívott rendelkezései alapján nem zárhatta volna el attól, hogy a perújítás során érdemben szülessen döntés a tartozásról.
- [11] Az indítványozó szerint a tájékoztató apró betűvel íródott, és laikus számára félreérthető, mert a) a küldemény borítékján a bal felső sarokban a feladó helyén a MOKK van feltüntetve, nem az eljáró közjegyző, b) a fizetési meghagyás „figyelmeztetés” része szerint az ország bármelyik közjegyzőjénél előterjeszhető jegyzőkönyvbe mondással az ellentmondás, ami akár arra is utalhat, hogy a közjegyzőség egyetlen szervezetnek tekinthető, c) ugyancsak a „figyelmeztetés” utal arra is, hogy a követelt összeg eljárási díja a MOKK központi számlájára fizethető. Mindezen körülmények az indítvány szerint alapot adnak arra a félreértésre, hogy a közjegyzői szervezet bármely része megfelelő az ellentmondás előterjesztésére.
- [12] Az indítványozó szerint az igazolási kérelem és a perújítás eltérő jogorvoslati lehetőségek, az igazolási kérelem a mulasztás igazolására szolgál, míg a perújítás az érdemi döntéssel szembeni jogorvoslat, ha tehát a perújítás ugyanazon okból kerül elutasításra, mint az igazolási kérelem, akkora a perújítás a fél számára kiüresedett elvi lehetőség csupán. Az indítványozó szerint 1 nap késedelem miatt elfogytak az eszközei. Bár a Pp. 153. § (3) bekezdése alapján az indítványozó értelmezése alapján az önhibát is méltányosan kell elbírálni, a közjegyző az igazolási kérelmét elutasította, a fellebbezését a törvényszék elutasította, az ezzel kapcsolatos felülvizsgálati kérelmét a Kúria visszautasította, perújítási kérelmét a bíróságok elutasították, továbbá a végrehajtási eljárásban sincs már lehetősége keresetet előterjeszteni, jogorvoslattal élni, vagy a fizetési meghagyás alapjául szolgáló szerződés létrejöttének érvényességét vitatni.
- [13] Az indítványozó úgy véli, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a józan ész követelményét figyelmen kívül hagyta, amikor a téves postázás miatti 1 napos késedelem okán véglegesen elzárta őt az Alaptörvényben biztosított alkotmányos jogaitól.
- [14] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [16] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Budapest Környéki Törvényszék jogerős végzését 2022. december 15-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. február 8-án nyújtotta be, így a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését illetően az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírósági döntések megsemmisítésére. Megállapította egyidejűleg az Alkotmánybíróság, hogy a Nemzeti Hitvallásban és a 28. cikkben foglaltak nem biztosítanak az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd például: 3242/2023. (VI. 2.) AB végzés, Indokolás [16]], továbbá – figyelemmel arra, hogy az indítványozó ügyében hatósági eljárás nem volt folyamatban – a tisztességes hatósági eljáráshoz

való joggal összefüggésben felhívott XXIV. cikk (1) bekezdéséhez írt érvelést a XXVIII. cikk (1) bekezdésénél vette figyelembe.

- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban perújító alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [18] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [19] Az indítványozó – ahogyan a másodfokú bíróság előtt –, úgy az alkotmánybírósági eljárásban is azt sérelmezte, ahogyan az ügyében eljáró bíróságok a Pp. szabályaira hivatkozva a perújítás megengedhetőségéről rendelkeztek, és azért kérte e végzések megsemmisítését, mert nem értett egyet az általános hatáskörű bíróságok mérlegelésével, jelesül azzal, hogy egyetlen nap késedelem megfosztja őt a peres eljárás keretében történő érdemi döntéshozataltól.
- [20] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Következésképpen az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság így jelen ügyben sem tehette meg azt, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott – egyébként jogszabálysértőnek az indítványozó által sem állított – döntéseket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva megsemmisíti, elvonva ezzel az általános hatáskörű bíróságok mérlegelési jogkörét. Megjegyzendő, hogy ugyanezen okból – még határidőben benyújtott, erre irányuló indítvány esetén is –, az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kellett volna attól is, hogy a Balassagyarmati Törvényszék igazolási kérelmet jogerősen elutasító döntését felülmérlegelje.
- [22] 4. A fentieket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapítása szerint jelen ügyben sem a bírói jogértelmezést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, ezért az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, melynek okán azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak a végrehajtási eljárás felfüggesztése tárgyában döntenie nem kellett.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/378/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3390/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 6/2022. Jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Zalaegerszegi Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó bíró) az előtte folyamatban lévő polgári perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 1.P.20.167/2023/3. sorszámú végzésével – bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 6/2022. Jogegységi határozata (Jpe.III.60.027/2022/15. szám, a továbbiakban: JEH) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a Zalaegerszegi Járásbíróság előtt 1.P.20.167/2023. ügyszám alatt folyamatban levő perben történő alkalmazási tilalmának elrendelését.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyet az indítványozó bíró az alábbiak szerint foglalta össze.
- [3] A felperes jogelődje mint hitelező és az alperes mint adós 2005. augusztus 4-én 2 552 000 Ft – gépjárműfinanszírozáshoz szükséges – kölcsön biztosítása céljából deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A felperesi jogelőd 2009. január 6-án kelt nyilatkozatával a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, mivel az alperes nem tett eleget fizetési kötelezettségének. A felmondást követően a felperesi jogelőd a kölcsönszerződésben kötött vételi jogával élve a gépjárművet értékesítette, amely után az alperesnek 1 659 641 Ft összegű tartozása maradt fenn. A felperesi jogelőd az alperessel szemben fennálló követelését 2014. március 14-én a felperesre engedményezte.
- [4] A felperes a teljes követelésből 170 000 Ft tőke és járulékai megfizetése iránt 2017. október 19-én fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő, amely alperesi ellentmondás hiányában 2017. november 16-án jogerőre emelkedett. A felperes a kérelemben külön feltüntette, hogy a fennmaradó követelés vonatkozásában jogfenntartással él. A felperes 2022. február 22-én a fennmaradó tőkekövetelés és járulékai megfizetése iránt fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő az alperessel szemben, a fizetési meghagyásos eljárás az alperes ellentmondása folytán perré alakult.
- [5] 1.2. Az indítványozó bíró kifejtette, hogy a folyamatban lévő perben a bíróságnak elsődlegesen abban a jogkérdésben kell döntenie, hogy az eljárás hivatalból történő megszüntetésének ítélt dologra figyelemmel helye van-e. A felperes az alperessel szemben ugyanis olyan követelést érvényesít, amelynek egy részét ugyanazon ténybeli és jogi alapon indított más eljárásban már jogerősen elbírálták. A bíróságnak tehát abban a kérdésben kell döntenie, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 360. § (1) bekezdés alapján fűződik-e a felek között korábban folyamatban volt perben hozott jogerős ítélethez – jelen esetben ítélethatályú jogerős fizetési meghagyáshoz – anyagi jogerőhatás, ha a felperes az új keresettel a követelésnek még nem érvényesített részét teszi a per tárgyává.
- [6] Az indítványozó bíró kiemelte, hogy a JEH szerint – amelynek alkalmazásától nem térhet el –, ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre. A még nem érvényesített követelésrészre újonnan megindított perben vizsgálhatók a keresettel érvényesített jog érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételei.

- [7] 1.3. A JEH alaptörvény-ellenesége körében az indítványozó bíró az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvéből levezetett és a jogállamiság részének tekintett jogbiztonság sérelmére, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett, az ügyek észszerű időn belüli elbírálásának, továbbá a fegyverek egyenlőségének követelménye megsértésére hivatkozott.
- [8] A jogbiztonság sérelme körében az indítványozó bíró elsőként kiemelte, hogy a JEH meghozatalára azért volt szükség, mivel a Kúria az anyagi jogerő tárgyi terjedelmét értelmező két – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett – határozata ellentmondó döntéseket tartalmaz. Az egyik megközelítés szerint az anyagi jogerő a jogalaphoz és az elbírált követeléshez fűződik, az ítélet jogereje a korábbi perben nem érvényesített követelésrészre nem terjed ki. Ezzel szemben a másik megközelítés szerint az érvényesített jog a követelés alapjául szolgáló jogot, vagyis a jogalapot jelenti, amelynek érvényesítése útján a fél keresete szerinti követeléshez hozzá kíván jutni, ezért az érvényesített jog alatt nem lehet az érvényesített követelést érteni.
- [9] Az indítványozó bíró álláspontja szerint a jogerőre vonatkozó korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot figyelembe véve sérti a jogbiztonság elvét, ha az anyagi jogerő tárgyi terjedelmét az érvényesített követelésrészhez és nem az érvényesített és elbírált joghoz kötik. Megítélése szerint, amíg a jogbiztonság elve a jogerő védelmét és a bíróságok döntésének véglegességét követeli meg, addig a jogegységi határozat éppen ellentétes eredményre vezet és jogbizonytalanságot eredményez. Úgy véli, a felperes oldalán felmerülő pertaktikai okokon kívül nem hozható fel érv amellett, hogy a felperes a lejárt követelését több részletben érvényesítse. A pertaktikai szempontok ugyanakkor a bíróság álláspontja szerint meghaladják a bírósághoz való fordulás alapjogának kereteit, amely következik a Pp. 3. §-a szerinti perkoncentráció alapelvéből is. Az anyagi jogerő terjedelmének az érvényesített joghoz kötött tartalmú értelmezése nem jelenti a bírósághoz fordulás jogának szükségtelen és aránytalan korlátozását, mivel a felperes nincsen elzárva attól, hogy a perben a teljes követelését érvényesítse, viszont dönthet úgy is, hogy csak részkövetelést érvényesít, a bírósághoz fordulás joga ugyanis magában foglalja annak szabadságát is, hogy e joggal ne vagy ne teljes körűen éljen. A követelés több részletben történő érvényesíthetőségének kizárása csak a bírósághoz fordulás jogának módját korlátozza, amely korlátozás nem szükségtelen és aránytalan a jogbiztonság részét képező jogerő védelme érdekében.
- [10] Úgy véli, a jogegységi határozat eredményeként több területen is a jogállamiságot sértő jogbizonytalanság alakulhat ki, mert a perfüggőség sem áll fenn, ha a felperes két vagy több követelésrészt egyszerre érvényesít, amelyet a követelések hatásköri szempontból való feldarabolásával, illetve a vagylagos illetékességi okok alapján megtehet akár eltérő hatáskörű és illetékességű bíróságok előtt is. Álláspontja szerint mindez egymásnak ellentmondó ítéleteket is eredményezhet, megnehezítheti a bíróságok munkáját a teljes követelés összegének figyelemmel kísérését illetően, és a hatásköri szabályok negligálására is lehetőséget teremt, továbbá lehetővé teszi a megállapítási kereseti kérelem feltételeinek kikerülését is.
- [11] Az indítványozó bíró szerint a JEH szükségtelenül és aránytalanul korlátozza az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való alapjogot. Álláspontja szerint az észszerű időn belüli elbírálás követelménye ugyanazon jog érvényesítése esetén önmagában nem szűkíthető le csupán az adott perre, hanem az észszerű időtartamot a felek közötti jogvita teljes körű és végleges lezárásnak figyelembevételével kell megítélni. A JEH alkalmazása azt eredményezheti, hogy a felperes a részkövetelések külön perekben történő érvényesítésével lényegesen elhúzhatja a jogvita végleges eldöntését.
- [12] Az indítványozó bíró álláspontja szerint a jogegységi határozat szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a fegyverek egyenlőségének alapjogát és a felperes visszaélésszerű, illetve rosszhiszemű joggyakorlására ad lehetőséget, mivel a JEH indokolatlanul olyan pertaktikai eszközöket ad a felperes kezébe, amelyek egyenlőtlenséget eredményeznek a felek viszonyában. Míg a felperes jogosult a követelés részekben történő érvényesítéséről dönteni, addig az alperes a keresettel szembeni védekezését teljes körűen és kellő időben kénytelen előadni. A követelések feldarabolása kedvezőtlenül hathat az alperes perköltségviselésére is. A fegyverek egyenlőségének követelményét sérti, hogy ugyanazon alanyi jog alapján lehetséges az alperes többszöri perlése, amely az alperes számára bizonytalan jogi helyzetet eredményez.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben táncsban járt el.
- [14] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekez-

désének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapjának vizsgálatán túl nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [15] Az Alkotmánybíróságnak ezért elsőként azt kell vizsgálnia, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjában, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés *a)–f*) pontjaiban, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdéseiben foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek, illetőleg fennáll-e az indítvány érdemi vizsgálatának egyéb akadálya.
- [16] 2.2. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene) {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}. Jelen ügyben az indítványozó bíró e törvényi kötelezettségének eleget tett, és az eljárásának felfüggesztése mellett megfelelően igazolta, hogy a JEH-t az adott ügyben miért kell alkalmazni.
- [17] Az indítványozó bíró az Abtv. 25. § (1) bekezdése mellett az Abtv. 37. § (2) bekezdésére alapította a kérelmét, amely a JEH alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel vizsgálta, hogy az indítvány a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f*) pont] megfelel-e.
- [18] Az indítvány jelen ügyben nem jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés, hanem a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására irányul. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban felülvizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvény-nyel való összhangját, amelynek során az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2022. január 1-jei módosítását követően, immár a Kúria jogegységi panasz tanácsa bírálja el az elnevezésében is módosult, korábban jogegységi, a Bszi. hatályos szabályozása szerint pedig a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványokat, amely alapján a Bszi. 40. §-a szerinti jogegységi határozatot hozhat. E jogszabályváltozásnak azonban az Alkotmánybíróság hatáskörét illetően érdemi relevanciája nincs.
- [20] Jelen ügyben a JEH-t a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés *b*) pontján alapuló előzetes döntéshozatali indítvány alapján eljárva a Bszi. 40. §-a szerint hozta meg, ezért annak alkotmányossági felülvizsgálatára az Alkotmánybíróság az Abtv. 37. § (2) bekezdésével összhangban hatáskörrel rendelkezik. Mivel az indítványozó megjelölte ezt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és az indítványozó jogosultsága is megállapítható, ezért az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pontja szerinti feltételnek eleget tesz.
- [21] Az indítványozó bíró előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogegységi határozatot [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont].
- [22] 2.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az elégtelen indokolás akadálya az érdemi elbírálásnak, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés {3269/2012. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [25]; 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [15]; 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [29]; 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [35]; 3074/2013.

- (III. 14.) AB határozat, Indokolás [32]} vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [24] Jelen ügyben az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint a XVIII. cikk (1) bekezdését, mint a JEH által megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezéseket nevesíti, de valójában főként csak a JEH-ből következő, a folyamatban lévő konkrét ügyre is vonatkoztatható jogalkalmazási kérdéseket számba véve fogalmaz meg a JEH-ben kifejtett jogértelmezést bíráló észrevételeket. Az indítványozó bíró a JEH-ben részletesen számba vett, az anyagi jogerő terjedelmének meghatározásakor versengő alkotmányos elvek és alapjogok, így a bírósághoz fordulás joga és a jogbiztonság, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog Kúria általi összevetését vitatja, olyan alkotmányossági érvek mentén, amelyek mérlegeléséről a Kúria a JEH-ben számot adott.
- [25] Az indítványban előadott érvelés alapján megállapítható, hogy az indítványozó bíró a JEH-ben a Kúria által előírt jogalkalmazási követelményeket főként a felperes rosszhiszemű pervitelét tételező, perjogi érvekkel próbálja alaptörvényi sérelmekre visszavezetni, azonban új, a Kúria által figyelembe nem vett alkotmányossági szempontokat nem tudott megjelölni. Az indítvány a JEH többségi határozattól eltérő álláspontot képviselő bírók által megfogalmazott érvelést képviselve valójában a JEH Alkotmánybíróság általi felülmérlegelésére irányul.
- [26] Az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdés és 37. § (2) bekezdése alapján bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban a jogegységi határozatnak is kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatok vizsgálatakor sem tekinthető a Kúria felülbírálati fórumának, a jogegységi határozatokkal kapcsolatos hatásköre is az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [27] A bírói kezdeményezésben foglaltak alapján az indítványozó bíró az általa helyesnek vélt jogértelmezést az Alaptörvény megjelölt rendelkezésein keresztül úgy próbálja igazolni, hogy a Kúria által a JEH-ben számba vett alkotmányjogi érveket esetlegesen negatív perjogi következményekkel igyekszik cáfolni.
- [28] Az, hogy a bíró nem ért egyet a JEH-ben foglaltakkal és eltérő, általa helyesnek vélt jogértelmezést próbál igazolni, az Alkotmánybíróság eljárását nem alapozza meg. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A JEH-ben foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria jogegységi határozatában megjelölt érvek megalapozottak-e, vagy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e.
- [29] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 52. § (1) bekezdés *e)* pontjára – visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványt visszautasította, a támadott jogegységi határozat alkalmazásának kizárásáról nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/557/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3391/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 101.K.701.688/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. T. Tóth Balázs ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján 2023. január 26-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Debreceni Törvényszék 2022. november 29. napján kézbesített 101.K.701.688/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panasz és a bírósági ítélet szerint az 1972-ben született indítványozó 1987. március 2. napjától állt szolgálati viszonyban; 2014. január 24. napjáig főhatárrendész munkakörben állt alkalmazásban. A felperes hivatásos szolgálati jogviszonya 2013. május 24. napján kelt 315-63/116-2013. számú szolgálati paranccsal 2014. január 24-ei hatállyal felmentéssel megszünt egészségügyi alkalmatlanság okán a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) 53. § c) pontja, valamint az 56. § (2) bekezdés a) pontja alapján. A felmentési okirat szerint a felperes szolgálati ideje 26 év 10 hónap 23 nap. A 2013. október 21. napján kelt 15130/101/319-1/2013. szü. iktatószámú szolgálati idő részletes kimutatását tartalmazó adatlap a nyugdíj mértéke tekintetében 2012. március 2. napjáig 25 év szolgálati időt rögzített. A 2013. december 3. napján kelt szolgálati idő igazolás rögzítette azt is, hogy a felperes 2007. december 31. napján rendelkezett a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdése szerinti 20 teljes év tényleges szolgálati idővel, melynek értelmében jogosulttá vált a szolgálati nyugdíja összegének a megállapítására (rögzítésére). A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a 2014. február 13. napján kelt 38-72-2-2014. iktatószámú határozatával a felperes részére – folyósítás nélküli – szolgálati nyugdíjat állapított meg (rögzítette a szolgálati nyugdíj összegét) a régi Hszt. 2011. december 31. napján hatályos 182/A. § (1)–(2) bekezdése alapján az általa 1987. március 2. napjától 2007. december 31. napjáig megszerzett 20 év szolgálati idő figyelembe vételével azzal, hogy a rögzített szolgálati nyugdíj alapján a hivatásos állományú nem minősül nyugdíjasnak. A határozat hangsúlyozta továbbá, hogy a rögzített szolgálati nyugdíjra, illetve, ha újabb szolgálati időt szerez, akkor annak évenkénti emelésekkel növelt összegének folyósítására – a nyugdíjjogosultság és a nyugdíjfolyósítás feltételeinek megléte esetén – a felperes akkor válik jogosulttá, ha a régi Hszt. 182. § (11) bekezdése alapján a megállapított (rögzített) nyugdíjak közül választhat és az számára kedvezőbb. A felperes 2022. február 22. napján korhatár előtti ellátás megállapítása iránt terjesztett elő kérelmet a megyei kormányhivatalnál (alperes), mely kérelmet az alperes elutasította a 2022. május 12. napján kelt SZ/L519/2562-9/2022. iktatószámú határozatával arra hivatkozva, hogy a felperes a korhatár előtti ellátás igénybevételéhez szükséges életkort nem töltötte be. Az alperes döntését a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságáról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khetv.) 7. § (1)–(2) bekezdésére, valamint az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló 23/1991. (II. 9.) Korm. rendelet 2. §-a 2011. december 31. napján hatályos rendelkezésére alapította.
- [3] A határozat ellen az indítványozó keresettel élt, keresetét a Törvényszék elutasította.
- [4] 1.2. A bíróság döntése az indítványozó álláspontja szerint sérti a tulajdonhoz való jogát [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése] és a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogát [XXVIII. cikk (1) bekezdés]. A panasz szerint az Alaptörvényben biztosított e jogok azzal sérültek, hogy a bírói döntés a jogszabályok *contra legem* értelme-

zésével, nem a helyes jogszabályi rendelkezések alkalmazásával elutasította a kérelmezőnek a törvény alapján hatósági határozatban megállapított, „rögzített nyugellátásra” vonatkozó igényét.

- [5] A panasz számos alkotmánybírói határozat felhívása mellett részletes érvelést tartalmaz arról, hogy meglátása szerint miért sérült a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga a jelen esetben. Ennek lényege, hogy a bíróság jogalkalmazása nemcsak *contra legem* jogalkalmazás, hanem az már *contra constitutionem* jogalkalmazásnak is minősül a jelen esetben.
- [6] A panasz érvelést tartalmaz arról is, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme miatt merül fel a jelen esetben az Alkotmánybíróság gyakorlat alapján a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdésében szereplő, „a szolgálati nyugdíj összegének a megállapítása (rögzítése)” intézménye kapcsán.
- [7] Ezt az intézményt a szolgálati nyugdíjjal összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2007. évi CXXII. törvény iktatta be, és az 2012. január 1-jén veszítette hatályát, a Kehtv. által. A módosító törvény javaslatához fűzött indokolás szerint „[a] törvény alapján a hivatásos állomány azon tagjai részére, akik 2007. december 31-én legalább húsz év tényleges szolgálati viszonyban eltöltött szolgálati idővel rendelkeznek, a szolgálati nyugdíj összegét – tényleges nyugdíjjogosultság és az összeg folyósítása nélkül – a 2007. december 31-én hatályos nyugdíj-megállapítási szabályok szerint meg kell állapítani (újból meg kell állapítani).”
- [8] 1.3. A panasz utal arra, hogy az indítványozó 2015-ben az Emberi Jogok Európai Bíróságához (EJEB) fordult tulajdonjoga sérelme miatt, a jelen indítványában szereplő tényállás alapján. A panasz szerint az EJEB – arra hivatkozva, hogy a hazai hatékony jogorvoslatokat nem merítette ki az indítványozó azért, mert a már nem hatályos törvények alapján nem próbálta meg igényét a hazai hatóságok, illetve bíróság előtt érvényesíteni – a panaszt nem bírálta el érdemben. Az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jog állított sérelmével összefüggésben utal a panasz az EJEB egyes döntéseire.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [10] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be.
- [11] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. E feltételnek a panasz megfelel. A panasz érvelést tartalmaz a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a tulajdonhoz való jog körében.
- [13] Arról, hogy az alaptörvényi szabályokat illetően a határozott kérelem egyik eleme az alkotmányjogi panasznál, az indokolás [52. § (1b) bekezdés e) pont], alkalmas-e a konkrét esetben a panasz befogadására, az Abtv. 29. §-a alapján kell dönten.
- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen esetben az alkotmányjogi panaszban említett, Alaptörvényben biztosított egyes jogok sérelmével kapcsolatban a panasz nem alkotmányossági, hanem szakjogi törvényességi kérdésekre vonatkozik.

- [18] 3.1. A *contra constitutionem* jogalkalmazással kapcsolatban a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban – amelyre az indítvány is utal – az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte annak megállapításához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; legutóbb megerősítette: 3044/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [19] A jelen ügyben a panaszban foglaltak alapján nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy ezek az együttes feltételek a panaszra okot adó esetben a Törvényszék ítéletével összefüggésben fennállnak. A panaszban nem szerepel annak a meggyőző bemutatása, hogy a jelen esetben az indítványozó szerint milyen hatályos jogszabály alapulvételével kellett volna a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdésében szereplő sajátos, már hatályon kívül helyezett jogintézmény alapján az indítványozó 2022. február 22. napján benyújtott kérelmét elbírálni.
- [20] 3.2. A tulajdonhoz való jog sérelmével kapcsolatban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírósági határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként a törvények által meghatározott jogosítványokat védi azokkal a további kiegészítésekkel, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is: „Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát.”
- [21] A jelen esetben éppen az kérdéses, hogy az indítványra okot adó ügyben a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló olyan konkrét jogosítványról van-e szó, amelyre tekintettel kellene lenni a kereset elbírálásakor.
- [22] A Törvényszék ítélete részletes indokolást tartalmaz arról, hogy ilyen konkrét jogosítvány a jelen esetben miért nem állapítható meg a kereset érvelése alapján a korhatár előtti ellátást illetően, továbbá arról is, hogy a régi Hszt. 182/A. § (1) bekezdése milyen tartalommal értelmezhető; ezzel kapcsolatban a váromány, a szerzett jogok védelme ebben az esetben mit jelent (Indokolás [43]–[61]).
- [23] Az indítványozó a bíróság által alkalmazott normák helyett ügye elbírálására az általa megjelölt jogot tekinti irányadónak, tehát az alkalmazott jogszabályok körét kifogásolja, összességében a rendes bíróság jogalkalmazását vonja kritika alá. Az indítványozó valójában a támadott ítéletben foglalt döntést, annak rá hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi felülbírlata érdekében.
- [24] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/280/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3392/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Fpkf.III.30.180/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. Az indítványozó az 2023. február 20-án benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szegedi Ítéltábla 2023. február 2-án közölt Fpkf.III.30.180/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Indítványában megjelölte az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3) bekezdését, az R) cikk (5) bekezdését, 28.cikkét.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó egy Kft. ügyvezető-résztulajdonosa. A Gyulai Törvényszék 16.Fpk.126/2022/11. számú végzése az adós cég egyik hitelezője kérelmére megállapította, hogy a cég fizetéseképtelen, és főeljárásként elrendelte a felszámolását. A végzést a Szegedi Ítéltábla Fpkf.III.30.180/2022/2. számú végzése – az adóst terhelő eljárási költség leszállítása mellett – egyebekben helybenhagyta, az adós előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét pedig elutasította.
- [4] 1.2. Az indítványozó mint természetes személy ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában elsősorban azt sérelmezte, hogy a bíróságok a személyes adatait jogellenesen, törvényt sértően kezelték, azaz a bíróságok megsértették az Alaptörvény VI. cikke (3) bekezdése és az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése előírásait.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtárgya tájékoztatta az indítványozót, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz benyújtására akkor van lehetőség, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. A tájékoztatás azt tartalmazta, hogy az adós fizetéseképtelenségét megállapító és felszámolását elrendelő másodfokú végzés az Alkotmánybíróság eljárásában nem minősül sem érdemi, sem az eljárást befejező döntésnek, ezért az Abtv. 27. §-a alapján azzal szemben alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye [lásd: 3039/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [9]–[10]].
- [6] A tájékoztatást követően az indítványozó 2023. május 5-én benyújtott beadványában kérte az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát. Azzal érvelt, hogy az Alkotmánybíróság korábbi végzése csak arról döntött, hogy az adós fizetéseképtelenségét megállapító és felszámolását elrendelő másodfokú végzés az Alkotmánybíróság eljárásában nem minősül az eljárást befejező döntésnek. De arról nem, hogy érdemi döntésnek minősül-e. Az indítványozó szerint a bíróságok érdemi döntéssel rendelkeztek a Kft. fizetéseképtelenségének megállapításáról és a felszámolásának elrendeléséről, azaz a bíróságok „szabad jelzést” adtak a felszámolási eljáráshoz, amely „szabad jelzés” hiányában nyilvánvalóan nem kerülhetne sor a Kft. felszámolására. Tehát a 16.Fpk.126/2022/11. számú elsőfokú végzésében foglalt érdemi döntés és az ezt helybenhagyó másodfokú végzésben foglalt érdemi döntés nélkülözhetetlen és szükséges alapfeltétele a felszámolási eljárás megindításnak, hiszen ezek nélkül nem kerülhetne sor a felszámolás közzétételére. Az indítványozó megjegyezte, hogy a polgári bíróságok az adatkezelők általi személyes adatok védelméhez való jog megsértését nem tekinthetik „csak” egy szimpla adatvédelmi jogsértésként, hiszen a Ptk. 2:43. §-a rendelkezése szerint a személyes adatok védelmének megsértését a személyiségi jogok megsértésének különös esetének kell tekinteni; a felszámolási kérelmet előterjesztő kérelmező által kezelt ügyvezető-résztulajdonosi adatok személyes adatok, és a felszámoló

lási kérelmet előterjesztő személy adatkezelőnek minősül. Ezt a beadványt a természetes személy indítványozó írta alá. Az aláírása alatt szerepel: „[...] Kft. »f.a.«, képv.: [a természetes személy neve]”.

- [7] 2. A jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak döntenie kell abban a kérdésben, hogy a szóban lévő bírói döntések érdemi döntések-e az Abtv. 27. §-a alkalmazásában. A fizetésektelenség megállapítása és a felszámolást elrendelő végzés az adós jogi helyzetét lényegesen befolyásolja. Egyrészt a bírói döntés arról szól, hogy az adós a tartozásait képtelen fizetni (ha ez a bíróság számára kielégítő módon bizonyítást nyert). Másrészt az adós nevében és képviselőjében a bíróság által kijelölt személy lesz jogosult fellépni, de az adós korábbi ügyvezetése már nem.
- [8] Az alkotmányjogi szempontból összehasonlítható jogállású felügyeleti biztos kirendelése kapcsán az Alkotmánybíróság 38/2006. (IX. 20.) AB határozata megállapította, hogy a felügyeleti biztos kirendelése a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján olyan döntés, amely ellen az érintett hitelintézet képviselőjében eljáró más személy számára jogorvoslatot kell biztosítani az Alkotmány 57. § (1) bekezdése és (5) bekezdése alapján. Az Alkotmánybíróság (azóta hatályát vesztt) határozata érdemi döntésnek tekintette a jogorvoslati jog szempontjából a felügyeleti biztos kirendelését.
- [9] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság érdemi döntésnek tekinti a joghatásaira figyelemmel a fizetésektelenség megállapítását és a felszámolás elrendelését. Az Alkotmánybíróság 3023/2019. (I. 21.) AB végzése fizetésektelenséget megállapító és felszámolást elrendelő végzés elleni panaszt utasított vissza részben az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján. Habár ebben az ügyben nem vált vitássá az eljárásban az, hogy az ilyen végzés érdemi döntés-e az Abtv. 27. § alkalmazásában, a visszautasítás indokolásából az következik, hogy az Alkotmánybíróság érdemi döntésnek tekintette a bíróság végzését. Az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy ettől a döntéstől eltérjen.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt egyéb befogadhatósági feltételeknek.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ítéletábró végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be az adós jogorvoslati jogának (fellebbezés) kimerítését követően. Jóllehet az indítványozó mint természetes személy nem volt fél a bírói döntéshez vezető eljárásokban, de az adós ügyvezető-résztulajdonosa, akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [12] 3.2. A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [13] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pont értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseire hivatkozni, hanem az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezeknek a feltételeknek csak részben tesz eleget, mert nem tartalmaz az Alaptörvény R) cikk (5) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben indokolást. Az indítvány formálisan tartalmaz érvelést az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével és VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben.
- [14] 3.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában a hitelező [a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27. § (2) bekezdés b) pontja alapján kérelmező], a bíróságok adatkezelését kifogásolta. Az indítvány kifogásolta a szerinte az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) „erejénél fogva 2014. május 5. napján törölni rendelt személyes adatok jogellenes, Infotv.-be ütköző felhasználását”. Kifogásolta a fellebbezésében előadottakkal kapcsolatban az ítéletábró végzésének az indokolását a sérelmezett adatkezelést illetően.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is emlékeztet arra a következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat

állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa összességében valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa nem alkotmányossági, hanem szakjogi, törvényességi kérdésekre vonatkozik, az ítéletábla döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, kritika tárgyává téve a bíróság adatkezelését.
- [18] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [19] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/451/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3393/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.014/2022/9. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Varga János Tamás ügyvéd és dr. Menyhárd Attila egyéni ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.VIII.10.014/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó az Amerikai Egyesült Államokban véglegesített egyetemi tanárként dolgozott, majd az alperes egyetem meghívására Magyarországra költözött, és munkaviszonyt létesített az egyetemmel egyetemi tanár munkakörben, valamint dékáni feladatokat is ellátott az egyetem egyik szervezeti egysége vonatkozásában. Az indítványozót foglalkoztató szervezeti egység megszüntetését követően az indítványozó munkaviszonyának a megszüntetésére felmondással került sor, mivel az indítványozó a felajánlott megbízási szerződést nem fogadta el. Az egyetem a munkaviszony megszüntetésére tekintettel tizenkét havi távolléti díjnak megfelelő végkielégítést fizetett az indítványozónak.
- [3] Az indítványozó keresetet nyújtott be a bírósághoz, melyben további végkielégítés megfizetésére és költségei viselésére kérte kötelezni az alperes egyetemet. Arra hivatkozott, hogy a munkaszerződése nem adekvát ok miatt került megszüntetésre, a felmondásban megjelölt átszervezés nem minősül ilyennek, és a munkaszerződése alapján a jogviszonya megszűnését megelőző évben kifizetett összes juttatása húszszorosának megfelelő összegű végkielégítésre jogosult.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott. A másodfokú bíróság – megismételt másodfokú eljárásban – az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította, mivel a bíróság szerint a végkielégítés mértékéről rendelkező szerződéses kikötés a jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán eljárta Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó a bírói döntéssel szemben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből levezethető szerződési szabadságot, ami az adott esetben szerinte „az emberi méltóságból fakadó cselekvési autonómiával nagyon szoros összefüggésben merül fel”. Az indítványozó úgy vélte, hogy az őt megillető szerződési szabadságot a bíróságok észszerű indok nélkül korlátozták. Állította, hogy a végkielégítés összegére vonatkozó vitatott szerződési feltétellel kapcsolatban észszerű indok, azaz a közérdek sérelme (vagy akár érintettsége) semmilyen formában nem állapítható meg, és ilyen-körülményre ítéletében a Kúria (illetve jogerős ítéletében a Fővárosi Ítéltábla) sem hivatkozott a kifogásolt bírói döntés alapjául szolgáló jóerkölcsbe ütközés megítélésakor.
- [6] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal, hogy az indoklási kötelezettség alkotmányossági követelményének nem tesz eleget. Álláspontja szerint a Kúria, illetve az eljáró bíróságok semmilyen magyarázatot nem adnak ítéletükben arra, hogy a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvénynek (a továbbiakban: régi Mt.) „a munkavállaló javára, az eljáró bíróságok által sem vitatottan, eltérést engedő rendelkezése hogyan válik a bíróság számára a munkavállaló javára eltérést nem engedő maximális mértékké.” Szerinte a Kúria nem teljesítette a bírói jogalkalmazás jogbiztonságot védő garanciális feladatát a generálklauzulák konkrét esetre alkalmazása körében az értelmezés szempontrendszerének világos megfogalmazásával, s ekként az alapügy legfontosabb érdemi kérdésében, a jóerkölcsbe ütközés megítélés tárgyában nem adta megfelelő indokolását döntésének. Állította, hogy az eljáró bíróságok elmulasztották igazolni, hogy a szerződési szabadság korlátozása a közérdekre figyelemmel megállapítható észszerű indokon

nyugszik. Szerinte így a Kúria, illetve az eljáró bíróságok nem indokolták, hogy az Alaptörvényben rögzített mely társadalmi értéket sérti a felek alkotmányos védelemben részesített joga, a szerződési szabadság talaján kialakult megállapodása. Mindezek alapján úgy vélte, hogy a támadott ítéletek indokolási hiányosságai az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelentik.

- [7] Az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria szerint kizárólag azért megengedhetetlen és ütközik jóerkölcsbe egy végkielégítési szerződéses kikötés, mert annak mértéke lényegesen meghaladja a régi Mt. szerinti végkielégítés mértékét. Ezáltal az indítványozó szerint a Kúria sem a mindenkori Polgári Törvénykönyvben és a régi Mt.-ben is rögzített (munkavállaló javára eltérést engedő) szerződési szabadság törvényi tényállását, sem a végkielégítés régi Mt. szerinti rendelkezéseit, sem a jóerkölcsbe ütközés generálklauzuláját nem az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettségét teljesítve értelmezte, és ezzel megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság követelményét is. Az indítványozó álláspontja szerint sérti a jogbiztonság követelményét, hogy a Kúria ítéletében „nem ad iránymutatást arra nézve, hogy mekkora mértékű végkielégítés köthető ki jogszerűen, milyen szempontok szerint minősül egy munkaszerződésben kikötött végkielégítés jogszerűtlennek vagy jelen esetben milyen mértékű végkielégítést tartott volna tisztességesnek”.
- [8] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is megjelölte megsértett rendelkezésként, azonban indítványa nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés milyen módon valósította meg ennek az alaptörvényi rendelkezésnek a sérelmét.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2022. július 21-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2022. augusztus 11-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [27. § (1) bekezdés *a)* pont], hogy a panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz [pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt állította, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság követelményét sértette meg. Megállapítható tehát, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának érdemben nem az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata által megjelölt, a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben álló sérelmet állított az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozva, nem ilyen sérelmével összefüggésben alapította kérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére.
- [13] Az Alaptörvény 28. cikke szintén nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányuló elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelméhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem ala-

- pítható {3184/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [25]; 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [14] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltételeként az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja értelmében az indítvány akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha bemutatja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott szabályával. Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. Az indítvány nem tartalmazott indokolást arra vonatkozóan, hogy a bírói döntés miért sértette az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogát.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint az alapügyben sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, illetve az eljáró bíróságok döntése sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből levezethető szerződési szabadságot. Az indítványozó úgy vélte, hogy az őt megillető szerződési szabadságot a bíróságok észszerű indok nélkül korlátozták. Állította, hogy a végkielégítés összegére vonatkozó vitatott szerződési feltétellel kapcsolatban ésszerű indok, azaz a közérdek sérelmét ítéletében a Kúria (illetve jogerős ítéletében a Fővárosi Ítéltábla) nem állapította meg a bírói döntés alapjául szolgáló jóerkölcsbe ütközés megítélésakor. Ekként pedig a bírói döntés sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is azzal, hogy az indokolási kötelezettség alkotmányossági követelményének nem tesz eleget, mert az alapügy legfontosabb érdemi kérdésében, a jóerkölcsbe ütközés megítélése tárgyában nem adta megfelelő indokolását döntésének.
- [17] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]]. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]]. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” [3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]]
- [18] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a tényállás megállapítását és megítélését, az alapügy tárgyát képező, a végkielégítés összegére vonatkozó vitatott szerződési feltétel jóerkölcsbe ütközés vizsgálatát, illetve eldöntését. A támadott bírói döntés világosan kifejti, hogy a végkielégítés jogintézményének funkciójából indul ki, ami nem más, mint egyszeri pénzbeli juttatás a munkavállaló hűségének honorálására, és segítséget ad a létfenntartásban arra az időszakra, amelyre a munkavállaló nem rendelkezik jövedelemmel (Kúria ítélete [39]). A Kúria leszögezte továbbá, hogy az indítványozót a régi Mt. 95. § (3) bekezdése értelmében nem illette volna meg végkielégítés a munkaviszonya megszűntetésekor, mivel a magyar szabályok szerint nyugdíjasnak minősült. A Kúria azt is megállapította, hogy a felek a közöttük fennállt munkaviszonyban irányadónak tekintették az egyesült államokbeli szabályokat, melynek alapján is csak 12 havi munkabérnek megfelelő összegű végkielégítés járt volna az indítványozónak (amit az indítványozó általa sem vitatottan megkapott a munkaviszonya megszűntetésekor). Mindezt figyelembe véve a Kúria azt is hangsúlyozta, hogy az adott munkaszerződés végkielégítésre vonatkozó rendelkezése jóerkölcsbe ütközésének vizsgálatakor a „magyar társadalom értékítéletét”, az „általános társadalmi megítélés”-t kellett mércének tekinteni, egyben értékelni a felperes helyzetét, státuszát.

Összességében tehát ezen indokok alapján ítélte úgy a bíróság, hogy a 240 havi végkielégítés (összesen 2,7 milliárd forint) „ellentétben áll a jogintézmény rendeltetésével, funkciójával. Az általános társadalmi megítélés ezt a mértéket elfogadhatatlannak tartja, ezért az nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, így semmis.”

- [19] Tartalma szerint az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a bírói döntés felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „[Ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem az eljáró bíróság jogértelmezését, a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó törvényességi kérdéseket vitatott. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a végkielégítés megfizetése tárgyában indított perben hozott támadott bírói döntéssel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [20] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2414/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3394/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Karsai Dániel Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú végzésével, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.132/2022/7. számú végzésével, valamint a Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét megtagadta, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.132/2022/7. számú – védjegybejelentés tárgyában hozott – jogerős végzésének hatályon kívül helyezését, továbbá a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú végzésének megváltoztatását kérte.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [5] Az indítványozó egy reklámügynökségi tevékenységgel és grafikai tervezéssel foglalkozó gazdasági társaság. Az indítványozó egy magyarországi párt számára 2014 óta különböző feladatokat látott el, az együttműködés során kizárólag egy írásbeli ún. „ügynökségi szerződés” jött létre a felek között (a 2014. február 17-től 2014. április 4-ig tartó időszak vonatkozásában).
- [6] Az együttműködés keretében az indítványozó tervezte a párt pártlogóját (alvállalkozó bevonásával), majd ezen pártlogó vonatkozásában az iratokból kitűnően hozzájárult a párt által történő védjegybejelentéshez.
- [7] A pártlogó tervezését követően indítványozó – a párt 2015. május 11-ei felkérése alapján – elkészítette a pártlogó módosított formáját és azt 2015. május 14-én email útján megküldte a párt számára, azonban írásbeli szerződés nem került megkötésre. Az alkotmányjogi panaszt megelőző eljárások tárgya ezen megjelölés (külön) védjeggyel történő bejegyezhetősége. (Az indítványozó és a párt között azonos időpontban, valamint 2018 októberében összesen még két hasonló feladatvégzés teljesült.)
- [8] A párt 2019. január 21-én kérte az említett, a pártlogót módosító tartalmazó ábrás megjelölés lajstromozását a Nizzai Megállapodás 35., 41. és 45. osztályba tartozó – többek között reklám célú, kongresszus szervezési és online közösségi – szolgáltatások vonatkozásában.
- [9] Az indítványozó 2019. december 20-án felszólalást nyújtott be a megjelölés lajstromozásával szemben, hivatkozva a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 5. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített szerzői jogára.
- [10] A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) 2020. június 25-én meghozott M1900178/17. számú határozatával – a felszólalást alaposnak találva – a védjegybejelentést elutasította. A Hivatal szerint a megjelölés szerzői mű, a megjelölés grafikai kialakítását az indítványozó alkotta meg. A Hivatal megállapította továbbá, hogy a bejelentett megjelölés attól függetlenül tekintendő szerzői műnek, hogy az egy a felszólaló által korábban megalkotott mű módosításával keletkezett, melynek szerzői jogait már átruházta a pártra. A Hivatal szerint szerződés hiányában az ahhoz kapcsolódó szerzői jogok nem kerültek átruházásra.
- [11] 1.2. A határozat ellen a párt megváltoztatás iránti kérelmet nyújtott be, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a bejelentett megjelölés védjegyként történő lajstromozását, másodlagosan a Hivatal határozatának hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését kérte. A párt szerint a Hivatal alaptalanul és bizonyítékok nélkül állapította meg, hogy a bejelentés tárgya szerzői jogi védelemben részesítendő mű, ennek eldöntése

szakértői kérdés. Az indítványozó a párt leírásának megfelelően készítette el a megjelölést, a kért szövegrészt csak hozzá kellett szerkesztenie a már korábban, ugyancsak a párt által kitalált logóhoz. A felek között a korábbi szerződés szerint a felhasználási jogok átruházásra kerültek, a megjelöléseket évek óta használja, amellyel szemben az indítványozó nem emelt kifogást.

- [12] Az indítványozó ellenkérelme szerint a pártnak okszerűen kellett arra számítania, hogy minden további megrendelés alapján elkészült anyag – az ügynökségi szerződéshez hasonlóan – a korábbiakkal azonos jogi státusszal bíró szerzői mű figyelemmel arra, hogy az ügynökségi szerződés alapján készült kreatív anyagok kifejezetten reklám céljára készített szerzői jogi művek. Bár a megjelölés elkészítéséhez kapott instrukciókat, azt a párt maga nem volt képes megalkotni.
- [13] A Fővárosi Törvényszék 2020. október 29-én meghozott 1.Pk.22.119/2020/10. számú végzésével a Hivatal M1900178/17. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását. A bíróság szerint a Hivatal tévedett, amikor az indítványozó állítását elfogadva, szakértői vélemény nélkül foglalt állást abban a kérdésben, hogy a bejelentés tárgya az indítványozót illető szerzői jogi alkotás.
- [14] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2021. március 16-én meghozott 8.Pkf.25.041/2021/3. számú határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte eljárási szabálysértés miatt, előírva számára, hogy folytasson le az új eljárás keretében szakértői bizonyítást, mivel az indítványozó csak ennek útján tudja bizonyítani, hogy műve szerzői jogi oltalom alatt áll és így alappal léphet fel a lajstromozással szemben a Vt. 5. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással.
- [15] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.044/2021/17. számú 2021. december 9-én meghozott végzésével a Hivatal M1900178/17. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását.
- [16] A törvényszék a megismételt eljárásban lefolytatta a szakértői bizonyítást. A szakvélemény szerint a módosított – így jelen ügy tárgyát is adó – pártlogó teljes egészében tartalmazza a 2014-ben készült pártlogót, ahhoz hasonlóan szerzői műnek minősül, ugyanakkor nem tekinthető sem újnak, sem átdolgozásnak, hanem csupán a pártlogó többszörözésének. A törvényszék elfogadta azon szakértői megállapítást, miszerint az ügy tárgyát képező megjelölés a 2014-ben készített pártlogó többszörözött példánya, osztja annak jogi sorsát. A törvényszék rögzítette, hogy az eljárásban az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a bejelentéshez képest korábbi szerzői, szerzői joghoz kapcsolódó joga áll fenn, ami a lajstromozás akadálya.
- [17] A törvényszék szerint a párt és az indítványozó nem vitatták, hogy a 2014-ben készített pártlogóra nézve létrejött közöttük egy szerződés 2014-ben, amelynek – mint a felszólalás során becsatolt bizonyítéknak – a törvényszék jelentőséget tulajdonított abból a szempontból, hogy az határozta meg a felek együttműködési kereteit, amely gyakorlatiá vált közöttük.
- [18] A törvényszék szerint a felek 2014-ben reklám célú felhasználásról állapodtak meg, amely ezen belül korlátlan jogokat biztosított a pártnak, ideértve a logók módosított változatainak felhasználását is. Ez egyértelműen következett az ügynökségi szerződésnek a gyakorlatba átment azon rendelkezéséből, hogy a felhasználás korlátozásmentessége a grafika módosításának a lehetőségét is magában foglalta. A törvényszék szerint nem volt vitatott, hogy az indítványozó később közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során. Ezt az indítványozó is hozzájárulásnak tekintette, de csak egyszerinek és csak a pártlogóra vonatkozóan. Ezzel szemben a törvényszék szerint ez az engedély azt jelentette, hogy a párt a pártlogó – annak átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változatai – kereskedelmi, gazdasági célú felhasználására (védjegyztetésére) is jogosulttá vált. A törvényszék szerint ez a szóbeli szerződés is – a felek gyakorlatának megfelelően – teljesedésbe ment, az indítványozó díjigényt sem ekkor, sem 2019-ig nem érvényesített, erre nézve számlát nem csatolt. A végzés szerint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 42. § (3) bekezdésének alkalmazásának indokoltsága nem merült fel, a felek megállapodásának tartalmi elemei megállapíthatóak voltak.
- [19] A törvényszék szerint a párt következőképpen a reklámozás céljára rendelt mű (pártlogó) esetében 2014-ben megszerezte a vagyoni jogokat átruházással, majd 2015-ben, a más célra történő felhasználás körében jogosulttá vált a mű és annak többszörözött példányai vonatkozásában védjegy bejelentésre, az indítványozó szerzői vagyoni jogai vagy ahhoz hasonló egyéb jogai a párt részéről nem sérülhettek.
- [20] Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a törvényszék végzésével szemben, amelyben vitatta, hogy a pártlogó elkészültekor szerződéssel átruházta volna annak vagyoni jogait a pártra. Álláspontja szerint az ügynökségi szerződés nem a pártlogó elkészítésére vonatkozott, hanem a választási kampány anyagainak tervezésére, a pártlogó a szerződés megszűnését követően jött létre. Az indítványozó szerint a törvényszék helytelenül értékelte a csatolt emaileket, mert bár ügyleti szándékával egybeesett a pártlogó politikai tevékeny-

sége során történő felhasználása, de az csak erre vonatkozó engedélyként értékelhető. A vagyoni jogok átruházása a felhasználási engedéllynél jóval többet jelent. A csatolt bizonyítékokból viszont nem állapítható meg a felek megállapodásának pontos tartalma, a törvényszéknek pedig kétség esetén a szerző számára kedvezőbb értelmezést előíró Sztj. 42. § (3) bekezdését kellett volna figyelembe vennie. Vitatta továbbá, hogy közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során, mert tevékenysége abban nyilvánult meg, hogy egy jogi képviselőhöz irányította a pártot azzal összefüggésben. Ezen egyszeri ráutaló magatartása sem értelmezhető kiterjesztően, a később módosított pártlogók vonatkozásában.

- [21] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2022. április 14-én meghozott 8.Pkf.25.132/2022/7. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a fellebbezés nem alapos, továbbá egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [22] Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy az írásbeli ügynökségi szerződésből, a szerzótől származó nyilatkozatból és a csatolt emailekből a felek üzleti kapcsolatának 2019-ig fennálló gyakorlata, illetve annak tartalma megállapítható volt. Ennek lényege szerint szerződési nyilatkozataikat emailben rögzítették és a megrendelt mű megküldésével, illetve a díj kifizetésével a felek a szerződéseiket teljesítettnek tekintették. Eltérő gyakorlatra a felek az eljárás során nem hivatkoztak, a törvényszék okszerűen értékelte a felek korábban tett nyilatkozatait, amelyek e megállapítást erősítik meg. Az ítéltábla szerint e tekintetben helytállóan utalt a törvényszék a kérelmezett ellenkérelmében foglaltakra, amely szerint az indítványozónak, mint ügynökségnek az volt a gyakorlata, hogy a maga által elkészített grafikai anyagokat átengedte a megrendelőnek, a korlátlan felhasználási jogokat díjfizetés ellenében a megrendelő szerződéssel megszerezte. Az ítéltábla szerint ebből nem lehet alappal következtetni másra, mint arra, hogy a kérelmezett a pártlogó, mint reklámozás céljára megrendelt mű szerzői vagyoni jogait – a politikai természetű reklámozás során történő felhasználásra kiterjedő körben – átruházta a kérelmezőre. Tekintettel arra, hogy a módosított pártlogó nem vitásan nem tekinthető új szerzői műnek, ezért mindezen megállapítások az eljárás tárgyát is képező módosított pártlogóra is vonatkoztatható.
- [23] Az ítéltábla szerint ellentétben a fellebbezéssel, abból a nem vitás tényből, hogy az indítványozó egy alkalommal közreműködött a 2014-ben készített pártlogó védjegyzetelésében, az elsőfokú bíróság alappal következtetett arra, hogy ezzel az indítványozó a pártlogóra vonatkozó, a védjegy bejelentésére kiterjedő engedélyt adott a kérelmezőnek figyelemmel arra, hogy a módosított pártlogó a 2014-ben készített pártlogó átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változata. Az ítéltábla szerint nincs észszerű ok következtetni arra, hogy a pártlogó védjegybejelentésére vonatkozó tevőleges hozzájárulás a módosított pártlogóra ne terjedne ki, ezért az eljárásban nem nyert bizonyítást, hogy a lajstromozásnak a szerzői jog megsértése miatt akadálya van.
- [24] Ezt követően az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúrián.
- [25] A jogerős végzés elleni felülvizsgálati kérelemben kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, a kérelmezőnek a Hivatal határozata megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmének elutasítását. Továbbá kérte a felülvizsgálat engedélyezését is, elsősorban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az indítványozó a Kúria BH.2017.10.341. számon megjelent határozatára hivatkozott, amely szerint bár az Sztj. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg.
- [26] Hivatkozása szerint a Kúria határozatában azt is rögzítette, hogy a fenti jogelv alkalmazása során is figyelemmel kell lenni a nyilatkozási elvet megelőző, az Sztj. 42. § (3) bekezdésében előírt, a szerző számára kedvezőbb értelmezés követelményére. Az adott ügyben a bíróságok a Kúria hivatkozott határozatában foglaltaktól eltérően figyelmen kívül hagyták a szerződés tartalmának megállapítása és értelmezése során az Sztj. 42. § (3) bekezdését, és a szerződést a tartalmával kapcsolatos bizonytalanságok ellenére a szerző számára kedvezőtlenebb módon értelmezték. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a pártlogó védjegybejelentése során a ráutaló magatartásával adott felhasználási engedély terjedelmét is a Kúria határozatában foglaltakkal ellentétesen, az Sztj. 42. § (3) bekezdés figyelmen kívül hagyásával értelmezték és nem a szerző számára kedvezőbb értelmezést alkalmazták, miszerint a felhasználási engedély csak egyszeri védjegybejelentésre vonatkozott.
- [27] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezését másodlagosan a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pontjára alapítva kérte. Jogkérdésként azt jelölte meg, hogy a szerzői műnek egy konkrét védjegybejelentés során való felhasz-

nálására ráutaló magatartással adott, tartalmában és terjedelmében pontosan írásban nem azonosított felhasználási engedély értelmezhető-e akként, hogy azzal a felhasználó a szerzői műnek bármilyen későbbi, további védjegybejelentés során történő felhasználásához is hozzájárult. Nézete szerint az adott ügyben felmerült jogkérdés a teljes hazai reklám- és grafikus szakmát érinti, ami megalapozza annak felülvizsgálatra okot adó társadalmi jelentőségét.

- [28] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.750/2022/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.
- [29] A Kúria egyfelől megállapította, hogy a felülvizsgálat kizárt, mert a Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [30] A Kúria szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem megalapozott. A Kúria Polgári Kollégiumának a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja szerint a Kúria a Pp. 409. § (3) bekezdés alapján a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-e után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.
- [31] A Kúria szerint az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati kérelmével támadott jogerős végzés a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében hivatkozott kúriai határozattól jogkérdésben eltér, mivel a Kúria eltérő jogkérdést bírált el. A Kúria a határozatának indokolásában csak hivatkozott az Szjt. 42. § (3) bekezdésére, abban az összefüggésben, hogy az alaki okból semmis felhasználási szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése során figyelemmel kell lenni az Szjt. azon rendelkezésére, amely szerint, ha a felhasználási szerződés tartalma értelmezésre szorul, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az utóbbi jogszabályhelyhez azonban nem fűzött hozzá külön magyarázatot, még általánosítható jogértelmezést sem adott azzal kapcsolatban. A Pp. 409. § (3) bekezdése kifejezetten jogkérdésben való eltérés esetére teszi lehetővé a felülvizsgálatot, azonban a kérelmezett nem jog-, hanem mérlegelési kérdésben kifogásolta a bíróságok eljárását. A Kúria szerint – a PK vélemény 3. pontjában foglaltakra tekintettel – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelmények sem teljesültek. A kérelmezett másodsorban a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége miatt tartotta indokoltnak a felülvizsgálat engedélyezését. A Kúria szerint az indítványozó érvelésével szemben az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem számottevő, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti.
- [32] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a támadott döntések megsemmisítését.
- [33] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata alapján a szerzői jogok az alkotmányos és egyezményes tulajdonjog védelmét élvezik, ezért az eljáró bíróságoknak tekintettel kellett volna lenniük arra, hogy a nemperes eljárás során az indítványozó alkotmányos tulajdonjogának védelme forog kockán. Ezt a követelményt erősíti az Szjt. 42. § (3) bekezdésében foglalt elv is, mely szerint kétség esetén a szerzőre kedvezőbb értelmezést kell elfogadni a szerzői jogokkal kapcsolatos vitában. Indokai szerint mindez olyan kógens jogszabályi rendelkezés, amelyhez az eljáró bíróságok kötve voltak. Ugyanakkor ezen elvre a bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel akkor, amikor a konkrét jogszabályi rendelkezéssel ellentétesen nem követelték meg a jogvitában a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott a pártlogó szerzőjétől, azaz indítványozótól a vagyoni jogok megszerzésére. Mindezt az eljáró bíróságok az indítványozó szerint pusztán ráutaló magatartása alapján állapították meg, így a bíróságok eljárása a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekhez képest alacsonyabb védelmi szintet állított fel a szerzőt megillető jogokkal szemben, ezáltal pedig megfosztották indítványozót az alkotmányos tulajdonjogi védelmet élvező szerzői jogaitól.
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatára hivatkozással a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az indítványozó ezen alapjogi sérelme kapcsán is hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok *contra legem* döntöttek, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt szerzett indítványozótól az általa tervezett pártlogó feletti vagyoni jogok megszerzéséhez. Indokai szerint a bíróságok úgy helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezésekkel, hogy eljárá-

suknak valódi indokát nem adták, enélkül ugyanakkor önkényessé vált a bíróság eljárása és kiüresedett az alkotmányos tulajdonjoga.

- [35] Az indítványozó szerint sérült továbbá a bírósághoz forduláshoz való, illetve a fegyveregyenlőséghez való alapvető joga is. Az alapeljárásban a Fővárosi Ítéletábla kötelezte az elsőfokú bíróságot, hogy a megismételt eljárásban folytasson le szakértői bizonyítást arra nézve, hogy igazolható-e indítványozó szerzői jogának fennállta, illetve annak sérelme. Az indítványozó szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék formálisan ugyan lefolytatta a bizonyítási eljárást azonban annak értékelése során eloldotta magát a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől. Ennek következtében álláspontja szerint lényegében elzárta indítványozót attól, hogy bizonyítsa az eljárásban a szerzői jogát ért sérelem fennálltát. A párttól egyúttal nem követelte meg a terhére eső bizonyítást. Ezáltal felborult a felek közötti méltányos egyensúly az eljárásban, mindez pedig a teljes eljáráson végig vonuló tisztességtelenséghez vezetett, amely alaptörvény-ellenességet idézett elő.
- [36] Az indítványozó szerint sérült az indokolt bírósági döntéshez való alapvető joga is. Különösen fontos az érdemi indokolás megléte azon kérelmek sorsát elbíráló döntések esetében, amikor a fél beadványa döntő jelentőségű az eljárásban. Álláspontja szerint kifejezetten ilyen a felülvizsgálati kérelme, illetve az abban előadott befogadhatósági kérelem, ugyanis ezen beadvány alapján teremtődött volna meg a rendkívüli jogorvoslati út lehetősége. Emiatt a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntését olyan részletességgel kellett volna megindokolnia, hogy az alapján egyértelművé váljon, hogy milyen jogszabályok mentén, milyen konkrét okokból döntött a megtagadás mellett. Ezzel szemben a Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapozott befogadási kérelmet mindössze egy fél mondattal utasította el, amely mondatból álláspontja szerint nem derül ki, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a Kúria végzésében foglalt elvi tartalom kötelező lesz a bíróságokra, miközben abból nem világlik ki, hogy mit tekint a Kúria a csekély jelentőség mércéjének.
- [37] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés egyfelől, hogy az alkotmányos tulajdonjog oltalmát élvező szellemi tulajdonjogától megfosztható-e a jogosult pusztán az eljáró bíróságok által vélt ráutaló magatartása alapján, másfelől szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kúriai felülvizsgálat esetében a felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége vizsgálata körében milyen mélységű vizsgálatot kell lefolytatnia a Kúriának ahhoz, hogy egy esetleges visszautasító döntés ne vonja el ab ovo az indítványozó bírósághoz való alkotmányos jogát.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [39] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 28-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. december 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján.
- [40] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság utal állandó gyakorlatára, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {vö. 3395/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [41] 2.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte kizárólag az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói végzéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. §

(1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [42] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [43] 3.1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kúria végzésében nem indokolta részletesen, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek.
- [44] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is azon gyakorlatát követi, miszerint a felülvizsgálat engedélyezése kapcsán a vonatkozó törvényi rendelkezésekben rögzített feltételek fennálltának, vagy fenn nem álltának megítélése a Kúria kizárólagos mérlegelésére bízott és hatáskörébe tartozó kérdés, amelynek felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel {3169/2023. (IV. 6.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennélfogva a Kúria támadott végzésével összefüggésben az indítványban foglaltak alapján érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetőség.
- [45] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria indokolásában felhívta a PK vélemény 3. pontját, amely alapján a Kúria a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel a felülvizsgálatot különösen akkor engedélyezi, ha a jogkérdés a jogalanyok széles körét érinti. A végzés indokolása szerint az olyan jogkérdéseknek van társadalmi jelentősége, amelyek a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érintik. Nagy társadalmi jelentősége lehet egy jogkérdésnek akkor is, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet. A Kúria ezt követően megállapította, hogy az indítványozó érvelésével szemben, az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem tekinthető számottevőnek, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti. Következésképpen a Kúria végzésében számot adott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemre vonatkozó álláspontjáról.
- [46] 3.2. Az indítványozó érvei szerint a bíróságok *contra legem* eljárása mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte. Álláspontja szerint a bíróságok önkényesen és valódi indokolás nélkül helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezéssel, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott az indítványozótól, továbbá nem alkalmazták az Szjt. 42. § (3) bekezdését.
- [47] Az Alkotmánybíróság következetes – az indítvány által is hivatkozott – gyakorlata szerint a testület nem zárja ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításának azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható.
- [48] Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [49] Az alkotmányjogi panasz azonban a következők szerint nem teljesíti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti feltételeket, így e tekintetben nincs helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [50] Az ügy tárgyát képező megjelölés – a szakértői megállapítás és a támadott végzések alapján – a pártlogó többszörözött példánya (nem átdolgozás), osztja annak jogi sorsát. Az első- és másodfokú bíróságok a védjegy lajstromozása kapcsán erre tekintettel jutottak arra a megállapításra, hogy az indítványozó által – az iratokból is kitűnően elismert – a pártlogó védjegy bejelentése kapcsán adott hozzájárulása a felek ügyleti gyakorlatára

tekintettel (az indítványozó állításával ellentétben) a többszörözött műre is vonatkozik, ezért a védjegyjog nem sérti az indítványozó szerzői jogát.

- [51] Kétségtelen, hogy a védjegyjog bejelentésének akadályaként az indítványozó felszólalásában az írásbeli felhasználási szerződés hiányára hivatkozott. Kétségtelen, hogy az Szjt. 45. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést – az Szjt. eltérő rendelkezése hiányában – írásba kell foglalni, amely rendelkezés alkalmazandó a reklám céljára készült megjelölés vagyoni jogainak átruházására irányuló szerződésre is [Szjt. 55. § (1) bekezdése és 63. §-a].
- [52] Kétségtelen ugyanakkor, hogy az indítványozó fellebbezésében megjegyzi, miszerint az indítványozó más ügyfeleivel való viszonyától eltérően nem ragaszkodott a párttal fennálló együttműködés feltételeinek egyértelmű írásbeli rögzítéséhez. Kétségtelen továbbá és az indítványozó *contra legem* érve kapcsán nem figyelmen kívül hagyható, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében saját maga hivatkozik azon kúriai döntésre, amely szerint bár az Szjt. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés, és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg. Ezzel összefüggésben utalt továbbá a Ptk.-nak a szerződés alaki hibáinak való orvoslására vonatkozó szabályozására is, amelyet a fellebbezésében irányadónak tekintett a közte és a szerző közötti jogviszonyban.
- [53] Az indítványozó szerint a bíróságok továbbá *contra legem* figyelmen kívül hagyták az Szjt. 42. § (3) bekezdését, miszerint ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A törvényszék ugyanakkor indokát adta a védjegy lajstromozását lehetővé tevő döntésének, továbbá annak is, hogy az Szjt. 42. § (3) bekezdésének alkalmazását miért nem tartotta szükségesnek. Az ítélet tábla pedig egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [54] A felek közötti akarat terjedelmének feltárása és megállapítása a bíróság feladata. Ezen akarat megléte, mibenléte tárgyában bizonyításnak lehet, illetve van helye. A kifogásolt ügyben ez volt a vita tárgya, ezen vitát eldöntő végzések tartalmát tartja saját álláspontja szerint az indítványozó vitathatónak, illetve sérelmesnek. Mindez ugyanakkor értelemszerűen bizonyítás felvételét igénylő kérdés, nem pedig alkotmányossági. Az Alkotmánybíróság eljárása pedig nem a rendes bíróságok párhuzamosságát, többszörözését célozza.
- [55] 3.3. Az indítványozó felvetése szerint alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehet, hogy a jogosult megfosztható-e tulajdonától az eljáró bíróság által a jogosult ráutaló magatartása alapján, nyomán hozott ténybeli, illetve jogi következtetése eredményeként. Ez valójában a bíróság bizonyítási és annak alapján elvégzett mérlegelő tevékenységét célzó (tartalmú) felvetés, nem a tulajdontól való önkényes megfosztás kérdése.
- [56] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk címén is valójában nem tulajdonosi sérelmet kifogásol, hanem az eljáró bíróságok e körben, az eljárás során folytatott bizonyításának mikéntjét, illetve annak eredményét, mérlegelését kifogásolja.
- [57] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy rejtett akarat megléte és értékelése körében nyilvánvalóan figyelembe vehető a jóhiszeműség és tisztesség elve és arra tekintettel értékelhető, ha a szerzői jog jogosultja saját gyakorlatától eltérően, saját döntése alapján nem ragaszkodik az írásbeliséghez.
- [58] 3.4. Ennélfogva az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó kifogásai nem alkotmányossági kérdésekre vonatkoznak, a bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésekben foglalt döntést magát (annak számára hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3264/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [64]}; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [59] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [60] Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [61] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/128/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3395/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.748/2022/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Karsai Dániel Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.043/2021/17. számú végzésével, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.198/2022/4. számú végzésével, valamint a Kúria Pfv.IV.20.748/2022/2. számú végzésével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.748/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét megtagadta, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.198/2022/4. számú – védjegybejelentés tárgyában hozott – jogerős végzésének hatályon kívül helyezését, továbbá a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.043/2021/17. számú végzésének megváltoztatását kérte.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [5] Az indítványozó egy reklámügynökségi tevékenységgel és grafikai tervezéssel foglalkozó gazdasági társaság. Az indítványozó egy magyarországi párt számára 2014 óta különböző feladatokat látott el, az együttműködés során kizárólag egy írásbeli ún. „ügynökségi szerződés” jött létre a felek között (a 2014. február 17-től 2014. április 4-ig tartó időszak vonatkozásában).
- [6] Az együttműködés keretében az indítványozó tervezte a párt pártlogóját (alvállalkozó bevonásával), majd ezen pártlogó vonatkozásában az iratokból kitűnően hozzájárult a párt által történő védjegybejelentéshez.
- [7] A pártlogó tervezését követően indítványozó – a párt 2015. május 11-ei felkérése alapján – elkészítette a pártlogó módosított formáját és azt 2015. május 14-én email útján megküldte a párt számára, azonban írásbeli szerződés nem került megkötésre. Az alkotmányjogi panaszt megelőző eljárások tárgya ezen megjelölés (külön) védjeggyel történő bejegyezhetősége. (Az indítványozó és a párt között azonos időpontban, valamint 2018 októberében összesen még két hasonló feladatvégzés teljesült.)
- [8] A párt 2019. július 16-án kérte az említett, a pártlogót módosítva tartalmazó ábrás megjelölés lajstromozását a Nizzai Megállapodás 35., 41. és 45. osztályba tartozó – többek között reklám célú, kongresszus szervezési és online közösségi – szolgáltatások vonatkozásában.
- [9] Az indítványozó 2019. december 23-án felszólalást nyújtott be a megjelölés lajstromozásával szemben, hivatkozva a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 5. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített szerzői jogára.
- [10] A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) 2020. június 25-én meghozott M1902230/13. számú határozatával – a felszólalást alaposnak találva – a védjegybejelentést elutasította. A Hivatal szerint a megjelölés szerzői mű, a megjelölés grafikai kialakítását az indítványozó alkotta meg. A Hivatal megállapította továbbá, hogy a bejelentett megjelölés attól függetlenül tekintendő szerzői műnek, hogy az egy a felszólaló által korábban megalkotott mű módosításával keletkezett, melynek szerzői jogait már átruházta a pártra. A Hivatal szerint szerződés hiányában az ahhoz kapcsolódó szerzői jogok nem kerültek átruházásra.
- [11] 1.2. A határozat ellen a párt megváltoztatás iránti kérelmet nyújtott be, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a bejelentett megjelölés védjegyként történő lajstromozását, másodlagosan a Hivatal határozatának hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését kérte. A párt szerint a Hivatal alaptalanul és bizonyítékok nélkül állapította meg, hogy a bejelentés tárgya szerzői jogi védelemben részesítendő mű, ennek eldöntése

szakértői kérdés. Az indítványozó a párt leírásának megfelelően készítette el a megjelölést, a kért szövegrészt csak hozzá kellett szerkesztenie a már korábban, ugyancsak a párt által kitalált logóhoz. A felek között a korábbi szerződés szerint a felhasználási jogok átruházásra kerültek, a megjelöléseket évek óta használja, amellyel szemben az indítványozó nem emelt kifogást.

- [12] Az indítványozó ellenkérelme szerint a pártnak okszerűen kellett arra számítania, hogy minden további megrendelés alapján elkészült anyag – az ügynökségi szerződéshez hasonlóan – a korábbiakkal azonos jogi státusszal bíró szerzői mű figyelemmel arra, hogy az ügynökségi szerződés alapján készült kreatív anyagok kifejezetten reklám céljára készített szerzői jogi művek. Bár a megjelölés elkészítéséhez kapott instrukciókat, azt a párt maga nem volt képes megalkotni.
- [13] A Fővárosi Törvényszék 2020. október 29-én meghozott 1.Pk.22.243/2020/11. számú végzésével a Hivatal M1902230/13. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását. A bíróság szerint a Hivatal tévedett, amikor az indítványozó állítását elfogadva, szakértői vélemény nélkül foglalt állást abban a kérdésben, hogy a bejelentés tárgya az indítványozót illető szerzői jogi alkotás.
- [14] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2021. március 11-én meghozott 8.Pkf.25.020/2021/3. számú határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte eljárás szabálysértés miatt, előírva számára, hogy folytasson le az új eljárás keretében szakértői bizonyítást, mivel az indítványozó csak ennek útján tudja bizonyítani, hogy műve szerzői jogi oltalom alatt áll és így alappal léphet fel a lajstromozással szemben a Vt. 5. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással.
- [15] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.043/2021/17. számú 2021. december 9-én meghozott végzésével a Hivatal M1902230/13. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását.
- [16] A törvényszék a megismételt eljárásban lefolytatta a szakértői bizonyítást. A szakvélemény szerint a módosított – így jelen ügy tárgyát is adó – pártlogó teljes egészében tartalmazza a 2014-ben készült pártlogót, ahhoz hasonlóan szerzői műnek minősül, ugyanakkor nem tekinthető sem újnak, sem átdolgozásnak, hanem csupán a pártlogó többszörözésének. A törvényszék elfogadta azon szakértői megállapítást, miszerint az ügy tárgyát képező megjelölés a 2014-ben készített pártlogó többszörözött példánya, osztja annak jogi sorsát. A törvényszék rögzítette, hogy az eljárásban az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a bejelentéshez képest korábbi szerzői, szerzői joghoz kapcsolódó joga áll fenn, ami a lajstromozás akadálya.
- [17] A törvényszék szerint a párt és az indítványozó nem vitatták, hogy a 2014-ben készített pártlogóra nézve létrejött közöttük egy szerződés 2014-ben, amelynek – mint a felszólalás során becsatolt bizonyítéknak – a törvényszék jelentőséget tulajdonított abból a szempontból, hogy az határozta meg a felek együttműködési kereteit, amely gyakorlatiá vált közöttük.
- [18] A törvényszék szerint a felek 2014-ben reklám célú felhasználásról állapodtak meg, amely ezen belül korlátlan jogokat biztosított a pártnak, ideértve a logók módosított változatainak felhasználását is. Ez egyértelműen következett az ügynökségi szerződésnek a gyakorlatba átment azon rendelkezéséből, hogy a felhasználás korlátozásmentessége a grafika módosításának a lehetőségét is magában foglalta. A törvényszék szerint nem volt vitatott, hogy az indítványozó később közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során. Ezt az indítványozó is hozzájárulásnak tekintette, de csak egyszerinek és csak a pártlogóra vonatkozóan. Ezzel szemben a törvényszék szerint ez az engedély azt jelentette, hogy a párt a pártlogó – annak átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változatai – kereskedelmi, gazdasági célú felhasználására (védjegyztetésére) is jogosulttá vált. A törvényszék szerint ez a szóbeli szerződés is – a felek gyakorlatának megfelelően – teljesedésbe ment, az indítványozó díjigényt sem ekkor, sem 2019-ig nem érvényesített, erre nézve számlát nem csatolt. A végzés szerint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 42. § (3) bekezdésének alkalmazásának indokoltsága nem merült fel, a felek megállapodásának tartalmi elemei megállapíthatóak voltak.
- [19] A törvényszék szerint a párt következőképpen a reklámozás céljára rendelt mű (pártlogó) esetében 2014-ben megszerezte a vagyoni jogokat átruházással, majd 2015-ben, a más célra történő felhasználás körében jogosulttá vált a mű és annak többszörözött példányai vonatkozásában védjegy bejelentésre, az indítványozó szerzői vagyoni jogai vagy ahhoz hasonló egyéb jogai a párt részéről nem sérülhettek.
- [20] Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a törvényszék végzésével szemben, amelyben vitatta, hogy a pártlogó elkészültekor szerződéssel átruházta volna annak vagyoni jogait a pártra. Álláspontja szerint az ügynökségi szerződés nem a pártlogó elkészítésére vonatkozott, hanem a választási kampány anyagainak tervezésére, a pártlogó a szerződés megszűnését követően jött létre. Az indítványozó szerint a törvényszék helytelenül értékelte a csatolt e-maileket, mert bár ügyleti szándékával egybeesett a pártlogó politikai tevékeny-

sége során történő felhasználása, de az csak erre vonatkozó engedélyként értékelhető. A vagyoni jogok átruházása a felhasználási engedéllynél jóval többet jelent. A csatolt bizonyítékokból viszont nem állapítható meg a felek megállapodásának pontos tartalma, a törvényszéknek pedig kétség esetén a szerző számára kedvezőbb értelmezést előíró Sztj. 42. § (3) bekezdését kellett volna figyelembe vennie. Vitatta továbbá, hogy közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során, mert tevékenysége abban nyilvánult meg, hogy egy jogi képviselőhöz irányította a pártot azzal összefüggésben. Ezen egyszeri ráutaló magatartása sem értelmezhető kiterjesztően, a később módosított pártlogók vonatkozásában.

- [21] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2022. május 10-én meghozott 8.Pkf.25.198/2022/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a fellebbezés nem alapos, továbbá egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [22] Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy az írásbeli ügynökségi szerződésből, a szerzótől származó nyilatkozatból és a csatolt e-mailekből a felek üzleti kapcsolatának 2019-ig fennálló gyakorlata, illetve annak tartalma megállapítható volt. Ennek lényege szerint szerződési nyilatkozataikat emailben rögzítették és a megrendelt mű megküldésével, illetve a díj kifizetésével a felek a szerződéseiket teljesítettnek tekintették. Eltérő gyakorlatra a felek az eljárás során nem hivatkoztak, a törvényszék okszerűen értékelte a felek korábban tett nyilatkozatait, amelyek e megállapítást erősítik meg. Az ítéltábla szerint e tekintetben helytállóan utalt a törvényszék a kérelmezett ellenkérelmében foglaltakra, amely szerint az indítványozónak, mint ügynökségnek az volt a gyakorlata, hogy a maga által elkészített grafikai anyagokat átengedte a megrendelőnek, a korlátlan felhasználási jogokat díjfizetés ellenében a megrendelő szerződéssel megszerezte. Az ítéltábla szerint ebből nem lehet alappal következtetni másra, mint arra, hogy a kérelmezett a pártlogó, mint reklámozás céljára megrendelt mű szerzői vagyoni jogait – a politikai természetű reklámozás során történő felhasználásra kiterjedő körben – átruházta a kérelmezőre. Tekintettel arra, hogy a módosított pártlogó nem vitásan nem tekinthető új szerzői műnek, ezért mindezen megállapítások az eljárás tárgyát is képező módosított pártlogóra is vonatkoztatható.
- [23] Az ítéltábla szerint ellentétben a fellebbezéssel, abból a nem vitás tényből, hogy az indítványozó egy alkalommal közreműködött a 2014-ben készített pártlogó védjegyzetelésében, az elsőfokú bíróság alappal következtetett arra, hogy ezzel az indítványozó a pártlogóra vonatkozó, a védjegy bejelentésére kiterjedő engedélyt adott a kérelmezőnek figyelemmel arra, hogy a módosított pártlogó a 2014-ben készített pártlogó átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változata. Az ítéltábla szerint nincs észszerű ok következtetni arra, hogy a pártlogó védjegybejelentésére vonatkozó tevőleges hozzájárulás a módosított pártlogóra ne terjedne ki, ezért az eljárásban nem nyert bizonyítást, hogy a lajstromozásnak a szerzői jog megsértése miatt akadálya van.
- [24] Ezt követően az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúrián.
- [25] A jogerős végzés elleni felülvizsgálati kérelemben kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, a kérelmezőnek a Hivatal határozata megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmének elutasítását. Továbbá kérte a felülvizsgálat engedélyezését is, elsősorban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az indítványozó a Kúria BH.2017.10.341 számon megjelent határozatára hivatkozott, amely szerint bár az Sztj. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg.
- [26] Hivatkozása szerint a Kúria határozatában azt is rögzítette, hogy a fenti jogelv alkalmazása során is figyelemmel kell lenni a nyilatkozati elvet megelőző, az Sztj. 42. § (3) bekezdésében előírt, a szerző számára kedvezőbb értelmezés követelményére. Az adott ügyben a bíróságok a Kúria hivatkozott határozatában foglaltaktól eltérően figyelmen kívül hagyták a szerződés tartalmának megállapítása és értelmezése során az Sztj. 42. § (3) bekezdését, és a szerződést a tartalmával kapcsolatos bizonytalanságok ellenére a szerző számára kedvezőtlenebb módon értelmezték. Az indítványozó szerint az eljárás bíróságok a pártlogó védjegybejelentése során a ráutaló magatartásával adott felhasználási engedély terjedelmét is a Kúria határozatában foglaltakkal ellentétesen, az Sztj. 42. § (3) bekezdés figyelmen kívül hagyásával értelmezték és nem a szerző számára kedvezőbb értelmezést alkalmazták, miszerint a felhasználási engedély csak egyszeri védjegybejelentésre vonatkozott.
- [27] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezését másodlagosan a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pontjára alapítva kérte. Jogkérdésként azt jelölte meg, hogy a szerzői műnek egy konkrét védjegybejelentés során való felhasz-

nálására ráutaló magatartással adott, tartalmában és terjedelmében pontosan írásban nem azonosított felhasználási engedély értelmezhető-e akként, hogy azzal a felhasználó a szerzői műnek bármilyen későbbi, további védjegybejelentés során történő felhasználásához is hozzájárult. Nézete szerint az adott ügyben felmerült jogkérdés a teljes hazai reklám- és grafikus szakmát érinti, ami megalapozza annak felülvizsgálatra okot adó társadalmi jelentőségét.

- [28] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.748/2022/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.
- [29] A Kúria egyfelől megállapította, hogy a felülvizsgálat kizárt, mert a Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [30] A Kúria szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem megalapozott. A Kúria Polgári Kollégiumának a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja szerint a Kúria a Pp. 409. § (3) bekezdés alapján a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.
- [31] A Kúria szerint az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati kérelmével támadott jogerős végzés a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében hivatkozott kúriai határozattól jogkérdésben eltér, mivel a Kúria eltérő jogkérdést bírált el. A Kúria a határozatának indokolásában csak hivatkozott az Szjt. 42. § (3) bekezdésére, abban az összefüggésben, hogy az alaki okból semmis felhasználási szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése során figyelemmel kell lenni az Szjt. azon rendelkezésére, amely szerint, ha a felhasználási szerződés tartalma értelmezésre szorul, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az utóbbi jogszabályhelyhez azonban nem fűzött hozzá külön magyarázatot, még általánosítható jogértelmezést sem adott azzal kapcsolatban. A Pp. 409. § (3) bekezdése kifejezetten jogkérdésben való eltérés esetére teszi lehetővé a felülvizsgálatot, azonban a kérelmezett nem jog-, hanem mérlegelési kérdésben kifogásolta a bíróságok eljárását. A Kúria szerint – a PK vélemény 3. pontjában foglaltakra tekintettel – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelmények sem teljesültek. A kérelmezett másodsorban a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége miatt tartotta indokoltnak a felülvizsgálat engedélyezését. A Kúria szerint az indítványozó érvelésével szemben az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem számottevő, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti.
- [32] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a támadott döntések megsemmisítését.
- [33] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata alapján a szerzői jogok az alkotmányos és egyezményes tulajdonjog védelmét élvezik, ezért az eljáró bíróságoknak tekintettel kellett volna lenniük arra, hogy a nemperes eljárás során az indítványozó alkotmányos tulajdonjogának védelme forog kockán. Ezt a követelményt erősíti az Szjt. 42. § (3) bekezdésében foglalt elv is, mely szerint kétség esetén a szerzőre kedvezőbb értelmezést kell elfogadni a szerzői jogokkal kapcsolatos vitában. Indokai szerint mindez olyan kógens jogszabályi rendelkezés, amelyhez az eljáró bíróságok kötve voltak. Ugyanakkor ezen elvre a bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel akkor, amikor a konkrét jogszabályi rendelkezéssel ellentétesen nem követelték meg a jogvitában a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott a pártlogó szerzőjétől, azaz indítványozótól a vagyoni jogok megszerzésére. Mindezt az eljáró bíróságok az indítványozó szerint pusztán ráutaló magatartása alapján állapították meg, így a bíróságok eljárása a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekhez képest alacsonyabb védelmi szintet állított fel a szerzőt megillető jogokkal szemben, ezáltal pedig megfosztották indítványozót az alkotmányos tulajdonjogi védelmet élvező szerzői jogaitól.
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatára hivatkozással a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az indítványozó ezen alapjogi sérelme kapcsán is hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok *contra legem* döntöttek, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt szerzett indítványozótól az általa tervezett pártlogó feletti vagyoni jogok megszerzéséhez. Indokai szerint a bíróságok úgy helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezésekkel, hogy eljárá-

suknak valódi indokát nem adták, enélkül ugyanakkor önkényessé vált a bíróság eljárása és kiüresedett az alkotmányos tulajdonjoga.

- [35] Az indítványozó szerint sérült továbbá a bírósághoz forduláshoz való, illetve a fegyveregyenlőséghez való alapvető joga is. Az alapeljárásban a Fővárosi Ítélőtábla kötelezte az elsőfokú bíróságot, hogy a megismételt eljárásban folytasson le szakértői bizonyítást arra nézve, hogy igazolható-e indítványozó szerzői jogának fennállta, illetve annak sérelme. Az indítványozó szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék formálisan ugyan lefolytatta a bizonyítási eljárást azonban annak értékelése során eloldotta magát a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől. Ennek következtében álláspontja szerint lényegében elzárta indítványozót attól, hogy bizonyítsa az eljárásban a szerzői jogát ért sérelem fennálltát. A párttól egyúttal nem követelte meg a terhére eső bizonyítást. Ezáltal felborult a felek közötti méltányos egyensúly az eljárásban, mindez pedig a teljes eljáráson végig vonuló tisztességtelenséghez vezetett, amely alaptörvény-ellenességet idézett elő.
- [36] Az indítványozó szerint sérült az indokolt bírósági döntéshez való alapvető joga is. Különösen fontos az érdemi indokolás megléte azon kérelmek sorsát elbíráló döntések esetében, amikor a fél beadványa döntő jelentőségű az eljárásban. Álláspontja szerint kifejezetten ilyen a felülvizsgálati kérelme, illetve az abban előadott befogadhatósági kérelem, ugyanis ezen beadvány alapján teremtődött volna meg a rendkívüli jogorvoslati út lehetősége. Emiatt a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntését olyan részletességgel kellett volna megindokolnia, hogy az alapján egyértelművé váljon, hogy milyen jogszabályok mentén, milyen konkrét okokból döntött a megtagadás mellett. Ezzel szemben a Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapozott befogadási kérelmet mindössze egy fél mondattal utasította el, amely mondatból álláspontja szerint nem derül ki, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a Kúria végzésében foglalt elvi tartalom kötelező lesz a bíróságokra, miközben abból nem világlik ki, hogy mit tekint a Kúria a csekély jelentőség mércéjének.
- [37] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés egyfelől, hogy az alkotmányos tulajdonjog oltalmát élvező szellemi tulajdonjogától megfosztható-e a jogosult pusztán az eljáró bíróságok által vélt ráutaló magatartása alapján, másfelől szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kúriai felülvizsgálat esetében a felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége vizsgálata körében milyen mélységű vizsgálatot kell lefolytatnia a Kúriának ahhoz, hogy egy esetleges visszautasító döntés ne vonja el *ab ovo* az indítványozó bírósághoz való alkotmányos jogát.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [39] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 28-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. december 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján.
- [40] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság utal állandó gyakorlatára, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {vö. 3395/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [41] 2.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte kizárólag az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói végzéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. §

(1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [42] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [43] 3.1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kúria végzésében nem indokolta részletesen, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek.
- [44] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is azon gyakorlatát követi, miszerint a felülvizsgálat engedélyezése kapcsán a vonatkozó törvényi rendelkezésekben rögzített feltételek fennálltának, vagy fenn nem álltának megítélése a Kúria kizárólagos mérlegelésére bízott és hatáskörébe tartozó kérdés, amelynek felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3169/2023. (IV. 6.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennélfogva a Kúria támadott végzésével összefüggésben az indítványban foglaltak alapján érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetőség.
- [45] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria indokolásában felhívta a PK vélemény 3. pontját, amely alapján a Kúria a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel a felülvizsgálatot különösen akkor engedélyezi, ha a jogkérdés a jogalanyok széles körét érinti. A végzés indokolása szerint az olyan jogkérdéseknek van társadalmi jelentősége, amelyek a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érintik. Nagy társadalmi jelentősége lehet egy jogkérdésnek akkor is, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet. A Kúria ezt követően megállapította, hogy az indítványozó érvelésével szemben, az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem tekinthető számottevőnek, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti. Következésképpen a Kúria végzésében számot adott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemre vonatkozó álláspontjáról.
- [46] 3.2. Az indítványozó érvei szerint a bíróságok *contra legem* eljárása mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte. Álláspontja szerint a bíróságok önkényesen és valódi indokolás nélkül helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezéssel, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott az indítványozótól, továbbá nem alkalmazták az Szjt. 42. § (3) bekezdését.
- [47] Az Alkotmánybíróság következetes – az indítvány által is hivatkozott – gyakorlata szerint a testület nem zárja ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításának azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható.
- [48] Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [49] Az alkotmányjogi panasz azonban a következők szerint nem teljesíti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti feltételeket, így e tekintetben nincs helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [50] Az ügy tárgyát képező megjelölés – a szakértői megállapítás és a támadott végzések alapján – a pártlogó többszörözött példánya (nem átdolgozás), osztja annak jogi sorsát. Az első- és másodfokú bíróságok a védjegy lajstromozása kapcsán erre tekintettel jutottak arra a megállapításra, hogy az indítványozó által – az iratokból is kitűnően elismert – a pártlogó védjegy bejelentése kapcsán adott hozzájárulása a felek ügyleti gyakorlatára

tekintettel (az indítványozó állításával ellentétben) a többszörözött műre is vonatkozik, ezért a védjegyjog nem sérti az indítványozó szerzői jogát.

- [51] Kétségtelen, hogy a védjegyjog bejelentésének akadályaként az indítványozó felszólalásában az írásbeli felhasználási szerződés hiányára hivatkozott. Kétségtelen, hogy az Szjt. 45. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést – az Szjt. eltérő rendelkezése hiányában – írásba kell foglalni, amely rendelkezés alkalmazandó a reklám céljára készült megjelölés vagyoni jogainak átruházására irányuló szerződésre is [Szjt. 55. § (1) bekezdése és 63. §-a].
- [52] Kétségtelen ugyanakkor, hogy az indítványozó fellebbezésében megjegyzi, miszerint az indítványozó más ügyfeleivel való viszonyától eltérően nem ragaszkodott a párttal fennálló együttműködés feltételeinek egyértelmű írásbeli rögzítéséhez. Kétségtelen továbbá és az indítványozó *contra legem* érve kapcsán nem figyelmen kívül hagyható, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében saját maga hivatkozik azon kúriai döntésre, amely szerint bár az Szjt. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés, és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg. Ezzel összefüggésben utalt továbbá a Ptk.-nak a szerződés alaki hibáinak való orvoslására vonatkozó szabályozására is, amelyet a fellebbezésében irányadónak tekintett a közte és a szerző közötti jogviszonyban.
- [53] Az indítványozó szerint a bíróságok továbbá *contra legem* figyelmen kívül hagyták az Szjt. 42. § (3) bekezdését, miszerint ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A törvényszék ugyanakkor indokát adta a védjegy lajstromozását lehetővé tevő döntésének, továbbá annak is, hogy az Szjt. 42. § (3) bekezdésének alkalmazását miért nem tartotta szükségesnek. Az ítélet táblája pedig egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [54] A felek közötti akarat terjedelmének feltárása és megállapítása a bíróság feladata. Ezen akarat megléte, mibenléte tárgyában bizonyításnak lehet, illetve van helye. A kifogásolt ügyben ez volt a vita tárgya, ezen vitát eldöntő végzések tartalmát tartja saját álláspontja szerint az indítványozó vitathatónak, illetve sérelmesnek. Mindez ugyanakkor értelemszerűen bizonyítás felvételét igénylő kérdés, nem pedig alkotmányossági. Az Alkotmánybíróság eljárása pedig nem a rendes bíróságok párhuzamosságát, többszörözését célozza.
- [55] 3.3. Az indítványozó felvetése szerint alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehet, hogy a jogosult megfosztható-e tulajdonától az eljáró bíróság által a jogosult ráutaló magatartása alapján, nyomán hozott ténybeli, illetve jogi következtetése eredményeként. Ez valójában a bíróság bizonyítási és annak alapján elvégzett mérlegelő tevékenységét célzó (tartalmú) felvetés, nem a tulajdontól való önkényes megfosztás kérdése.
- [56] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk címén is valójában nem tulajdonosi sérelmet kifogásol, hanem az eljáró bíróságok e körben, az eljárás során folytatott bizonyításának mikéntjét, illetve annak eredményét, mérlegelését kifogásolja.
- [57] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy rejtett akarat megléte és értékelése körében nyilvánvalóan figyelembe vehető a jóhiszeműség és tisztesség elve és arra tekintettel értékelhető, ha a szerzői jog jogosultja saját gyakorlatától eltérően, saját döntése alapján nem ragaszkodik az írásbeliséghez.
- [58] 3.4. Ennélfogva az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó kifogásai nem alkotmányossági kérdésekre vonatkoznak, a bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésekben foglalt döntést magát (annak számára hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3264/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [64]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [59] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [60] Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [61] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/127/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3396/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.749/2022/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Karsai Dániel Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.042/2021/31. számú végzésével, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.131/2022/4. számú végzésével, valamint a Kúria Pfv.IV.20.749/2022/2. számú végzésével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntés a következő.
- [3] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.749/2022/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét megtagadta, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.131/2022/4. számú – védjegybejelentés tárgyában hozott – jogerős végzésének hatályon kívül helyezését, továbbá a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.042/2021/31. számú végzésének megváltoztatását kérte.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [5] Az indítványozó egy reklámügynökségi tevékenységgel és grafikai tervezéssel foglalkozó gazdasági társaság. Az indítványozó egy magyarországi párt számára 2014 óta különböző feladatokat látott el, az együttműködés során kizárólag egy írásbeli ún. „ügynökségi szerződés” jött létre a felek között (a 2014. február 17-től 2014. április 4-ig tartó időszak vonatkozásában).
- [6] Az együttműködés keretében az indítványozó tervezte a párt pártlogóját (alvállalkozó bevonásával), majd ezen pártlogó vonatkozásában az iratokból kitűnően hozzájárult a párt által történő védjegybejelentéshez.
- [7] A pártlogó tervezését követően indítványozó – a párt 2018. október 9-ei felkérése alapján – elkészítette a pártlogó módosított formáját és azt email útján megküldte a párt számára, azonban írásbeli szerződés nem került megkötésre. Az alkotmányjogi panaszt megelőző eljárások tárgya ezen megjelölés (külön) védjeggyel történő bejegyezhetősége. (Az indítványozó és a párt között 2015-ben összesen még két hasonló feladatvégzés teljesült.)
- [8] A párt 2019. január 22-én kérte az említett, a pártlogót módosítóval tartalmazó ábrás megjelölés lajstromozását a Nizzai Megállapodás 35., 41. és 45. osztályba tartozó – többek között reklám célú, kongresszus szervezési és online közösségi – szolgáltatások vonatkozásában.
- [9] Az indítványozó 2020. január 30-án felszólalást nyújtott be a megjelölés lajstromozásával szemben, hivatkozva a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Vt.) 5. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített szerzői jogára.
- [10] A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) 2020. május 27-én meghozott M1900189/14. számú határozatával – a felszólalást alaposnak találva – a védjegybejelentést elutasította. A Hivatal szerint a megjelölés szerzői mű, a megjelölés grafikai kialakítását az indítványozó alkotta meg. A Hivatal megállapította továbbá, hogy a bejelentett megjelölés attól függetlenül tekintendő szerzői műnek, hogy az egy a felszólaló által korábban megalkotott mű módosításával keletkezett, melynek szerzői jogait már átruházta a pártra. A Hivatal szerint szerződés hiányában az ahhoz kapcsolódó szerzői jogok nem kerültek átruházásra.
- [11] 1.2. A határozat ellen a párt megváltoztatás iránti kérelmet nyújtott be, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a bejelentett megjelölés védjegyként történő lajstromozását, másodlagosan a Hivatal határozatának hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését kérte. A párt szerint a Hivatal alaptalanul és bizonyítékok nélkül állapította meg, hogy a bejelentés tárgya szerzői jogi védelemben részesítendő mű, ennek eldöntése

szakértői kérdés. Az indítványozó a párt leírásának megfelelően készítette el a megjelölést, a kért szövegrészt csak hozzá kellett szerkesztenie a már korábban, ugyancsak a párt által kitalált logóhoz. A felek között a korábbi szerződés szerint a felhasználási jogok átruházásra kerültek, a megjelöléseket évek óta használja, amellyel szemben az indítványozó nem emelt kifogást.

- [12] Az indítványozó ellenkérelme szerint a pártnak okszerűen kellett arra számítnia, hogy minden további megrendelés alapján elkészült anyag – az ügynökségi szerződéshez hasonlóan – a korábbiakkal azonos jogi státusszal bíró szerzői mű figyelemmel arra, hogy az ügynökségi szerződés alapján készült kreatív anyagok kifejezetten reklám céljára készített szerzői jogi művek. Bár a megjelölés elkészítéséhez kapott instrukciókat, azt a párt maga nem volt képes megalkotni.
- [13] A Fővárosi Törvényszék 2020. október 22-én meghozott 1.Pk.22.046/2020/13. számú végzésével a Hivatal M1900189/14. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását. A bíróság szerint a Hivatal tévedett, amikor az indítványozó állítását elfogadva, szakértői vélemény nélkül foglalt állást abban a kérdésben, hogy a bejelentés tárgya az indítványozót illető szerzői jogi alkotás.
- [14] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítélőtábla 2021. március 11-én meghozott 8.Pkf.25.019/2021/3. számú határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte eljárás szabálysértés miatt, előírva számára, hogy folytasson le az új eljárás keretében szakértői bizonyítást, mivel az indítványozó csak ennek útján tudja bizonyítani, hogy műve szerzői jogi oltalom alatt áll és így alappal léphet fel a lajstromozással szemben a Vt. 5. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással.
- [15] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 1.Pk.21.042/2021/31. számú 2021. december 9-én meghozott végzésével a Hivatal M1900189/14. számú határozatát megváltoztatta, és elrendelte az ábrás megjelölés lajstromozását.
- [16] A törvényszék a megismételt eljárásban lefolytatta a szakértői bizonyítást. A szakvélemény szerint a módosított – így jelen ügy tárgyát is adó – pártlogó teljes egészében tartalmazza a 2014-ben készült pártlogót, ahhoz hasonlóan szerzői műnek minősül, ugyanakkor nem tekinthető sem újnak, sem átdolgozásnak, hanem csupán a pártlogó többszörözésének. A törvényszék elfogadta azon szakértői megállapítást, miszerint az ügy tárgyát képező megjelölés a 2014-ben készített pártlogó többszörözött példánya, osztja annak jogi sorsát. A törvényszék rögzítette, hogy az eljárásban az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a bejelentéshez képest korábbi szerzői, szerzői joghoz kapcsolódó joga áll fenn, ami a lajstromozás akadályá.
- [17] A törvényszék szerint a párt és az indítványozó nem vitatták, hogy a 2014-ben készített pártlogóra nézve létrejött közöttük egy szerződés 2014-ben, amelynek – mint a felszólalás során becsatolt bizonyítéknak – a törvényszék jelentőséget tulajdonított abból a szempontból, hogy az határozta meg a felek együttműködési kereteit, amely gyakorlatiá vált közöttük.
- [18] A törvényszék szerint a felek 2014-ben reklám célú felhasználásról állapodtak meg, amely ezen belül korlátlan jogokat biztosított a pártnak, ideértve a logók módosított változatainak felhasználását is. Ez egyértelműen következett az ügynökségi szerződésnek a gyakorlatba átment azon rendelkezéséből, hogy a felhasználás korlátozásmentessége a grafika módosításának a lehetőségét is magában foglalta. A törvényszék szerint nem volt vitatott, hogy az indítványozó később közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során. Ezt az indítványozó is hozzájárulásnak tekintette, de csak egyszerinek és csak a pártlogóra vonatkozóan. Ezzel szemben a törvényszék szerint ez az engedély azt jelentette, hogy a párt a pártlogó – annak átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változatai – kereskedelmi, gazdasági célú felhasználására (védjegyztetésére) is jogosulttá vált. A törvényszék szerint ez a szóbeli szerződés is – a felek gyakorlatának megfelelően – teljesedésbe ment, az indítványozó díjigényt sem ekkor, sem 2019-ig nem érvényesített, erre nézve számlát nem csatolt. A végzés szerint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 42. § (3) bekezdésének alkalmazásának indokoltsága nem merült fel, a felek megállapodásának tartalmi elemei megállapíthatóak voltak.
- [19] A törvényszék szerint a párt következőképpen a reklámozás céljára rendelt mű (pártlogó) esetében 2014-ben megszerezte a vagyoni jogokat átruházással, majd 2015-ben, a más célra történő felhasználás körében jogosulttá vált a mű és annak többszörözött példányai vonatkozásában védjegy bejelentésre, az indítványozó szerzői vagyoni jogai vagy ahhoz hasonló egyéb jogai a párt részéről nem sérülhettek.
- [20] Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a törvényszék végzésével szemben, amelyben vitatta, hogy a pártlogó elkészültekor szerződéssel átruházta volna annak vagyoni jogait a pártra. Álláspontja szerint az ügynökségi szerződés nem a pártlogó elkészítésére vonatkozott, hanem a választási kampány anyagainak tervezésére, a pártlogó a szerződés megszűnését követően jött létre. Az indítványozó szerint a törvényszék helytelenül értékelte a csatolt emaileket, mert bár ügyleti szándékával egybeesett a pártlogó politikai tevékeny-

sége során történő felhasználása, de az csak erre vonatkozó engedélyként értékelhető. A vagyoni jogok átruházása a felhasználási engedéllynél jóval többet jelent. A csatolt bizonyítékokból viszont nem állapítható meg a felek megállapodásának pontos tartalma, a törvényszéknek pedig kétség esetén a szerző számára kedvezőbb értelmezést előíró Sztj. 42. § (3) bekezdését kellett volna figyelembe vennie. Vitatta továbbá, hogy közreműködött a pártlogó védjegybejelentése során, mert tevékenysége abban nyilvánult meg, hogy egy jogi képviselőhöz irányította a pártot azzal összefüggésben. Ezen egyszeri ráutaló magatartása sem értelmezhető kiterjesztően, a később módosított pártlogók vonatkozásában.

- [21] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2022. április 12-én meghozott 8.Pkf.25.131/2022/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a fellebbezés nem alapos, továbbá egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [22] Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy az írásbeli ügynökségi szerződésből, a szerzőtől származó nyilatkozatból és a csatolt emailekből a felek üzleti kapcsolatának 2019-ig fennálló gyakorlata, illetve annak tartalma megállapítható volt. Ennek lényege szerint szerződési nyilatkozataikat emailben rögzítették és a megrendelt mű megküldésével, illetve a díj kifizetésével a felek a szerződéseiket teljesítettnek tekintették. Eltérő gyakorlatra a felek az eljárás során nem hivatkoztak, a törvényszék okszerűen értékelte a felek korábban tett nyilatkozatait, amelyek e megállapítást erősítik meg. Az ítéltábla szerint e tekintetben helytállóan utalt a törvényszék a kérelmezett ellenkérelmében foglaltakra, amely szerint az indítványozónak, mint ügynökségnek az volt a gyakorlata, hogy a maga által elkészített grafikai anyagokat átengedte a megrendelőnek, a korlátlan felhasználási jogokat díjfizetés ellenében a megrendelő szerződéssel megszerezte. Az ítéltábla szerint ebből nem lehet alappal következtetni másra, mint arra, hogy a kérelmezett a pártlogó, mint reklámozás céljára megrendelt mű szerzői vagyoni jogait – a politikai természetű reklámozás során történő felhasználásra kiterjedő körben – átruházta a kérelmezőre. Tekintettel arra, hogy a módosított pártlogó nem vitásan nem tekinthető új szerzői műnek, ezért mindezen megállapítások az eljárás tárgyát is képező módosított pártlogóra is vonatkozatható.
- [23] Az ítéltábla szerint ellentétben a fellebbezéssel, abból a nem vitás tényből, hogy az indítványozó egy alkalommal közreműködött a 2014-ben készített pártlogó védjegyzetelésében, az elsőfokú bíróság alappal következtetett arra, hogy ezzel az indítványozó a pártlogóra vonatkozó, a védjegy bejelentésére kiterjedő engedélyt adott a kérelmezőnek figyelemmel arra, hogy a módosított pártlogó a 2014-ben készített pártlogó átdolgozásnak nem minősülő többszörözött változata. Az ítéltábla szerint nincs észszerű ok következtetni arra, hogy a pártlogó védjegybejelentésére vonatkozó tevőleges hozzájárulás a módosított pártlogóra ne terjedne ki, ezért az eljárásban nem nyert bizonyítást, hogy a lajstromozásnak a szerzői jog megsértése miatt akadálya van.
- [24] Ezt követően az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúrián.
- [25] A jogerős végzés elleni felülvizsgálati kérelemben kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, a kérelmezőnek a Hivatal határozata megváltoztatása iránt előterjesztett kérelmének elutasítását. Továbbá kérte a felülvizsgálat engedélyezését is, elsősorban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az indítványozó a Kúria BH.2017.10.341 számon megjelent határozatára hivatkozott, amely szerint bár az Sztj. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg.
- [26] Hivatkozása szerint a Kúria határozatában azt is rögzítette, hogy a fenti jogelv alkalmazása során is figyelemmel kell lenni a nyilatkozati elvet megelőző, az Sztj. 42. § (3) bekezdésében előírt, a szerző számára kedvezőbb értelmezés követelményére. Az adott ügyben a bíróságok a Kúria hivatkozott határozatában foglaltaktól eltérően figyelmen kívül hagyták a szerződés tartalmának megállapítása és értelmezése során az Sztj. 42. § (3) bekezdését, és a szerződést a tartalmával kapcsolatos bizonytalanságok ellenére a szerző számára kedvezőtlenebb módon értelmezték. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a pártlogó védjegybejelentése során a ráutaló magatartásával adott felhasználási engedély terjedelmét is a Kúria határozatában foglaltakkal ellentétesen, az Sztj. 42. § (3) bekezdés figyelmen kívül hagyásával értelmezték és nem a szerző számára kedvezőbb értelmezést alkalmazták, miszerint a felhasználási engedély csak egyszeri védjegybejelentésre vonatkozott.
- [27] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezését másodlagosan a Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pontjára alapítva kérte. Jogkérdésként azt jelölte meg, hogy a szerzői műnek egy konkrét védjegybejelentés során való felhasz-

nálására ráutaló magatartással adott, tartalmában és terjedelmében pontosan írásban nem azonosított felhasználási engedély értelmezhető-e akként, hogy azzal a felhasználó a szerzői műnek bármilyen későbbi, további védjegybejelentés során történő felhasználásához is hozzájárult. Nézete szerint az adott ügyben felmerült jogkérdés a teljes hazai reklám- és grafikus szakmát érinti, ami megalapozza annak felülvizsgálatra okot adó társadalmi jelentőségét.

- [28] A Kúria 2022. szeptember 14-én meghozott Pfv.IV.20.749/2022/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.
- [29] A Kúria egyfelől megállapította, hogy a felülvizsgálat kizárt, mert a Pp. 408. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben.
- [30] A Kúria szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem megalapozott. A Kúria Polgári Kollégiumának a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja szerint a Kúria a Pp. 409. § (3) bekezdés alapján a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.
- [31] A Kúria szerint az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy a felülvizsgálati kérelmével támadott jogerős végzés a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében hivatkozott kúriai határozattól jogkérdésben eltér, mivel a Kúria eltérő jogkérdést bírált el. A Kúria a határozatának indokolásában csak hivatkozott az Szjt. 42. § (3) bekezdésére, abban az összefüggésben, hogy az alaki okból semmis felhasználási szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése során figyelemmel kell lenni az Szjt. azon rendelkezésére, amely szerint, ha a felhasználási szerződés tartalma értelmezésre szorul, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az utóbbi jogszabályhelyhez azonban nem fűzött hozzá külön magyarázatot, még általánosítható jogértelmezést sem adott azzal kapcsolatban. A Pp. 409. § (3) bekezdése kifejezetten jogkérdésben való eltérés esetére teszi lehetővé a felülvizsgálatot, azonban a kérelmezett nem jog-, hanem mérlegelési kérdésben kifogásolta a bíróságok eljárását. A Kúria szerint – a PK vélemény 3. pontjában foglaltakra tekintettel – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelmények sem teljesültek. A kérelmezett másodsorban a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége miatt tartotta indokoltnak a felülvizsgálat engedélyezését. A Kúria szerint az indítványozó érvelésével szemben az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem számottevő, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti.
- [32] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a támadott döntések megsemmisítését.
- [33] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata alapján a szerzői jogok az alkotmányos és egyezményes tulajdonjog védelmét élvezik, ezért az eljáró bíróságoknak tekintettel kellett volna lenniük arra, hogy a nemperes eljárás során az indítványozó alkotmányos tulajdonjogának védelme forog kockán. Ezt a követelményt erősíti az Szjt. 42. § (3) bekezdésében foglalt elv is, mely szerint kétség esetén a szerzőre kedvezőbb értelmezést kell elfogadni a szerzői jogokkal kapcsolatos vitában. Indokai szerint mindez olyan kógens jogszabályi rendelkezés, amelyhez az eljáró bíróságok kötve voltak. Ugyanakkor ezen elvre a bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel akkor, amikor a konkrét jogszabályi rendelkezéssel ellentétesen nem követelték meg a jogvitában a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott a pártlogó szerzőjétől, azaz indítványozótól a vagyoni jogok megszerzésére. Mindezt az eljáró bíróságok az indítványozó szerint pusztán ráutaló magatartása alapján állapították meg, így a bíróságok eljárása a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekhez képest alacsonyabb védelmi szintet állított fel a szerzőt megillető jogokkal szemben, ezáltal pedig megfosztották indítványozót az alkotmányos tulajdonjogi védelmet élvező szerzői jogaitól.
- [34] Az indítványozó az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlatára hivatkozással a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az indítványozó ezen alapjogi sérelme kapcsán is hivatkozott arra, hogy álláspontja szerint az eljáró bíróságok *contra legem* döntöttek, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt szerzett indítványozótól az általa tervezett pártlogó feletti vagyoni jogok megszerzéséhez. Indokai szerint a bíróságok úgy helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezésekkel, hogy eljárá-

suknak valódi indokát nem adták, enélkül ugyanakkor önkényessé vált a bíróság eljárása és kiüresedett az alkotmányos tulajdonjoga.

- [35] Az indítványozó szerint sérült továbbá a bírósághoz forduláshoz való, illetve a fegyveregyenlőséghez való alapvető joga is. Az alapeljárásban a Fővárosi Ítélőtábla kötelezte az elsőfokú bíróságot, hogy a megismételt eljárásban folytasson le szakértői bizonyítást arra nézve, hogy igazolható-e indítványozó szerzői jogának fennállta, illetve annak sérelme. Az indítványozó szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék formálisan ugyan lefolytatta a bizonyítási eljárást azonban annak értékelése során eloldotta magát a vonatkozó jogszabályi rendelkezésektől. Ennek következtében álláspontja szerint lényegében elzárta indítványozót attól, hogy bizonyítsa az eljárásban a szerzői jogát ért sérelem fennálltát. A párttól egyúttal nem követelte meg a terhére eső bizonyítást. Ezáltal felborult a felek közötti méltányos egyensúly az eljárásban, mindez pedig a teljes eljáráson végig vonuló tisztességtelenséghez vezetett, amely alaptörvény-ellenességet idézett elő.
- [36] Az indítványozó szerint sérült az indokolt bírósági döntéshez való alapvető joga is. Különösen fontos az érdemi indokolás megléte azon kérelmek sorsát elbíráló döntések esetében, amikor a fél beadványa döntő jelentőségű az eljárásban. Álláspontja szerint kifejezetten ilyen a felülvizsgálati kérelme, illetve az abban előadott befogadhatósági kérelem, ugyanis ezen beadvány alapján teremtődött volna meg a rendkívüli jogorvoslati út lehetősége. Emiatt a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó döntését olyan részletességgel kellett volna megindokolnia, hogy az alapján egyértelművé váljon, hogy milyen jogszabályok mentén, milyen konkrét okokból döntött a megtagadás mellett. Ezzel szemben a Kúria a Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapozott befogadási kérelmet mindössze egy fél mondattal utasította el, amely mondatból álláspontja szerint nem derül ki, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a Kúria végzésében foglalt elvi tartalom kötelező lesz a bíróságokra, miközben abból nem világlik ki, hogy mit tekint a Kúria a csekély jelentőség mércéjének.
- [37] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés egyfelől, hogy az alkotmányos tulajdonjog oltalmát élvező szellemi tulajdonjogától megfosztható-e a jogosult pusztán az eljáró bíróságok által vélt ráutaló magatartása alapján, másfelől szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a kúriai felülvizsgálat esetében a felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége vizsgálata körében milyen mélységű vizsgálatot kell lefolytatnia a Kúriának ahhoz, hogy egy esetleges visszautasító döntés ne vonja el *ab ovo* az indítványozó bírósághoz való alkotmányos jogát.
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [39] 2.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. október 28-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. december 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be jogi képviselő útján.
- [40] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság utal állandó gyakorlatára, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {vö. 3395/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [41] 2.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte kizárólag az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói végzéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. §

(1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [42] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [43] 3.1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kúria végzésében nem indokolta részletesen, hogy miért nem tartja az indítványozó által elé tárt jogsértést különös társadalmi jelentőségűnek.
- [44] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is azon gyakorlatát követi, miszerint a felülvizsgálat engedélyezése kapcsán a vonatkozó törvényi rendelkezésekben rögzített feltételek fennálltának, vagy fenn nem álltának megítélése a Kúria kizárólagos mérlegelésére bízott és hatáskörébe tartozó kérdés, amelynek felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3169/2023. (IV. 6.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennélfogva a Kúria támadott végzésével összefüggésben az indítványban foglaltak alapján érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetőség.
- [45] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria indokolásában felhívta a PK vélemény 3. pontját, amely alapján a Kúria a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel a felülvizsgálatot különösen akkor engedélyezi, ha a jogkérdés a jogalanyok széles körét érinti. A végzés indokolása szerint az olyan jogkérdéseknek van társadalmi jelentősége, amelyek a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érintik. Nagy társadalmi jelentősége lehet egy jogkérdésnek akkor is, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet. A Kúria ezt követően megállapította, hogy az indítványozó érvelésével szemben, az általa megfogalmazott jogkérdés társadalmi jelentősége nem tekinthető számottevőnek, a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon nem érinti. Következésképpen a Kúria végzésében számot adott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemre vonatkozó álláspontjáról.
- [46] 3.2. Az indítványozó érvei szerint a bíróságok *contra legem* eljárása mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezte. Álláspontja szerint a bíróságok önkényesen és valódi indokolás nélkül helyezkedtek szembe a kógens jogszabályi rendelkezéssel, amikor nem követelték meg a párttól annak bizonyítását, hogy írásbeli engedélyt kapott az indítványozótól, továbbá nem alkalmazták az Szjt. 42. § (3) bekezdését.
- [47] Az Alkotmánybíróság következetes – az indítvány által is hivatkozott – gyakorlata szerint a testület nem zárja ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításának azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható.
- [48] Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [49] Az alkotmányjogi panasz azonban a következők szerint nem teljesíti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat szerinti feltételeket, így e tekintetben nincs helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [50] Az ügy tárgyát képező megjelölés – a szakértői megállapítás és a támadott végzések alapján – a pártlogó többszörözött példánya (nem átdolgozás), osztja annak jogi sorsát. Az első- és másodfokú bíróságok a védjegy lajstromozása kapcsán erre tekintettel jutottak arra a megállapításra, hogy az indítványozó által – az iratokból is kitűnően elismert – a pártlogó védjegy bejelentése kapcsán adott hozzájárulása a felek ügyleti gyakorlatára

tekintettel (az indítványozó állításával ellentétben) a többszörözött műre is vonatkozik, ezért a védjegyjog nem sérti az indítványozó szerzői jogát.

- [51] Kétségtelen, hogy a védjegyjog bejelentésének akadályaként az indítványozó felszólalásában az írásbeli felhasználási szerződés hiányára hivatkozott. Kétségtelen, hogy az Szjt. 45. § (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést – az Szjt. eltérő rendelkezése hiányában – írásba kell foglalni, amely rendelkezés alkalmazandó a reklám céljára készült megjelölés vagyoni jogainak átruházására irányuló szerződésre is [Szjt. 55. § (1) bekezdése és 63. §-a].
- [52] Kétségtelen ugyanakkor, hogy az indítványozó fellebbezésében megjegyzi, miszerint az indítványozó más ügyfeleivel való viszonyától eltérően nem ragaszkodott a párttal fennálló együttműködés feltételeinek egyértelmű írásbeli rögzítéséhez. Kétségtelen továbbá és az indítványozó *contra legem* érve kapcsán nem figyelmen kívül hagyható, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében saját maga hivatkozik azon kúriai döntésre, amely szerint bár az Szjt. 45. § (1) bekezdésében előírt írásbeliség követelményének nem megfelelően szóban vagy ráutaló magatartással kötött felhasználási szerződés, és a felhasználási engedély ilyen módon történő megszerzése érvénytelen, mégis, ha a felhasználás a felek akaratával egyezően ténylegesen megtörtént, az érvénytelen szerződés a határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, és a felek jogviszonya az így hatályossá nyilvánított szerződés alapján ítélt meg. Ezzel összefüggésben utalt továbbá a Ptk.-nak a szerződés alaki hibáinak való orvoslására vonatkozó szabályozására is, amelyet a fellebbezésében irányadónak tekintett a közte és a szerző közötti jogviszonyban.
- [53] Az indítványozó szerint a bíróságok továbbá *contra legem* figyelmen kívül hagyták az Szjt. 42. § (3) bekezdését, miszerint ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A törvényszék ugyanakkor indokát adta a védjegy lajstromozását lehetővé tevő döntésének, továbbá annak is, hogy az Szjt. 42. § (3) bekezdésének alkalmazását miért nem tartotta szükségesnek. Az ítélet táblája pedig egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival.
- [54] A felek közötti akarat terjedelmének feltárása és megállapítása a bíróság feladata. Ezen akarat megléte, mibenléte tárgyában bizonyításnak lehet, illetve van helye. A kifogásolt ügyben ez volt a vita tárgya, ezen vitát eldöntő végzések tartalmát tartja saját álláspontja szerint az indítványozó vitathatónak, illetve sérelmesnek. Mindez ugyanakkor értelemszerűen bizonyítás felvételét igénylő kérdés, nem pedig alkotmányossági. Az Alkotmánybíróság eljárása pedig nem a rendes bíróságok párhuzamosságát, többszörözését célozza.
- [55] 3.3. Az indítványozó felvetése szerint alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehet, hogy a jogosult megfosztható-e tulajdonától az eljáró bíróság által a jogosult ráutaló magatartása alapján, nyomán hozott ténybeli, illetve jogi következtetése eredményeként. Ez valójában a bíróság bizonyítási és annak alapján elvégzett mérlegelő tevékenységét célzó (tartalmú) felvetés, nem a tulajdontól való önkényes megfosztás kérdése.
- [56] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk címén is valójában nem tulajdonosi sérelmet kifogásol, hanem az eljáró bíróságok e körben, az eljárás során folytatott bizonyításának mikéntjét, illetve annak eredményét, mérlegelését kifogásolja.
- [57] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egy rejtett akarat megléte és értékelése körében nyilvánvalóan figyelembe vehető a jóhiszeműség és tisztesség elve és arra tekintettel értékelhető, ha a szerzői jog jogosultja saját gyakorlatától eltérően, saját döntése alapján nem ragaszkodik az írásbeliséghez.
- [58] 3.4. Ennélfogva az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó kifogásai nem alkotmányossági kérdésekre vonatkoznak, a bíróságok jogértelmezését és jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésekben foglalt döntést magát (annak számára hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3264/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [64]}; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18].
- [59] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [60] Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségüként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [61] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/126/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3397/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.372/2022/2. számú végzése, valamint a Debreceni Törvényszék 102.K.702.243/2020/87. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Vágner Elza ügyvéd által képviselt alapítvány indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.II.37.372/2022/2. számú végzésével, valamint a Debreceni Törvényszék 102.K.702.243/2020/87. számú ítéletével szemben.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott döntések a következők.
- [3] A Kúria 2022. május 18-án meghozott Kfv.II.37.372/2022/2. számú végzésével megtagadta az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelmet, a Debreceni Törvényszék 2022. március 3-án meghozott – a felperes indítványozó keresetét elutasító – 102.K.702.243/2020/87. számú ítéletével szemben.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy előzménye a következő.
- [5] A felperes indítványozó 2015. október 1-én építési engedély iránti kérelmet nyújtott be a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztályához (a továbbiakban: alperesi jogelőd hatóság) a tiszadobi Andrassy kastély kertjében egy sírkápolna létesítésére. A felperes indítványozó az Andrassy-sírkápolna projektet 2014-ben indította meg és a hatósági eljárást megelőző egyeztetési szakaszban beszerezte a Nemzeti Örökség Intézete Kegyeleti Bizottságának és a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság sírkápolna megépítését jóváhagyó határozatát is. A felperes indítványozó 2014 januárjában levélben kereste meg a kastély vagyongazdálkodóját, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kirendeltségét (továbbiakban: Főigazgatóság) a vagyongazdálkodói hozzájáruló nyilatkozat megadása céljából, 2015 nyarán pedig az alperesi jogelődöt tájékoztatta a sírkápolna megépítésének szándékáról.
- [6] Az alperesi jogelőd hatóság a 2015. október 1-én megindított építési engedély kérelemre lefolytatott eljárásában az SZ-10D/01546/3/2015. számú, 2015. december 3-án kelt határozatával engedélyezte a sírkápolna megépítését, mely határozat 2015. december 21. napján jogerőre emelkedett.
- [7] A felperes indítványozó ezt követően benyújtott építési engedély meghosszabbítására irányuló kérelmeire a jogelőd hatóság először a 2019. január 24-én kelt, SZ-10/106/00050-5/2019. számú határozatával, 2019. december 21-ig, majd másodszor a 2020. január 24-én kelt, SZ-10/106/00016-2/2020. számú határozatával, 2020. december 21-ig hosszabbította meg az alaphatározat hatályát.
- [8] A felperes indítványozó, a 2020. március 27-én kelt kérelmében, egyebek mellett vis maior helyzetre hivatkozással kérte annak megállapítását, hogy a 2020. január 24-én kelt határozatban megjelölt egy éves építésre nyitva álló határidő az akadály megszűnéséig félbeszakad 2020. március 12-től úgy, hogy az egyéves építési határidő nem kezdődött el joghatályosan a felperes indítványozó számára.
- [9] Az időközben bekövetkezett jogszabályi változások miatt a hatáskörrel rendelkező Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a felperes indítványozó határidő félbeszakadásának megállapítására irányuló kérelmét 2020. április 2-án kelt végzésében visszautasította, mely döntést a felperes keresettel támadta, a peres eljárást az indítvánnyal érintett jelen közigazgatási jogvita érdemi elbírálásáig a bíróság felfüggesztette.
- [10] Az alperes az előtte megindult eljárás részeként észlelte azt, hogy a jogelőd hatóság iratanyagában a 2015. december 3-án kelt SZ-10D/01546/3/2015. számú alap építési engedély határozattal szembeni, a Főigazgatóság, mint akkori vagyongazdálkodó 2015. december 16-án kelt fellebbezése lelhető fel, melynek felterjesztésére nem került sor, így azt a 2020. május 12-én kelt iratával felterjesztette a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező

másodfokú hatósághoz, Budapest Főváros Kormányhivatalához elbírálás céljából. Egyidejűleg saját hatáskörben eljárva az SZ-10/ÉTDR-06/601-11/2020. számú határozatával az alaphatározat érvényességét másodszor is egy évvel meghosszabbító határozatát, továbbá a határidő félbeszakadás és egy éves határidő kezdetének megállapítására vonatkozó felperesi kérelmet visszautasító végzését visszavonta.

- [11] A felperes az alperes ezen, SZ-10/ÉTDR-06/601-11/2020. számú határozatát is keresettel támadta, melyet egyesítettek a már folyamatban lévő ügyhöz.
- [12] A másodfokú hatóságként eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala a Főigazgatóság fellebbezését elbírálva a jogelőd hatóság sírkápolna építését engedélyező SZ-10D/01546/3/2015. számú alaphatározatát megsemmisítette, annak első meghosszabbítására (SZ-10/106/00050-5/2019. számú határozat) is kiterjedően és az alperest új eljárás lefolytatására utasította. Egyben meghatározta azt, hogy az eljárásba ügyfélként a 2015. szeptember 24-étől 2016. március 30. napjáig vagyonekezelői jogosultsággal rendelkező Főigazgatóság végső jogutódját is be kell vonni.
- [13] Az alperes a megismételt eljárásban megvizsgálta az alap építési engedély iránti kérelem előterjesztése és az új eljárás megindulása időpontjában hatályos helyi építési szabályzat (a továbbiakban: HÉSZ) és a további építésügyi jogszabályok vonatkozó előírásait. Vizsgálata eredményeként megállapította, hogy az alapkérelem előterjesztése időpontjában, és a megismételt eljárás megindulása időpontjában hatályos jogszabályok alapján egyaránt nem adható ki a sírkápolna építési engedélye.
- [14] Vagyis a kérelem elutasításának van helye. Ennek indoka, hogy az alapkérelem előterjesztésekor (azaz 2015-ben) a telek útszabályozással volt érintett, és a telek nem került kialakításra, ezáltal az rendezetlen volt, míg az új eljárás megindulásakor (azaz 2020-ban) a tervezett épület (a sírkápolna) építési helyen kívülre van tervezve. Ehhez képest pedig a tiszadobi HÉSZ egyik időállapota szerint sem engedélyezhető a kérelem, annak kapcsán már az előterjesztésekor hatályos időállapot szerint is elutasításról kellett volna döntenie.
- [15] Megállapította továbbá, hogy a Nemzeti Örökség Intézetének 2015. június 29-én kelt véleménye nem releváns a Műemléki Tanácsadó Testület helyettesítésére, pótlására nem alkalmas. Az utóbb beszerzett Műemléki Tanácsadó Testületi szakvélemény pedig a sírkápolna felépítését és engedélyezését nem támogatta.
- [16] A felperes indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő a megismételt eljárásban hozott határozattal szemben, melyben arra hivatkozott, hogy az alperes nem tett eleget az Alaptörvényben foglalt kötelezettségének, megsértette a jogbiztonság elvét és más eljárási garanciákat, valamint az alkalmazandó anyagi jogszabályokat is. Álláspontja szerint az alap építési engedély határozathoz jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogai kapcsolódnak.
- [17] 1.2. A közigazgatási perben a Debreceni Törvényszék 2022. március 3-án meghozott 102.K.702.243/2020/87. számú ítéletével a felperes keresetét mint alaptalant elutasította.
- [18] A Debreceni Törvényszék megállapította, hogy a fellebbezés folytán az SZ-10D/01546/3/2015. számú építési engedélyről rendelkező alaphatározat nem emelkedhetett jogerőre, bár a fellebbezés felterjesztésére jelentős késedelemmel került sor, az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot nem sértett. A felperes indítványozó pedig nem igazolta, ekként nem is bizonyította, hogy az építési engedély alapján végezhető kivitelezési tevékenységet megkezdte, amit alátámaszt az is, hogy a jogvitára okot adó helyzet is az építési engedély hatályának többszöri meghosszabbításának eredményeként alakult ki.
- [19] A bíróság hivatkozott a Kúria KGD2015.171. szám alatti döntésére is és megállapította, miszerint alperesnek a megismételt építési engedélyezési eljárásban az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 36. § (3)–(4) bekezdései alapján vizsgálnia kellett a kérelem benyújtásának időpontjában és az elbírálás időpontjában hatályos építésügyi rendelkezéseket is, és az ügyfélre kedvezőbb szabályokat kellett figyelembe vennie.
- [20] Az elsőfokon eljáró bíróság megállapította továbbá, hogy az iratanyagban fellelt, arra jogosulttól származó és határidőn belül benyújtott fellebbezés tényére figyelemmel a másodfokú hatóság jogszerűen határozott az alap építési engedély megsemmisítéséről és az alperes új eljárásra kötelezéséről. S a megismételt eljárásban az alperes a felperesi ügyfél érdekeit szem előtt tartva a kérelmet a benyújtása és az elbírálása időpontjában alkalmazandó jogszabályok alapján is megvizsgálta, és jogszerűen állapította meg, hogy egyik időállapot szerint sem volt lehetőség építési engedély kiadására, az építésügyi szakmai okok, s az arra feljogosított műemléki tanácsadó testület támogatási véleménye hiányában.

- [21] 1.3. A felperes indítványozó a jogerős ítélettel szemben a felperes indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melynek befogadását a Kúria a 2022. május 18-án meghozott Kfv.II.37.372/2022/2. számú végzésével megtagadta.
- [22] A Kúria döntése szerint a felperes indítványozó valamennyi hivatkozása valójában a bíróság mérlegelését, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, azonban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, felülmérlegelésének a felülvizsgálati eljárásban nincs helye. Ugyanakkor a Kúria szerint a felülvizsgálat során megállapítható volt, hogy eljáró bíróság ítéletében a törvényi szabályok szerint állapította meg a tényállást és a jogi álláspontját, valamint a felperes bizonyítási indítványainak elutasítását részletesen, alaposan megindokolta; így annak felülmérlegelésére a Kúriának nem volt jogszabályi lehetősége.
- [23] A Kúria megállapította továbbá azt is, hogy a támadott ítélet az ítélezési gyakorlatnak megfelel, nem merült fel olyan kérdés, amely miatt az ítélezési gyakorlat továbbfejlesztése indokolt lenne. A jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok sérelme kapcsán utalt arra a Kúria, hogy ez a garanciális rendelkezés a végleges közigazgatási határozatokhoz kapcsolódik, melyről nem lehetett szó, tekintettel arra, hogy az elsőfokú építési engedély a határidőben benyújtott, ám el nem bírált fellebbezésre tekintettel véglegessé nem vált. Mindezen túl az ügyben felvetett jogkérdés különleges súlya vagy társadalmi jelentősége nem volt megállapítható, amint az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége sem.
- [24] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Kfv.II.37.372/2022/2. számú végzése, továbbá a Debreceni Törvényszék 102.K.702.243/2020/87. számú ítélete megsemmisítését kérte.
- [25] Az indítványban foglaltak szerint az elsőfokú bíróság eljárása sértette a jogbiztonság elvét, a jogállamiság követelményét, nem vizsgálta az indítványozó érdekeltségét, a bizonyításnak gátat szabott, az általa megállapított tényállás valótlan, ezért sérti a tisztességes tárgyaláshoz való jogot. Álláspontja szerint az Alaptörvénnyel szembenálló első- és másodfokon eljáró hatóságok, a Debreceni Törvényszék jogellenes eljárása, a négy és fél év után „megtalál” és felterjesztett, majd kialakított hatósági álláspont. S így annak egyenes következményeként, azzal okozati összefüggésben állóan az eljárásukkal nem csupán az indítványozó kulturális örökségvédelmi célját sértették meg, hanem megsértették a történeti alkotmányunk vívmányait is.
- [26] Álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog azt jelenti, hogy négy és fél év után ne találjanak kétes fellebbezést és ne lehessen olyan álláspontot kialakítani, ami bár a gazdasági szereplőnek kedvez, viszont az Alaptörvénybe ütközik, és az alapítványi célra megsemmisítőleg hat.
- [27] Az indítványozó szerint az ügyben eljáró elsőfokú bíróság az eljárása során nem ismerte fel az alperesi hatóság, valamint a másodfokú hatóság eljárásának jogellenességét, sem pedig a jogellenes eljárások és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése közötti érdemi alkotmányjogi összefüggését, a jogellenesség kirívó voltát.
- [28] Az indítványozó szerint továbbá – az ő hátrányára – sérült a törvény előtti egyenlőség és pártatlan eljáráshoz való jog sérült az indítványozó irányában, mivel csak az alperes álláspontját vette figyelembe mind a másodfokú hatóság, mind a bíróság és nem észlelte, hogy az alperes álláspontja négy és fél év után változott meg (négy és fél év után „kialakult” (nem vizsgálta ugyanis a késedelem körülményeit. Amikor ugyanis az indítványozó többlet időt kért a sírkápolna megvalósítására, ezt észelve az alperes „megtalálja”, és felterjeszti a fellebbezést és javasolja az építési engedély elutasítását. Ennélfogva az ügyben eljáró bíróság maga vált a jogbizonytalanság forrásává, ami pedig megfosztotta az indítványozót a célja megvalósításától (az Andrassy sírkápolna megvalósításától), tetemes kár-költségeket és erkölcsi kárt szenvedve el. A fellebbezés alperes általi, több mint négy és fél év után történet megtalálásáról az indítványozónak nem volt, nincs tudomása, arról nem lett tájékoztatva. Ehhez képest az alperes a fellebbezés benyújtásakor nem vizsgálta meg, azt nem határidőben terjesztette fel a másodfokú hatósághoz, s ennek terhét pedig az indítványozóra hárítja, egy olyan fellebbezés kapcsán, ami iránt a fellebbező több mint négy évig nem érdeklődött. Mindezen túl – az indítványozó szerint – vizsgálni kellett volna a fellebbező ügyféli jogállásának a fellebbezés elbírálásakor fennállását is Hivataltól észlelni kellett volna továbbá a bíróságnak a jóhiszemű joggyakorlás tényét is.
- [29] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság több ítéletében megállapította, hogy a közigazgatási szerv mulasztása nem vezethet a tulajdonos, vagy az építető hátrányához. Az elsőfokon eljáró bíróság viszont – az indítványozó szerint – nem vette figyelembe ezt az irányutatást, és a Kúria Kpkf.I.39.216/2020/2. számú iránymutatását sem.
- [30] Ehhez képest az eljáró bíróság megsértette az Alaptörvény Nemzeti Hitvallását, B) cikk (1) bekezdését, a C) cikk (1) bekezdését, az E) cikket, az M) cikk (2) bekezdését, a P) cikk (1) bekezdését, az R) cikkét, a Q) cikk

- (2)–(3) bekezdését, illetve a XV. cikkét, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdését, a XXV. cikket, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését is.
- [31] Az indítványozó szerint a Kúria végzése pedig sérti az Alaptörvény I. cikk (3)–(4) bekezdését, a II. cikket, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a 28. cikket. A Kúria ugyanis mellőzte az arányosságot, a jogbiztonságot az ügy minden résztvevője számára biztosítani, figyelmen kívül hagyta továbbá az ügyben – azonnali jogvédelem tárgyában – hozott két korábbi határozatát.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [33] 3.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be jogi képviselő útján, az indítványozó az ügy felpereseként érintettnek minősül. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [34] Az indítványozó az eljárási jogosultságaira vonatkozóan, az Alaptörvény XV. cikkével, XXIV. cikkével, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések – közigazgatási határozatokra is kiterjedő – megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [35] 3.2. A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság utal állandó gyakorlatára, miszerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {vö. 3395/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.
- [36] 3.3. Az indítványozó által felhívott B) cikk (1) bekezdése szerinti követelmény nem tartalmaz olyan, Alaptörvénnyel biztosított, az egyén által érvényesíthető jogot, amelyre az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panasz lehet alapítani. Ez alól az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint kizárólag a felkészülési idő és a tiltott visszamenőleges hatály jelent kivételt {pl.: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}. Nem tartalmaz olyan, Alaptörvénnyel biztosított, az egyén által érvényesíthető jogot a Nemzeti Hitvallás, az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, az E) cikk, az M) cikk (2) bekezdése, a P) cikk (1) bekezdése, Q) és R) cikkei, valamint 28. cikke sem, így önmagában erre alkotmányjogi panaszt sem lehet alapítani.
- [37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény ezen cikkeivel összefüggésben rámutat arra, hogy az államcél, illetve az iménti, követelményt előíró alaptörvényi rendelkezések megsértésének címén alkotmányjogi panasz keretében alkotmányellenesség megállapítása nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozó, nem biztosítanak számára (egyébként érvényesíthető) jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani {3253/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [35]; 3273/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [30]–[32]}.
- [38] Az Alaptörvény I. cikke önmagában szintén nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben sem terjeszthető elő {v. ö. 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]; 3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [39] Nem tartalmazott önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást továbbá az indítvány az Alaptörvény II. cikkével, illetve XXV. cikkével összefüggésben. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadályá {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [40] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [41] Az indítványozó indítványában részletezte, hogy az ügyében eljáró hatóságok és bíróságok – az álláspontja szerint – milyen hibákat követtek el a tényállás megállapítása, a bizonyítás és bizonyítékok megválasztása, a bizonyítékok mérlegelése, értékelése körében milyen hibákat követtek el, melyek kihatottak a tisztességes hatósági eljáráshoz aló joga, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, illetve jogorvoslathoz való joga érvényesülésére is. Az indítványozó mindezzel összefüggésben sérelmezte, hogy az érveit és bizonyítékait miként értékelték a hatóságok és bíróságok a hátrányára.
- [42] Az Alkotmánybíróság eljárásában azonban nincs lehetőség az alapügyben eljáró hatóságok és bíróság bizonyítékértékelő tevékenységének felülbírálatára. Az Alkotmánybíróság bizonyítási tevékenységet nem végez és a tényállás körében az alapul fekvő döntés megállapításait veszi figyelembe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e. Az Alkotmánybíróság azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogszabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat, a jogalkalmazó feladata {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [43] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}.
- [44] Az indítványozónak az alapügyben az ellenérdekű fél által (azaz nem az indítványozó által) bejelentett fellebbezésének késedelmes felterjesztésére vonatkozó kifogása kapcsán megjegyzi az Alkotmánybíróság a következőket.
- [45] Kétségtelen, hogy a XXIV. cikk (1) bekezdése az észszerű határidőn belüli ügyelintézést alkotmányos jogként rögzíti, ami értelemszerűen, természetszerűen az eljárási cselekményekre szabott törvényi határidők betartásának követelményét is magában foglalja. Ugyanakkor értelemszerű az is, hogy a jogérvényesítés keretében a jogorvoslat érvényét nem közömbösíti a késedelmesség. Másképpen szólva ezen a címen igény nem vesztet el.
- [46] Ezzel összefüggésben értelemszerűen jelentősége van az eljárásban, az eljárás XXIV. cikk szerinti tisztességsége kapcsán annak, hogy az ellenérdekű jogorvoslatát az arra jogosult megismerhesse. Az iratokból viszont kitűnik, megállapítható (amint az indítványozó sem vitatja), hogy az ellenérdekű fél fellebbezésének tartalma az indítványozó számára, annak elbírálása előtt ismert volt, ahhoz hozzáfért, számára azt kézbesítették, annak tartalma a megismételt eljárás tárgyát képezte.
- [47] Az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bíróságok eljárásának, valamint határozatainak közvetlen felülbírálatát célozza, az alaptörvényi rendelkezések, illetve alaptörvény-ellenesség címen valójában nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozó, a döntésekkel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint annak alapján vont jogkövetkeztetésének helytállóságát vitatja. A támadott ítéletek szerinti döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [48] Következésképpen az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

[49] 5. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1963/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3398/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete és a Kúria Bfv. III.1.522/2021/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Skoda Gabriella ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt, megtámadott határozatok a következők.
- [3] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2019. október 22-én kihirdetett 41.Kb.107/2017/147. számú és – a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete folytán – 2020. október 30-án jogerős ítéletével az indítványozót bűnösök mondta ki 3 rendbeli folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélésre irányuló hivatali vesztegetés büntetében és 3 rendbeli folytatólagosan, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntetében. Ezért őt a bíróság 3 év börtönbüntetésre és 2 millió 700 ezer forint vagyonekobzásra ítélte.
- [4] A Kúria – az indítványozó és védője indítványa alapján eljárva – felülvizsgálati eljárásban a 2022. november 28-án meghozott Bfv.III.1.522/2021/11. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] 1.1. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.107/2017/147. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.1.522/2021/11. számú végzése ellen.
- [6] Indítványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az I. cikk (1), (2) és (3) bekezdésének, továbbá a XVIII. cikk (1), (2) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [7] Álláspontja szerint ügyében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a (3) bekezdésben meghatározott védelemhez való jog azáltal sérült, mert az ügyész az elsőfokú eljárás során módosította a vádat (megváltoztatta a vádat) és a védelem a vádmódosítást nem ismerhette meg, ezért azzal szemben érdemi védekezést nem tudott előterjeszteni. Az alapügyben eljáró bíróságok a terheltek (közte az érintett terhelt) tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó nyilatkozata alapján az adott terheltek tárgyaláson való jelenléte nélkül jártak el. Az indítványozó szerint pedig a védőnek nem feladata, hogy az ügyész szóban közölt álláspontját továbbítsa a védenre felé.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ehhez képest az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [10] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett. Az indítványozó jogi képviselő útján jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [11] Az indítványozó az alapügyben, a büntetőjogi felelősségéről döntést hozó első- és másodfokú ítéletet, valamint a jogerős ítéletet hatályában fenntartó felülvizsgálati eljárásban meghozott végzést támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek. Az indítványozó indítványa több helyén az ügyben harmadfokon hozott döntés megsemmisítését kéri. Kétségtelen, hogy (amint az iratokból egyértelműen kitűnik), az érintett terhelt esetében harmadfokú eljárásra nem került sor, vele szemben az ítélet másodfokon jogerőre emelkedett. Ehhez képest az Alkotmánybíróság – miután a terhelt vonatkozásában harmadfokú eljárásra nem került sor – az indítványt a felülvizsgálati eljárás során meghozott végzés megsemmisítésére irányuló kérelemként bírálta el.

- [12] Az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben az I. rendű terhelt volt.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése vonatkozásában megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, továbbá indokolja a bírósági döntések Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [14] Ezzel szemben az alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, I. cikk (1), (2) és (3) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdése sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, valamint a 27. §-ban meghatározott feltételeknek. Az indítvány ebben a részében kizárólag az Alaptörvény rendelkezését jelöli meg, azonban azt nem, hogy a megjelölt rendelkezések pontosan miért és milyen összefüggésben sérültek volna. Mindezek a hiányosságok az Abtv. rendelkezései és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványi elem érdemi elbírálásának akadályát képezik {3019/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [23]–[24]; 3244/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [15] 2.3. Megemlíti az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által felhívott B) cikk (1) bekezdése szerinti követelmény nem tartalmaz olyan, Alaptörvénnyel biztosított, az egyén által érvényesíthető jogot, amelyre az Abtv. 27. § szerint alkotmányjogi panaszt lehet alapítani. Ez alól az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint kizárólag a felkészülési idő és a tiltott visszamenőleges hatály jelent kivételt {pl. 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3318/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [16] 2.4. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítvány esetében az eljárásának akadályát képezi-e ítélt dolog, mivel az Alkotmánybíróság az indítványozó által kifogásolt, a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.107/2017/147. számú és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.14/2020/46. számú ítélete – továbbá a Kúria 2021. június 21-én meghozott Bhar.III.254/2021/13. számú végzése – ellen bejelentett alkotmányjogi panaszindítványokat korábban, érdemben a 3249/2023. (VI. 9.) AB határozatban megvizsgálta.
- [17] Kétségtelen, hogy (amint az iratokból megállapítható) az adott alapügyben a Kúria a Bhar.III.254/2021/13. számú helybenhagyó határozatot 2021. június 21-én hozta, s ebben az alapügyben hozott másodfokú határozatot az adott (harmadfokra került) terhelt tekintetében változatlan tényállás mellett hagyta helyben.
- [18] Kétségtelen az is, hogy ezt követően a Kúria (a jelen ügyben támadott) Bfv.III.1.522/2021/11. számú felülvizsgálati határozatát 2022. november 28-án hozta meg.
- [19] Kétségtelen továbbá, hogy a felülvizsgálatban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés záró fordulata].
- [20] 2.5. Ha az ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött (azaz változatlan ténybeliség mellett jogkérdésben kifejtette álláspontját), akkor ugyanabban az ügyben az esetleges más érintett panaszos által, egyazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva az Alkotmánybíróság eljárásának nincs helye [Abtv. 31. § (2) bekezdés]
- [21] Jelen ügyben valójában erről van szó.
- [22] A 3249/2023. (VI. 9.) AB határozat alapjául szolgáló – az alapügy XI. rendű terheltje által bejelentett – alkotmányjogi panasz a jelen (az alapügy I. rendű terheltje tekintetében bejelentett) indítvány tartalmával megegyezően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az eljáró ügyész által az elsőfokú eljárás során módosított vádat a védelem nem ismerhette meg, ezért azzal szemben érdemi védekezést nem tudott előterjeszteni.
- [23] Mindemellett – ezen korábbi indítvány a jelen indítvánnyal egyezően – megjegyezte, hogy a bíróság a terheltek távollétében járt el, és az indítványozó szerint a védőnek nem feladata, hogy a vádhatóság szóban közölt álláspontját továbbítsa a védelem felé. Az ügyben az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem megalapozott, az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a védelemhez való joga nem sérült {vö. 3249/2023. (VI. 9.) AB határozat, Indokolás [16]–[33]}.

- [24] Evidencia, hogy a vád módosítása (kiterjesztés, megváltoztatás) kihatással van a megállapított ténybeliségre, a bizonyítás keretére akár a törvényi tényállásba ütközés vonatkozásában, akár új ténybeliség vizsgálata miatt (vádkiterjesztés új alanyra értelemszerűen nem történhet, ilyenkor új vádat kell benyújtani). Következésképpen a vád megváltoztatása (amiről jelen ügyben szó van), kiterjesztése olyan eljárási cselekmény az ügyész részéről, ami a büntetőjogi felelősségre és a büntetőjogi jogkövetkezményre kiható.
- [25] Mindazonáltal a vádra, illetve a vádmódosításra vonatkozó kifogásokat illetően az iratokból egyértelműen kitűnően nincs olyan körülmény, ami megkérdőjelezné annak helyénvalóságát {vö. 3249/2023. (VI. 9.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [26] 2.6. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a vádkiterjesztés esetén a tárgyalás elnapolása a védelem (vádlott és védő) indítványa alapján kötelező. [Be. 538. § (6) bekezdés]
- [27] A vád megváltoztatása (amiről jelen ügyben szó van) esetén ugyanakkor a bíróság belátása szerint dönthet, hogy arra vonatkozó indítvány esetén a tárgyalást elnapolja-e [Be. 538. § (5) bekezdés].
- [28] 2.7. Jelen ügyben az iratokból kitűnően kétségtelen, hogy a vád megváltoztatása nem volt hozzáférhetetlen a védelem számára. Erről a védő tudott, a tárgyalás folytatása pedig a Be. 538. § (5) bekezdése szerinti volt.
- [29] Jelen ügyben pedig az, hogy egy adott módosított (megváltoztatott) vádra vonatkozó, megállapított ténybeliségből a felülbíráló bíróság milyen következtetést von le a felelősségre, illetve a jogkövetkezményre, az értelemszerűen szakjogi keretek között maradó joga, illetve kötelessége. Ennek eljárásjogi lehetőségei, feltételei, körülményei azok, amik a tisztességes eljárás keretében vizsgálhatóvá válnak. Az Alkotmánybíróság a 3249/2023. (VI. 9.) AB határozatban pedig megállapította, hogy nem merült fel ilyen hiányosság, illetve irányú kétség. Egyébként erre az indítványozó sem hivatkozott, hanem önmagában a vád megváltoztatását tartotta alkotmányos kételyt ébresztő kérdésként felvetendőnek. Az pedig nyilvánvalóan nem alkotmányos vizsgálat tárgyát képező kérdés, hogy a vád eredeti állapotában legyen tartható, illetve nem módosítható (vö. Be. 538. §).
- [30] Megemlíti az Alkotmánybíróság, hogy az indítványnak arra vonatkozó kitétele, miszerint a védőnek nem feladata hogy a vádhatóság szóban közölt álláspontját továbbítsa a nem jelen lévő védenec felé – a szakjogi törvény elvárásaival – nem igazolható álláspont. Egyrészt utal az Alkotmánybíróság a Be. 42. § (4) bekezdés szerinti, a védő kötelességeire vonatkozó rendelkezésekre, másrészt a Be. 430. § (1) bekezdés a) pontjára, ami kifejezetten akkor teszi lehetővé a vádlott számára a tárgyalási jelenlét jogáról való lemondást, ha védővel rendelkezik.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy eljárásának akadálya áll fenn, az ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett más indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva pedig az Alkotmánybíróság eljárásának nincs helye.
- [32] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés b) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. július 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/393/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3399/2023. (VII. 27.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Pf.IV.25.071/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Gönczi Gergely Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Kúria mint másodfokú bíróság Pf.IV.25.071/2021/2. számú végzése ellen – a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.648/2021/3. számú végzésére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2022. június 23-án, a Fővárosi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (sajtó-helyreigazítás iránt indított per) tárgya egy a Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság (a továbbiakban: felperes) által kifogásolt cikk miatti jogvita volt, amelynek során a gazdasági társaság felperes az elsőfokú ítéletet követően beolvadt az ugyancsak gazdasági társaság indítványozóba. A jogvita alapját az képezte, hogy a Magyar Nemzet című napilap 2021. február 27-én „Tűzoltásba kezdett cikkünket követően az FKF” címmel, valamint egy internetes oldal ugyanezen a napon „Tűzoltásba kezdett az FKF a feltárt visszasságok nyomán” címmel cikkeket jelentetett meg, amelyeknek több (a kifogásolt tartalom tekintetében megegyező) közlését a felperes valótlannak tartotta, és a napilap, valamint az internetes oldal szerkesztőségét helyreigazítás közzétételét kérte. A szerkesztőség azonban ennek a kérésnek nem tett eleget, ezért a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 496. § (1) bekezdése alapján, a (3) bekezdés szerinti határidőben keresetet indított ellene.
- [3] 2.1. A Fővárosi Törvényszék a 2021. július 2-án kelt 15.P.21.048/2021/14. számú ítéletével kötelezte a szerkesztőséget, hogy a sérelmezett cikkeket azonos helyen az ítélet rendelkező részében foglalt helyreigazító közleményeket jelentesse meg. Az ítélet indokolása – a kereset és az ellenkérelem ismertetését, valamint a releváns jogszabályok, PK állásfoglalások és AB határozatok elemzését követően – rámutatott, hogy a kereset alapos, mert a cikkek kifogásolt állításai tényállításoknak tekinthetők, és azok egyikét sem tudta az alperes szerkesztőség bizonyítani; ugyanakkor a felperes okirattal igazolta az állítások valótlanságát. Így a felperes bebizonyította, hogy a szervezeti átalakítások, és azokhoz kapcsolódóan a személyi döntések már a cikkek megjelenése előtt (és nem azok hatására) megtörténtek; az a munkatárs, akit az alperes szerint „kamupozícióból” bocsátottak el, mind osztályvezetői, mind főmunkatársi beosztása és munkaköri leírása szerint számos feladatkörrel rendelkezett; és valótlan volt az az állítás is, hogy jogosítvánnyal nem rendelkező személyek kaptak volna üzemanyag-támogatást. Ugyancsak okirattal bizonyítottan valótlan volt a cikkek azon állítása is, amely szerint a felperes által alkalmazott bérjegyzéket szétbontották szellemi és fizikai dolgozók szerint, hogy így titkolják el a fizikai dolgozók elől a „fantomdolgozók” aránytalanul magas bérét. Ezért a bíróság helyreigazításra kötelezte a szerkesztőséget.
- [4] 2.2. Az ítélet ellen a szerkesztőség fellebbezett, amely alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla a 2021. szeptember 21-én kelt, 2.Pf.20.648/2021/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a pert megszüntette. Indokolásként az ítéltábla kifejtette, hogy a másodfokú eljárásban az indítványozó felperesi jogutódként történő perbelépés iránti kérelmet jelentett be, amely azonban alaptalan. A végzés indokolása hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:54. § (1) bekezdésére,

amely szerint a személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni; illetve az Smtv. 12. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében: „Ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényt állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállításai valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények.” Idézte a PK 12. számú és a PK 13. számú állásfoglalások vonatkozó részeit is, majd levonta azt a következtetést, hogy: „Tekintettel arra, hogy a sérelmezett sajtóközlemény az igénnyel fellépő személyére nézve nem tartalmazott valótlan állítást, vagy a valóságot hamis színben nem tüntette fel, a sérelmezett közlések a jogelőd társaságra vonatkoztak, a jogutód személyét nem érintették, róla az írás semmit nem állított, keresetösségi jog hiányában a jogutód a perben nem léphet fel a jogelődöt ért sérelem miatt. Keresetösségi jogát azon felperesi hivatkozás, mely szerint – a cégkivonatból megállapíthatóan – az FKF Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság jogutódlással megszűnt, és a jogutódlás ténye igazolt, önmagában nem alapozza meg. A sajtótermékben közölt állításokkal érintett jogi személy jogutódja a jogelődöt ért sérelem miatt sajtó-helyreigazítás útján nem kérhet jogvédelmet (BH2014.176.)” (Indokolás [10]) Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 48. § (4) bekezdése alapján az indítványozó perbelépés iránti kérelmét visszautasította. A Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja szerint a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. A Pp. 379. §-a alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel – teljes egészében, vagy abban a részében, amelyre a megszüntetés oka fennáll – hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti, ha a 240. § (1) bekezdése, vagy a 241. § (1) bekezdése szerinti ok az elsőfokú vagy a másodfokú eljárásban fennáll.

- [5] 2.3. Az ítéletvégzés ellen a felperes jogutódként perbelépést bejelentő indítványozó fellebbezést nyújtott be. Ez alapján eljárva a Kúria mint másodfokú bíróság a 2022. január 26-án kelt, Pf.IV.25.071/2021/2. számú végzésével az ítéletvégzést helyben hagyta. A Kúria az indokolásban ismertette a fellebbezést, amely szerint az indítványozó sérelmezte, hogy az ítéletvégzés nem vette figyelembe, hogy a szervezeti változás után őt társaság – így a felperes is – az engedélyes tevékenységeit, közszolgáltatói szerepkörükből fakadó kötelezettségeit és jogait, szolgáltatási portfólióját és munkavállalói közösségeit új egységes közműcéggé, változatlan formában, divíziók keretében viszi tovább. Ebből következően a beolvadó tagvállalatok jogvédelem alatt álló brandjeinek is az indítványozó a tulajdonosa jogutódként. Az indítványozó állítása szerint a jogutódlásból fakadóan minden, a korábbi cégek jóhírnevét erodáló, hitelességét aláásó megjelenés rombolja az adott brand megítélését, így a brand tulajdonosának hitelességére is kártékony hatással van. A beolvadást követően az indítványozó a felperessel azonos néven végzi a személyszállítást és a lomtalanítási tevékenységet továbbra is, nem szűnt meg az arculati név használata. Az indítványozó emellett is érvelt, hogy a személyiségi jogi perekben a felperes oldalán bekövetkezett jogutódlással kapcsolatos ítélkezési gyakorlat alapján, analógia útján, a természetes személyek esetében érvényesülő jogutódlásnak a jogi személyek tekintetében is érvényesülnie kell. Hangsúlyozta, hogy mivel a perben sérelmezett közlés őt érinti, rá vonatkozik, ezért jogosult perbelépni – ezt erősíti a Kúria Pfv.21.837/2018/4. számú határozata, és a PK 13. számú állásfoglalás azon fordulata, amely szerint sajtó-helyreigazítási igényt az is érvényesíthet, akit név szerint ugyan nem jelölnek meg, személye azonban a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető.
- [6] A fellebbezést azonban a Kúria alaptalannak minősítette, és az abban foglaltakra figyelemmel szükségesnek tartotta hangsúlyozni a következőket. A Pp. 48. § (4) bekezdésének jogutódlásra vonatkozó szabályát a 240. § (1) bekezdés *f*) pontja kiegészíti egy pergátló akadállyal, amely szerint a bíróság az eljárást – annak bármely szakaszában – hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. Erre akkor kerülhet sor, amikor az anyagi jogi szabályok kizárják a jogutódlást. Az indítványozó azt igazolta, hogy a felperes jogképessége a Ptk. 3:44. § (1) bekezdése alapján 2021. augusztus 31-én beolvadás miatt jogutódlással megszűnt, társasági jogi szempontból ő a felperes jogutódja. A Kúriának azonban azt kellett megítélnie, hogy a sajtó-helyreigazítás iránt indított perben, a felperes keresettel érvényesített joga vonatkozásában kizárt-e a jogutódlás, figyelemmel a Ptk. említett 2:54. § (1) bekezdésére és az Smtv. 12. § (1) bekezdésére. Amint azt a Kúria kifejtette, helyreigazító közlemény közzétételét csak személyesen lehet kérni, a helyreigazítást kérő csak a saját személyét ért sérelem miatt kérhet jogvédelmet. Ez következik a PK 13. számú állásfoglalás indítványozó által is hivatkozott részeiből is. „A sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy esetén azonban ez a feltétel fogalmilag kizárt, hogy fennálljon. A sajtó-helyreigazítási igény olyan személyhez fűződő (személyiségi) jog, amely nem száll (szállhat) át a jogutódra, a Ptk., az Smtv. és a Pp. fenti rendelkezései ugyanis egyértelműen kizárják a jogutód sajtó-helyreigazítás iránti igényérvényesí-

tési jogát. A személyes igényérvényesítés elvéből következően [az indítványozó] ezt a jogvédelmi eszközt a jogelődöt ért sérelem miatt nem veheti igénybe.” (Végzés [21]–[22]) A Kúria egyetértett az ítéletábrával abban, hogy az általános jogutódlás ellenére a sajtó-helyreigazítás tekintetében a speciális szabályok miatt a jogutód nem jogosult a jogelődöt ért sérelem miatt a felperes jogutódjaként perbe lépni. Az indítványozó által idézett kúriai határozatokról kimondta, hogy azok más tárgyú perekben születtek, részben a hozzátartozók által érvényesített kegyeleti jog tárgyában, így a jelen ügyel nem áll fenn ügyszomság. Az indítványozó által felhívott ítéletábrái határozatok pedig nem minősülnek a Kúriát az ítélkezési tevékenysége során kötő határozatoknak.

- [7] 3. Az indítványozó a Kúria végzése ellen – a Fővárosi Ítéletábra végzésére is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban ismertette a tényállást és a pertörténetet, részletesen kitérve a Fővárosi Önkormányzat azon döntésére, amelynek eredményeként a felperes az indítványozóba – mint egységes fővárosi közműtársaságba, amely 5 céget és 6 szolgáltatói tevékenységet tömörít – beolvadt, és annak önálló divíziójaként, önálló brandként működik tovább. Az indítványozó a befogadhatósági kritériumok fennállása körében utalt rá, hogy az alap eljárásban a jogutód jogán kívánt perbe lépni, így érintettnek tekinthető. A jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben nyújtotta be, és a támadott bírói döntés álláspontja szerint felvet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját.
- [8] 3.1. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó – idézve az Alkotmánybíróság néhány döntését is – arra hivatkozott, hogy a jóhírnévhez való jog a jogi személyeket is megilleti; mivel azonban e szervezetek élettelen entitások, így személyiségük lényegét elsősorban azon, a külvilág számára érzékelhető elemekkel lehet meghatározni (különösen: név, szimbólumok, arculati elemek), amelyek révén e jogalanyok megjelennek a külvilágban, és amelyek alapján harmadik személyek számára beazonosíthatók (lásd: 3165/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [56]). Ebből az indítványozó arra következtetett, hogy az elsőfokú bíróság által valótlán tényállításnak minősített, a felperesre vonatkozó közlések kihatással vannak az indítványozóra is, mint a „*brand* építésével aktívan foglalkozó, az FKF nevet, arculatot és színeket használó, az FKF jóhírnevének megőrzésében minden szempontból érdekelt” védjegyjogosultra, közszolgáltatást végző jogi személyre. Az indítványozó perbelépését kizáró kúriai jogértelmezés – amely a jogutódlást kizáró anyagi jogi előírásnak tekintette a Ptk. 2:54. §-át és az Smtv. 12. §-át – a konkrét ügyben nem kellően differenciált; a természetes személyek helyzetét tartotta szem előtt, amelyből nem következik, hogy jogi személyek esetében is kizárt lenne a jogutódlás.
- [9] Az indítványozó arra is utalt, hogy természetes személyek esetében a jogalkotó a meghalt ember személyiségi jogait a kegyeleti jogon keresztül peresíthetővé tette, és ugyan jogi személyeknél kegyeleti jogról nem beszélhetünk, de ilyen konstrukcióra nincs is szükség abban az esetben, ha van jogutód, aki a jogelődöt ért jogsérelmet peresítheti. Az alkotmányjogi panasz kritizálta és alaptörvény-ellenesnek tartotta azt a kúriai jogértelmezést, amely a BH 2014.6.176 számon közzétett eseti döntésből vezette le a jogutódlás kizártságát, ezt az ügyet ugyanis lényeges jellemzőiben a jelen ügytől eltérőnek tartotta. Ismételten hangsúlyozta, hogy „az FKF neve, arculata, a tárgyi valóságban megnyilvánuló külső ismérvei, tevékenysége, változatlan, szakadatlan, folyamatos.”
- [10] Az indítványozó saját jogértelmezése alátámasztására ismételten hivatkozott fellebbezésében említett eseti döntésekre is, amelyek követését szerinte az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály is megkívánja, máskülönben az ügyében nem jut érvényre az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése. Azt is hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben a felperes jogelőd első fokon már érvényesítette a személyiségi jogi igényt, ezzel eleget tett a személyes igényérvényesítés kötelezettségének, ezért Alaptörvény-konform bírói jogértelmezés esetén nem lehetne a jogutódot a perbelépésből kizárni. Az indítványozó amellet is érvelt, hogy a jelen esetben a jogviszony természete nem zárja ki a jogutódlást, így a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja sem lehetett volna akadálya a perbeli jogutódlásnak. Az ezzel ellentétes jogértelmezés oda vezethetne, hogy akár egy „több mint egy évszázada ismert név mögötti egyszerű cégformaváltás is a jogvédelem megszűnését eredményezné.”
- [11] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó a bírósághoz fordulás jogára hivatkozott. Idézte az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatát, utalva a hatékony bírói jogvédelem követelményére, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról

a bíróság érdemben dönthessen. Az alkotmányjogi panasz szerint: „A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog az államra elsődlegesen azt a kötelezettséget telepíti, hogy biztosítsa a bírói jogvédelmet, vagyis tegye lehetővé a bírói út igénybevételét.” A jelen ügyben a támadott bírói döntés azért alaptörvény-ellenes az indítványozó szerint, mert az elsőfokú bíróság jogsérelmet megállapító döntésének hatályon kívül helyezésével és az eljárás megszüntetésével az indítványozó – mint általános jogutód – nem kapott jogvédelmet. Az indítványozó itt is megismételte, hogy az FKF brand a beolvadást követően is tovább él, és neki jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a perben érdemi ítélet szülessen. Kifejtette, hogy amennyiben adható olyan értelmezés az ügyben alkalmazandó jogszabályoknak, amely a jogvédelemre érdemes indítványozó esetében a perbe vitt jogokról való érdemi döntést lehetővé teszi, akkor az ügyben eljáró bíróságoknak alkotmányos kötelezettsége azt követni. Azzal, hogy az ítélőtábla és a Kúria a Ptk. és az Smtv. rendelkezéseit úgy értelmezte, hogy az indítványozó perbeliségének a lehetőségét kizárta, megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [13] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [14] 5. Az indítványozó – a Kúria mint másodfokú bíróság Pf.IV.25.071/2021/2. számú végzése átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését –, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [15] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a VI. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán – az indítvány lényegi tartalma szerint – azt, hogy a bíróság úgy értelmezte az alkalmazandó jogszabályokat, hogy annak következtében az indítványozó a felperes jogutódjaként nem léphetett be a sajtó-helyreigazítás iránt indított perbe, pedig a felperes által kifogásolt közléseket az indítványozó magára nézve is sérelmesnek tartja]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Pf.IV.25.071/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [16] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az indítványozó mind az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése összefüggésében azt sérelmezi, hogy a Kúria – egyetértve a Fővárosi Ítélőtáblával – a Ptk. 2:54. § (1) bekezdését és az Smtv. 12. § (1) bekezdését, a PK 13. számú állásfoglalásra is figyelemmel, olyan anyagi jogi szabályokként értelmezte, amelyek szerint a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igény vonatkozásában anyagi jogutódlás nem lehetséges, az indítványozó – mint a sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy – a felperes jogutódlásaként az általános jogutódlás ellenére, speciálisan a sajtó-helyreigazítás tekintetében nem léphet be a perbe, és erre való tekintettel a Pp. 240. § (1) bekezdés f) pontja alapján, pergátló akadály miatt, meg kellett szüntetni az eljárást.

- [18] Az indítványozónak a bíróságok speciális – a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igényre vonatkozó – anyagi jogi jogutódlással kapcsolatos jogszabályi rendelkezések, valamint a Pp. eljárást megszüntető okokat szabályozó rendelkezése értelmezését kifogásoló panaszra kapcsán az Alkotmánybíróság fenntartja, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer általános felülbírálati fórumának, feladata az igazságszolgáltatással összefüggésben az alkotmányossági jogviták eldöntése, vagyis alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt, a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata” {3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {3065/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott aggályok tekintetében az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok alapvetően nem különböznek a peres eljárás során, különösen a fellebbezés keretében is előadott – és a Kúria megindokolt végzése által már elbírált – szakjogi érvektől. Az Alkotmánybíróság álláspontja alapján azok tehát tartalmilag a bírósági eljárás ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {hasonlóan: 3231/2015. (XI. 23.) AB végzés, Indokolás [16]; 3228/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [20] 8. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. említett 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1599/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3400/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.24.590/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Gönczi Gergely Ügyvédi Iroda által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.24.590/2022/2. számú végzése ellen – a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.759/2021/2. számú végzésére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2022. június 28-án, a Fővárosi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (sajtó-helyreigazítás iránt indított per) tárgya egy a Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság (a továbbiakban: felperes) által kifogásolt cikk miatti jogvita volt, amelynek során a gazdasági társaság felperes az elsőfokú ítéletet követően beolvadt az ugyancsak gazdasági társaság indítványozóba. A jogvita alapját az képezte, hogy a Magyar Nemzet című napilap, valamint egy internetes oldal 2021. január 21-én „Fantomdolgozókat rejtegethet az FKF – Kamupozíciót kaphatnak egyes elküldött vezetők a fővárosi cégnél” címmel cikkeket jelentetett meg, amelyeknek több (a kifogásolt tartalom tekintetében szó szerint megegyező) közlését a felperes valótlannak tartotta, és a napilap, valamint az internetes oldal szerkesztőségét helyreigazítás közzétételét kérte. A szerkesztőség azonban ennek a kérésnek nem tett eleget, ezért a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 496. § (1) bekezdése alapján, a (3) bekezdés szerinti határidőben keresetet indított ellene.
- [3] 2.1. A Fővárosi Törvényszék a 2021. június 17-én kelt 40.P.20.630/2021/14. számú ítéletével kötelezte a szerkesztőséget, hogy a sérelmezett cikkeket azonos helyen az ítélet rendelkező részében foglalt helyreigazító közleményeket jelentesse meg. Az ítélet indokolása – a kereset és az ellenkérelem ismertetését követően – rámutatott, hogy a kereset alapos, mert az azonos tartalmú cikkek abszurditást fogalmaznak meg, megtévesztik az olvasókat, akik így az objektív valótlanból szintén valótlan következtetésre juthatnak. A cikkek szerint a felperes dolgozói olyan bérjegyzéket kaptak minden hónapban, amely valamennyi dolgozó havi bérét mutatta, így egymás bérét is láthatták egy nyilvános, közös iraton. Ezen azonban – a cikk szerint – a közelmúltban a felperes ügy változtatott, hogy a szellemi dolgozók bérjegyzékét leválasztotta, így törekedve „azon szellemi beosztású alkalmazottai pénzelését, akik csak papíron a dolgozói, mert a valóságban nem dolgoznak” (ítélet 4. oldal). A felperes azonban bizonyítékokkal támasztotta alá, hogy a bérjegyzék az egyes alkalmazottak havi bérkimutatása, amelyen mindenki csak a saját bérét láthatja; „nincsen valamiféle »közös« bérjegyzék, amit minden dolgozó nézeget” (ítélet 5. oldal). Ebből következően a „közös” bérjegyzéket a felperes nem is szüntette meg; márpedig a cikk írója erre a valótlan tényállításra alapozta azt az állítását, hogy a felperesnél van több olyan szellemi foglalkoztatott, aki nem jár be dolgozni, vagyis munka nélkül jut a fizetéséhez. A bizonyítékokból kiderült az is, hogy a dolgozók nem is voltak megbontva szellemi és fizikai beosztásúakra. Ezért a bíróság – hivatkozva a PK 12. számú és a PK 15. számú állásfoglalásokra, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére is – helyreigazításra kötelezte a szerkesztőséget.

- [4] 2.2. Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, amely alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla a 2022. január 6-án kelt, 1.Pf.20.759/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette. Indokolásként az ítéltábla kifejtette, hogy a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja szerint a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. „A Fővárosi Ítéltábla hivatalos tudomása szerint a felperes [...] az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, 2021. augusztus 31-i hatállyal beolvadt [az indítványozóba]. A felperest ugyanezen napon a cégnyilvántartásból – a beolvadás miatt – törölték.” (Indokolás [6]) A végzés indokolása hivatkozott továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:54. § (1) bekezdésére, amely szerint a személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni; illetve az Smtv. 12. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében: „Ha valakiről bármely médiatartalommal való tény állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállításai valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények.” E jogszabályi rendelkezésekből – az ítéltábla következtetése szerint – az tűnik ki, hogy a sajtó-helyreigazítási igény személyhez kötött követelés, azzal kapcsolatban jogsértésre csak az érintett, a sajtóközleményben felismerhető személy kezdeményezhet eljárást. A PK 13. számú állásfoglalás szerint az kérhet sajtó-helyreigazítást, akinek a személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából felismerhető, elsősorban az, akit a sajtóközleményben név szerint megjelöltek. Ugyanakkor az is követelhet sajtó-helyreigazítást, akit név szerint nem jelöltek meg, ha a közlés a személyére vonatkozik, a személyét érinti, feltéve, hogy személye a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető. Az ítéltábla szerint: „A Ptk., a Pp. és az Smtv. szabályaiból következően a sajtó-helyreigazítási igény kifejezetten a sérelmet szenvedett jogosult személyéhez kötődik, anyagi jogutódlás hatálya alá nem eshet, így kizárt, hogy az más személyre – akár élők között, akár halál/megszűnés esetén – átszálljon. Tekintettel arra, hogy a sajtó-helyreigazítási igény olyan személyhez fűződő jog, amely esetében jogutódlásra nem kerülhet sor, a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 379. §-a alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.” (Indokolás [11]–[12])
- [5] 2.3. Az ítéltábla végzése ellen a felperes jogutódlaként perbelépést bejelentő indítványozó fellebbezést nyújtott be. Ez alapján eljárva a Kúria mint másodfokú bíróság a 2022. május 18-án kelt, Pf.IV.24.590/2022/2. számú végzésével az ítéltábla végzését helybenhagyta. A Kúria az indokolásban ismertette a fellebbezést, amely szerint az indítványozó sérelmezte, hogy az ítéltábla nem vette figyelembe, hogy a szervezeti változás után öt társaság – így a felperes is – az engedélyes tevékenységeit, közszolgáltatói szerepkörükből fakadó kötelezettségeit és jogait, szolgáltatási portfólióját és munkavállalói közösségeit új egységes közműcégként, változatlan formában, divíziók keretében viszi tovább. Ebből következően a beolvadó tagvállalatok jogvédelem alatt álló brandjeinek is az indítványozó a tulajdonosa jogutódlaként. Az indítványozó állítása szerint a jogutódlásból fakadóan minden, a korábbi cégek jóhírnevét erodáló, hitelességét aláásó megjelenés rombolja az adott brand megítélését, így a brand tulajdonosának hitelességére is kártékony hatással van. A beolvadást követően az indítványozó a felperessel azonos néven végzi a személyszállítást és a lomtalanítási tevékenységet továbbra is, nem szűnt meg az arculati név használata. Az indítványozó amellet is érvelt, hogy a személyiségi jogi perekben a felperes oldalán bekövetkezett jogutódlással kapcsolatos ítélkezési gyakorlat alapján, analógia útján, a természetes személyek esetében érvényesülő jogutódlásnak a jogi személyek tekintetében is érvényesülnie kell. Hangsúlyozta, hogy mivel a perben sérelmezett közlés őt érinti, rá vonatkozik, ezért jogosult perbelépni – ezt erősíti a Kúria Pfv.21.837/2018/4. számú határozata, és a PK 13. számú állásfoglalás azon fordulata, amely szerint sajtó-helyreigazítási igényt az is érvényesíthet, akit név szerint ugyan nem jelölnek meg, személye azonban a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető.
- [6] A fellebbezést azonban a Kúria alaptalannak minősítette, és az abban foglaltakra figyelemmel szükségesnek tartotta hangsúlyozni a következőket. A Pp. 48. § (4) bekezdésének jogutódlásra vonatkozó szabályát a 240. § (1) bekezdés *f*) pontja kiegészíti egy pergátló akadállyal, amely szerint a bíróság az eljárást – annak bármely szakaszában – hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. Erre akkor kerülhet sor, amikor az anyagi jogi szabályok kizárják a jogutódlást. Az indítványozó azt igazolta, hogy a felperes jogképessége a Ptk. 3:44. § (1) bekezdése alapján 2021. augusztus 31-én beolvadás miatt jogutódlással megszűnt, társasági jogi szempontból ő a felperes jogutódlója. A Kúriának azonban azt kellett megítélnie, hogy a sajtó-helyreigazítás iránt indított perben, a felperes keresettel érvényesített joga vonatkozásában kizárt-e a jogutódlás, figyelemmel a Ptk. említett 2:54. § (1) bekezdésére és az Smtv. 12. §

(1) bekezdésére. Amint azt a Kúria kifejtette, helyreigazító közlemény közzétételét csak személyesen lehet kérni, a helyreigazítást kérő csak a saját személyét ért sérelem miatt kérhet jogvédelmet. Ez következik a PK 13. számú állásfoglalás indítványozó által is hivatkozott részeiből is. „A sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy esetén azonban ez a feltétel fogalmilag kizárt, hogy fennálljon. A sajtó-helyreigazítási igény olyan személyhez fűződő (személyiségi) jog, amely nem száll (szállhat) át a jogutódra, a Ptk., az Smtv. és a Pp. fenti rendelkezései ugyanis egyértelműen kizárják a jogutód sajtó-helyreigazítás iránti igényérvényesítési jogát. A személyes igényérvényesítés elvéből következően [az indítványozó] ezt a jogvédelmi eszközt a jogelődöt ért sérelem miatt nem veheti igénybe.” (Végzés [18]–[19]) A Kúria egyetértett az ítéletével abban, hogy az általános jogutódlás ellenére a sajtó-helyreigazítás tekintetében a speciális szabályok miatt a jogutód nem jogosult a jogelődöt ért sérelem miatt a felperes jogutódjaként perbe lépni. Az indítványozó által idézett kúriai határozatokról kimondta, hogy azok más tárgyú perekben születtek, részben a hozzátartozók által érvényesített kegyeleti jog tárgyában, így a jelen ügygel nem áll fenn ugyanazonosság. Az indítványozó által felhívott ítéletbeli határozatok pedig nem minősülnek a Kúriát az ítélezési tevékenysége során kötő határozatoknak.

- [7] 3. Az indítványozó a Kúria végzése ellen – a Fővárosi Ítéletábla végzésére is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban ismertette a tényállást és a pertörténetet, részletesen kitérve a Fővárosi Önkormányzat azon döntésére, amelynek eredményeként a felperes az indítványozóba – mint egységes fővárosi közmútársaságba, amely 5 céget és 6 szolgáltatói tevékenységet tömörít – beolvadt, és annak önálló divíziójaként, önálló brandként működik tovább. Az indítványozó a befogadhatósági kritériumok fennállása körében utalt rá, hogy az alap eljárásban a jogutód jogán kívánt perbe lépni, így érintettnek tekinthető. A jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben nyújtotta be, és a támadott bírói döntés álláspontja szerint felvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját.
- [8] 3.1. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó – idézve az Alkotmánybíróság néhány döntését is – arra hivatkozott, hogy a jóhírnévhez való jog a jogi személyeket is megilleti; mivel azonban e szervezetek élettelen entitások, így személyiségük lényegét elsősorban azon, a külvilág számára érzékelhető elemekkel lehet meghatározni (különösen: név, szimbólumok, arculati elemek), amelyek révén e jogalanyok megjelennek a külvilágban, és amelyek alapján harmadik személyek számára beazonosíthatók (lásd: 3165/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [56]). Ebből az indítványozó arra következtetett, hogy az elsőfokú bíróság által valótlán tényállításnak minősített, a felperesre vonatkozó közlések kihatással vannak az indítványozóra is, mint a „brand építésével aktívan foglalkozó, az FKF nevet, arculatot és színeket használó, az FKF jóhírnevének megőrzésében minden szempontból érdekelt” védjegyjogosultra, közszolgáltatást végző jogi személyre. Az indítványozó perbelépését kizáró kúriai jogértelmezés – amely a jogutódlást kizáró anyagi jogi előírásnak tekintette a Ptk. 2:54. §-át és az Smtv. 12. §-át – a konkrét ügyben nem kellően differenciált; a természetes személyek helyzetét tartotta szem előtt, amelyből nem következik, hogy jogi személyek esetében is kizárt lenne a jogutódlás.
- [9] Az indítványozó arra is utalt, hogy természetes személyek esetében a jogalkotó a meghalt ember személyiségi jogait a kegyeleti jogon keresztül peresíthetővé tette, és ugyan jogi személyeknél kegyeleti jogról nem beszélhetünk, de ilyen konstrukcióra nincs is szükség abban az esetben, ha van jogutód, aki a jogelődöt ért jogsérelem peresítheti. Az alkotmányjogi panasz kritizálta és alaptörvény-ellenesnek tartotta azt a kúriai jogértelmezést, amely a BH 2014.6.176 számon közzétett eseti döntésből vezette le a jogutódlás kizártságát, ezt az ügyet ugyanis lényeges jellemzőiben a jelen üggyel eltérőnek tartotta. Ismételt hangsúlyozta, hogy „az FKF neve, arculata, a tárgyi valóságban megnyilvánuló külső ismérvei, tevékenysége, változatlan, szakadatlan, folyamatos.”
- [10] Az indítványozó saját jogértelmezése alátámasztására ismételt hivatkozott fellebbezésében említett eseti döntésekre is, amelyek követését szerinte az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály is megkívánja, máskülönben az ügyben nem jut érvényre az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése. Azt is hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben a felperes jogelőd első fokon már érvényesítette a személyiségi jogi igényt, ezzel eleget tett a személyes igényérvényesítés kötelezettségének, ezért alaptörvény-konform bírói jogértelmezés esetén nem lehetne a jogutódot a perbelépésből kizárni. Az indítványozó amellet is érvelt, hogy a jelen esetben a jogviszony természete nem zárja ki a jogutódlást, így a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja sem lehetett volna akadály

a perbeli jogutódlásnak. Az ezzel ellentétes jogértelmezés oda vezethetne, hogy akár egy „több mint egy évszázada ismert név mögötti egyszerű cégformaváltás is a jogvédelem megszűnését eredményezné.”

- [11] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó a bírósághoz fordulás jogára hivatkozott. Idézte az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatát, utalva a hatékony bírói jogvédelem követelményére, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Az alkotmányjogi panasz szerint: „A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog az államra elsődlegesen azt a kötelezettséget telepíti, hogy biztosítsa a bírói jogvédelmet, vagyis tegye lehetővé a bírói út igénybevételét”. A jelen ügyben a támadott bírói döntés azért alaptörvény-ellenes az indítványozó szerint, mert az elsőfokú bíróság jogsérelmet megállapító döntésének hatályon kívül helyezésével és az eljárás megszüntetésével az indítványozó – mint általános jogutód – nem kapott jogvédelmet. Az indítványozó itt is megismételte, hogy az FKF brand a beolvadást követően is tovább él, és neki jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a perben érdemi ítélet szülessen. Kifejtette, hogy amennyiben adható olyan értelmezés az ügyben alkalmazandó jogszabályoknak, amely a jogvédelemre érdemes indítványozó esetében a perbe vitt jogokról való érdemi döntést lehetővé teszi, akkor az ügyben eljáró bíróságoknak alkotmányos kötelezettsége azt követni. Azzal, hogy az ítéletábrla és a Kúria a Ptk. és az Smtv. rendelkezéseit úgy értelmezte, hogy az indítványozó perbeliségének a lehetőségét kizárta, megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [13] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [14] 5. Az indítványozó – a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.24.590/2022/2. számú végzése átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését –, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [15] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a VI. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán – az indítvány lényegi tartalma szerint – azt, hogy a bíróság úgy értelmezte az alkalmazandó jogszabályokat, hogy annak következtében az indítványozó a felperes jogutódjaként nem léphetett be a sajtó-helyreigazítás iránt indított perbe, pedig a felperes által kifogásolt közléseket az indítványozó magára nézve is sérelmesnek tartja]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Kúria Pfv.IV.24.590/2022/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [16] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az indítványozó mind az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése összefüggésében azt sérelmezi, hogy a Kúria – egyetértve a Fővárosi Ítéletábrlával – a Ptk. 2:54. § (1) bekezdését és az Smtv.

12. § (1) bekezdését, a PK 13. számú állásfoglalásra is figyelemmel, olyan anyagi jogi szabályokként értelmezte, amelyek szerint a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igény vonatkozásában anyagi jogutódlás nem lehetséges, az indítványozó – mint a sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy – a felperes jogutódlaként az általános jogutódlás ellenére, speciálisan a sajtó-helyreigazítás tekintetében nem léphet be a perbe, és erre való tekintettel a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján, pergátló akadály miatt, meg kellett szüntetni az eljárást.
- [18] Az indítványozónak a bíróságok speciális – a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igényre vonatkozó – anyagi jogi jogutódlással kapcsolatos jogszabályi rendelkezések, valamint a Pp. eljárást megszüntető okokat szabályozó rendelkezése értelmezését kifogásoló panaszra kapcsán az Alkotmánybíróság fenntartja, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer általános felülbírálati fórumának, feladata az igazságszolgáltatással összefüggésben az alkotmányossági jogviták eldöntése, vagyis alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt, a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata” {3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {3065/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott aggályok tekintetében az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok alapvetően nem különböznek a peres eljárás során, különösen a fellebbezés keretében is előadott – és a Kúria megindokolt végzése által már elbírált – szakjogi érvektől. Az Alkotmánybíróság álláspontja alapján azok tehát tartalmilag a bírósági eljárás ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. {Hasonlóan: 3231/2015. (XI. 23.) AB végzés, Indokolás [16]; 3228/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [19].}
- [20] 8. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. említett 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1622/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3401/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.284/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.20.284/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
 - [3] 2.1. Az indítványozó hosszabb ideje él egy társasházi lakásban több kutyájával együtt. A lakás nem az indítványozó, hanem az édesanyja tulajdonában van, az indítványozó használja annak. A Társasház 2015. március 5-i közgyűlésén, 2015/04. számú határozatával fogadta el Szervezeti és Működési Szabályzatát (a továbbiakban: SZMSZ). Az SZMSZ részeként került megalkotásra a Házirend, amely a külön tulajdonban történő állattartást is szabályozza. Ez – többek között – tartalmazza, hogy lakásonként hány kutya illetve macska tartható, továbbá, hogy a háziállatokat a kerületi jegyzőnél be kell jelenteni.
 - [4] 2.2. Az indítványozó édesanyja (a tulajdonos, I. rendű felperes) és az indítványozó (mint használó és érintett, II. rendű felperes) keresettel fordult a Budapesti II. és III. Kerületi Bírósághoz, a Társasház 2015/04. számú határozata érvénytelenségének a megállapítását kérve, formai és tartalmi okokra hivatkozva. Az elsőfokú bíróság 15.P.II.21.713/2015/15. számú ítéletével a keresetet elutasította; az indítványozó vonatkozásában erre azért került sor, mert a bíróság azt állapította meg, hogy hiányzik az indítványozó kereseteljesítési joga, ezért a kereset alaptalan. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Társasházi tv.) 42. § (1) bekezdése alapján ugyanis kizárólag a tulajdonos jogosult a közgyűlési határozat bíróság előtti megtámadására, a lakás használója nem. Az elsőfokú bíróság a tulajdonos keresetét érdemben megvizsgálta és elutasította. A Bíróság hivatkozott a Társasházi tv. 16. §-ára és 17. § (1) bekezdésének a) pontjára, melyek alapján a Társasház jogosult volt az indítványozó által kifogásolt szabályozás megalkotására.
 - [5] 2.3. A felperesek fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 48.Pf.633.466/2016/5. számú ítéletében az indítványozó vonatkozásában a kereset elutasítását és annak indokait megalapozottnak találta, míg a tulajdonos keresetének helyt adott és megállapította a társasházi határozat érvénytelenségét.
 - [6] 2.4. A Társasház felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria – az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében – a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Indítványában elsősorban az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, amelynek következtében – nézete szerint – sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe, valamint VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt alapjoga is. Az indítványozó érvelésének középpontjában azon állítása áll, hogy a Kúria eltért a korábbi, egységes jogalkalmazási gyakorlattól (amelyet nézete szerint a Társasházi tv. Kommentárja – a továbbiakban: Kommentár – is rögzít), és ennek következtében sérültek az Alaptörvényben biztosított, az indítványban megjelölt jogai. E körben hivatkozott a BH 2007.237. számon közzétett eseti döntésre, valamint az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat azon

megállapítására, mely szerint „[a]mennyiben a bírói gyakorlat és az általánosan elfogadott jogértelmezés a normaszöveget – a lehetséges több értelme közül – egységesen csak egy bizonyos, meghatározott értelemben alkalmazza, az Alkotmánybíróságnak a normaszöveget ezzel az értelemmel és tartalommal kell az alkotmányosság szempontjából vizsgálnia. Ha ugyanis ez – a gyakorlatban érvényesülő normatartalom – megállapítható, az alkotmányossági vizsgálatnak abból a tényből kell kiindulnia, hogy a jogszabály tartalma és értelme az, amit annak az állandó és egységes jogalkalmazási gyakorlat tulajdonít.” (ABH 1991, 272, 276.)

- [8] Álláspontja szerint a kialakult bírói gyakorlattal ellentétes a Kúria döntésében foglalt azon jogértelmezése, hogy a Társasházi tv. 17. § (1) bekezdése lehetőséget ad a kifogásolt SZMSZ-rendelkezés megalkotására. A Kommentárból (mint nézete szerint általánosan követendő jogértelmezésből) kiindulva a helyes értelmezés az, hogy a 17. § (1) bekezdése alapján az SZMSZ csak azt írhatja elő, hogy a lakást csak lakás céljára lehet használni.
- [9] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított joga azért sérült, hogy a Kúria a hátrányára tért el a kialakult egységes bírói jogértelmezéstől. Nézete szerint a Kúria álláspontja eltér a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendeletben foglaltaktól is (a továbbiakban: R.) [ez az állattartás körülményeit szabályozza; számbeli korlátot nem állapít meg, hanem az egy egyedre jutó minimális négyzetmétert határozza meg]. A Kúria ugyan elismeri, hogy az SZMSZ szabályozása szigorúbb az R.-nél, azonban álláspontja szerint a társasházi tulajdonból fakadó tulajdonosi jogok erre lehetőséget adnak. Mivel – az indítványozó nézete szerint – az SZMSZ csak azt szabályozhatja (és tilthatja meg), hogy a lakást nem lakás céljára használják, ezért nem tiltható meg a korlátlan számú ebtartás a lakásban, mivel ettől még a lakás lakás célú használata nem változik.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint „a bíróság nem biztosította számára a törvény előtti egyenlőséget, megkülönböztette pusztán azért, mert lakásában állatokat tart és ez a megkülönböztetés a bíróság előítéleteiből eredt, ezért ki is hatott az ítéletre, mert a bíróság az ő ügyében eltért az elfogadott bírói gyakorlattól. Ennek az lett a következménye, hogy megsérült az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, mely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát tiszteletben tartsák.” Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy a bíróság „az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) [bekezdésé]be ütköző módon megsértette Indítványozó törvény előtti egyenlőséghez való jogát és hátrányosan különböztette meg, mert az ő ügyében eljáró kúriai tanács, nem az általánosan elfogadott bírói gyakorlatnak megfelelően értelmezett jogszabályokat és ezzel feljogosított egy társasházi lakóközösséget arra, hogy SZMSZ-ben és házirendben avatkozzon be Indítványozó magánéletébe és arra kényszerítse, hogy elhagyja az otthonát. Mindenki másnak ahhoz van joga, hogy, ha életmódjával vélt sérelmet okoz másoknak birtokvédelmi, vagy személyiségi jogi perben védekezhessen. Mindenki másnak ahhoz van joga, hogy azt vizsgálják magánélete vonatkozásában, hogy okoz-e szükségtelen mértékű zavarást, míg Indítványozónak úgy avatkoztak be ezzel az ítélettel a magánéletébe, hogy semmilyen ítélet nem igazolta, hogy ebtartásával bárkinek szükségtelen mértékű zavarást okozott volna. [...] A Kúria gyakorlatilag megkímélte a lakótársakat, hogy az arra illetékes bíróságok előtt bizonyítsák az állattartás zavaró voltát. Tette azt a Kúria annak ellenére, hogy a felülvizsgálati eljárás célja nem a korábbi per folytatása, hanem az annak során meghozott jogerős határozat jogszerűségének vizsgálata. A perorvoslatot azért kell rendkívülinek tekinteni, mert tárgya olyan bírósági határozat, amely már jogerőre emelkedett. Indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében mindezt kifejtette, amiről a Kúria tudomást sem vett. Mindezzel megsértette a törvény előtti egyenlőség elvét és Indítványozót pusztán azért, mert állattartó hátrányosan különböztette meg.”
- [11] Az indítványozó a megkülönböztetés alátámasztására csatolt egy, a Budapesti XX.; XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság által hozott ítéletet, amely hasonló tényállás mellett az abban érintett társasházi közgyűlési határozat érvénytelenségét állapította meg.
- [12] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére több indokot felhozott az indítványozó. A pártatlan és tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét egyrészt abban látta, hogy a Társasházi tv. 16. §-a, 17. §-a és 26. §-ának (1) bekezdése során a bíróság „eltért az egységes jogalkalmazási gyakorlattól és döntése során túlterjeszkedett a felülvizsgálati jog keretein, ami ellen indítványozónak nincs rendes jogorvoslati lehetősége.” Másrészt hivatkozott az EJEB gyakorlatára, mely szerint a pártatlanság vizsgálatakor objektív és szubjektív tesztet kell alkalmazni, illetve arra, hogy az „Alkotmánybíróság bíróság, illetve a bírák pártatlanságá-

nak vizsgálata során abból indult ki, hogy a pártatlanságot csak akkor lehet megalapozottan kétségbe vonni, ha a pártatlanság hiányának kézzelfogható jelei merülnének fel az eljárás során”.

- [13] Az indítványozó ilyen jelnek tekinti, hogy „az ügyben a Kúria eljáró tanácsa az ítélet 17 pontjában kifejti, hogy szerinte a sűrűn lakott városias környezetben a hobby szintű állattartás több szempontból szabályozásra szorul. A 18. pontban annak az álláspontjának ad hangot, hogy a társasháznak a konkrét esetben joga van az állattartást szigorúbban szabályozni – ráadásként már nyolc éve fennálló állattartást – mint ahogy az országos szabályozás előírja és ezzel kapcsolatban tér el a jogalkalmazás vonatkozásában a kommentár által is közzétett bírói gyakorlattól. A 19. pontban annak a véleményének ad hangot, hogy városi körülmények között a nagyobb számú háziállat tartása tipikusan nem tartozik hozzá a magánlakás használatához. Ez azonban jogszabállyal alá nem támasztható vélemény”. Az R. 14. § (6) bekezdése egységesen rendelkezik, nem tesz különbséget aközött, hogy városban, társasházi magánlakásban történik-e az ebtartás, vagy máshol.
- [14] „A társasházi törvény egy hivatkozott rendelkezése sem támasztja alá azt a hátrányos megkülönböztetést, amiben a Kúria Indítványozót részesítette. Az a tény, hogy az eljáró tanács egy embercsoportra a városi ebtartókra szigorúbb szabályozást szeretne, mint más ebtartókra és eleve kijelenti, hogy a nagyobb számú háziállat tipikusan nem tartozik hozzá a magánlakás használatához kézzelfogható jelzés arra, hogy az eljáró tanács ellenzi a városi csoportos ebtartást. Az pedig, hogy Indítványozó vonatkozásában »meg is előlegezi« a szigorúbb szabályozást, eltérve az elfogadott bírósági jogértelmezéstől »megengedve« a társasháznak, hogy beavatkozzanak abba, hogy Indítványozó mit tarthat a magánlakásában egyébként a jogszabályoknak megfelelő módon újabb kézzelfogható jelzés arra nézve, hogy ebben az ügyben vizsgálni kell, hogy fennáll-e a pártatlanságnak legalább a látszata. A [...] R.] 14. § (2) [bekezdése] szerint A kedvtelésből tartott állatot úgy kell tartani, hogy az állat tartása lehetővé tegye annak természetes viselkedését, ugyanakkor a környező lakóközösség kialakult élet- és szokásrendjét tartósan és szükségtelenül ne zavarja. Tehát a szükségesség és arányosság tesztjére is alaptalanul hivatkozik a Kúria, mert van jogi eszköz arra, ha egy állattartás konkrétan szükségtelen mértékben zavaró, akkor a környező lakóközösségnek, van módja és eszköze azt megszüntetni.”
- [15] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy a 146/2011. (XII. 2.) AB határozatban maga az Alkotmánybíróság is kifejtette, hogy a környezetet zavaró állattartás esetén birtokvédelmi eljárás kezdeményezhető a jegyzőnél, illetve bíróságnál. Nézete szerint tehát a Kúria döntésének indoka pusztán annyi, hogy nem ért egyet a csoportos városi állattartással, ez viszont szubjektív álláspont, ami felveti a pártatlanság vizsgálatának szükségességét.
- [16] Szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmével kapcsolatban fejtette ki az indítványozó az alábbiakat: „Abban a kérdésben, hogy a Kúria tévesen értelmezte-e a hivatkozott jogszabályokat abból kell kiindulni, hogy az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat már kimondta, hogy a jogszabály tartalma és értelme az, amit annak az állandó és egységesjogalkalmazási gyakorlat tulajdonít. A 38/1993 (VI. 11.) AB határozata IV. fejezete pedig kimondta, hogy az Alkotmánybíróság jogértelmezése mindenkire nézve kötelező tehát ettől az el[v]től nem lehet eltekinteni. Arra a Kúriának nincs hatásköre – legalább is felülvizsgálati eljárás során –, hogy egy-egy jogszabály vonatkozásban eltérjen a kialakult és kommentárban is közzétett jogértelmezéstől, illetve arra nincs hatásköre, hogy jogszabálysértőnek minősítsen és megváltoztasson olyan jogerős ítéletet, ami megfelel, a kommentárban közzétett állandó bírói gyakorlatnak, mert az állandó bírói gyakorlatnak megfelelő jogértelmezést tartalmazó ítélet esetében fogalmilag kizárt a téves jogértelmezés lehetősége. [...] A kialakult bírói gyakorlat tehát a Kúriát a felülvizsgálati eljárásban is köti [...] Nem felel meg tehát a tisztességes eljárás követelményének az sem, ha a Kúria túllépi a hatáskörét, és önkényesen eltér egy-egy jogszabály értelmezése során a kialakított joggyakorlattól. Növeli a tisztességtelenséget, ha ezt olyan bírósági fórum teszi meg, mely eljárása ellen az Indítványozónak még rendes jogorvoslati lehetősége sincs.”
- [17] Az indítványozó összefoglalóan azt fejtette ki, hogy – álláspontja szerint – a tisztességes bírósági eljárás kereteibe „nem fér bele a hatásköri túllépés, sem az elfogadott bírói gyakorlattal ellentétes jogértelmezés, sem az ítélet tartalmában utolérhető előítélet a városi állattartással kapcsolatban.”
- [18] 3.3. Az indítványozó álláspontja szerint a 3.1–3.2. pontokban (Indokolás [9] és köv.) kifejtettek következtében sérült az Alaptörvény az VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához fűződő joga. Hivatkozott arra, hogy az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény 8. §-a alapján az állat tartásával, tulajdonjogával felhagyni nem szabad, az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos. „Ennélfogva Indítványozónak el kell költöznie az otthonából miután kutyáit nem dob-

hatja ki az utcára. Indítványozót lehetetlen helyzetbe hozta a Kúria ítélete, ugyanis bízva a jogerős ítéletben nem volt oka, hogy lépéseket tegyen az ingatlan eladására.”

- [19] Az indítványozó kérte továbbá a Kúria ítélete végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, és az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [21] A testület ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az indítványozó érintettsége megállapítható-e, különös tekintettel arra, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok az indítványozó mint II. rendű felperes keresetét a keresetösségi jog hiánya miatt utasították el, és az indítványozó e döntést sem a Kúria felülvizsgálati eljárásában, sem alkotmányjogi panaszában már nem kifogásolta. Az Abtv. 27. §-a szerint a bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés sérti az Alaptörvényben biztosított jogát (és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy az számára nem volt biztosított). Az 1. § a) pontja szerint egyedi ügy: a természetes személy [...] jogát vagy kötelezettségét, jogos érdekét vagy jogi helyzetét érintő vagy eldöntő bírósági eljárás. Tekintettel arra, hogy az indítványozót a bíróságok döntései II. rendű felperesként nevesítik, valamint arra, hogy rá mint az ingatlan használójára keresetösségi joga hiányában is kihat a bíróságok döntése, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a jelen ügyben érintettnek tekinthető.
- [22] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni, az (1b) bekezdés e) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét nem önállóan, hanem a XV. cikk (2) bekezdéséhez, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan állította; az indokolása lényegében az, hogy az indítványozónak a döntés következtében – mivel az állatai tartásával nem hagyhat fel – el kell költöznie az ingatlanból. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány e vonatkozásban nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményt, mivel alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [23] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság, miután megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg, azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e olyan szempont, amely alapján megkérdőjelezhető, hogy a Kúria döntése megfelel-e az Alaptörvénynek.
- [24] 4.2. Az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséhez kapcsolódóan állított, a 3.1. pontban (Indokolás [9] és köv.) részletezett indokolásával kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszjárásokban is vizsgálható az Alaptörvény XV. cikkének sérelme {ld. pl. 3104/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [45]}. A testület gyakorlata ugyanakkor következetes abban a tekintetben, hogy ha az indítvány a XV. cikk sérelmére abban a vonatkozásban hivatkozik, hogy a bírósági döntés eltér más bírósági döntéstől illetve a hasonló ügyekben hozott döntésekben általánosnak tekinthető jogértelmezéstől, azt nem alkotmányossági, hanem jogegységi kérdésnek tekinti, amelynek vizsgálatára nincsen hatásköre. E körben ld. pl. a 3180/2022. (IV. 22.) AB végzése indokolásának [18] bekezdését, mely szerint: „Az Alaptörvény XV. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a 25. cikk (3) bekezdésének egymással való összefüggése tárgyában azonban az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy ilyen tartalmú indítványozói hivatkozás nem alapozhatja meg az alkotmányjogi panaszok érdemi vizsgálatát. A 3510/2021. (XI. 30.) AB végzésben az Alkotmánybíróság kimondta: »önmagában az nem alkotmányossági kérdés, hogy valamely kérdésben mennyire tekinthető egységesnek az eljáró bíróságok gyakorlata. A jogegység biztosítása ugyanis – ha annak szükségessége felmerül – a bíróságokra kötelező jogértelmezés keretében a Kúria feladata {lásd például: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.« (Indokolás [24]) Ennek kapcsán a XV. cikk rendelkezéseivel összefüggésben is felhívta már a figyelmet a következőkre: »Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emléke-

tet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény [a továbbiakban: Bszi.] 25-44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta' {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.« 3280/2018. (VII. 20.) AB határozat, Indokolás [24]} Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Alkotmánybíróság szintén hasonlóan foglalt állást, lásd 3345/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [18].” Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítvány benyújtását követően lépett hatályba a Bszi. 12/A. fejezete, amely a jogegységi panasz eljárást szabályozza; ez speciális jogorvoslati eszköz lehet a Kúriának a (további) felülvizsgálattal már nem támadható döntésével szemben.

- [25] Bár az indítványozó a XV. cikk (2) bekezdéséhez kapcsolódóan hivatkozott az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is, az esetleges sérelem azonban nem a megkülönböztetésből, hanem magából a döntésből származhatna. (Vagyis a jogsérelmet nem az okozhatná, hogy a bíróság másként értelmezte a Társasházi tv. hivatkozott rendelkezéseit, hanem maga az értelmezés, amennyiben az már túllépne az adott jogszabály alkotmányos értelmezésének a keretein.) Az szintén nem tekinthető az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelmét alátámasztó érvenek, hogy más állattartókkal szemben az indítványozó nem bizonyíthatja külön (pl. birtokvédelmi) eljárásban, hogy az állattartása nem zavarja a környezetét. Azt sem fejtette ki az indítványozó, hogy őt mint állattartót hogyan különböztette meg a bíróság azokkal szemben, akik nem tartanak állatot.
- [26] 4.3. Az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [27] A Kommentárban megfogalmazott, az általánosnak tekinthető jogértelmezéstől eltérő értelmezés kérdésköre jogegységi és nem a bírósági eljárás tisztességes voltát érintő kérdés; e tekintetben a 4.2. pontban (Indokolás [24] és köv.) kifejtett, korábbi érvelés ugyanúgy irányadó.
- [28] A bíróság elfogultságának az alátámasztására szolgáló, a kúriai ítélet egyes részeire hivatkozás kapcsán az Alkotmánybíróság áttekintette, hogy azok milyen összefüggésben kerültek megfogalmazásra. A bíróságoknak alapvetően két kérdésben kellett döntenüik: egyrészt, hogy egy társasház hozhat-e (a vonatkozó jogszabályoknál szigorúbb) döntést a külön tulajdonban álló ingatlanokban tartható állatok számáról, másrészt, hogy a keresettel támadott társasházi döntés nem okozza-e a kisebbségben maradt tulajdonosok jogos érdekének lényeges sérelmét. Az indítványozó által hivatkozott megállapítások szorosan kapcsolódnak az eldöntendő kérdések vizsgálatához, a döntés megalapozását szolgálják, a Kúria határozatának szerves részei. Az, hogy ezekben a kérdésekben az eljáró bíróság álláspontja ellentétes az indítványozó nézetével, nem adhat alapot a bíróság pártatlanságának kétségbe vonására.
- [29] 5. Következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog tartalmát illetően is {összefoglalóan ld. pl. 3145/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [28]}, abban a vonatkozásban is, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog nem azt jelenti, hogy mindaddig, amíg valamelyik fél elégedetlen a döntéssel, joga lenne azt magasabb bírói fórum előtt vitatni” {ld. 3145/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozót megillette a jogorvoslathoz való jog, élt is vele, mivel az elsőfokú döntéssel szemben fellebbezést nyújtott be, melyet a másodfokú bíróság elbírált.
- [30] Tekintettel arra, hogy a 4.2.-4.4. pontban (Indokolás [24] és köv.) kifejtettek alapján nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségessége, ezért az indítvány befogadásának a feltételei nem állnak fenn. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/960/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3402/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.022/2020/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 73.Pf.637.274/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.022/2020/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 73.Pf.637.274/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó (az alapügy felperese) tulajdonában áll egy budapesti társasházban található, szülei haszonélvezeti jogával terhelt ingatlan. 2010. május 29. napján az indítványozó ázási foltokat észlelt az ingatlan vizes helyiségeinek, halljának és tárolójának mennyezetén. Az alapügy alperese a következő hónapokban több szerelőt is megbízott az ázás megszüntetése érdekében, azonban a vizsgálatok és kisebb javítási munkálatok nem vezettek eredményre.
- [4] Az indítványozó 2010. július 12. napján az ázás miatt birtokvédelmi eljárást kezdeményezett, melyben az eljáró hatóság az alperest a birtoksértéstől eltiltotta. Az alperes a határozat megváltoztatása iránt indított pert, mely bírósági eljárásban az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, melyet a másodfokú bíróság helybenhagyott.
- [5] Az indítványozó ezt követően kártérítés iránt indított pert arra hivatkozással, hogy az adott társasházi lakásingatlana az alperesnek az ugyanezen társasházban található lakása csővezetékének hibája miatt 2010. május 29-től kezdődően beázott.
- [6] Az elsőfokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság 2019. június 6. napján kelt, 20.P.XI.24.065/2017/78. számú ítéletében az alperest az indítványozó által követelt összeggel közel azonos mértékben marasztalta. A bíróság az alperest kötelezte mind a káreseménnyel összefüggésben felmerült költségeknek (javítási költségeknek), mind az indítványozó elmaradt hasznának (elmaradt bérleti díjnak) a megtérítésére. Az utóbbi körében a bíróság úgy értékelte, hogy az alperes nem vitatta önmagában azt a körülményt, hogy lett volna bérlőjelölt, illetve a felperes az ingatlant bérbe kívánta volna adni. Az okozati összefüggés fennáll a beázás és a bérbeadás elmaradása között, így a bérleti díjak elmaradását a 2010 májusa és 2012 februárja közötti időszakra kiterjedően állapította meg a bíróság. Az ítélet ellen mind az indítványozó, mind az alperes fellebbezett.
- [7] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2020. február 28. napján kelt, 73.Pf.637.274/2019/6. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperes marasztalását jelentős mértékben csökkentette. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a helyreállítási (javítási) költség címén megtérítendő kár összege tekintetében egyik fél fellebbezése sem volt megalapozott. Az elmaradt haszon (bérleti díj) tekintetében a másodfokú bíróság álláspontja viszont részben eltért az elsőfokú bíróságétól. A másodfokú bíróság szerint az okozati összefüggés körében – az alperes vitatására tekintettel – nem volt bizonyítás nélkül valóan elfogadható tény, hanem vizsgálni kellett azt, hogy az okirati bizonyítékok, a tanúvallomások és a szakértői vélemény a felperesi állítást megfelelő bizonyossággal alátámasztották-e. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó csak a 2011. decemberétől 2012. február végéig tartó időszakra nézve, azaz három hónap időtartamra tudta kétséget kizáróan bizonyítani azt a kártérítési igényt megalapozó állítását, hogy a beázás az ingatlan bérbeadását kizárta, mivel erre az időszakra nézve a népegészségügyi hatóság által igazoltan az ingatlan egészségre ártalmas állapotban

- volt. Az azt megelőző időszak tekintetében az indítványozó csak a bérbeadásra vonatkozó hirdetés feladásának tényét bizonyította, azt nem, hogy valójában is fennállt a lehetőség az ingatlan bérbeadására.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2021. május 25. napján kelt, Pfv.III.21.022/2020/13. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete indokolásában megállapította, hogy a jogerős ítélet tartalmazza a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdésében előírt tartalmi elemeket, abból a bíróság döntése és annak indokai egyértelműen megállapíthatók. A Kúria a Pp. vonatkozó rendelkezésének értelmezése során hivatkozott az Alkotmánybíróság gyakorlatára is [7/2013. (III. 1.) AB határozat, 26/2020. (XII. 2.) AB határozat].
- [9] A Kúria az előzetes bizonyítás során kirendelt szakértő szakvéleményének mellőzése tekintetében rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a perben beszerzett bizonyítékokat a birtokvédelemmel kapcsolatos eljárás bizonyítékaival – így az előzetes bizonyítás során kirendelt szakértő szakvéleményével – együtt értékelte. A Kúria szerint a bíróság a jogalap körében helyesnek ítélte az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelését és döntését, annak indokaira csak visszautalt és kizárólag az elmaradt haszon körében végzett az elsőfokú bíróságtól eltérő bizonyítékértékelést, de ennek során sem rekesztett ki szakvéleményt a bizonyítékok köréből.
- [10] Az elmaradt haszon bekövetkeztével kapcsolatos bizonyítékértékeléssel összefüggésben a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem iratellenes, nem okszerűtlen és nem tartalmaz logikai ellentmondást. A rendelkezésre álló bizonyítékokból nemcsak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehetett jutni, ezért a bizonyítékok felülmérlegelésének nem volt helye.
- [11] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.274/2019/6. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.III.21.022/2020/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [12] Az indítvány a pertörténet bemutatását követően összefoglalja az Alkotmánybíróságnak azon gyakorlatát, mely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezeti a bíróságok indokolási kötelezettségét, ebben a körben a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra, valamint a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozik. Az indítványozó szerint az indokolás minimumkövetelményeit a Törvényszék és a Kúria ítélete egyaránt sértette. A másodfokú ítélettel szembeni kifogásait érdemben a régi Pp. 221. § (1) bekezdése alapján fogalmazza meg. Az indítványozó azt kifogásolja, hogy a Törvényszék nem vette figyelembe a 2011. júniusi kiegészítő szakvéleményben foglaltakat, miszerint a „munkák elvégzéséig [felperes] lakásának felújítása nem lehetséges. Eddig az ideig a [felperes] lakás továbbra sem alkalmas állandó tartózkodásra.” Az indítványozó álláspontja szerint a Pp. 221. § (1) bekezdése értelmében részletesen meg kell indokolnia a bíróságnak, hogy miért jutott a szakértői véleménytől eltérő meggyőződésre. A Kúria döntését is alapjogsértőnek tartja, mivel az nem tért ki a fenti szakértői vélemény mellőzésének vizsgálatára.
- [13] Az indítványozó hivatkozott a 3068/2020. (III. 6.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság – az indítványozó értelmezése szerint – alaptörvényellenesnek találta azt, hogy a peres fél magánszakértőjének a megállapításait a bíróságok indokolás nélkül mellőzték. Az indítványozó szerint az alapjogsérelem még súlyosabb, ha a bíróság a kirendelt igazságügyi szakértő megállapítását hagyja indokolás nélkül figyelmen kívül.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokait [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a befogadás formai feltételeinek megfelel.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettséggel összefüggésben hivatkozik állandó gyakorlatára, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a minimumkövetelmény vezethető le a bírósággal szemben, „hogy az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben

- előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozatban, Indokolás [34]}
- [18] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség határait kijelölve hangsúlyozza, hogy ezen Alaptörvényből fakadó követelményből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy az elmaradt haszon (bérleti díj) tekintetében a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megvizsgálta, hogy azok megfelelő bizonyossággal alátámasztották-e az indítványozó azon kártérítési igényt megalapozó állítását, hogy a beázás az ingatlan bérbeadását kizárta, de arra a következtetésre jutott, hogy azt az indítványozó nem tudta bizonyítani, ezért nem volt megállapítható, hogy az indítványozó a megjelölt időszakban a bérleti díjtól a beázás következtében esett el.
- [20] A Kúria is rögzítette ítélete indokolásában, hogy a másodfokú bíróság a birtokvédelemmel kapcsolatos korábbi eljárás bizonyítékait, így az előzetes bizonyítás során kirendelt szakértő véleményét is értékelte és a bizonyítékértékelés nem volt iratellenes, okszerűtlen és nem tartalmazott logikai ellentmondást.
- [21] Az indítványozó valójában a kifogásolt bírói döntésekben foglalt indokolással vitatkozik, azt kifogásolja, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári per előzményét képező birtokvédelmi eljárás bizonyítékai közül azt, amely álláspontja szerint az elmaradt haszon tekintetében a beázás teljes időtartama tekintetében megalapozza a kártérítési igényét, figyelmen kívül hagyták. Az indítványozó tehát a bíróságok bizonyítékértékelését kifogásolja.
- [22] Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság végül megjegyzi, hogy 3068/2020. (III. 9.) AB határozatában rögzítette: „nem negyedfokú bíróságként járt el, és nem mérlegelte újra a bizonyítékokat (a bizonyítást), hanem azt vizsgálta meg, hogy az indítványozónak objektíve lehetősége volt-e a bizonyításra, illetve a bizonyítékok előterjesztésére” (Indokolás [29]). Az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az adott ügyben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a gyermek érdekei feltárásának elmaradásával szoros összefüggésben állapította meg {Indokolás [48]; lásd még: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [64]}.
- [25] Tehát az alkotmányjogi panasz a konkrét ügyben a hivatkozott Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben a támadott döntések kapcsán nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörben orvosolható alaptörvény-ellenességet.
- [26] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3596/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3403/2023. (VII. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.076/2021/2. számú végzése, valamint a Szekszárdi Törvényszék 17.Pf.20.191/2020/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Farkas László egyéni ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.076/2021/2. számú végzése, a Szekszárdi Törvényszék mint másodfokú bíróság 17.Pf.20.191/2020/10. számú ítélete, valamint a Szekszárdi Járásbíróság 27.P.20.747/2018/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontjuk szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény E) cikk (2)–(3) bekezdéseivel, az M) cikk (2) bekezdésével, a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseivel, az R) cikk (2) bekezdésével, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az alapul fekvő polgári pert a három indítványozó – egy devizaalapú hitelkölcsön-ügylet adóstársai, illetve kezeze – indította a hitelt nyújtó hitelintézet, illetve az engedményesi pozícióban lévő követeléskezelő ellen.
- [4] A hitelintézet 2007. július 5. napján az indítványozókkal aláíratott egy kockázatfeltáró nyilatkozatot. Ennek keretében az indítványozók tudomásul vették, hogy az árfolyamváltozás mind a hitelösszeg, mind a törlesztőrészek, mind az egyéb járulékok és költségek nagyságára hatással lehet. A nyilatkozat tájékoztatást tartalmazott az árfolyamváltozással kapcsolatos egyszerű összefüggésekről. Továbbá arra is kitért a dokumentum, hogy a kamat „a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat”. A devizaalapú hitel felvételéről szóló szerződést az indítványozók és a hitelintézet 2007. augusztus 6. napján kötötte meg, amit közjegyzői okiratban is rögzítettek. A kölcsönszerződés rendelkezést tartalmazott arról, hogy az indítványozók megértették az árfolyamkockázatról szóló előzetes felvilágosítást. A kölcsönszerződés megkötésének napján az egyik adóstárs és a hitelintézet zálogszerződést is kötött.
- [5] 2011. július 11. napján szerződésmódosításra került sor, amely a futamidő meghosszabbítására irányult. 2016. október 25. napján a hitelintézet a szerződést felmondta, majd később a szerződésből fakadó követeléseit engedményezte. Az indítványozók ellen 2018 folyamán végrehajtási eljárás indult.
- [6] Az indítványozók polgári pert indítottak, keresetük elsősorban a kölcsön- és zálogszerződés, valamint minden kapcsolódó jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítására irányult. A bírósági eljárás alatt a végrehajtás felfüggesztésre került. Az indítványozók az érvénytelenség indokaként a hitelezői tájékoztatás jogszerűtlenségét jelölték meg. Elsőfokon a Szekszárdi Járásbíróság 2020. január 20-án, 27.P.20.747/2018/30. számon hozott ítéletet, amelyben a keresetet elutasította.
- [7] A Járásbíróság áttekintette a Kúria jogegységi határozatait, valamint az Európai Unió Bírósága ítéleteit a devizaalapú kölcsönszerződések tárgyában, és kiemelte ezekből a hitelezői tájékoztatásra vonatkozó részeket. A konkrét hitelezői tájékoztatást értékelve megállapította, hogy az megfelelt a világosság, érthetőség, közérthetőség kívánalmainak, kiterjedt az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggéseire is, és elegendő információval szolgált ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében vállalják-e az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését. A Járásbíróság azt is megállapította, hogy a tájékoztatás és a szerződéskötés között eltelt időt figyelembe véve az indítványozóknak lehetőségük volt arra, hogy kellően megfontolt döntést tudjanak hozni arról, hogy

adott feltételek mellett vállalják-e a szerződés megkötését. A Járásbíróság nem értékelte úgy, hogy a szerződések a tájékoztatás hiányosságaiból fakadóan érvénytelenek lennének.

- [8] Az indítványozók fellebbezése folytán a Szekszárdi Törvényszék járt el másodfokon, és hozta meg 2020. szeptember 29. napján kelt, 17.Pf.20.191/2020/10. számú ítéletét. A Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helyes indokai felhívása mellett helybenhagyta. A Törvényszék a fellebbezési kérelemre reflektálva kiemelte, hogy nem elvárás a fogyasztóval szemben teljesítendő tájékoztatás tekintetében, hogy a tájékoztatásnak az árfolyamkockázat korlátlanágát explicit módon tartalmaznia kell, pusztán az olyan tájékoztatás nem elfogadható a 2/2014. PJE határozat értelmében, amelynek alapján a fogyasztó alappal gondolhatja úgy, hogy a kockázat nem valós, vagy csak korlátozott mértékben terheli őt. A Törvényszék emellett pontokba szedve tárta fel a vitatott hitelezői tájékoztatás tartalmát, rámutatva, hogy az a Kúria jogértelmezése során követelményként megfogalmazott tartalmi elemeket (a devizaalapú hitel és a forinthitel alapvető különbségei; van árfolyamkockázat; az árfolyamkockázat lehetséges hatásai a felperes fizetési kötelezettségeire; az árfolyamkockázat mellett kamatkockázat is keletkezhet; az árfolyamkockázat a fogyasztót terheli) magában foglalta.
- [9] A jogerős ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelemmel éltek, és – tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet azonos jogszabályi rendelkezésekre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. §-a alapján a Kúriától a felülvizsgálat engedélyezését kérték. A Kúria 2021. június 21-én, Gfv.VII.30.076/2021/2. számú végzésében a felülvizsgálatot megtagadta. A Kúria azt vizsgálta, hogy az engedélyezés iránti kérelem megfelel-e a Pp. 409. § szerinti követelményeknek. Ennek keretében megállapította, hogy az indítványozók olyan jogkérdést vetettek fel, amelyről a Kúria jogegységi határozatban már állást foglalt, és nem hivatkoztak érdemi gazdasági, társadalmi vagy jogszabályi változásra. Az indítványozók által hivatkozott kúriai határozatok a Kúria megítélése szerint a támadott döntéstől jogkérdésben nem tértek – a jogkérdés jogegységi határozatokban való rendezettségéből fakadóan elvileg nem is térhettek – el. Mindezek alapján a Kúria sem a joggyakorlat egységének, továbbfejlesztésének biztosítására hivatkozással, sem pedig a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérés miatt nem látta a felülvizsgálatot engedélyezhetőnek.
- [10] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a Szekszárdi Járásbíróság 27.P.20.747/2018/30. számú ítélete, a Szekszárdi Törvényszék 17.Pf.20.191/2020/10. számú ítélete, valamint a Kúria Gfv.VII.30.076/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [11] Az indítványozók a pertörténet összegzését követően felsorolták az Alaptörvénynek azon rendelkezéseit, amelyek szerintük a bírósági eljárásban sérültek [E) cikk (2)–(3) bekezdései, M) cikk (2) bekezdése, R) cikk (2) bekezdése, Q) cikk (2) és (3) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése].
- [12] Az alaptörvény-ellenesség indokolásának keretében elsőként azt állították, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettségük elmulasztásával sértették meg a XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes eljáráshoz való jogukat. Ennek részletezése során mind a jogerős döntéssel, mind a Kúria felülvizsgálati döntésével szemben fogalmaznak meg érveket. A jogerős döntésre vonatkozóan előadják, hogy a bíróság tévesen állapította meg, hogy a hitelintézet által nyújtott, a kockázatteltáró nyilatkozatban, valamint a kölcsönszerződésben foglalt tájékoztatás megfelelő volt, valójában mind a 2/2014. PJE határozat szerinti, mind az Európai Unió Bírósága OTP Bank Nyrt. és OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. kontra IlyésTeréz és Kiss Emil, C-51/17. számú ítélete (2018. szeptember 20.) (a továbbiakban: C-51/17. számú ítélet) szerinti követelményekkel ellentétben áll. Az indítványozók számba veszik, hogy a tájékoztatásnak szerintük milyen további elemeket kellett volna tartalmaznia ahhoz, hogy jogszerű legyen. Az indítványozók ezt követően korábbi kúriai határozatokat ismertetnek, amely ügyekben álláspontjuk szerint hasonló tényállás mellett a Kúria engedélyezte a felülvizsgálatot. Ezzel alapozzák meg azt az állítást is, miszerint a Kúria jelen ügyben eltért korábbi határozataiból megismerhető gyakorlatától. Az indítványozók ezen túlmenően arra is hivatkoztak, hogy a Kúria valótlan indokokra hivatkozva tagadta meg a felülvizsgálat engedélyezését, ezért a Kúria kifogásolt végzése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az indítvány indokolása mindezen felül kitér arra, hogy a jogerős döntés nincs összhangban az Európai Unió Bírósága gyakorlatával, ami az indítványozók szerint a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseinek sérelmét eredményezi. Az indítványozók az EUB C-26/13. számú, valamint C-51/17. számú ítéleteit tartják relevánsnak. Az ítéletek tartalmát részletesen ismertetik, konkretizálva, hogy mihez képest várnák el az összhangot.

- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [16] Az indítványozók a megsértett alaptörvényi rendelkezések körében megjelölték az Alaptörvény E cikk (2)–(3) bekezdéseit, az M cikk (2) bekezdését, az R cikk (2) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését is, azonban ezekre a cikkekre nézve semmilyen érdemi érvelést nem adnak elő.
- [17] Az Alkotmánybíróság az állandó gyakorlatára utalással megállapítja, hogy az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek a puszta felsorolása nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására, ilyen esetekben nem teljesül a határozott kérelem kritériuma [pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz fennmaradó elemei az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek megfelelnek-e.
- [19] Az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésére alapított indítványi elem tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az nem tesz eleget az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseiben foglaltakat nem tekinti Alaptörvényben biztosított jognak, így ezek állított sérelmére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani [pl. 3158/2023. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [21]]. Erre tekintettel a Q) cikk (2) és (3) bekezdésének sérelme tárgyában nem folytatható érdemi vizsgálat.
- [20] 3.3. A panasz a kúriai felülvizsgálati döntést, valamint a jogerős bírósági ítéletet is támadja.
- [21] Az indítványozók mindkét döntéssel összefüggésben az indokolási kötelezettség – és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének – megsértésére hivatkoztak ugyan, de az indítvány tartalma alapján megállapítható, hogy az indítványozók a jogerős döntés és a Kúria döntésének indokait vitatják. Az indítványozók egyrészt megkérdőjelezik, hogy a hitelintézet kockázatfeltáró tájékoztatása teljeskörű volt-e, másrészt azt, hogy a Kúria joggyakorlata egységes-e az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelő volta tekintetében.
- [22] Az Alkotmánybíróság korábban már valóban utalt arra, hogy a jogegység megbomlásának lehetnek alapjogi és alkotmányossági relevanciái: „A jogalkalmazás egységessége és kiszámíthatósága a törvény előtti egyenlőség követelményével és a tisztességes eljáráshoz való joggal is szoros kapcsolatot mutat, részét képezi továbbá a jogbiztonság követelményének is. Abból a követelményből fakad, amely szerint a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Amennyiben a bíróságok azonos tényállású ügyben, változatlan jogi környezet mellett eltérő tartalmú ítéleteket hoznak, sérül a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás [ld. 3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]]. A törvény előtti egyenlőség sérelme ezzel összefüggésben akkor valósulhat meg, ha akár a jogszabályok, akár a jogalkalmazó szervek a jogalanyok egy köre számára biztosít valamely eljárási eszközt a jogalkalmazás egységessége követelményének felhívására, míg a velük összehasonlítható helyzetben lévő más személyek számára nem, e megkülönböztetés pedig önkényes, vagyis nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka [az alkalmazandó tesztre ld. 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]]” [3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [23] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen ügyben utal arra, hogy a jogbiztonság sérelme ebben a kontextusban nem is lehet alkotmányjogi panasz tárgya, a törvény előtti egyenlőség [XV. cikk (1) bekezdés] sérelmére pedig az indítványozó nem hivatkozott.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogegység biztosítását nem az Alkotmánybíróságnak kell garantálnia. „A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a rendes bíróságok, kiemelten a Kúria feladata [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a hatáskör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” [3065/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [12]].

- [25] Jelen ügyben a bírósági döntések felülmérlegelését jelentené annak a kérdésnek a megítélése, hogy az alapügyben eljáró bíróságok helyesen alkalmazták-e a jogegységi határozatokban, valamint az Európai Unió Bíróságának ítéleteiben kidolgozott követelményeket, ahogy az abban való állásfoglalás is, hogy a Kúria eltért-e hasonló tényállás mellett hozott korábbi határozataitól.
- [26] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy hatásköre akként került kijelölésre, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [27] Az indítványban foglalt érvek alapján tehát sem a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzése, sem a jogerős döntés tekintetében nem merül fel alapvető alkotmányjogi kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [28] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt formai követelményeknek, részben az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [29] Az indítványozó kérte az ügyvédi munkadíj összegének megfelelő költségtérítés megítélését is. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Abtv. indítványban is megemlített 54. § (1) bekezdésére tekintettel ügyvédi költséget abban az esetben sem állapíthatna meg az Alkotmánybíróság, ha az indítvány eredményes lenne.

Budapest, 2023. július 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3926/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 2/2023. (VII. 27.) UTASÍTÁSA

az Alkotmánybíróság Hivatalának közszolgálati szabályzatáról

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (5) bekezdés c) pontjában foglaltak alapján, a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény 46. § (5) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 17. § (1) bekezdésében foglaltakra is tekintettel, az alábbi utasítást adom ki:

I. A szabályzat személyi és tárgyi hatálya

1. § Az Alkotmánybíróság Hivatalának (a továbbiakban: Hivatal) Közszolgálati Szabályzata (a továbbiakban: Szabályzat) a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Küt.), valamint a Hivatallal munkaszerződéssel munkaviszonyban állók tekintetében a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezései szerinti munkáltatói szabályzatnak minősül.

Személyi hatály

2. § A Szabályzat hatálya kiterjed

- a) a Hivatallal közszolgálati jogviszonyban álló vezetőre, ügyintézőre (a továbbiakban együtt: köztisztviselő),
 - b) a Hivatallal munkaviszonyban álló munkavállalóra (a továbbiakban: munkavállaló),
- (a továbbiakban együtt: foglalkoztatottak).

Tárgyi hatály

3. § (1) A Szabályzatot a Hivatalban foglalkoztatottak jogaira és kötelezettségeire, egyes juttatásaira és támogatásaira a vonatkozó jogszabályokkal, közjogi szervezetszabályozó eszközökkel és munkáltatói intézkedésekkel együttesen kell alkalmazni és értelmezni.

(2) Ahol a Szabályzat

- a) illetményt említ, azon munkabért,
 - b) kinevezést említ, azon munkaszerződést
- is érteni kell.

4. § A Szabályzat alkalmazásában az önálló szervezeti egység vezetője az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatában (továbbiakban: SZMSZ) felsorolt önálló szervezeti egységek vezetői.

Nyomtatványok

5. § (1) A Szabályzatban meghatározott bejelentési, engedélyezési, nyilatkozattételi és egyéb kötelezettségek teljesítéséhez az Alkotmánybíróság főtitkára (a továbbiakban: főtitkár) és az Alkotmánybíróság gazdasági főigazgatója (a továbbiakban: gazdasági főigazgató) formanyomtatványokat rendszeresíthet, melyeket a Hivatal intranet alapú belső tájékoztatási rendszerében (a továbbiakban: Intra) elérhetővé kell tenni.

(2) Az Intranéban közzétett, foglalkoztatási jogviszonyt érintő hivatali szabályzatokat, elnöki utasításokat, továbbá a foglalkoztatottakat érintő közszolgálati közleményeket a közzétételt követő harmadik munkanapon kézbesí-

tettnek kell tekinteni, amennyiben a címzettnek vagy az átvételre jogosult más személynek lehetősége nyílik arra, hogy annak tartalmát a közszolgálatból eredő kötelezettsége teljesítésével összefüggésben megismerje.

II. Közszolgálati jogviszony, munkaviszony létesítése, módosítása

6. § A Hivatalban foglalkoztatottak felett a munkáltatói jogokat az Alkotmánybíróság elnöke (a továbbiakban: elnök) gyakorolja. Az önálló szervezeti egységek foglalkoztatottjai felett a kinevezés, a felmentés, a tanácsadói (főtanácsadói) címadományozás és a fegyelmi jogkör gyakorlása kivételével az egyéb munkáltatói jogokat az önálló szervezeti egységek vezetői gyakorolják.

7. § Közszolgálati jogviszony, illetve munkaviszony létesítésére irányuló javaslat megtételére az „Alkalmazási javaslat” űrlap kitöltésével, valamint a jelölt önéletrajzának az elnök részére történő megküldésével a szervezeti egységek vezetői jogosultak. Az álláshely betöltése jogszabály, vagy az elnök döntése alapján történhet meghívásos vagy nyilvános pályázat útján. Pályázati eljárás esetén kinevezést adni csak olyan személynek lehet, aki a pályázaton részt vett és a pályázati feltételeknek megfelelt.

8. § A kiválasztási eljárást a leendő foglalkoztatott szervezeti egységének vezetője végzi, aki

- tájékoztodik arról, hogy a jelölt a jogszabályban, illetve az elnök által előírt – a Melléklet szerinti – iskolai és szakmai végzettséggel rendelkezik-e,
- felméri a képességet, készséget,
- tájékoztodik a megszerzett tapasztalatokról,
- az alkalmasnak ítélt jelölt foglalkoztatásához az elnök engedélyét kéri.

9. § A személy- és munkaügyi vezető feladatai az elnök engedélyének birtokában:

- az előírt iskolai és szakmai végzettség eredeti okiratainak ellenőrzése (külföldi oktatási intézményben szerzett bizonyítvány, oklevél akkor vehető figyelembe, ha azt a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvény alapján elismerték vagy honosították),
- a bűnügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvány bekérése minden foglalkoztatott esetében,
- szükséges adatok, nyilatkozatok, önéletrajz, fénykép bekérése,
- igazolások (társadalombiztosítási igazolvány, munkakönyv, munkaviszony-igazolások, tartozás-igazolás stb.) bekérése,
- esküokmány elkészítése,
- kinevezési okirat, a munkaszerződés, az álláshelyre vonatkozó feladatok felsorolása, valamint munkaköri leírás elkészítése, pénzügyi ellenjegyzés beszerzése, majd az okiratoknak az elnök részére történő előterjesztése, valamint a köztisztviselő kinevezésével kapcsolatos egyéb feladatok ellátása,
- a foglalkoztatott írásbeli tájékoztatásának előkészítése a részmunkaidőben történő foglalkoztatás, a 25. §-ban foglalt otthoni munkavégzés és az egyenlőtlen munkaidőbeosztás lehetőségeiről és szabályairól,
- a nyilvántartás elvégzése, a leadott dokumentumokból a személyi anyag felfektetése,
- a beléptetésről a főtítkárság, és a gazdasági főosztály illetékes munkatársainak értesítése.

10. § Amennyiben a foglalkoztatott személyes adataiban változás következik be, köteles arról a személy- és munkaügyi vezetőt a változás bekövetkezésétől számított 8 napon belül írásban tájékoztatni.

11. § A kiválasztott köztisztviselő főszabályként 6 hónap, a kiválasztott munkavállaló főszabályként 3 hónap próbaidővel kerül alkalmazásra, amelyet az elnök egyedi döntésével a Küt.-ben, illetve az Mt.-ben foglalt időintervallumon belül módosíthat. A próbaidő letelte előtt az érintett szervezeti egység vezetője a foglalkoztatott addigi tevékenysége és eredményei alapján megítéli, hogy a foglalkoztatási jogviszony fenntartható-e, és erről az elnököt tájékoztatja.

12. § (1) A közszolgálati jogviszony létesítéséhez kapcsolódóan a kinevezni kívánt köztisztviselőt terhelő kötelezettségek

- a) az előírt iskolai és szakmai végzettséget igazoló okiratok benyújtása,
- b) a közszolgálati jogviszony létesítéséhez szükséges személyes adatok megadása, nyilatkozatok, önéletrajz, fénykép benyújtása,
- c) a bűnügyi nyilvántartó szerv által kiállított hatósági bizonyítvány benyújtása,
- d) az előző munkáltatók által kiadott igazolások benyújtása,
- e) a Küt. 26. §-ában foglalt eskü letétele, titoktartási nyilatkozat tétele,
- f) a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton való részvétel,
- g) a kinevezés elfogadása,
- h) a belépéssel kapcsolatos egyéb ügyintézés (pl. belépőkártya, könyvtár, informatika, továbbá a munkavégzéshez kapcsolódó eszközök átvétele), és
- i) az esetlegesen előírt vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség teljesítése és nemzetbiztonsági ellenőrzésen való részvétel.

(2) Az (1) bekezdés a)-d) pontjaiban foglalt okiratokat és dokumentumokat a személy- és munkaügyi vezetőnek kell benyújtani. A kinevezni kívánt köztisztviselőnek a dokumentumok benyújtásával egyidejűleg hozzá kell járulnia, hogy az azokban foglalt személyes adatait a Hivatal kezelje.

(3) A kinevezni kívánt köztisztviselő vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségének teljesítése és a nemzetbiztonsági ellenőrzésének megindítása érdekében a személy- és munkaügyi vezető haladéktalanul intézkedik.

(4) A személy- és munkaügyi vezető a kinevezni kívánt köztisztviselőt részletesen tájékoztatja az (1)-(3) bekezdésekben foglalt kötelezettségeiről, valamint a részmunkaidőben történő foglalkoztatás lehetőségéről (13. §) és az egyéb, atipikus foglalkoztatási formákról. A tájékoztatás elmaradása esetén a kötelezettségek elmulasztása miatt a köztisztviselőt nem érheti hátrány.

(5) A főtitkár feladatai a kinevezésről szóló értesítést követően:

- a) elkészítteti a köztisztviselő részére az épületbe belépésre jogosító belépőkártyát,
- b) tájékoztatja a köztisztviselőt a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségéről,
- c) a munkavégzéshez szükséges informatikai eszközöket a köztisztviselő rendelkezésére bocsátja, továbbá az informatikusok útján oktatást tartat a köztisztviselő részére az informatikai eszközök használatáról, a Hivatal informatikai biztonsági szabályzatában és az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatában foglalt előírásokról,
- d) szükség esetén oktatást tart vagy tartat a köztisztviselő részére a Hivatal elektronikus irat- és ügykezelő rendszere, valamint az Intra használatáról.

(6) Az üzemeltetési vezető feladatai a kinevezésről szóló értesítést követően:

- a) az informatikai eszközök kivételével intézkedik a köztisztviselő munkahelyén a tárgyi eszközök és feltételek rendelkezésre állásáról,
- b) oktatást tart a köztisztviselő részére a tűzvédelmi szabályzatban foglalt előírásokról, és tájékoztatja a köztisztviselőt a munkavédelmi szabályzatban foglaltakról.

(7) Az e §-ban foglaltakat az egyéb foglalkoztatottak esetében is megfelelően alkalmazni kell.

13. § (1) A Hivatal a lehetőségeihez mérten támogatja a kiskorú gyermeküket nevelő, a hozzátartozójukat ápoló, az öregségi nyugdíjra jogosult, valamint az egyéb okból rászoruló foglalkoztatottak részmunkaidőben történő foglalkoztatását.

(2) A részmunkaidőben történő foglalkoztatás lehetőségével kapcsolatban a Hivatal

- a) a személy- és munkaügyi vezető révén a foglalkoztatott belépésekor, valamint a Küt. 66. §-ban foglalt fizetés nélküli szabadságot követő munkába állásakor a Küt. 31. §-ra is figyelemmel hivatalból részletes tájékoztatást ad a részmunkaidő kikötésének lehetőségéről és a Hivatalt érintő kötelezettségekről;
- b) folyamatosan elérhetővé teszi az Intrán a részmunkaidő kikötésének lehetőségéről és a Hivatalt érintő kötelezettségekről szóló, naprakész tájékoztatást, valamint a kérelmezéséhez szükséges dokumentumokat és űrlapokat;
- c) a személy- és munkaügyi vezető révén bármely foglalkoztatott kérésére írásban ad tájékoztatást, hogy a kérelmező esetében milyen lehetőségei vannak a részmunkaidőben történő foglalkoztatásnak, valamint az azzal járó jogokról és kötelezettségekről.

14. § A jogviszony létesítése vagy új álláshelyre helyezés előtt az elnök a jelölttel közli, ha nemzetbiztonsági ellenőrzés alá esik, és a főtitkárt értesíti ezen kötelezettség elvégzésének szükségességéről.

Vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség

15. § A foglalkoztatási jogviszony létesítése vagy új álláshelyre helyezés előtt az elnök a foglalkoztatottal közli, ha a betölteni kívánt álláshely az egyes vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény (Vnyt.) alapján vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség alá tartozik. A vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség teljesítésének határidejéről, módjáról szóló értesítést a főtitkár – a személy- és munkaügyi vezető közreműködésével – adja ki.

A jogviszony létesítéséhez szükséges egyéb intézkedések

16. § A foglalkoztatási jogviszony létesítéséhez kapcsolódóan a személy- és munkaügyi vezető kezdeményezi a jelölt foglalkozás-egészségügyi ellátás keretében történő munkaalkalmassági orvosi vizsgálatát. Alkalmatlanság esetén a mindenkor hatályos szabályokat kell alkalmazni.

A közszolgálati jogviszony létrejötte

17. § (1) Az elnök és a szervezeti egység vezetője által aláírt kinevezést és az ahhoz kapcsolódó mellékleteket a személy- és munkaügyi vezető aláírásra átadja, és egy példányt kiad a köztisztviselő részére.

(2) A köztisztviselő eskütételének megszervezéséről a személy- és munkaügyi vezető gondoskodik.

A jogviszony létesítését követő egyes eljárások

18. § A foglalkoztatott titoktartási nyilatkozatát a személy- és munkaügyi vezetőnél – az erre rendszeresített nyomtatványon – teszi meg.

A jogviszony módosítása

19. § (1) A kinevezés, illetve a munkaszerződés tartalmát módosítani – a Küt. 29. § (2) bekezdésében, illetve egyéb, törvényben meghatározott kivételekkel – csak az elnök és a foglalkoztatott közös megegyezésével lehet. A kinevezés, illetve a munkaszerződés tartalmának módosítására a kinevezésre és annak elfogadására, illetve a munkaszerződés megkötésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) A kinevezés, illetve a munkaszerződés módosítására – ide értve az atipikus foglalkoztatási formára történő áttérésre – vonatkozó kezdeményezést az elnöknek kell benyújtani. A döntés alapján a személy- és munkaügyi vezető intézkedik a módosítás előkészítéséről és a gazdasági főigazgatóhoz történő továbbításáról pénzügyi ellenjegyzés céljából.

Mentesülés a rendelkezésre állási, illetve munkavégzési kötelezettség teljesítése alól

20. § (1) A foglalkoztatott köteles haladéktalanul, illetve a jogszabályban megállapított időpontban bejelenteni, ha a Küt. 47. (11)–(13) bekezdései vagy az Mt. 55. § (1) bekezdése alapján olyan körülmény áll fenn, ami alapján mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól.

(2) A bejelentést a Küt. 47. § (11) bekezdés *b)*, *n)* és *o)* pontjaiban, valamint a (11a) és (11b) bekezdéseiben foglalt esetekben az elnöknek, egyebekben az önálló szervezeti egység vezetőjének kell bejelenteni. Az elnök, illetve az önálló szervezeti egység vezetője a bejelentés alapján haladéktalanul intézkedik a mentesítés érdekében.

(3) A mentesülést a jelenléti íven fel kell tüntetni.

III. A közszolgálati jogviszony, munkaviszony megszüntetése, megszűnése

A jogviszony megszűnése, megszüntetése

21. § (1) A foglalkoztatott jogviszonyának megszüntetését az önálló szervezeti egység vezetője kezdeményezheti az elnöknél.

(2) A foglalkoztatott a közszolgálati jogviszonya, munkaviszonya közös megegyezéssel, lemondással, illetve felmondással történő megszüntetését az önálló szervezeti egység vezetője útján az elnök felé benyújtott nyilatkozatával írásban kezdeményezheti.

(3) A megszüntetésről szóló okiratot – a gazdasági főigazgató ellenjegyzését követően – a személy- és munkaügyi vezető terjeszti fel az elnökhöz aláírásra.

Az elszámolás rendje

22. § A jogviszony megszűnése, megszüntetése esetén a foglalkoztatott köteles a feladat elvégzéséhez felvett eszközökkel, egyéb tartozásokkal elszámolni. Az elszámoláshoz a személy- és munkaügyi vezető a Hivatalban rendszeresített elszámoló lapot ad. Az elszámoló lap mellékletén feltüntetett személyeknél a kilépő foglalkoztatott köteles megjelenni és azt aláírni.

IV. A jogviszonyt érintő egyes kérdések

Együttalkalmazási tilalom, összeférhetetlenség

23. § (1) Köztisztviselői jogviszony létesítése vagy új álláshelyre helyezés előtt az érintettel közölni kell, hogy kinevezésére csak akkor kerülhet sor, ha írásban nyilatkozik arról, hogy a Küt. 51. §-ában meghatározott összeférhetetlenségi ok vele szemben nem áll fenn, valamint arról, hogy az összeférhetetlenséggel kapcsolatos jogkövetkezményeket tudomásul veszi.

(2) Az érintettnek a tájékoztatás tudomásulvételét és az összeférhetetlenségről szóló nyilatkozatát írásba kell foglalni, melyet az érintett személyi anyagában kell elhelyezni.

(3) A köztisztviselő a jogviszonya fennállása alatt köteles haladéktalanul – írásban – bejelenteni az elnöknek, ha vele szemben a Küt. szerinti együttalkalmazási, összeférhetlenségi ok merül fel, illetve, ha összeférhetetlen helyzetbe kerül.

(4) Összeférhetlenség esetén az elnök írásban felszólítja a köztisztviselőt az összeférhetlenség megszüntetésére. A köztisztviselő az összeférhetlenség megszüntetését bizonyító dokumentumot legkésőbb a felszólítás-tól számított harminc napon belül köteles az elnöknek bemutatni.

További jogviszony létesítése

24. § (1) A foglalkoztatott a Küt. 51. § (2)–(3) és (10) bekezdése szerinti bejelentés- vagy engedélyköteles további jogviszony létesítésével, fenntartásával kapcsolatos jognyilatkozatát köteles a jogviszony létesítését megelőzően, vagy a Hivatalnál fennálló jogviszonya létesítését követően haladéktalanul az erre rendszeresített formanyomtatványon az elnök részére benyújtani.

(2) A foglalkoztatott haladéktalanul köteles bejelenteni, ha a korábban az elnök által engedélyezett vagy tudomásul vett további jogviszonya megszűnt.

Az otthoni munkavégzés

25. § (1) Az elnök engedélye alapján a foglalkoztatott a munkáját a lakó-, illetve tartózkodási helyén, saját eszközeivel is végezheti (a továbbiakban: otthoni munkavégzés).

(2) Az elnök az otthoni munkavégzés engedélyezéséről a foglalkoztatott kérelmére – az érintett önálló szervezeti egység vezetőjének véleményére is figyelemmel – dönt. A kérelmet az érintett önálló szervezeti egység vezetője útján, az elnöknek címezve, írásban kell benyújtani. Az otthoni munkavégzés feltételeit az erről szóló megállapodásban (a továbbiakban: megállapodás) kell rögzíteni. Az otthoni munkavégzés engedélyezése esetén a megállapodás előkészítése a személy- és munkaügyi vezető feladata.

(3) Az otthoni munkavégzés heti időtartama a jogász álláshelyen foglalkoztatott köztisztviselők esetében legfeljebb három munkanap, egyéb felső- és középfokú végzettséggel rendelkező köztisztviselők és a köztisztviselői álláshelyen foglalkoztatott munkavállalók esetében legfeljebb két munkanap, illetve ezeknek az időtartamoknak megfelelő munkaóra. Az elnök az önálló szervezeti egység vezetőjének javaslatára, illetve méltánylást érdemlő esetben, különösen 10 éven aluli gyermeket nevelő foglalkoztatott esetében a foglalkoztatott kérelmére, határozott időre az e bekezdésben említettől hosszabb heti időtartamú otthoni munkavégzést is engedélyezhet.

(4) A megállapodásban a Küt. 63. § (4) bekezdésében foglaltakon (az otthoni munkavégzés ideje, az egyedileg elvégzendő feladatok, a kapcsolattartás és az elvégzett munka leadásának módja és időpontja) túl megfelelően rögzíteni kell azt a telefonszámot, amelyen a foglalkoztatott az elnökkel, az érintett önálló szervezeti egység vezetőjével, a főtitkárság, az elnöki kabinet, a gazdasági főosztály foglalkoztatottjaival és a munkavégzése szempontjából egyéb érintett foglalkoztatottakkal kapcsolatot tart. A megállapodásban a foglalkoztatott vállalja, hogy minden tőle elvárhatóat megtesz annak érdekében, hogy az otthoni munkavégzéshez használt informatikai eszközei vírusoktól és egyéb kártékony kódoktól mentes informatikai környezetben működjenek, ennek céljából vírus és egyéb kártékony kódok ellen telepített védelmi szoftvert alkalmaz, vállalja továbbá, hogy a munka-

végzéshez jogtisztta szoftvereket használ, valamint, hogy informatikai eszközeit legalább hat hónaponként a Hivatal informatikusai rendelkezésére bocsátja vírusellenőrzés céljából.

(5) A foglalkoztatott az otthoni munkavégzés keretében köteles a megállapodásban foglalt időtartamban munkát végezni, illetve a munkavégzésre rendelkezésre állni. A megadott időtartam alatt a kapcsolattartásnak a foglalkoztatott és a (4) bekezdésben felsorolt személyek között telefon, illetve e-mail útján folyamatosan biztosított-nak kell lennie.

(6) Az e-mailben történő kapcsolattartásra kizárólag a Hivatal levelezőrendszerén keresztül, a hivatalos e-mail-postafiókok használatával kerülhet sor, és a foglalkoztatott köteles Hivatal által meghatározott informatikai védelmi beállításokat alkalmazni, a biztonsági előírásokat betartani.

(7) Az otthoni munkavégzéssel összefüggésben a foglalkoztatott nem jogosult a Hivatallal szemben semmilyen költséget elszámolni.

(8) Az otthoni munkavégzést a jelenléti íven fel kell tüntetni.

(9) A hivatali szervezet működését érintő elháríthatatlan körülmény beálltakor az elnök rendelkezhet az otthoni munkavégzés általános alkalmazásáról.

A kinevezéstől eltérő foglalkoztatás szabályai

26. § (1) Az köztisztviselő a szokásos munkavégzési hely szerinti településen kívüli munkavégzésre kötelezhető (kiküldetés). A kiküldetésről – az érintett önálló szervezeti egység vezetőjének véleménye kikérését követően – az elnök dönt. A kiküldetésre vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság tagjainak és munkatársainak bel- és külföldi kiküldetéseiről és az ezekkel kapcsolatos kiadások elszámolásáról szóló szabályzat állapítja meg.

(2) A tartós külszolgálati kirendelésről – az érintett köztisztviselő és az önálló szervezeti egység vezetőjének véleménye kikérését követően – az elnök dönt. A kirendelésre egyebekben a Küt. 33/A. §-a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(3) Az Alkotmánybíróság, az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselő és egy másik különleges jogállású szerv, bármely érintett kérelmére, megállapodhat a köztisztviselőnek a másik szervhez történő határozott idejű áthelyezésében. A megállapodást az Alkotmánybíróság részéről az elnök írja alá. Az aláírást megelőzően az elnök kikéri az érintett önálló szervezeti egység vezetőjének véleményét. A határozott idejű áthelyezésre egyebekben a Küt. 34. §-a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(4) Az Alkotmánybíróság és az Alkotmánybíróságon foglalkoztatott köztisztviselő megállapodhat abban, hogy a köztisztviselő határozott ideig az Európai Unió intézményeinél vagy nemzetközi szervezetek által finanszírozott fejlesztési programok keretében szakértői tevékenységet, vagy az Európai Unió, illetve más nemzetközi szervezet intézményeinél nemzeti szakértői tevékenységet lát el. A megállapodást az Alkotmánybíróság részéről az elnök írja alá. Az aláírást megelőzően az elnök kikéri az érintett önálló szervezeti egység vezetőjének véleményét. A megállapodásra egyebekben a Küt. 35. §-a rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A munkahelyre bevitt eszköz

27. § A foglalkoztatott számára a munkavégzéshez szükséges eszközt a Hivatal biztosítja, a foglalkoztatott a munkavégzéséhez saját eszközt csak saját felelősségi körén belül használhat.

Kárbejelentési kötelezettség

28. § Ha a foglalkoztatott elszámolási kötelezettséggel átvett eszközében kár következik be, vagy az eszköz eltűnik, megsemmisül vagy megrongálódik, a foglalkoztatott köteles a káresemény bekövetkezésétől vagy annak észlelésétől számított 2 munkanapon belül értesíteni az üzemeltetési vezetőt, illetve az informatikust.

V. Illetményen felüli juttatások

Helyettesítési díj

29. § (1) Tartós távollét vagy betöltetlen álláshely esetén a helyettesítésről és annak díjazásáról az önálló szervezeti egység vezetőjének javaslatára az elnök dönt.

(2) Ha a foglalkoztatott a helyettesítést 30 napon túl végzi és az eredeti feladatait is ellátja, illetményén felül helyettesítési díj is megilleti. A helyettesítési díj ilyen esetben a helyettesítés első napjától jár. A helyettesítési díj mértéke időarányosan a helyettesítő foglalkoztatott illetményének 25–50 %-áig terjedhet.

Céljuttatás, prémium, jutalom

30. § (1) Többletfeladatok ellátására figyelemmel a köztisztviselő rendkívüli céljuttatásban, a munkavállaló prémiumban részesíthető a személyi juttatások előirányzata terhére.

(2) Célhoz köthető feladatot és díjazást az elnök határozhat meg a foglalkoztatottak részére, melynek eredményes végrehajtását az elnök teljesítésigazolással látja el.

(3) A munkavállaló kiemelkedő munkavégzése esetén jutalomban részesíthető.

Cafetéria juttatás

31. § (1) A Hivatalnál foglalkoztatottak a Küt.-ben foglaltak szerint béren kívüli juttatásként a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Sza tv.) 71. § (1) bekezdésben felsorolt juttatásokra a költségvetési törvényben meghatározott mértékig, az alábbiak szerint jogosultak.

(2) Cafetéria juttatásra jogosultak az Alkotmánybíróság tagjai és a Hivatal által foglalkoztatottak.

(3) Nem vehető igénybe cafetéria juttatás:

a) a tartós külszolgálat időtartamára,

b) nemzeti szakértői jogviszony időtartamára,

c) azon időtartamra, amelyre a foglalkoztatott illetményben vagy távolléti díjban nem részesül, feltéve, hogy a távollét időtartama meghaladja a harminc napot. A harminc napot meghaladó távollét esetében a foglalkoztatottat a távollét első napjától kezdve nem illeti meg a juttatás.

32. § (1) A cafetéria juttatás éves keretösszegének felső határát a mindenkori költségvetési törvény szabályozza (a továbbiakban: keretösszeg). A keretösszegen belül az elnök, a gazdasági főigazgató javaslatára, a rendelkezésre álló előirányzat alapján határozza meg a tárgyév január 15-ig a juttatás adott évre vonatkozó összegét.

(2) A tárgyévben igénybe nem vett összeg a következő évre nem vihető át. A foglalkoztatott a tárgyévben igénybe nem vett összeg felhasználásáról november 30-ig írásban nyilatkozik. Amennyiben a keretösszegeből ezer forintot meg nem haladó összeg marad, az nem vehető igénybe.

(3) Az éves keretösszeget ezer forintra kerekítve kell megállapítani, kivéve, ha a keretösszeg megfelel a költségvetési törvényben meghatározott legmagasabb összegnek.

33. § (1) A foglalkoztatott – a keretösszeg, illetve a cafetéria juttatások meghatározását követően – legkésőbb a tárgyév február 28. napjáig nyilatkozik az általa választott juttatásokról, valamint azok mértékéről.

(2) A cafetéria juttatások év közbeni módosítására csak kivételesen – a személyes körülményekben beállt váratlan változás következtében, évente maximum egyszer – kerülhet sor. A foglalkoztatottnak írásbeli kérelemmel kell az elnökhöz fordulnia. Év közbeni módosításra csak akkor van lehetőség, ha a Hivatal a foglalkoztatottnak még nem utalta át az összeget.

(3) Amennyiben a foglalkoztatási jogviszony év közben keletkezik, vagy a foglalkoztatott év közbeni áthelyezésére kerül sor, illetve tartós távollétról tér vissza, akkor az első munkában töltött napot követő 10 munkanapon belül nyilatkozik az általa választott cafetéria juttatásokról.

(4) Amennyiben a foglalkoztatott a nyilatkozattételi határidőt önhibáján kívül elmulasztja, az akadályoztatás megszűntét követő 5 munkanapon belül választhat a cafetéria juttatások közül.

(5) Amennyiben a foglalkoztatott a nyilatkozattételi határidőt önhibájából elmulasztja, az elnök által meghatározott juttatásra jogosult.

34. § (1) A keret teljes összegére jogosult az a foglalkoztatott, aki tárgyév január 1-jétől december 31-ig a Hivatal foglalkoztatottja. A foglalkoztatási jogviszony év közbeni keletkezésekor a keretösszeg időarányos része jár. A jogosultsági idő számításakor az adott év naptári napjainak számát kell figyelembe venni. A keretösszeget ezer forintra kerekítve kell megállapítani.

(2) Amennyiben a foglalkoztatott tárgyév közben áthelyezik, cafetéria juttatásra az (1) bekezdésben foglaltak figyelembevételével az egyes munkáltatóknál időarányosan jogosult.

(3) Amennyiben a foglalkoztatási jogviszony a tárgyév közben szűnik meg, illetve a 31. § (3) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott eset következik be, az időarányos részt meghaladó mértékben igénybe vett cafetéria juttatások értékét a jogviszony megszűnésekor, illetve a távollét vége utáni első munkanapon vissza kell fizetni.

(4) Nem kell visszafizetni a cafetéria juttatás értékét, ha a foglalkoztatási jogviszony a foglalkoztatott tárgyévben bekövetkezett halála miatt szűnik meg.

(5) A juttatás elszámolásakor figyelembe kell venni a Hivatal által már átutalt összeget.

35. § A cafetéria juttatásra egyebekben az Szja. tv. 71. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazandók. A keretösszeg feltöltésére a tárgyhót követő hó 10. napjáig kerül sor.

Munkáltatói lakásépítési és vásárlási kölcsön

36. § Kamatmentes, visszatérítendő lakáscélú kölcsönben részesíthetők a Hivatal határozatlan időre kinevezett, legalább két éve alkalmazásban álló foglalkoztatottjai. A Hivatal az éves költségvetésében a lakáscélú munkáltatói kölcsön nyújtásához előirányzatot biztosít (a továbbiakban: Lakásépítési Alap).

37. § A lakáscélú kölcsönrel támogatható célok:

- a) lakás, ház vásárlása,
- b) családi ház építése,
- c) lakás bővítése,
- d) lakás korszerűsítése,
- e) lakás felújítása.

38. § (1) A kölcsön formája visszatérítendő, kamatmentes kölcsön. A kölcsön futamideje legfeljebb 5 év. A kölcsön visszatérítési időtartamánál figyelembe kell venni, hogy az nem haladhatja meg a foglalkoztatott által várhatóan a Hivatalnál ledolgozandó – nyugdíjba vonulásáig tartó – évek számát. A kölcsön maximális összege: 5 000 000 Ft. Amennyiben a kölcsönre jogosultak közül több személy (pl. házastárs) is igényel kölcsönt egy lakás építéséhez, vásárlásához, mindkét személy részére nyújtható kölcsön. A kölcsön a foglalkoztatott saját forrásainak kiegészítéséül szolgál. Egy évben összesen legfeljebb 15 000 000 Ft összegű kölcsön folyósítható.

(2) A kölcsön törlesztése egyenletes, havi törlesztés a kölcsön kezelésére kiválasztott pénzügyintézetnek. A kölcsön visszafizetésének biztosítéka a lakáscélú felhasználással érintett ingatlanra bejegyzett első (vagy legfeljebb második) ranghelyi, a kölcsön összege és járulékai erejéig bejegyzett jelzálogjog. A kölcsönrel szerzett, korszerűsített, felújított lakás a ki nem egyenlített kölcsön fedezetéül szolgál. A kölcsön igénylésével, folyósításával, törlesztésével kapcsolatos minden költség (többek között a földhivatali jelzálogjog bejegyzés, törlés banki, vagy ügyvédi költsége, a pénzügyintézet kezelési költsége) a foglalkoztatottat terheli. A kölcsöntartozás késedelmes megfizetése esetén a foglalkoztatott a Polgári Törvénykönyv által meghatározott késedelmi kamatot is megfizetni tartozik. A Hivatal azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönszerződést, ha a tartozás részleteinek fizetésével az adós önhibájából 3 hónapon túli késedelembe esik. Ebben az esetben a még hátralévő tartozás teljes egészében esedékessé válik. E felmondás útján esedékes tartozás késedelmes visszafizetése esetén a Polgári Törvénykönyv által meghatározott késedelmi kamatfizetési kötelezettség is terheli az adóst.

(3) A kölcsön iránti kérelmet írásban az elnökhöz kell benyújtani. Az igénylőnek tulajdonjoggal kell rendelkezni az érintett ingatlan felett. A kérelemhez csatolni kell a tulajdoni lap másolatot, költségvetést, az építési engedélyköteles munka esetén a jogerős építési engedély és egyéb engedélyek másolatát, vásárlás esetén az adásvételi szerződést és a tulajdonviszonyokra vonatkozó nyilatkozatokat.

(4) A munkáltatói kölcsön iránti kérelmeket az elnök bírálja el. A kölcsönben részesülő foglalkoztatott kiválasztásánál előnyben lehet részesíteni a jelenlegi munkahelyén hosszabb foglalkoztatási jogviszonnyal rendelkező foglalkoztatottakat, három vagy több gyermeket eltartókat, a kölcsönben korábban nem részesült vagy régebben részesült foglalkoztatottakat, és az egyedülálló személyeket.

(5) Nem támogatható az a foglalkoztatott, aki nem a saját lakhatásával kapcsolatos ingatlanra nyújtott be kérelmet, akinek egynél több lakáscélú ingatlanon (ingatlanonként legalább 25%-os, haszonélvezettel nem terhelt) tulajdonrésze van, akinek fedezet céljából felajánlott ingatlanán egynél több jelzálogjog van feltüntetve, akinek a fedezet céljából felajánlott ingatlanán fennálló jelzálogjog mértéke meghaladja az ingatlan becsértékének 50%-át, és aki a korábbi kölcsönét jelentős késedelemmel fizette meg.

(6) A kölcsönben részesülő foglalkoztatottal a Hivatal írásbeli szerződést köt. A szerződésnek tartalmaznia kell minden lényeges körülményt, mely a kölcsön céljára, visszafizetésére, a kötelezettségekre vonatkozik, így különösen a foglalkoztatási jogviszony megszűnésére és a törlesztés elmulasztására vonatkozó szabályokat.

(7) Ha a foglalkoztatott jogviszonya a kölcsönösszeg visszafizetése előtt szűnt meg, az alábbiak szerint kell eljárni:

- a) ha a foglalkoztatási jogviszony öregségi nyugdíjazással, rokkantsági nyugdíjazással, áthelyezéssel vagy közös megegyezéssel szűnt meg, a kedvezményezett a kölcsön hátralévő részét változatlan feltételek mellett törlesztheti;
- b) ha a foglalkoztatott jogviszonya munkáltatói intézkedés (létszámcsökkentés, átszervezés, egészségügyi alkalmatlanság megállapítása) folytán felmentéssel szűnik meg, a kedvezményezett a kölcsön hátralévő részét változatlan feltételek mellett törlesztheti;
- c) ha a foglalkoztatási jogviszony elhalálozás következtében szűnik meg, a kedvezményezett (örökös) a kölcsön hátralévő részét változatlan feltételek mellett törlesztheti;
- d) ha a foglalkoztatott jogviszonya
 - a foglalkoztatottnak felróható okból,
 - fegyelmi elbocsátással,
 - bírói ítélet alapján,
 - a foglalkoztatott lemondásávalszűnik meg, a még fennálló kölcsönösszeg azonnal esedékessé válik;
- e) ha a foglalkoztatott jogviszonya a d) pontban említettek alapján szűnik meg, az új munkáltató a még ki nem egyenlített kölcsönt megtérítheti. Ilyen esetben az új munkáltatótól előzetes átvállalási nyilatkozatot kell kérni.

(8) A megítélt és kifizetett kölcsönökről nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell a foglalkoztatott nevét, a kölcsön konkrét jogcímét (formáját), összegét, a kölcsön kifizetésének módját és időpontját, a szerződés ügyiratszámát, a visszafizetés határidejét, a törlesztési időszakokat és a havi törlesztő részlet összegét, a visszafizetett törlesztések összegét, időpontját, hivatkozási számát. A gazdasági főigazgató köteles a visszafizetési kötelezettségét nem teljesítő foglalkoztatottal szemben a fizetési kötelezettség elmulasztását követő 30 napon belül intézkedést kezdeményezni.

(9) A Lakásépítési Alap pénzüsségeit a felhasználásra vonatkozó döntéstől kezdődően külön pénzüintézeti számlán kell kezelni. A számla megnyitására és kezelésére a pénzüintézettel bankszámla-szerződést köt a Hivatal. A Lakásépítési Alappal kapcsolatos pénzügyi-gazdálkodási, lebonyolítási, továbbá számviteli, nyilvántartási és ellenőrzési feladatot a Gazdasági Főosztály látja el.

Szociális, jóléti és egészségügyi juttatások

39. § (1) A Hivatal a következő szociális, jóléti és egészségügyi juttatásokat nyújthatja:

- a) ajándék- és bevásárló kártya, vagy utalvány formájában biztosított juttatás,
- b) egészségbiztosítás,
- c) szemüveg-vásárlási támogatás,
- d) sportlétesítmény használata,
- e) csekély értékű ajándék,
- f) illetményelőleg,
- g) temetési segély,
- h) saját halottá nyilvánítás,
- i) utazási költségtérítés,
- j) jogosítvány-érvényesítési költség.

(2) Az egyes juttatásokkal kapcsolatos rendelkezésektől különös méltánylást érdemlő esetben a foglalkoztatott kérelmére az elnök egyedi esetekben eltérhet.

A szociális, jóléti és egészségügyi juttatásokra vonatkozó közös szabályok

40. § (1) A 39. §-ban foglalt juttatások – az (1) bekezdés g) pontja szerinti juttatás kivételével – a Hivatal költségvetési forrásainak rendelkezésre állása függvényében adható juttatásnak minősülnek.

(2) A 39. § (1) bekezdés a), b), e) pontjaiban foglalt egyes juttatások adhatóságáról, konkrét összegéről, valamint kifizetésének időpontjáról a Hivatal költségvetése, az Szja. tv. és az egyéb irányadó jogszabályok figyelembevételével a gazdasági főigazgató előterjesztése alapján az elnök dönt.

(3) A 39. § (1) bekezdés h) pontjában foglalt juttatásról a szervezeti egység vezetőjének előterjesztése alapján – a Hivatal költségvetésének függvényében – az elnök dönt.

41. § (1) A 39. § (1) bekezdésében foglalt juttatásokra való jogosultságot – e §-ban foglalt kivételekkel – a 42–44. §-okban foglaltak szerint kell megállapítani a 40. §-ban foglalt szabályokra is figyelemmel.
- (2) Nem jogosult a 39. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban foglalt juttatásra az a foglalkoztatott,
- a) aki felmentési, felmondási vagy lemondási idejét tölti, kivéve a nyugállományba vonulás céljából történő közszolgálati jogviszony vagy munkaviszony megszűntetést,
 - b) akinek a juttatást megelőző 6 hónapban
 - ba) nem megfelelő munkavégzés miatt az elnök hátrányos jogkövetkezményt állapított meg, vagy
 - bb) írásbeli figyelmeztetést adott, vagy
 - bc) fegyelmi eljárás kezdődött és az még folyamatban van, vagy
 - bd) aki ellen fegyelmi büntetés kiszabására került sor.
- (3) Részben – munkában töltött idejével arányosan – jogosult a 39. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt juttatásokra az a foglalkoztatott,
- a) aki csecsemőgondozási díjat vesz igénybe,
 - b) aki GYED, GYES és az azon idő alatt felhalmozott szabadság igénybevétele után ténylegesen újra munkába állt,
 - c) aki 60 napot meghaladóan keresőképtelen, illetve fizetés nélküli szabadságon van, de a juttatásra jogosító időszakban – a juttatásról szóló döntés meghozatala előtt – legalább 2 hónapot munkában töltött.
- (4) A tartósan távol lévő foglalkoztatottak – távollétük okától és idejétől függetlenül – a 39. § (1) bekezdés b), d), e), g) és h) pontjaiban foglalt juttatásokra teljes mértékben jogosultságot szerezhhetnek.
- (5) A juttatásra való jogosultság megállapítása szempontjából az arról szóló munkáltatói döntés időpontjában fennálló állapotot kell figyelembe venni.

Ajándék- és bevásárló kártya, vagy utalvány formájában biztosított juttatás

42. § (1) A foglalkoztatott részére ajándék- és bevásárló kártya, vagy utalvány formájában juttatás adható.
- (2) E juttatás – időarányosan – a Hivatallal legalább 3 hónapja jogviszonyban álló foglalkoztatott részére adható.
- (3) A heti 35 órát el nem érő részmunkaidőben alkalmazott foglalkoztatott a juttatásra munkaidejével arányosan jogosult.
- (4) Az ajándék- és bevásárló kártya, vagy utalvány formájában biztosított juttatás foglalkoztatottanként a tárgyévben legfeljebb 500 000 forint értékű lehet. A juttatás munkabéreként adózik.

Egészségbiztosítás

43. § (1) A betegségek korai felismerése, illetve orvosi alapellátás térítésmentes, magánrendelői/kórházi igénybevétele érdekében a Hivatal egészségbiztosítási szerződést köthet.
- (2) E juttatás a Hivatallal legalább 1 hónapja jogviszonyban álló foglalkoztatott részére adható. A juttatás kezdő napja a hónap első napja. Az Alkotmánybíróság tagjának egészségügyi ellátása a Kormány által meghatározott rendben történik.
- (3) Annak a foglalkoztatottnak, akinek a Hivatallal létrehozott jogviszonya megszűnik, az egészségbiztosításra való jogosultsága is megszűnik a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjával. Nyugállományba vonulás esetén a jogosultság a tárgyév utolsó napjával szűnik meg.

Szemüveg-vásárlás támogatása

44. § (1) A képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről szóló 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet szerinti, képernyő előtti munkavégzéshez éleslátást biztosító szemüvegre azok a foglalkoztatottak jogosultak, akik munkakörükből adódóan számítógépen dolgoznak és a munkavégzésre kijelölt helyükön számítástechnikai munkaállomással rendelkeznek, továbbá a Hivatallal legalább 6 hónapja jogviszonyban állnak.
- (2) A képernyő előtti munkavégzéshez éleslátást biztosító szemüveg abban az esetben igényelhető, ha az a foglalkozás-egészségügyi orvos által az 50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet 1. számú melléklete szerint kiállított beutaló alapján végzett szemész szakorvosi vizsgálat szerint indokolt.
- (3) Az (1) bekezdésben foglalt foglalkoztatottat, továbbá az Alkotmánybíróság tagját a Hivatal évente egy alkalommal – az Alkotmánybíróság Hivatala nevére, címére kiállított számla, és a szemész szakorvosi vizsgálat eredménye alapján a foglalkozás-egészségügyi orvos által kiadott igazolás ellenében – 30 000 Ft/fő mértékig

költségtérítésben részesíti. A számlát a Hivatal Gazdasági Főosztályán a számla kiállítását követő 30 napon belül kell leadni.

Sportlétesítmény használata

45. § A sportolni kívánó foglalkoztatottak és az Alkotmánybíróság tagjai részére a Hivatal épületének alagsorában kialakított edzőterem áll rendelkezésre. Az edzést minden érintett saját felelősségére végzi, az esetleges sérülésekért, egészségkárosodásért a Hivatalt felelősség nem terheli. Az igénybevevő a munkajogi anyagi felelősség szabályai szerint tartozik kártérítéssel az általa az edzőteremben okozott károkért.

Csekély értékű ajándék

46. § A Hivatal a foglalkoztatottat, valamint az Alkotmánybíróság tagját csekély értékű ajándékban részesítheti, mely az Szja. tv.-ben foglalt mértéket nem haladhatja meg.

Illetményelőleg

47. § (1) A Hivatallal legalább 6 hónapja jogviszonyban álló foglalkoztatottak és az Alkotmánybíróság tagjai illetményelőleg folyósítását igényelhetik. A kihelyezett előleg év közben nem haladhatja meg a 10 millió Ft-ot.

(2) Az illetményelőleg összege a folyósítás napján érvényes minimálbér havi összegének ötszörösét meg nem haladó érték, amelyet a Hivatal maximum 6 hónap alatt von le kamatmentesen az igénylő illetményéből úgy, hogy az a következő évre nem húzódhat át. Az igénylő írásbeli kérelme alapján a törlesztési idő rövidebb is lehet.

(3) Az igénylés iránti kérelmet a Gazdasági Főosztályra kell benyújtani. Az igényeket a gazdasági főigazgató bírálja el a beérkezés sorrendjében. Az előleg folyósításának feltételei: formanyomtatvány kitöltése, a Hivatal záradéka a keret rendelkezésre állásáról, arról, hogy az igénylőnek a Hivatallal szemben nincs tartozása, továbbá arról, hogy a törlesztőrészletek levonásának jogszabályi akadálya nincs.

(4) Az igénylő jogviszonyának az utolsó törlesztőrészlet lejárta előtt történő megszűnése vagy szünetelése esetén az illetményelőleg vissza nem fizetett része az utolsó munkában töltött napon esedékessé válik, az igénylőnek járó pénzbeli juttatásokból a vissza nem fizetett teljes összeget a Hivatal levonásba helyezi. Amennyiben az igénylőnek kifizethető pénzbeli járandósága nincs, és az előleget saját pénzeszközeiből nem fizeti vissza, a fennmaradó tartozást a jogviszony megszűnésekor kiadott munkáltatói igazoláson a Polgári Törvénykönyvben meghatározott késedelmi kamattal együtt fel kell tüntetni.

Temetési segély

48. § (1) A Hivatal a legalább 6 hónapja jogviszonyban álló foglalkoztatottat a szülője (ide értve az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülőt is), a gyermeke (ide értve az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermeket is) és a házastársa (ide értve az élettársat is) halála esetén – az elnökhöz benyújtott kérelme alapján – temetési segélyben részesíti.

(2) A temetési segély az elhalálozás napjától számított 90 napon belül igényelhető.

(3) A segély összege: 200 000 Ft.

(4) A temetési segély iránti kérelemhez csatolni kell a kérelmező (1) bekezdésben említett hozzátartozója halotti anyakönyvi kivonata másolatát.

Saját halottá nyilvánítás

49. § (1) A Hivatal a tartósan kiemelkedő színvonalú munkát végző foglalkoztatottat a Hivatal saját halottjává, az Alkotmánybíróság tagját halála esetén az Alkotmánybíróság saját halottjává nyilváníthatja.

(2) A temetési költségeket a Hivatal részben vagy egészben átvállalja. Az átvállalás mértékéről az elnök egyedi döntéssel határoz.

Munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítés

50. § (1) A Hivatal megtéríti a foglalkoztatott munkába járását a munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről szóló 39/2010. (II.26.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: utazási költségtérítésről szóló Korm.r.) foglaltak szerint, amennyiben a foglalkoztatott

- a) belföldi vagy határon átmenő országos közforgalmú vasút 2. kocsiosztályán,
- b) menetrend szerinti országos, regionális és elővárosi autóbuszjáraton,

c) elővárosi vasúton (HÉV-en),

d) menetrend szerint közlekedő hajón, kompon vagy réven utazik a munkavégzés helyére.

(2) A Hivatal által fizetett napi munkába járással kapcsolatos költségtérítés a bérlettel vagy menetjeggyel való, az utazási költségtérítésről szóló Korm.r. 3. § (1b), (3) vagy (3a) bekezdése szerinti elszámolás ellenében azok árának 86 %-a, azzal a feltétellel, hogy a munkavállalónak az utazás viszonylatában a legkedvezőbb díjszabású menetjegyet, illetve bérletet kell megvásárolnia. Amennyiben a munkavállaló magasabb díjszabású, vagy vármegyei bérlet helyett országos bérletet vásárol, az elszámolás alapját a legkedvezőbb díjszabású bérlet díja képezi. Hazautazás esetén szintén a bérlet, menetjegy árának 86 %-át téríti a munkáltató, de legfeljebb az utazási költségtérítésről szóló Korm.r. 3. § (3) bekezdés *b*) pontjában meghatározott összeget.

(3) A foglalkoztatott a munkába járás címén járó utazási költségtérítés igénybevételével egyidejűleg nyilatkozik a lakóhelyéről és a tartózkodási helyéről, valamint arról, hogy a napi munkába járás a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről történik-e.

51. § A bérlet (menetjegy) térítés iránti kérelmet a Gazdasági Főosztályon kell előterjeszteni. A kifizetésre havonta utólag kerül sor a leadott bérlet (menetjegy) alapján.

52. § (1) A foglalkoztatott részére az Szja. tv.-ben munkába járás költségtérítése címén meghatározott összeg akkor jár, ha

a) lakóhelye vagy tartózkodási helye, valamint a munkavégzés helye között nincsen közösségi közlekedés;

b) munkarendje miatt nem, vagy csak hosszú várakozással tudja igénybe venni a közösségi közlekedést;

c) ha mozgáskorlátozottsága, illetve a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet szerinti súlyos fogyatékosága miatt nem képes közösségi közlekedési járművet igénybe venni, ideértve azt az esetet is, ha a munkába járását az Mt. 294. § (1) bekezdés *b*) pontjában felsorolt hozzátartozója biztosítja;

d) ha a munkavállalónak bölcsődei ellátást igénybe vevő vagy tíz év alatti köznevelési intézményben tanuló gyermeke van.

(2) Az elnök mérlegelési jogkörében nyújthatja a költségtérítést a feltételeknek megfelelő foglalkoztatott részére. A költségtérítés összege kilométerenként az Szja tv. 25. § (2) bekezdésében munkába járás költségtérítése címén meghatározott összeg 60%-a.

53. § A saját gépjárművel történő munkába járás költségtérítésének engedélyezése iránti kérelmet az elnökhöz kell benyújtani, melyben fel kell tüntetni a közforgalmi úton mért oda-vissza távolságot. A kérelmet a szervezeti egység vezetőjével is alá kell írni. Az elnök engedélye alapján a költségtérítés kifizetésére havonta, utólag kerül sor a személyi- és munkaügyi vezető munkatárs ellenjegyzése után. A kifizetés feltétele, hogy a kérelmező feltüntesse a munkában töltött napok számát.

Jogosítvány-érvényesítési költség

54. § A Hivatalnál legalább 3 hónapja munkaviszonyban álló hivatásos gépjárművezetők jogosítványának érvényesítési költségeit a Hivatal teljes mértékben megtéríti. Jogosítványérvényesítési költségek alatt elszámolhatók az orvosi vizsgálat költségei, a vezetői engedély kiadásának, cseréjének díja számla alapján.

VI. Érdemek, elismerések

55. § (1) A köztisztviselő a következő érdemelismerésekben részesíthető:

a) írásbeli dicséret,

b) teljesítményelismerés,

c) motivációs elismerés.

(2) Az elismerések adományozására az elnök jogosult a költségvetési évben rendelkezésre álló keretösszeg erejéig. A szervezeti egység vezetője javaslatot tehet az elismerések adományozására.

(3) A köztisztviselő érdemelismerésként szolgálati elismerésre jogosult.

(4) A Küt. 80. §-a alapján elismerésre jogosult köztisztviselőkről a személy- és munkaügyi vezető nyilvántartást vezet, és az esedékes kifizetési javaslatokat előkészíti az elnök számára. A szolgálati elismerésre jogosító időt a Küt. 80. § (3) bekezdésére figyelemmel kell megállapítani.

56. § Az elnök a következő kitüntetéseket és elismeréseket alapítja:

- a) az Alkotmánybíróság Érdemérme,
- b) az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje,
- c) *Amicus Curiae Constitutionali* Emlékérme,
- d) *Pro Meritis* Emlékérme,
- e) az Alkotmánybíróság Elnökének Elismerő Oklevele.

Az Alkotmánybíróság Érdemérme

57. § (1) Az Alkotmánybíróság Érdemérme adományozható annak

- a) a külföldi alkotmánybíróság elnökének, tagjának, volt elnökének és volt tagjának, aki e tevékenységével nagymértékben hozzájárult az alkotmányosság megőrzéséhez és az alapjogok védelméhez, továbbá a magyar Alkotmánybíróság nemzetközi kapcsolatainak fejlődéséhez (Külföldi Tagozat);
- b) az Alkotmánybíróság volt tagjának vagy kiemelkedő magyar közéleti személyiségnek, aki e tevékenységével vagy életútjával kiemelkedő érdemeket szerzett a magyar alkotmányosság megőrzésében és az alapjogok védelmében (Belföldi Tagozat).

(2) Az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetés évente és tagozatonként legfeljebb egy-egy személy részére adományozható.

(3) Az Alkotmánybíróság volt elnökei hivatalból viselői az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetésnek.

(4) Az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetés adományozásáról – a teljes ülés véleményének kikérését követően – az elnök dönt. A kitüntetést ünnepélyes keretek között az elnök adja át.

(5) Az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetés pénzjutalommal nem jár, és a kitüntetés posztumusz nem adományozható.

(6) Az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetés 65 milliméter átmérőjű ezüstérme, melyen szerepel az Alkotmánybíróság Érdemérme felirat és az adományozás évszáma.

Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje

58. § (1) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetés viselője az Alkotmánybíróság volt tagja, feltéve, hogy tagsága nem az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 16. § (4) bekezdés szerinti kizárással szűnt meg.

(2) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetés adományozható az Alkotmánybíróság munkatársának és volt munkatársának, aki példamutató munkájával hosszú időn keresztül segítette az Alkotmánybíróságot a feladatai ellátásában. A kitüntetés adományozására elsősorban nyugdíjba vonulás alkalmából, illetve az Alkotmánybíróság szolgálatában hosszú időn át végzett munka elismeréseként – más munkahelyre kerülés esetén is – kerülhet sor.

(3) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetés évente legfeljebb két személy részére adományozható.

(4) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetéshez pénzjutalom nem jár, és a kitüntetés posztumusz nem adományozható. A kitüntetéshez az adományozást igazoló oklevelet kell kiállítani az elnök aláírásával.

(5) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetés adományozásáról – a teljes ülés tájékoztatását követően – az elnök dönt.

(6) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetést ünnepélyes keretek között az elnök vagy felkérése alapján az Alkotmánybíróság tagja adja át.

(7) Az Alkotmánybíróság Emlékgyűűje kitüntetés aranyozott ezüstgyűű, melyen szerepel az Alkotmánybíróság megnevezése és az adományozás évszáma.

Amicus Curiae Constitutionali Emlékérme

59. § (1) Az *Amicus Curiae Constitutionali* Emlékérme annak a külföldi vagy magyar személynek adományozható, aki tevékenységével hatékonyan segítette az Alkotmánybíróság és valamely külföldi állam vagy külföldi, illetve magyar intézmény közötti kapcsolat erősítését, elmélyítését.

(2) Az *Amicus Curiae Constitutionali* Emlékérme kitüntetés adományozásáról az elnök dönt. A kitüntetést ünnepélyes keretek között az elnök adja át.

(3) Az *Amicus Curiae Constitutionali* Emlékérme kitüntetés pénzjutalommal nem jár, és a kitüntetés posztumusz nem adományozható.

(4) Az Alkotmánybíróság Érdemérme kitüntetés 42,5 milliméter átmérőjű ezüstérme, melyen szerepel az *Amicus Curiae Constitutionali* Emlékérme felirat és az adományozás évszáma.

Pro Meritis Emlékérem

60. § (1) A *Pro Meritis* Emlékérem annak az alkotmánybírósági munkatársnak adományozható, aki hosszú időn keresztül kifejtett kiemelkedő tevékenységével és áldozatos munkájával hozzájárult az Alkotmánybíróság hatékony működéséhez.

(2) A *Pro Meritis* Emlékérem kitüntetés adományozásáról az elnök dönt. A kitüntetést ünnepélyes keretek között az elnök adja át.

(3) A *Pro Meritis* Emlékérem kitüntetés pénzjutalommal nem jár, és a kitüntetés posztumusz nem adományozható.

(4) A *Pro Meritis* Érdemérme kitüntetés 42,5 milliméter átmérőjű bronzérme, melyen a *Pro Meritis* felirat szerepel.

Az Alkotmánybíróság Elismerő Oklevele

61. § (1) Az Alkotmánybíróság Elismerő Oklevele annak az Alkotmánybíróság volt és jelenlegi munkatársának adományozható, aki

a) eredményesen működött közre az Alkotmánybíróság fontos, egyedi jellegű szakmai feladatainak ellátásában;

b) kiemelkedő szakmai teljesítményt nyújtott az Alkotmánybíróság szolgálatában;

c) példamutató munkájával hosszú időn keresztül segítette az Alkotmánybíróságot a feladatai ellátásában.

(2) Az Alkotmánybíróság Elismerő Oklevele évente legfeljebb öt személy részére adományozható. Az adományozásra az Alkotmánybíróság tagja, a főtitkár és a gazdasági főigazgató tehet javaslatot. A kitüntetés posztumusz nem adományozható.

(3) Az Alkotmánybíróság Elismerő Oklevele adományozásáról az elnök dönt. Az oklevelet az elnök írja alá.

(4) Az Alkotmánybíróság Elismerő Oklevele kitüntetéshez a Küt. 1. mellékletének 1. pontja szerinti, a tanácsosi besorolási fokozathoz kapcsolódó illetmény alsó határa szerinti összegnek megfelelő pénzjutalom jár.

VII. A személyügyi nyilvántartás

62. § Az Alkotmánybíróság tagjai személyi iratainak kezelését, a közszolgálati nyilvántartás vezetésével kapcsolatos feladatokat és a Hivatalban foglalkoztatott munkavállalók személyi iratainak kezelését, valamint az iratok őrzését a személy- és munkaügyi vezető látja el.

63. § A közszolgálati alapnyilvántartást elektronikusan kell vezetni. A nyilvántartást és a statisztikai célú adatközlést személyzeti informatikai program segíti, amelynek frissítéséről a Hivatal folyamatosan gondoskodni köteles.

64. § A foglalkoztatottak számára a belépéssel egyidejűleg technikai azonosító kód kerül megállapításra. A technikai azonosító tizenegy számjegyből álló számsor. Az első hat számjegye a szervazonosító kód, az utolsó öt számjegye a foglalkoztatott egyéni azonosítására szolgáló, folyamatos és egyszer használható számsor (egyéni azonosító). Az egyéni azonosító a jogviszony fennállása alatt nem változtatható meg. Az egyéni azonosító utolsó három számjegyét és a belépés évét, valamint a Hivatal iktatóprogramja által generált iktatószámot a Hivatal által kiadott okiratokon fel kell tüntetni.

VIII. Teljesítményértékelés

65. § A teljesítményértékelést évente egy alkalommal – november 15-ig – a szervezeti egységek vezetői végzik írásban, a személy- és munkaügyi vezető által kiadott nyomtatványon, amelyen lehetőség van kiemelkedő, megfelelő, vagy nem megfelelő teljesítmény leírására. Pontozni a nyomtatvány szerinti teljesítménykategóriákban kell.

66. § A Küt.-ben foglaltak szerint a teljesítményértékelés alapján az elnök az illetményt az adott besorolási kategóriához tartozó összeghatáron belül legfeljebb 20 %-kal csökkentheti, illetve legfeljebb 30 %-kal megemelheti a személyi juttatások előirányzata terhére, amely kizárólag a gazdasági főigazgató pénzügyi ellenjegyzésével történhet meg. Az illetmény csökkentésére 50 % alatti teljesítményszint esetén van lehetőség, emelésére a 100 %-ot elért teljesítmény esetén kerülhet sor.

IX. Munkakörök ideiglenes és végleges átadásának szabályai

67. § A feladatok átadásáról és átvételéről a köztisztviselői jogviszony/munkaviszony megszűnésekor, megszüntetésekor, vagy egyéb okból gondoskodni kell. Az átadási-átvételi jegyzőkönyvnek tartalmazni kell az átadó-átvevő nevét, az átadás-átvétel helyét és időpontját, a feladatok elintézési módját, leírását, a folyamatban lévő feladatokat, az átadandó dokumentumokat, információkat, a szervezeti egység vezetőjének, valamint az átadónak és átvevőnek az aláírását.

X. Megbízási jogviszony létesítése

68. § (1) Megbízási jogviszony létesítését a Hivatal éves költségvetésében erre a célra elkülönített személyi juttatás előirányzat terhére a vonatkozó megbízott szolgáltatásait igénybe vevő szervezeti egység vezetője kezdeményezheti az elnöknel. A kezdeményezés abban az esetben hagyható jóvá, ha az ellátandó feladat a hivatali álláshelyeken ellátandó feladatok között nem szerepel, vagy a hivatali foglalkoztatottak nem rendelkeznek megfelelő ismerettel annak teljesítéséhez.

(2) A megbízási szerződés tartalmazza a szerződést létrehozó felek

- nevét,
- adószámát/adóazonosító jelét,
- lakcímét/telephelyét,
- bankszámlaszámát,
- egyéb lényeges adatokat (a szerződést létrehozó természetes személy anyja nevét, születéskori nevét, születési helyét, idejét, TAJ számát),
- az ellátandó feladatokat,
- a szerződés időtartamát,
- a megbízási díj összegét,
- a természetes személy nyilatkozatait (adózás, főfoglalkozás, nyugdíjpénztári tagság stb.),
- a teljesítést igazoló megnevezését,
- a szerződés keltét,
- a szerződés aláírására jogosultakat (elnök, főtitkár/gazdasági főigazgató, megbízott)
- a teljesítésigazolást (kelte, aláírás).

XI. Záró rendelkezés

69. § (1) E Szabályzat 2023. augusztus 1-jén lép hatályba. Ezzel egyidejűleg hatályát veszti az Alkotmánybíróság Hivatalának közszolgálati szabályzatáról szóló XXV/1059-0/2022. számú elnöki utasítás.

(2) A Szabályzat hatálya alá tartozó, folyamatban lévő ügyekben a szabályzat rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha az a foglalkoztatott számára kedvezőbb.

(3) A Szabályzat 14. § (2) bekezdésében említett megállapodást első alkalommal legkésőbb 2023. október 31-ig kell megkötni az azt kérelmező foglalkoztatottakkal.

Budapest, 2023. július 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/1645/2023.

Melléklet az Alkotmánybíróság elnökének az Alkotmánybíróság Hivatala közszolgálati szabályzatáról szóló 2/2023. (VII. 27.) számú utasításához:

Az álláshely betöltéséhez szükséges iskolai és egyéb végzettség, szakmai gyakorlat

Álláshely megnevezése	Az álláshely betöltéséhez szükséges iskolai és egyéb végzettség, szakmai gyakorlat
Főtitkári álláshely	Jogi egyetemi végzettség; jogi szakvizsga vagy PhD fokozat; 10 év szakmai gyakorlat.
Gazdasági főigazgatói álláshely	Felsőfokú végzettség és a) okleveles könyvvizsgálói vagy államháztartási mérlegképes könyvelői szakképesítés vagy az engedélyezés szempontjából ezzel egyenértékű szakképesítés, vagy b) gazdasági vezetői, belső ellenőri, érvényesítői, pénzügyi ellenjegyzői – 2012. január 1. előtt az az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény szerinti ellenjegyzői -, vagy a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) 150. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatok ellátásában költségvetési szervnél szerzett legalább 5 éves igazolt szakmai gyakorlat, valamint mérlegképes könyvelői szakképesítés vagy a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettség [368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet 12. §-a alapján]. A gazdasági főigazgatónak szerepelnie kell az Szt. 151. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásban, és rendelkeznie kell a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel, kivéve ha az Szt. 150. § (1) és (2) bekezdése szerinti feladatokat ellátó, a gazdasági vezető irányítása alatt álló alkalmazottak közül legalább egy rendelkezik az (1) bekezdés szerinti szakképesítéssel, szerepel az Szt. 151. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásban és rendelkezik a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel.
Kabinetfőnöki álláshely	Jogi egyetemi végzettség; jogi szakvizsga vagy PhD fokozat; 10 év szakmai gyakorlat.
Érdemi jogász munkatársi álláshely főtanácsadói címmel	Jogi egyetemi végzettség; jogi szakvizsga vagy PhD fokozat; 10 év szakmai gyakorlat.
Érdemi jogász munkatársi álláshely tanácsadói címmel	Jogi egyetemi végzettség; jogi szakvizsga vagy PhD fokozat; 5 év szakmai gyakorlat.
Érdemi jogász munkatársi álláshely	jogi egyetemi végzettség.
Nemzetközi és protokollügyi munkatársi álláshely	Egyetemi szintű jogi, bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi, külgazdasági, közgazdasági, műszaki, természettudományi vagy agrár-felsőoktatásban szerzett szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű pedagógus, főiskolai szintű gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment, nemzetközi marketing és teljes körű minőségirányítás, nemzetközi kapcsolatok, nemzetközi kommunikációs, külgazdasági, pénzügyi, számviteli szakon szerzett közgazdász szakképzettség vagy államigazgatási és szociális igazgatási felsőoktatásban szerzett szakképzettség; angol, német, vagy francia nyelvből felsőfokú C típusú nyelvvizsga.

Kommunikációs vezető	Egyetemi szintű jogi, bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi, külgazdasági, közgazdasági, műszaki, természettudományi vagy agrár-felsőoktatásban szerzett szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű pedagógus, főiskolai szintű gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzser, nemzetközi marketing és teljes körű minőségirányítás, nemzetközi kapcsolatok, nemzetközi kommunikációs, külgazdasági, pénzügyi, számviteli szakon szerzett közgazdász szakképzettség vagy államigazgatási és szociális igazgatási felsőoktatásban szerzett szakképzettség.
Belső ellenőri álláshely	A költségvetési szervnél és köztulajdonban álló gazdasági társaságnál belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú kötelező továbbképzéséről szóló 22/2019. (XII. 23.) PM rendelet 2. § (1) bekezdésében meghatározott szakmai követelmények és a rendelet 3. §-ában foglalt feltételek teljesítése.
Integritási tanácsadói álláshely	Felsőfokú végzettség és integritás tanácsadó szakképzettség, legalább 3 év közgazgatási szakmai gyakorlat.
Informatikusi álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: egyetemi szintű rendszerinformatikai mérnök szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű programtervező matematikus, informatikatanár, matematikatanár, fizikatanár, számítástechnika-tanár, programozó matematikus, mérnökinformatikus vagy villamosmérnök szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és ügyvitelszervező, programtervező, számítógép-programozó, rendszerszervező felsőfokú szakképesítés. Középfokú végzettség esetén: középiskolai végzettség és legalább középfokú számítástechnikai szakképesítés vagy középiskolai végzettség és az OKJ szerint: számítástechnikai programozó, számítógép rendszerprogramozó, számítástechnikai szoftverüzemeltető, információrendszer szervező, földügyi számítógépes adatkezelő, földügyi térinformatikai szaktechnikus, rendszerinformatikus, gazdasági informatikus, műszaki számítástechnikai technikus szakképesítés.
Kezelőirodavezetői és helyettesi álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: egyetemi vagy főiskolai szintű bölcsészettudományi [ezen belül könyvtáros, művelődésszervező, művelődési (és felnőttképzési) menedzser] vagy pedagógus szakképzettség; főiskolai szintű közgazdász, államigazgatási, igazságügyi szervezői, szociális igazgatási, vagy rendészeti felsőoktatásban szerzett igazgatásrendészeti szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és levéltáros, ügyvitelszervezői, rendszerszervezői szakképesítés; közgazdász-szervező; igazságügyi szervező szakképzettség; nemzetközi közszolgálati menedzser szakképzettség; titkos ügykezelői tanfolyam. Középfokú végzettség esetén: érettségi végzettség és iratkezelő, ügyvitelszervező szakképesítés, vagy érettségi végzettség és az OKJ szerint: irodavezető, könyvtáros asszisztens vagy számítástechnikai szakképesítés; titkos ügykezelői tanfolyam.
Könyvtárvezetői álláshely	Egyetemi vagy főiskolai szintű bölcsészettudományi [ezen belül könyvtáros, művelődésszervező, művelődési (és felnőttképzési) menedzser] vagy pedagógus szakképzettség; főiskolai szintű közgazdász, államigazgatási és szociális igazgatási vagy rendészeti felsőoktatásban szerzett igazgatásrendészeti szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és levéltáros, ügyvitelszervezői, rendszerszervezői szakképesítés.
Titkárságvezetői álláshely	Felsőfokú végzettség: egyetem vagy főiskola. Középfokú végzettség: szakközépiskolai vagy gimnáziumi érettségi.
Pénzügyi és számviteli vezetői álláshely	Egyetemi vagy főiskolai szintű közgazdasági felsőoktatásban szerzett szakképzettség, egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és felsőfokú pénzügyi, számviteli szakképesítés vagy szakirányú továbbképzési szakon szerzett költségvetési ellenőr szakképzettség.

Pénzügyi és számviteli ügyintézői álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: egyetemi vagy főiskolai szintű közgazdasági felsőoktatásban szerzett szakképzettség, vagy műszaki felsőoktatásban szerzett mérnök-informatikus vagy műszaki menedzser szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és felsőfokú pénzügyi, számviteli szakképesítés vagy szakirányú továbbképzési szakon szerzett költségvetési ellenőr szakképzettség. Középfokú végzettség esetén: érettségi végzettség és közgazdasági szakképesítés vagy pénzügyi-számviteli szakképesítés, vagy érettségi végzettség és az OKJ szerint: mérlegképes könyvelői, pénzügyi ügyintéző, számviteli ügyintéző, középfokú anyaggazdálkodói szakképesítés vagy általános gazdasági és statisztikai ügyintéző, vagy gazdasági elemző és szakstatisztikai ügyintéző szakképesítés.
Bérszámfejtési- és társadalombiztosítási ügyintézői álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: jogi szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű közgazdasági felsőoktatásban szerzett szakképzettség; államigazgatási és szociális igazgatási felsőoktatásban szerzett szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és felsőfokú pénzügyi, számviteli szakképzettség vagy felsőfokú munkaügyi, társadalombiztosítási szakképesítés. Középfokú végzettség esetén: középiskolai végzettség és az OKJ szerint: pénzügyi ügyintéző vagy társadalombiztosítási, munkaügyi ügyintéző szakképesítés.
Gazdasági ügyintézői álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: egyetemi vagy főiskolai szintű gazdálkodási szakon szerzett közgazdász szakképzettség; egyetemi szintű műszaki felsőoktatásban szerzett szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű végzettség és felsőfokú pénzügyi, számviteli szakképesítés. Középfokú végzettség esetén: középiskolai végzettség és közgazdasági szakképesítés vagy pénzügyi-számviteli szakképesítés; középiskolai végzettség és az OKJ szerint: pénzügyi ügyintéző, számviteli ügyintéző, mérlegképes könyvelői szakképesítés; általános gazdasági és statisztikai ügyintéző vagy gazdasági elemző és szakstatisztikai ügyintéző szakképesítés és legalább középfokú számítástechnikai szakképesítés.
Üzemeltetési vezetői álláshely	Felsőfokú végzettség esetén: felsőoktatásban szerzett műszaki, közszolgálati, jogi, építész, gazdaságtudományi szakképzettség. Középfokú végzettség esetén: műszaki, gazdasági középiskolai végzettség; vagy középiskolai végzettség és közgazdasági, közszolgálati, gépészet, elektrotechnika-elektronika, informatika szakmacsoportba tartozó szakképesítés.
Személy- és munkaügyi vezetői álláshely	Egyetemi szintű jogi, humánszervező, pszichológus, szociálpolitikus vagy szociológus szakképzettség; egyetemi vagy főiskolai szintű pedagógus, szociális munkás vagy közgazdasági felsőoktatásban szerzett szakképzettség; államigazgatási és szociális igazgatási felsőoktatásban szerzett szakképzettség, társadalombiztosítási szakképzettség, munkavállalási tanácsadó, humánerőforrás menedzser, vagy személyügyi szervező szakképzettség; főiskolai szintű rendészeti felsőoktatásban szerzett igazgatásrendészeti szakképzettség; munkaügyi, társadalombiztosítási, személyügyi, személyzeti szakképesítés vagy szakirányú továbbképzésben szerzett személyügyi szakigazgatás-szervező szakképzettség.
Garázmester, gépkocsivezető	Legalább alapfokú végzettség, 2. alkalmassági csoportba tartozó gépjárművezetői engedély, PAV II.
Villanyszerelő szakmunkás	Szakirányú középiskolai vagy szakmunkásképző szakiskolai végzettség.
Épületgépész szakmunkás	Szakirányú középiskolai vagy gépészeti szakmunkási, technikus végzettség és kazánfűtő képzettség.
Telefonközpont-kezelő	Legalább alapfokú végzettség.
Takarító	Legalább alapfokú végzettség.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062-9273